

Scan

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี

นางสุรีย์พร ทรคำารณ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2551

**Construction of a supplementary Reading Entitled Ban Lat, Our Home Town for
Mathayom Suksa I Students in Ban Lat District, Phetchaburi Province**

Mrs. Sureeporn Sornkhamron

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Education Studies

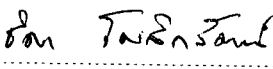
Sukhothai Thammathirat Open University

2008

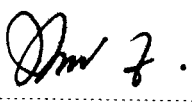
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอปานลาด จังหวัดเพชรบุรี
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุรีย์พร ศรคำรณ
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน
สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ ได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ชิดา โมสิกรัตน์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์
วันที่ 26 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2552

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี

ผู้ศึกษา นางสุรีย์พร ศรีคำรณ **ปริญญา** ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ **ปีการศึกษา** 2551

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านลาด และ (2) ตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง และแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือของนักเรียน สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า (1) หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” ที่สร้างใช้ประกอบด้วยเนื้อหา 6 บท ได้แก่ 1. บ้านลาดในอดีต 2. บ้านลาดวันนี้ 3. วัฒนธรรมประเพณี 4. บ้านลาดมีการละเล่น 5. ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา และ 6. ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่น โครงสร้างของหนังสือประกอบด้วยเนื้อหาและกิจกรรมท้ายเรื่อง (2) การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิพบว่า ผู้ทรงคุณวุฒิเห็นว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.33 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับมาก และ (3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหนังสืออ่านเพิ่มเติมพบว่า หนังสือในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย 4.50 แสดงว่ามีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ หนังสืออ่านเพิ่มเติม บ้านลาดบ้านเรา มัธยมศึกษาปีที่ 1

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ธนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้ คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จ เรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง และขอขอบพระคุณ เป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอขอบพระคุณคุณทวิโรจน์ กล้ากล่อมจิตร ที่สละเวลาและให้ข้อเสนอแนะในการ เรียบเรียงเนื้อหาในหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

ขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรุวรรณ จำเพชร คุณทวิโรจน์ กล้ากล่อม จิตร และคุณวันอาสาศรี ระหว่างบ้าน ที่อนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิประเมินคุณภาพหนังสืออ่าน เพิ่มเติม จนสำเร็จลุล่วง

ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ ที่ได้กรุณาสนับสนุนช่วยเหลือด้านทุน ทรัพย์ ขอขอบคุณคุณเทพไท ศรีคำรณ ที่สนับสนุนให้กำลังใจในการศึกษาค้นคว้าตลอดมา และ ขอขอบคุณทุกท่านที่มีส่วนเกี่ยวข้องในงานการศึกษาค้นคว้าอิสระมา ณ โอกาสนี้

สุรีย์พร ศรีคำรณ

ธันวาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
ขอบเขตของการศึกษา.....	4
นิยามศัพท์.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ.....	5
บทที่ 2 เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า.....	26
บทที่ 3 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	198
สรุปผล.....	198
อภิปรายผล.....	201
ข้อเสนอแนะ.....	203
บรรณานุกรม.....	204
ภาคผนวก.....	208
ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ.....	209
ข แบบประเมินคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ/ ผลการประเมินคุณภาพ ของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ.....	211
ค แบบประเมินความคิดเห็น.....	222
ประวัติผู้ศึกษา.....	237

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญ

การอ่านมีความสำคัญต่อมนุษย์อย่างยิ่ง เนื่องจากการอ่านมีความจำเป็นและเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคุณภาพชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนการพัฒนาประเทศ การจะพัฒนาประเทศให้เจริญรุ่งเรืองได้นั้น จะต้องมีปัจจัยสำคัญที่มีการศึกษา มีความรู้ที่ทันสมัยและทันต่อเหตุการณ์ ดังนั้น การอ่านจึงเป็นพื้นฐานของการสร้างองค์ความรู้ที่สำคัญทั้งต่อตัวเราเองและประเทศชาติ การอ่านเป็นนิสัยและทักษะที่จะต้องได้รับการฝึกฝน โดยเกิดจากการกระตุ้น และทำกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมการอ่านให้อ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากปัจจุบันนี้เป็นยุคการสื่อสารไร้พรมแดน มีความเจริญก้าวหน้าด้านการพิมพ์และนวัตกรรมด้านการสื่อสาร ทำให้วิทยากรต่าง ๆ เผยแพร่ออกมาในรูปสิ่งตีพิมพ์อย่างกว้างขวาง การอ่านจึงมีบทบาทอย่างมากเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ดังที่ บันลือ พลฤกษ์วัน (2541: 32) กล่าวถึงความสำคัญของการอ่าน สรุปได้ว่า การอ่านเปรียบเสมือนกุญแจไขความรู้ที่มีอยู่มากมายในโลก ผู้อ่านสามารถนำความรู้เหล่านั้นมาใช้ให้เป็นประโยชน์ได้ ประเทศไทยก็ต้องปรับเปลี่ยนสังคมให้เป็นสังคมที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ รวมทั้งเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา คนไทยจึงควรมี ทักษะที่สำคัญและจำเป็น คือ การอ่าน เพราะการอ่านที่แตกฉานช่วยให้มีความรู้หลากหลาย จึงควรส่งเสริมให้เยาวชนมีทักษะในการอ่าน และมีนิสัยรักการอ่าน เพื่อเป็นนักอ่านที่ดี รู้ทันเหตุการณ์ ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอเป็นใบเบิกทางนำไปสู่สังคมการเรียนรู้ที่ทำให้ประเทศเจริญก้าวหน้าได้อย่างดียิ่ง (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 1)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีสาระสำคัญที่เน้นการสอนภาษาในฐานะเครื่องมือการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทักษะการอ่านจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง ทำให้ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเอง และรู้จักใช้เครื่องมือรับรู้ข่าวสารและวิทยากรต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง ทันสมัย ทันเหตุการณ์ และนำความรู้ที่ได้ไปปรับปรุงประยุกต์ใช้แก้ปัญหาเป็นเป็นทางในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างบุคลิกภาพ พัฒนาคุณภาพชีวิต สังคมและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า ดังที่กำหนดไว้ในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 4) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย

สาระที่ 1 มาตรฐาน ท 1.1. ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่มุ่งหวังให้เด็ก และเยาวชน อ่านหนังสือแตกฉาน รัก การอ่าน เพื่อเป็นรากฐานสำคัญในการได้ความรู้ แนวคิด แนวทาง วิเคราะห์ หาเหตุและผล เกิด ความบันเทิง นักเรียนจะมีหนังสือติดตัวไปด้วย เลือกอ่านหนังสือได้ตามความสนใจ ความชอบ หรือเลือกที่จะอ่านในยามว่าง เน้นการอ่านที่เป็นนิสัย กล่าวคืออ่านทุกเวลาที่ว่าง อ่านก่อนนอน อ่านบนรถ นั่งรถ รอชมภาพยนตร์ รอฟังการบรรยาย รวมทั้งยืมอ่านในร้านหนังสือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 33)

หนังสือเป็นสิ่งสำคัญสำหรับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ให้มีคุณลักษณะใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีความคิดสร้างสรรค์ รักการอ่าน การเขียน และการศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองดังพระราชดำรัสของ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในพิธีเปิดปีหนังสือระหว่างชาติ พ.ศ. 2514 (อ้างถึงใน แม้นมาศ เชาวลิต 2539 : 15-16) ได้ทรงชี้ให้เห็นความสำคัญของหนังสือว่า

หนังสือเป็นเสมือนคลังที่รวบรวมเรื่องราว ความรู้ ความคิด วิทยาการทุกด้านทุกอย่าง ที่มนุษย์ ได้เรียนรู้ ได้คิดอ่าน และได้เพียรพยายามบันทึกไว้ด้วยลายลักษณ์อักษร หนังสือแพร่ไปที ใด ความรู้ ความคิดก็แพร่ไปถึงนั้น หนังสือจึงเป็นสิ่งที่มีความค่าและมีประ โยชน์ประมาณมิได้ ในแง่ ทั้งเป็นบ่อเกิดแห่งการเรียนรู้ของมนุษย์...

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ครูควรนำมาใช้เป็นแนวทางการจัดกระบวนการเรียนการ สอนในโรงเรียน โดยตระหนักว่าการอ่านหนังสือมีความสำคัญและจำเป็นต่อการศึกษามาก อีกทั้ง การอ่านเป็นการแสวงหาความรู้ที่ครอบคลุมกิจกรรมหลายด้าน เช่น การ รับรู้ การตระหนัก การ พัฒนา การสนองตอบ และการใช้จินตนาการเป็นต้น นอกจากนี้สถาบันการศึกษาต้องมีความเข้าใจ ว่าการอ่านจึงสัมพันธ์กับการทำงานของสมอง การตอบสนองทางร่างกาย และอารมณ์ ซึ่งจะส่งผล ไปถึงการเปลี่ยนแปลง ทัศนคติบุคลิกภาพตลอดจนการประพฤติปฏิบัติของผู้อ่านเอง ทั้งนี้รัฐบาล ได้ประกาศนโยบายเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้คนไทย มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น โดยกำหนดให้ ปีพุทธศักราช 2546 เป็นปีแห่งการส่งเสริมการอ่านและการเรียนรู้ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวด 4 ว่าด้วยแนวการจัด การศึกษา มาตรา 24 (3) (ราชกิจจานุเบกษา. 2542 : 10) ที่กำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้ สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ จริง ฝึกปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้ อย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้หนังสือเป็นแหล่งสะสมความรู้และสิ่งที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์มา ตั้งแต่อดีต ถึงทุกวันนี้ หนังสือจึงมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ของมนุษย์ เพราะหนังสือคือสื่อที่จะช่วยให้ผู้อ่าน

มีความรู้ มีความคิด มีความสนุกสนาน ฯลฯ สอดคล้องกับ แม้นมาส ชวลิต (2540 : 1-4) ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องความสำคัญของหนังสือในสังคมข้อมูลข่าวสารหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ “ ในสังคมแห่งการเรียนรู้ รัฐมีหน้าที่สร้างเสริมนิสัยรักการอ่าน เพื่อแสวงหาความรู้และนำความรู้ไปทำประโยชน์แก่คนและสังคม รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการผลิตหนังสือที่มีคุณภาพในวิชาต่าง ๆ ตามหลักสูตร” การสร้างนิสัยรักการอ่านในการเรียนการสอนดังกล่าวจะเกิดขึ้นได้ต้องมีหนังสือที่เหมาะสมกับวัยของนักเรียนให้นักเรียนได้อ่านด้วย นอกจากนี้จะเป็นหนังสือแบบเรียนแล้วครูยังต้องจัดหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เพื่อฝึกการอ่านและเสริมสร้างนิสัยรักการอ่านแก่นักเรียนด้วย แม้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมจะมีประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนและมีการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีทั้งเนื้อหาหลากหลาย แต่พบว่าการนำเรื่องในท้องถิ่นมาเป็นเนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมยังขาดแคลนอีกจำนวนมาก ทำให้การส่งเสริมการอ่านตามที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ในส่วนที่เป็นสาระเพิ่มเติมซึ่งเป็นเรื่องของท้องถิ่นยังไม่บรรลุเป้าหมาย ครูผู้สอนหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องควรสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเรื่องราวของท้องถิ่นเพิ่มขึ้นสอดคล้องกับที่ จินตนา ไบกาชุย (2542 : 159) ได้กล่าวถึงในเรื่องการกำหนดเนื้อหาของหนังสืออ่านเสริมประสบการณ์เอาไว้ว่า “สภาพท้องถิ่นหรือปัญหาในท้องถิ่นก็ควรนำมาเป็นหัวข้อเรื่องในการเขียนหนังสือเสริมประสบการณ์ได้ โดยเฉพาะสิ่งที่อยู่ในท้องถิ่นสามารถจะอวดคนต่างถิ่นให้รู้จักของดีในท้องถิ่นของตนได้”

อำเภอบ้านลาดเป็นจังหวัดที่สงบ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นเวลานาน ควรค่าแก่การอนุรักษ์สืบทอด อีกทั้งยังเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นที่อยู่ใกล้ตัวนักเรียน นักเรียนคุ้นเคยได้ยินหรือได้ฟังมาบ้างแล้วแต่ยังไม่มีผู้ใดเห็นความสำคัญที่นำมาเป็นสื่อให้นักเรียนได้อ่าน ผู้ศึกษาจึงสนใจพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม โดยใช้เรื่องราวของอำเภอบ้านลาดมาจัดทำเป็นหนังสือเพื่อใช้เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอนเพิ่มเติมนอกเหนือจากหลักสูตรที่กำหนดไว้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้ มีความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ นอกเหนือจากการฝึกทักษะการอ่านและการเสริมสร้างนิสัยรักการอ่าน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เป็นการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ตามจุดมุ่งหมายของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอีกทางหนึ่ง

2. วัตถุประสงค์ของการศึกษา

2.1 เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในอำเภอบ้านลาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

2.2 เพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

3. ขอบเขตของการศึกษา

3.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อหาประกอบด้วย บทที่ 1 บ้านลาดในอดีต บทที่ 2 บ้านลาดวันนี้ บทที่ 3 วัฒนธรรมประเพณี บทที่ 4 บ้านลาดมีการละเล่น บทที่ 5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา บทที่ 6 ภาษาและวรรณกรรมพื้นถิ่นบ้านลาด

3.2 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือ ตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้เกี่ยวกับการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ด้านท้องถิ่นและการจัดการเรียนรู้ภาษาไทย จำนวน 3 ท่าน ประเมินโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง ตรวจสอบความเหมาะสมของขอบข่ายของเนื้อหา ประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมในด้านต่าง ๆ จำนวน 3 คน และ ให้นักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดหนองแก (กลุ่มวิทยากร) จำนวน 10 คน ประเมินโดยใช้แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง

3.3 ขอบเขตระยะเวลา ได้แก่ เวลาที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือน กันยายน 2551

4. นิยามศัพท์

4.1 หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรให้ความรู้ ซึ่งเป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้กับผู้อ่าน หรือใช้ประกอบวิชาใดวิชาหนึ่งเพื่อให้นักเรียน ได้ศึกษด้วยตนเอง ตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

4.2 บ้านลาด เป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 8 อำเภอของจังหวัดเพชรบุรี ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรมประเพณี รวมถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ต่าง ๆ เน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นความรู้ที่มีคุณค่าและประโยชน์ที่สืบทอดในท้องถิ่น

5. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

5.1 โรงเรียนมีหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีเนื้อหาเน้นภูมิปัญญาท้องถิ่น เน้นความรู้ที่มีคุณค่าและประโยชน์ที่สืบทอดในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพิ่มขึ้น

5.2 ครูมีสื่อการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ทำให้มีนิสัยรักการอ่านมากขึ้น

5.3 ชุมชนเป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับรู้เรื่องราวในท้องถิ่น เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน

5.4 ครูผู้สอนสาระวิชาอื่น ๆ ได้ แนวทางในการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมในกลุ่มสาระ การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ สำหรับใช้จัดการเรียนการสอนในชั้นอื่นต่อไป

6. กรอบแนวคิดในการสร้างหนังสือ

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าเอกสาร และแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเป็น แนวทางในการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูล ดังต่อไปนี้

6.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

6.1.1 ความหมายของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

นักวิชาการ กรมวิชาการ (2542 : 9) ได้ให้ความหมายของหนังสืออ่าน เพิ่มเติมไว้ว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของ แต่ละบุคคล หนังสือประเภทนี้เดิมเรียกว่าหนังสืออ่านประกอบ ซึ่งเป็นหนังสือที่มีวัตถุประสงค์มุ่ง ส่งเสริมการเรียนการค้นคว้าวิชาต่าง ๆ นอกเหนือไปจากหนังสือเรียนที่กำหนดไว้แล้ว

จินตนา ไบกาชูยี (2542 : 133-134) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตาม ความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล โดยที่ครูอาจารย์ที่สอนอยู่ใน ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีโอกาสจะทำและเขียนขึ้น เพื่อใช้ประโยชน์ในการเรียนการ สอนของตนได้มากที่สุด ซึ่งอาจจะเป็นความรู้ส่วนใดส่วนหนึ่งจากสูตรหรือความรู้ในเรื่องใดเรื่อง หนึ่งซึ่งเป็นประโยชน์เสริมประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียน ซึ่งเป็นนักเรียนวัยต่างๆ มีลักษณะแนวการ เขียนทั้งในแง่ให้สาระประโยชน์โดยตรงในลักษณะการเขียนแบบสารคดีและให้ความสนุกสนาน ในลักษณะการเขียนแบบบันเทิงคดีปะปนอยู่ด้วย แต่เน้นหนักไปในแง่ให้สาระประโยชน์มากกว่า ความบันเทิง โดยเฉพาะนิยมเขียนไว้อ่านเพิ่มเติมหรือประกอบวิชาใดวิชาหนึ่ง หนังสืออ่านเพิ่มเติม ในสมัยก่อนมักเรียกชื่อว่า หนังสืออ่านประกอบการเรียนการสอน

ถวัลย์ มาศจรัส (2548 : 1) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมได้แก่หนังสือที่มีสาระอิงหลักสูตรสำหรับให้นักเรียนอ่าน เพื่อศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองตามความเหมาะสมของวัย และความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล

จันทรา ทองสมัคร (2541 : 10) กล่าวว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ หนังสือที่เขียนเนื้อหาสอดคล้องกับหลักสูตรคอนโด คอนหนึ่ง เนื้อหาเจาะลึกเฉพาะวิชา โดยเพิ่มเติมให้กว้างขวางลึกซึ้งมากขึ้นกว่าเดิม เพื่อใช้ประกอบในการเรียนการสอน สำหรับให้นักเรียนอ่านศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมและเลือกอ่านได้ตามความสนใจและตามกำลังสติปัญญาของตน

กล่าวโดยสรุป หนังสืออ่านเพิ่มเติม หมายถึง หนังสือที่มีเนื้อหาอิงหลักสูตร ให้ความรู้ที่เน้นส่วนหนึ่งของหลักสูตรรายวิชาใดวิชาหนึ่ง จัดทำขึ้นเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์เพิ่มเติมให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง ชัดเจนขึ้นด้วยตนเอง เป็นหนังสือที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงวัยและความสามารถในการอ่าน มีแนวการเขียนให้สารประโยชน์ เขียนแบบสารคดี และความสนุกสนาน

6.1.2 ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

มีผู้ให้ความสำคัญหนังสืออ่านเพิ่มเติม ดังนี้

เทียมจันทร์ ศรีสังข์ (2542: 12) กล่าวว่า สามารถส่งเสริมความเจริญออกงามทั้งทางด้านอารมณ์และทางด้านสังคม ปลูกฝังนิสัยรักการอ่าน รักการค้นคว้า เพิ่มพูนความรู้ และอุดมคติอันดีงามในการดำรงชีวิต

ลักขณา รอดสน (2540 : 28) กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า เป็นสื่อการสอนที่มีประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน เป็นหนังสือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ส่งเสริมทักษะการอ่านและเป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งปลูกฝังให้เกิดรักการอ่าน

1. ส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านหนังสือ เนื่องจากหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีเรื่องราวที่สนุกสนานเพลิดเพลิน จึงสามารถเร้าให้เด็กสนใจอ่านได้มากกว่าหนังสือแบบเรียน และจะปลูกฝังให้เกิดนิสัยรักการอ่านในที่สุด

2. ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ส่งเสริมการค้นคว้าและพัฒนาการอ่านเนื่องจากการอ่านหนังสือเพิ่มเติมสามารถทำได้โดยอิสระทั้งในและนอกห้องเรียน อันเป็นการฝึกนิสัยศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเองและฝึกทักษะการอ่าน รวมทั้งยังเป็นการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3. ช่วยขยายเนื้อหาในหนังสือแบบเรียนให้กว้างขวางขึ้นเพื่อจุดมุ่งหมายเฉพาะทำให้เกิดความเข้าใจง่ายขึ้น

4. ช่วยให้เด็กได้รับความเพลิดเพลินบันเทิงใจ ถัดสมองและส่งเสริมชาว
ปัญญา

5. ช่วยขจัดเชยความรู้สึกบกพร่องทางด้านจิตใจและเสริมสร้างคุณธรรม
โดยเฉพาะหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เป็นเรื่องราว

กล่าวโดยสรุป ความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือ ส่งเสริมการอ่าน ทำให้ผู้อ่านหรือผู้เขียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเรื่องต่างๆ เพื่อให้เกิดพัฒนาการด้านความรู้และสติปัญญา ภาษา นิสัย บุคลิกภาพ และเจตคติต่อสังคม รวมทั้งเป็นสิ่งพักผ่อนหย่อนใจให้กับผู้อ่าน

6.1.3 ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 143) ได้กล่าวถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังต่อไปนี้

1. ส่งเสริมความรู้ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับความรู้หรือทักษะ ความคิดรวบยอด หลักการ หรือทฤษฎีเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่อง ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้อ่านในการดำเนินชีวิต การศึกษาหาความรู้รวมทั้งก่อให้เกิดความเจริญงอกงามและพัฒนาการในด้านต่างๆ

2. ส่งเสริมสติปัญญา หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่ส่งเสริมพัฒนาการทางสติปัญญา โดยเปิดโอกาสให้ผู้อ่านได้พัฒนาทักษะในการสังเกต ตีความ เปรียบเทียบ ให้เหตุและผล จำแนกแจกแจง วิเคราะห์ สังเคราะห์ ประเมินค่า ตลอดจนสามารถนำความรู้และทักษะเหล่านั้นไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในการแก้ปัญหาต่าง ๆ นอกเหนือไปจากการมีเนื้อหาสาระที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ

3. ส่งเสริมเจตคติที่เหมาะสม หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรสอดแทรกแนวความคิดที่ช่วยให้ ผู้อ่านเกิดเจตคติที่เหมาะสมในการนำความรู้ นั้น ๆ ไปใช้ตามแนวทางที่พึงประสงค์ นอกเหนือไปจากการเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้และส่งเสริมสติปัญญาแล้ว

4. ส่งเสริมความเข้าใจ หนังสืออ่านเพิ่มเติมควรเสนอเนื้อหาสาระในลักษณะที่ส่งเสริมให้ผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจเรื่องราวได้ โดยการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ทางการใช้ภาษาของผู้อ่านสามารถเสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามการพัฒนาการสติปัญญาของผู้อ่าน ให้ตัวอย่างที่เหมาะสมตลอดจนใช้เทคนิควิธีหรือเครื่องส่งเสริมความเข้าใจอื่น ๆ เช่น ภาพประกอบ แผนภูมิ ตาราง คำถาม และอภิสิทธิ์เหล่านี้เป็นต้น

5. ส่งเสริมการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองหนังสืออ่านเพิ่มเติมควรมีลักษณะที่กระตุ้นให้ผู้อ่านเกิดความสนใจและกระตือรือร้นที่จะศึกษาหาความรู้ด้วยตนเอง โดยการเน้นเรื่องราวที่เด็ก สนใจ เห็นความสำคัญและประโยชน์ของเรื่องราวที่เสนอซึ่งเกี่ยวข้องกับผู้เรียน อาจ

สอดคล้อง คำถามช่วยต่างๆ ตลอดจนเสนอแนะหนังสืออื่นๆ ที่ผู้อ่านอาจจะไปศึกษาให้กว้างขวาง ให้ลึกซึ้งขึ้นตามความต้องการและสนใจของแต่ละบุคคล

กุลเชลตา (Kulsheshta, อ้างถึงในกัลปพฤกษ์ มุงเมือง. 2546) สรุปถึงประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. พัฒนานักเรียน ให้เกิดความซาบซึ้งและมีความคิดรวบยอดในคุณค่าของสิ่งต่างๆ
2. ทำให้นักเรียนสนใจใฝ่หาความรู้ใหม่ๆ จากหนังสือ
3. สนองความสามารถพิเศษ ความอยากรู้อยากเห็น และความกระตือรือร้นของผู้เรียน
4. พัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับด้านสังคมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตประจำวัน
5. ทำให้นักเรียนเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมของประเทศ
6. ทำให้นักเรียนเกิดความรู้สึกรักที่ต่อชาติตนและชาติอื่นๆ
7. ปลูกฝังลักษณะนิสัยรักการอ่านให้เกิดขึ้น

กล่าวโดยสรุป ประโยชน์ของหนังสืออ่านเพิ่มเติมคือ เป็นหนังสือที่ส่งเสริมความรู้ ความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมสติปัญญา รวมทั้งการศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีเนื้อหา รูปแบบ การใช้ภาษาและการนำเสนอที่เหมาะสม สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ช่วยขยายความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

6.1.4 ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

เทียมจันทร์ ศรีสังข์ (2542: 12-13) อธิบายลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดี ในด้านต่าง ๆ ไว้ดังต่อไปนี้

1. เนื้อหา สอดคล้องกับหลักสูตร อาจจะไม่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรก็ได้ เนื้อหาที่มีความทันสมัยและถูกต้อง ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ซึ่งผู้อ่านจะสามารถสรุปเรื่องราวหรือใจความสำคัญได้
2. รูปแบบ ควรมีรูปแบบหรือโครงสร้างที่เหมาะสม ที่สามารถสื่อเนื้อหาสาระหรือความคิดได้ชัดเจน
3. การนำเสนอเนื้อหา มีเอกภาพ สัมพันธภาพและจุดเน้น ที่น่าสนใจ เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย
4. การใช้ภาษา ใช้ภาษาถูกต้องตามหลักภาษาเข้าใจง่ายสามารถสื่อความหมายชัดเจน เหมาะสมกับวัยและความสามารถของผู้อ่าน

5. การนำไปใช้ เป็นสื่อประกอบการเรียนการสอน นำไปใช้ เป็นสื่อ
ประกอบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ

สมพร จารุณี (2540 : 17) อธิบายสรุปรวมลักษณะของหนังสืออ่าน
เพิ่มเติมว่า เป็นหนังสือที่สามารถสนองความต้องการของนักเรียน เป็นหนังสือที่เหมาะสมกับ
ความรู้ความสามารถ และความสนใจของนักเรียนทั้งในการใช้ภาษา ประสบการณ์และสิ่งแวดล้อม
ของนักเรียน เป็นหนังสือที่ให้แง่คิดในด้านคุณธรรม จริยธรรมหรือสุภาษิตสอนใจ เป็นหนังสือที่มี
เนื้อเรื่อง มีแก่นสาร และมีสาระถูกต้อง ควรเป็นเรื่องจริงใกล้ตัวนักเรียนมากที่สุด มีคุณค่าต่อชีวิต
มีประโยชน์ น่าสนใจ ให้ความเพลิดเพลิน เกิดความคิด อยากค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมคือ เป็นหนังสือที่ส่งเสริม
ความรู้ ความรู้ความเข้าใจ ส่งเสริมสติปัญญา รวมทั้งการศึกษาแสวงหาความรู้ด้วยตนเองมีเนื้อหา
รูปแบบ การใช้ภาษาและการนำเสนอที่เหมาะสม สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ช่วย
ขยายความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาของหลักสูตรให้กว้างไกลยิ่งขึ้น

6.1.5 รูปแบบการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การจัดทำหนังสือสำหรับเด็กนั้นครูต้องเน้นรูปแบบที่สวยงามให้เร้าความ
สนใจของเด็กให้อยากอ่าน ดังนั้นการจัดทำหนังสือสำหรับเด็ก จึงต้องมีความรู้ความ เข้าใจใน
หลักจิตวิทยา ความสนใจและความต้องการของเด็กเป็นหลักสำคัญ ดังนั้นกวีวิชาการศึกษาได้เสนอ
รูปแบบการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังนี้

สมพร จารุณี (2540 : 8-9) ได้กล่าวถึงรูปแบบของการเขียนหนังสืออ่าน
เพิ่มเติมแบ่งออกเป็น 4 รูปแบบดังต่อไปนี้

1. ความเรียง (exposition) เช่น การเขียนอธิบาย บรรยาย อภิปราย สืบค้น
แก้ปัญหา วิเคราะห์ และพรรณนา เป็นต้น

2. นิทาน (narrative)

3. นิยาย (fiction)

4. คำประพันธ์ (poetry)

จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 134) กล่าวว่า รูปแบบหรือแนวการสร้างหนังสือ
อ่านเพิ่มเติมมีทั้งแบบสารคดีและบันเทิงคดีแต่จะมุ่งเน้นการเขียนแบบสารคดีมากกว่า หนังสืออ่าน
เพิ่มเติมควรจะเขียนเป็นความเรียงมากที่สุด ในการเขียนความเรียงนั้น มีโวหารหรือวิธี เรียบเรียงที่
สำคัญและนิยมใช้มากมีดังต่อไปนี้

1. การบรรยาย เป็นวิธีการเล่าเรื่องที่ได้พบเห็นมาอย่างถี่ยิบ อาจสร้าง
ตัวบุคคลหรือตัวละคร มีพฤติกรรมหรือเหตุการณ์ หรือปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเนื้อเรื่องดำเนิน

ไป นิยมใช้เขียนงานประเภทนิทาน นิยาย ตำนาน ประวัติ เรื่องเล่า รายงาน หรือบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

2. การพรรณนา เป็นวิธีการให้รายละเอียดเกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ที่ได้พบเห็น มาโดยไม่มีเนื้อเรื่อง หรือเป็นการร่ำพันความรู้สึกของผู้เขียน นิยมใช้เขียนในการพรรณนาความงามของธรรมชาติ สถานที่ และความดีของบุคคล เป็นต้น

3. การอธิบาย เป็นวิธีการชี้แจง สั่งสอน อธิบาย และพิสูจน์ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ ให้ความกระจ่างในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง

4. การอภิปราย เป็นวิธีการชักจูงใจ ชี้ชวนให้คล้อยตามและปฏิบัติตาม โดยใช้เหตุผล หรือตัวอย่าง หรือการอ้างอิงที่น่าเชื่อถือและสมจริง

5. การเปรียบเทียบ เป็นวิธีการเทียบเคียงเพื่อให้ข้อความที่มีอยู่เดิมที่มีความหมายกระจ่างขึ้น โดยการนำอีกตัวอย่างหนึ่งมาเทียบให้เห็นความแตกต่างหรือความเหมือนกัน

6. การเล่าเรื่อง เป็นวิธีการเขียนเล่าประสบการณ์ให้ผู้อ่านได้รับรู้ในลักษณะการบรรยาย เล่าเรื่อง และพูดคุยสนทนา เพื่อให้เรื่องดำเนินไป โดยใช้สรรพนามระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน

7. จดหมายหรือบันทึกเหตุการณ์ เป็นวิธีการเขียนแบบจดหมายและแบบบันทึกในทำนองเล่าเรื่องที่ได้พบเห็นมา โดยไม่จำเป็นต้องเรียงลำดับ แต่เป็นไปตามเรื่องที่ผู้เขียนมีประสบการณ์มา

8. สารบันเทิง เป็นวิธีการเขียนที่ผสมผสานระหว่างการเขียนแบบสารคดีและบันเทิงคดี สมมุติตัวละคร มีฉาก และใช้กลวิธีการเขียนแบบเรื่องสั้นนิยายเข้ามาช่วยในการเขียน เพื่อให้เรื่องสนุกสนานชวนอ่าน แต่ยังมีเนื้อหาที่เป็นความรู้สาระและความคิดแก่ผู้อ่านอย่างเต็มที่

กล่าวโดยสรุป การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีหลายรูปแบบทั้งที่เป็นการเขียนแบบความเรียง สารคดี บันเทิงคดี จดหมาย บันทึก ทั้งนี้รูปแบบหรือแนวการเขียนมีลักษณะสอดคล้องกับประสบการณ์ของผู้เขียน จุดมุ่งหมายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระที่นำมาเขียนเป็นสำคัญ สำหรับแนวการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้ผู้เรียนได้เรียนนอกเหนือไปจากหลักสูตร มีแนวการเขียนในรูปแบบบรรยายให้มีความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้น

6.1.6 แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม ต้องมีหลักเกณฑ์ในการสร้างดังนี้

1) การวางแผนการเขียน เป็นการวางแผนการเขียนล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นหลักหรือ แนวทางในการเขียน ขั้นตอนการวางแผนการเขียน ดังต่อไปนี้

(1) กำหนดประเภทหนังสือและกำหนดแนวในการเขียนให้ตรงตามจุดประสงค์ของหนังสือประเภทนั้น ๆ รวมทั้งตรงกับความสนใจของเด็กด้วย

(2) กำหนดจุดประสงค์ของการเขียน เพื่อให้การเขียนหรือการอ่านนั้น ๆ มีเป้าหมายทิศทางที่ชัดเจน ทั้งนี้จุดประสงค์ต้องเด่นชัด

(3) กำหนดระดับผู้อ่านกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้เป็นแนวทางในการเขียนให้ตรงกับระดับอายุ เพศ และความสนใจในการอ่าน

(4) กำหนดเนื้อหาหรือหัวข้อเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาในหลักสูตรหรือตามความสนใจและความต้องการการอ่านตามวัยของเด็ก

(5) กำหนดชื่อเรื่อง ให้สอดคล้องกับหัวข้อเรื่องให้ตรงกับเนื้อหาเพื่อให้ผู้อ่านสามารถคาดคะเนได้ว่าภายในเรื่องอะไร

(6) กำหนดโครงสร้างเนื้อหาหรือโครงเรื่อง ให้เห็นชัดเจนโดยคำนึงถึงโครงสร้างเนื้อหาทางวิชาการเป็นสำคัญ

(7) กำหนดแนวการเขียน ให้สม่ำเสมอตลอดทั้งเล่ม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการเขียนแบบร้อยแก้วและเป็นแบบความเรียง

(8) กำหนดแหล่งข้อมูลค้นคว้าอ้างอิง เพื่อสะดวกในการนำข้อมูลมาใช้

2) การจัดทำรูปเล่มและต้นฉบับ

ถวัลย์ มาศจรัส (2540 : 34) กล่าวถึงการจัดทำรูปเล่มและต้นฉบับหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

การจัดทำรูปเล่มและต้นฉบับหนังสืออ่านเพิ่มเติม คือการกำหนดโครงสร้างของหนังสือทั้งเล่ม ว่าควรมีขนาดรูปเล่มอย่างไร มีความยาวขนาดใด มีรูปภาพประกอบหรือไม่ อย่างไร การจัดหน้า การเข้าเล่ม การเย็บเล่ม การออกแบบปก เป็นอย่างไร เป็นต้น

(1) ความยาวของหนังสือ ความยาวของหนังสือขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้อ่านตามวัย สำหรับวัย 12-14 ขวบ ยาวประมาณ 50 - 100 หน้า (ขนาด 16 หน้ายก) และขึ้นอยู่กับความยากง่ายและธรรมชาติของเนื้อหาสาระ

(2) รูปเล่มที่ได้มาตรฐานการกำหนดรูปเล่มของหนังสือซึ่งประกอบด้วยขนาดของหนังสือและจำนวนหน้าของหนังสือ สำหรับการตัดกระดาษของโรงพิมพ์ที่นิยมกันมีดังนี้

กระดาษ 31 × 34 นิ้ว ผลิตหนังสือ ขนาด 185 × 260 มม. (8 หน้ายก) แนวตั้ง-นอน

ขนาด 130 × 185 มม. (พอกเกตบุ๊ก) แนวตั้ง

กระดาษ 24 × 35 นิ้ว ผลิตหนังสือ

ขนาด 210 × 297 มม. (8 หน้ายกใหญ่) แนวตั้ง

ขนาด 148 × 210 มม. (16 หน้ายกใหญ่) แนวตั้ง

ทั้งนี้หนังสือใดไม่มีการกำหนดจำนวนหน้าให้เข้ากับมาตรฐานการตัดกระดาษของโรงพิมพ์หนังสือเล่มนั้นจะมีราคาสูงมาก

(3) ภาพประกอบ แผนที่ แผนภูมิและอื่น ๆ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเครื่องมือและเครื่องทุ่นแรงในการอ่าน ถ้ามีต้องชัดเจนเข้าใจได้ง่าย มีขนาดเหมาะสม

(4) การจัดรูปเล่มและจัดหน้าหนังสือ ผู้เขียนจะต้องรู้วิธีการจัดทำรูปเล่มอย่างคร่าว ๆ หรือทำคัมมี้ (Dummy) ซึ่งจำลองมาจากหนังสือเล่มที่จะจัดพิมพ์จริง ประกอบด้วยรายละเอียดเกี่ยวกับขนาดรูปเล่ม ปก จำนวนหน้า และการจัดวางหน้า เพื่อใช้เป็นแบบสำหรับจัดพิมพ์และเรียงพิมพ์ฉบับจริง

(5) การจัดทำต้นฉบับ เป็นการจัดทำต้นฉบับหรือเรื่องราวที่เขียนขึ้นให้สมบูรณ์เรียบร้อยและชัดเจน โดยควรจัดทำอย่างน้อย 2 ชุด ส่งให้โรงพิมพ์และเก็บไว้กับตัวผู้เขียนเอง

ลักษณะ รอดสน (2540: 10) กำหนดขั้นตอนในการผลิตหนังสือสำหรับเด็ก ซึ่งนำไปใช้เป็นแนวทางในการผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

1. ชั้นศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการทำหนังสือ เช่น เกณฑ์ของผู้อ่าน (อายุและสมอง) จำนวนคำ และแนวการเขียน โดยอาจศึกษาจากหนังสือที่ชนะเลิศการประกวด ศึกษาผลงานของนักเขียนต่าง ๆ หรือการเข้าอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการสร้างหนังสือ
2. เลือกเนื้อหา ซึ่งอาจนำมาจากหลายๆ ทาง เช่น จากหลักสูตรตอนใดตอนหนึ่ง จากสภาพของท้องถิ่น จากความสนใจของเด็ก เป็นต้น
3. เขียนโครงเรื่องอย่างย่อๆ โดยเริ่มที่การวางจุดมุ่งหมายหรือแกนของเรื่องแล้ว จึงคิดหรือผูกเป็นโครงเรื่องเพื่อจะได้ดำเนินการไปตามขอบเขตที่วางไว้
4. การเขียนบทสคริปต์ เป็นการนำเรื่องราวที่ได้จากโครงเรื่องหรือเนื้อเรื่องย่อมาเขียนบอกขั้นตอนของเนื้อเรื่องและรูปภาพ

5. การทำคัมมี้ เป็นการจำลองรูปแบบของหนังสือที่จัดทำขึ้น เพื่อตรวจสอบความต้องการเหมาะสมก่อนการจัดพิมพ์

6. การทำรูปเล่ม หมายถึง ลักษณะรูปร่างและขนาดของหนังสือ ขนาดของตัวหนังสือ ทั้งนี้ลักษณะและขนาดรูปเล่มควรมีขนาดพอเหมาะและหยิบถือได้สะดวก ความหนาขึ้นอยู่กับระดับอายุ

7. การตั้งชื่อเรื่อง อาจตั้งก่อนหรือหลังการเขียน แต่ควรตั้งชื่อให้น่าสนใจ เข้าใจ มีความแปลกใหม่เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ในการผลิตหนังสืออ่านเพิ่มเติม ผู้เขียนควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องที่เขียนเป็นอย่างดีและมีแนวทางที่ดีในการเขียน ทั้งในด้านของการวางแผน การจัดทำรูปเล่ม และการจัดพิมพ์ จึงจะทำให้การสร้างหนังสือประสบความสำเร็จ

6.1.6 แนวทางการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม

จินตนา ไบกาชุย (2542 : 215 – 218) กำหนดแนวทางในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีลักษณะน่าอ่านและเหมาะกับการใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียนการสอนและแก่นักเรียนดังต่อไปนี้

1. ด้านสำนวนภาษา ต้องเป็นภาษาไทยที่ดีกล่าวคือ ใช้คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาตรงความหมาย สะกดถูกต้องตามหลักพจนานุกรม เลือกใช้คำเด่น ๆ หลีกเลี่ยงคำศัพท์วิชาการใช้คำศัพท์ที่บัญญัติแล้ว และใช้สำนวนภาษาที่เพิ่มสีสัน เป็นต้น
2. การใช้เครื่องหมายวรรคตอน การนำเครื่องหมายวรรคตอนเข้าช่วย มีส่วนทำให้ ข้อเขียนแม่นยำกระชับและน่าอ่านมากขึ้น อาจใช้คำย่อได้แต่ควรใช้ให้ถูกต้องและต้องเป็นคำที่เข้าใจกันโดยทั่วไป
3. มีเอกภาพในการเสนอเนื้อหาและถูกต้องตามหลักวิชาการ
4. มีสัมพันธ์ภาพ เป็นลำดับตามความสำคัญของเนื้อเรื่องตามเหตุผล หรือตามระยะเวลา มีความชัดเจน มีรายละเอียดที่เข้าใจได้ ปราศจากข้อสงสัย
5. มีความกระชับรัดกุม ใช้ภาษาที่ถูกต้อง น่าอ่าน อ่านเข้าใจง่าย
6. ควรมีความยาวพอเหมาะในแต่ละบท

ถวัลย์ มาศจรัส (2548 : 5-6) กล่าวว่า การเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมมีหลักง่าย ๆ ดังนี้

1. เป็นการรวบรวมความรู้ ความคิดที่ได้มีการศึกษา ค้นคว้า วิจัย ไว้แล้ว อย่างมากมายเรียบเรียงใหม่ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายในการเขียน

2. เป็นการนำองค์ความรู้ที่มีอยู่แล้ว มาผสมผสานหรือบูรณาการกับ ประสบการณ์ ความชำนาญ ความเชี่ยวชาญของผู้เขียนในรูปแบบใหม่ ตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของผู้เขียนต้องการนำเสนอ

3. มีเป้าหมายที่ชัดเจนแล้วว่า ต้องการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติม ให้ใคร อ่าน ต้องการให้อ่านอะไร ต้องการให้อ่านเมื่อไร ให้อ่านไปทำไม อ่านอย่างไร

4. เป็นการเขียนจากความรู้ ความคิด ประสบการณ์ ความชำนาญการ ความเชี่ยวชาญของตนเอง

5. องค์ประกอบในการเขียนของหนังสืออ่านเพิ่มเติม มีดังนี้

5.1 ชื่อเรื่อง ชื่อต้องสื่อความหมายที่ชัดเจน เพื่อบอกให้ทราบว่า เป็นเรื่องเกี่ยวกับอะไร ต้องการนำเสนออะไร

5.2 ความนำ เป็นการเกริ่นนำเพื่อจูงผู้อ่านให้สนใจเนื้อหาสาระที่จะ นำเสนอต่อไป

5.3 เนื้อเรื่อง เป็นเนื้อหาสาระที่นำเสนอทั้งหมดว่ามีอะไรบ้าง เพื่อนำเสนอประเด็นให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ รวมไปถึงความเพลิดเพลินในการอ่านอย่างมีความสุข

5.4 บทสรุป เป็นการสรุปเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนยิ่งขึ้นว่า เรื่องที่นำเสนอมานั้นทั้งหมดนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านอย่างไร

สรุปได้ว่า การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องกำหนดประเภทหนังสือ โดยคำนึงถึงรูปลักษณะและประโยชน์ใช้สอย กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อเป็นกรอบในการเขียน เป็นเรื่องตรวจสอบว่าเนื้อหา มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์หรือไม่ ซึ่งวัตถุประสงค์มักจะปรากฏในคำนำ กำหนดระดับผู้อ่านโดยคำนึงถึงเพศ วัย ระดับการศึกษา ความสนใจในการอ่าน จัดระเบียบข้อมูลเป็นหมวดหมู่ เขียนโครงเรื่องโดยกำหนดขอบเขตเนื้อหาสาระของเรื่องให้ สอดคล้องและเป็นเอกภาพ ซึ่งจะต้องรวบรวมความรู้ความคิดที่ได้จากการศึกษาค้นคว้ามา ผสมผสานกับประสบการณ์ผู้เขียนในรูปแบบใหม่ ที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอ เนื้อเรื่องสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์ ถูกต้องตามหลักวิชาการ มีความยากง่ายเหมาะสมกับวัย มีความสั้นยาวพอเหมาะ มีภาพประกอบเพื่อช่วยเสริมเนื้อหาสาระ เสริมสร้างจินตนาการ ดึงดูดความสนใจและสะท้อนให้เห็นสิ่งที่ปรากฏในภาพความเป็นจริง การใช้ภาษาถูกต้อง ชัดเจน สละสลวย เข้าใจง่าย อธิบาย ความกะทัดรัดไม่วกวน มีองค์ประกอบของหนังสือครบถ้วนคือ ชื่อเรื่อง ความนำ เนื้อเรื่อง และ บทสรุป

6.1.7 แนวทางการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติม

สนั่น มีชันหมาก (2537) ได้เสนอแนวทางการประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมไว้ดังนี้

1. ลักษณะรูปเล่ม คือ ปก รูปเล่มในภาพรวม คุณภาพวัสดุ ขนาดตัวอักษรและความชัดเจนขนาดรูปเล่มและจำนวนหน้า ศิลปะการจัดหน้า
2. ภาพประกอบต้อง ได้แก่ ความชัดเจน ลักษณะความสมจริง ขนาดจำนวนภาพความเหมาะสม คำอธิบายภาพประกอบ
3. เนื้อหา วิธีการเสนอเรื่อง ความสอดคล้องกับหลักสูตร การเรียงลำดับความยากง่าย เอกภาพและความกลมกลืนของหนังสือ การเน้นสาระสำคัญ ความถูกต้องตรงกับเหตุการณ์ กิจกรรมเสนอแนะ และ ภาคผนวกท้ายบท
4. การใช้ภาษาเน้นความถูกต้องตามหลักภาษา ความชัดเจนของข้อความความเหมาะสมของการใช้ศัพท์ เครื่องหมายวรรคตอน

ชุตินา สัจจามันท์ และคณะ (2543 : 107) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินค่าสารคดี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1. ด้านเนื้อหา พิจารณาจากการให้สาระความรู้ที่เพิ่มพูนองค์ความรู้ใหม่และหรือประเทืองปัญญา ความถูกต้องความน่าเชื่อถือของข้อมูล เนื้อหามีลักษณะริเริ่มสร้างสรรค์ เนื้อหามีลักษณะสมเหตุสมผล เนื้อหามีเอกภาพ
2. วิธีการนำเสนอ พิจารณาจากชื่อเรื่องน่าสนใจ กระชับตรงประเด็น การเปิดเรื่องอย่างมีศิลปะ การลำดับเรื่องชวนติดตาม การปิดเรื่องอย่างประทับใจ กลวิธีการนำเสนอเหมาะสมกับเนื้อหาและน่าสนใจ การจัดรูปเล่ม การใช้ภาพและแผนภูมิอย่างเหมาะสม
3. การใช้ภาษา พิจารณาจากการใช้ภาษาถูกต้องชัดเจน การใช้สำนวนภาษาที่มีพลังในการส่งสาร การใช้ภาษาที่สละสลวย ประณีต

จึงกล่าวสรุปได้ว่าการประเมินคุณภาพของหนังสือนั้น ควรพิจารณาในเรื่องของเนื้อหาสาระ การใช้ภาษา ส่วนประกอบของหนังสือ คุณภาพการพิมพ์และรูปเล่ม

6.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบ้านลาด

6.2.1 ที่ตั้ง

อำเภอบ้านลาด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี ระยะห่างจากตัวจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ 7 กิโลเมตร มีจำนวนพื้นที่ทั้งหมด 298,136 ตารางกิโลเมตร (186,336.2 ไร่) อำเภอบ้านลาดมีอาณาเขตติดต่อกับอำเภออื่น ๆ ในจังหวัดเพชรบุรีดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่ออำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาชัย

ทิศใต้ ติดต่ออำเภอท่ายาง

ทิศตะวันออก ติดต่ออำเภอเมืองเพชรบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่ออำเภอแก่งกระจาน และอำเภอหนองหญ้าปล้อง

6.2.2 สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม

ลักษณะภูมิประเทศส่วนใหญ่ของอำเภอบ้านลาดนั้นเป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ โดยเฉพาะด้านทิศตะวันออกและตอนกลางของอำเภอ นับเป็นแหล่งที่มีความอุดมสมบูรณ์ ทั้งจากแหล่งน้ำธรรมชาติกับการชลประทาน และเป็นบริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่นคือ ตำแหน่งที่เป็นตำบลหรือหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ตลอดสองริมฝั่งแม่น้ำเพชรบุรี ส่วนพื้นที่ด้านตะวันตกส่วนใหญ่เป็นที่สูงและที่ดอน ในลักษณะพื้นที่ที่เป็นแนวยาวไม่เหมาะที่จะทำการเกษตร จึงทำให้มีประชากรอาศัยอยู่ค่อนข้างน้อยและกระจัดกระจาย

6.2.3 การคมนาคม

การเดินทางไปอำเภอบ้านลาดสามารถเดินทางได้สะดวกทั้งทางรถยนต์และรถไฟ ทางรถยนต์มีถนนสายหลักคือถนนเพชรเกษม ตัดผ่านยังพื้นที่ ตำบลต่าง ๆ คือ ตำบลสมอพลือ ตำบลท่าเสา ตำบลถ้ำรงค์ ตำบลไร่มะขาม มีถนนหนทางที่อยู่ความรับผิดชอบของทางหลวงจังหวัด และของสำนักงานเร่งรัดพัฒนาชนบท มีมาตรฐานหลายสายที่ให้ความสะดวกสบายแก่ประชาชนในพื้นที่และนักเดินทาง เช่นสายเลียบคลองชลประทานต่าง ๆ ทั่วทั้งภายในอำเภอ และการเดินทางจากอำเภอบ้านลาดไปอำเภออื่น

6.2.4 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรในอำเภอบ้านลาดมีรายได้มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรรม ทำให้มีรายได้เฉลี่ยประมาณ 33,630 บาท/ครัวเรือน/ปี นับถือศาสนา ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธเป็นส่วนใหญ่

6.2.5 การศึกษา

ในอำเภอบ้านลาดมีโรงเรียนระดับประถม ตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 27 โรงเรียน และโรงเรียนประถมศึกษาที่เป็นโรงเรียนขยายโอกาสถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 โรงเรียน คือ โรงเรียนวัดหนองแก (กลุ่มวิทยาคาร) โรงเรียนบ้านซ่อง (ประชากรบำรุง) ตั้งอยู่ในตำบลหนองกระเจ็ด โรงเรียนบ้านแหลมทอง โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่านผดุง) โรงเรียนวัดโพธิ์ลอย (เรือนวงศ์ผดุง) สำหรับการจัดการศึกษาระดับชั้นมัธยม

ศึกษามี 1 โรงเรียน คือโรงเรียนบ้านลาดวิทยา จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมีวิทยาลัยการอาชีพ 1 แห่ง คือวิทยาลัยการอาชีพบ้านลาด โรงเรียนในระดับก่อนประถมศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละตำบลดูแลรับผิดชอบ

6.2.6 ข้อมูลด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับตำบลของอำเภอบ้านลาด

อำเภอบ้านลาดแบ่งการปกครองออกเป็น 18 ตำบล คือ ตำบลบ้านลาด ตำบลบ้านหาด ตำบลบ้านทาน ตำบลไรโคก ตำบลไร่สะท้อน ตำบลไร่มะขาม ตำบลท่าช้าง ตำบลท่าเสน ตำบลตำหรุ ตำบลหนองกะปูล ตำบลหนองกระเจ็ด ตำบลสมอพลือ ตำบลสะพานไกร ตำบลลาดโพธิ์ ตำบลถ้ำรงค์ ตำบลห้วยซ้อง ตำบลห้วยลึก และตำบลโรงเข้ อำเภอบ้านลาดตั้งอยู่ตอนกลางของจังหวัด ซึ่งมีพื้นที่เป็นเขตติดต่อกับอำเภอใกล้เคียง ไม่มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดอื่น แต่ละตำบลในอำเภอบ้านลาดมีข้อมูลสำคัญดังนี้

1. **ตำบลบ้านลาด** ชาวตำบลบ้านลาดส่วนใหญ่คือทำการค้าขาย ทำธุรกิจส่วนตัว รับราชการ รัฐวิสาหกิจ บางบ้านยังคง ทำไร่ ทำสวนบ้างเป็นงานอดิเรกหรืออาชีพเสริม

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล เป็นศูนย์ราชการซึ่งประกอบไปด้วยหน่วยงานทางราชการครบทุกกระทรวง ไปรษณีย์ ไฟฟ้า ธนาคาร สหกรณ์เครดิตยูเนียน โรงเรียนมัธยมประจำอำเภอ วัดลาดศรีพราราม วัดป่าแป้น วัดเกาะแก้ว วัดใหม่ ตลาดกลางค้าส่งสินค้าทางการเกษตร

2. ตำบลบ้านหาด

สภาพทั่วไปของตำบล : เป็นที่ราบลุ่ม เหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล วัดกุ่ม วัดเขาน้อย ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลบ้านหาด สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดกุ่ม โรงเรียนวัดกุ่ม

3. ตำบลบ้านทาน

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่เป็นที่ราบลุ่ม บางส่วนเป็นภูเขา พื้นที่ส่วนใหญ่ใช้ในการทำนา

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : เป็นตำบลที่ยังมีการทำน้ำตาลโตนดอยู่มากตำบลหนึ่ง และยังมีบึงทอวัฒนธรรมประเพณีการถวายเป็นพุทธบูชาหรือฉลากหาบไว้ได้จนถึงวันนี้

4. ตำบลตำหรุ

สภาพทั่วไปของตำบล : เป็นที่ราบลุ่ม น้ำท่วมขัง โดยเฉพาะในฤดูน้ำหลาก พืชสวนไร่นาเสียหาย เนื่องจากน้ำท่วมขัง ไม่มีทางระบายน้ำออก

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : วัดคำหู่ วัดระหารน้อย วัดศาลาเขื่อน
วัดอินจ่าป่า

5. ตำบลสมอพลี

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม มีแม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านทางทิศตะวันตกของตำบล และมีคลองชลประทานตัดผ่านหมู่ 1, 3, 6 พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : เป็นตำบลที่มีตระกูลพราหมณ์อาศัยอยู่มาก และเป็นที่ตั้งของวัดท่าไชยศิริซึ่งเป็นวัดที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์

6. ตำบลไร่มะขาม

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : องค์การบริหารส่วนตำบลไร่มะขาม
สถานีอนามัยตำบลไร่มะขาม

7. ตำบลไร่สะท้อน

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : องค์การบริหารส่วนตำบลไร่สะท้อน
สถานีอนามัยตำบลไร่สะท้อน ตำบลนี้ยังเป็นอีกตำบลหนึ่งที่ยังอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีต่างๆไว้มาก

8. ตำบลหนองกระเจ็ด

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกระเจ็ด
สถานีอนามัยตำบลหนองกระเจ็ด วัดช่อม่วง นอกจากนี้ยังมีผลิตภัณฑ์ผ้าบาติกที่สวยงามและมีชื่อเสียงทั้งในจังหวัดและต่างจังหวัด

9. ตำบลท่าเสา

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ราบลุ่ม พื้นที่เหมาะแก่การทำเกษตร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : วัดเขาทะโมน วัดท่าศาลาราม

วัดหาดทราย เป็นตำบลที่ยังอนุรักษ์และสืบทอดประเพณีเลี้ยงเกลือและประเพณีกวนข้าวกระยาจู้ไว้ตลอดมา

10. ตำบลหนองกะปูล

สภาพทั่วไปของตำบล : เป็นพื้นที่ราบลุ่มติดภูเขา ดินมีความอุดมสมบูรณ์ มีคลองชลประทานไหลผ่าน เหมาะในการเพาะปลูกข้าว และพืชเกษตรอื่น ๆ

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล วัดโพธิ์ลอย ศาลเจ้าพ่อบ่อหนอง องค์การบริหารส่วนตำบลหนองกะปูล โรงเรียนวัดโพธิ์ลอย (เรือนวงษ์ผดุง) โรงเรียนบ้านโป่งสลอด สถานีอนามัยตำบลหนองกะปูล สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดโพธิ์ลอย

นอกจากนี้ยังมีการทำน้ำตาลโตนดอยู่มากตำบลหนึ่ง และยังมีสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีการถวายสลากภัตหรือฉลากหาบไว้ได้จนถึงวันนี้

11. ตำบลสะพานไกร

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่ 4.477 ตารางกิโลเมตร 2,797 ไร่ พื้นที่ของตำบลเป็นพื้นที่ราบลุ่ม มีคลองบางจากไหลผ่านทางด้านทิศตะวันตกของตำบล เหมาะสำหรับทำนา และทำตาล

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : วัดคอนหว่า สถานีอนามัย ต.สะพานไกร โรงเรียนวัดหว่า ที่ทำการสภาตำบลสะพานไกร

12. ตำบลไร่โคก

สภาพทั่วไปของตำบล : ตำบลไร่โคก แบ่งการปกครองออกเป็น 5 หมู่บ้าน พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ดอน มีพื้นที่น้ำล้อมรอบ

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : วัดห้วยนา หมู่ที่ 5 สถานีอนามัย ตำบลไร่โคก โรงเรียนบ้านแหลมทอง โรงเรียนบ้านไร่โคก ตำบลนี้ยังมีการทำน้ำตาลโตนดมากอีกตำบลหนึ่ง

13. ตำบลโรงเข้

สภาพทั่วไปของตำบล : มีภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีแหล่งน้ำคลองชลประทานผ่าน 1 สาย เหมาะสำหรับการเกษตรมีถนนหนทางที่สามารถติดต่อถึงกันได้ทุกหมู่บ้าน

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : วัดคอนกอก วัดหนองกาทอง ที่ทำการองค์การบริหารส่วนตำบลโรงเข้ โรงเรียนวัดหนองกาทอง โรงเรียนวัดคอนกอก สถานีอนามัยประจำตำบลโรงเข้ปัจจุบัน มีการทำน้ำตาลโตนดมากอีกตำบลหนึ่ง

14. ตำบลท่าช้าง

สภาพทั่วไปของตำบล : ตำบลตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของที่ว่าการอำเภอบ้านลาด

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง
สถานีอนามัยตำบลท่าช้าง วัดโพธิ์กรู

15. ตำบลถ้ำรงค์

สภาพทั่วไปของตำบล : พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นดินร่วนปนทราย เหมาะแก่การเพาะปลูก มีภูเขาขนาดเล็ก 3 แห่ง คือแม่น้ำเพชรบุรี คลองชลประทานไหลผ่าน และลำห้วยเชื่อมต่อในทุกหมู่บ้าน ทำให้มีความอุดมสมบูรณ์ทำการเกษตรได้ดี

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : วัดถ้ำรงค์ วัดเขาพรหมชะแง้ว วัดม่วงงาม วัดขลุบ เขาถ้ำรงค์ ถ้ำเขาน้อยซึ่งเป็นที่มาของนิทานพื้นบ้านเมืองลับแลที่ ถ้ำเขาน้อย

16. ตำบลห้วยลึก

สภาพทั่วไปของตำบล : ตำบลห้วยลึกตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอบ้านลาด ในหน้าแล้งตำบลนี้ค่อนข้างจะกันดาร

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยลึก
สถานี-อนามัยตำบลห้วยลึก วัดหนองจอก สำนักสงฆ์พุทุม

17. ตำบลลาดโพธิ์

สภาพทั่วไปของตำบล : ตำบลห้วยลึกตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของอำเภอบ้านลาด

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล : องค์การบริหารส่วนตำบลลาดโพธิ์
สถานีอนามัยตำบล ลาดโพธิ์ โรงเรียนบ้านลาดโพธิ์

18. ตำบลห้วยซ้อง

สภาพทั่วไปของตำบล : ตำบลห้วยซ้องตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันตกเฉียงใต้ของอำเภอบ้านลาด ในหน้าแล้งตำบลนี้ค่อนข้างจะกันดาร แห่งแล้ง ตำบลนี้ขึ้นอยู่ในความปกครองของตำบลหนองกะปุ่น

ข้อมูลสถานที่สำคัญของตำบล วัดหนองโสน โรงเรียนบ้านหนองโสน ประชาชนส่วนใหญ่มีเชื้อสาย “โห่ง”

จากข้อมูลเกี่ยวกับอำเภอบ้านลาดนี้จะทำให้สังเกตได้ว่าบ้านลาดมีพื้นที่ส่วนใหญ่สำหรับทำการเกษตร เป็นเหตุผลที่ทำให้บ้านลาดมีผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่ายยังจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศตลอดทั้งปี

6.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.3.1 งานวิจัยในประเทศ

วรรณธนา คำสุภา (2546) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้าน หริภุญชัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา จังหวัดลำพูน การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม และ ตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านหริภุญชัย ที่สร้างขึ้น ผลการศึกษาสรุปได้ว่า การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ด้านการจัดทำรูปเล่ม เนื้อหาและการใช้ภาษา ภาพประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.67 - 1 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียน ด้านรูปเล่ม การใช้ภาษา เนื้อหา และภาพประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.93 - 1 สรุปว่า หนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับสูง

วงเดือน ทาจันทร์ (2546) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองสามโคก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมและตรวจสอบคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองสามโคก ผลการศึกษาสรุปได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในหนังสืออยู่ในระดับมาก การประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับมากและการประเมินคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหาจากผู้ทรงคุณวุฒิ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ .096

สร้อยญา ทับเคลียว (2546) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องเมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร มีวัตถุประสงค์เพื่อ สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน ให้มีประสิทธิภาพ และตรวจสอบประสิทธิภาพ ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญสรุปได้ว่า หนังสือมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับดีและหนังสือมีความเหมาะสมในระดับมาก ความคิดเห็นของนักเรียนสรุปได้ว่า หนังสือมีคุณภาพในด้านการจัดทำรูปเล่ม ด้านเนื้อหา ด้านภาพประกอบ ด้านการใช้ภาษา ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ อยู่ในระดับดีและหนังสือมีความเหมาะสมกับนักเรียนในระดับมาก

เสาวนีย์ ฝักทอง (2546) สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องวรรณกรรมท้องถิ่นเมืองอุบล สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมและ ตรวจสอบคุณภาพหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้น ผลการศึกษา ค้นคว้ามีดังนี้ การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน ประเมิน ด้านเนื้อหา

วิธีการนำเสนอ การใช้ภาษา การจัดทำรูปเล่ม การจัดหน้าและภาพประกอบ มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.75 ถึง 1 และมีค่าดัชนีความสอดคล้องโดยเฉลี่ย เท่ากับ 0.89 การตรวจสอบคุณภาพหนังสือโดยนักเรียน จำนวน 10 คน ประเมิน ด้านเนื้อหา วิธีการนำเสนอ การใช้ภาษา การจัดทำรูปเล่ม การจัดหน้าและภาพประกอบ มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.15 ถึง 4.46 และมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม เท่ากับ 4.31 ซึ่งอยู่ในระดับมาก สรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่สร้างขึ้นมีคุณภาพระดับมาก

6.4 แนวทางการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง บ้านลาดบ้านเรา

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง บ้านลาดบ้านเรา โดยมีขั้นตอนดังนี้

6.4.1 กำหนดลักษณะและโครงสร้างของหนังสือ

- 1) ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 กำหนดความคิดรวบยอดและมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
- 2) ศึกษากรอบและแนวคิดของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นที่ 3 (ม.1-3) สาระที่ 1 การอ่านมาตรฐาน ท.1.1 : ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ในการตัดสินใจ แก้ปัญหาการสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน
- 3) ศึกษาหลัก / ทฤษฎีการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมและศึกษาข้อมูลเนื้อหา เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาดจากเอกสารต่าง ๆ และจากการสัมภาษณ์และจากการนำข้อมูลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เรียบเรียง และวางแผนการจัดทำหนังสือ
- 4) วางโครงร่างของเนื้อหา โดยแบ่งเนื้อหาออกเป็นบท พร้อมกับตั้งชื่อเรื่องแต่ละบทให้มีความน่าสนใจ กำหนดความคิดรวบยอดแต่ละบท นำเสนอเนื้อหาตามลำดับเวลา ความสำคัญ ได้เป็น 5 บท คือ

บทที่ 1 บ้านลาดในอดีต

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอบ้านลาดในอดีต ตำแหน่งที่ตั้งเดิมและชื่อเดิมก่อนที่จะตั้งเป็นอำเภอบ้านลาดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งประชาชนชาวอำเภอบ้านลาดทุกคนนับเป็น เกียรติประวัติและสิริมงคลแก่ท้องถิ่นอย่างยิ่ง

บทที่ 2 บ้านลาดวันนี้

กล่าวถึงอำเภอบ้านลาดซึ่งเป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 8 อำเภอของจังหวัด เพชรบุรีและเป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรีเพียง 6 กิโลเมตรเศษเท่านั้น อำเภอบ้านลาดจึงเปรียบเสมือนชานเมืองของจังหวัดเพชรบุรีความเจริญทางด้านวัตถุเป็นไปอย่างช้าๆ ประชาชนและความเป็นอยู่ดำเนินไปอย่างเรียบง่ายสงบสุขตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมแต่มีความร่วมสมัย

บทที่ 3 วัฒนธรรมประเพณี

กล่าวถึงชาวบ้านลาดส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดโดยมีวัดเป็นศูนย์กลางจิตใจของชุมชนดังนั้นนอกจากจะใช้วัดเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังใช้เป็นที่รวมจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้ชาวบ้านลาดยังได้ประกอบพิธีกรรมอื่นๆ ตามความเชื่อที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

บทที่ 4 บ้านลาดมีการละเล่น

กล่าวถึงกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณี และกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านงานประจำปีและการละเล่นต่างๆที่เกิดขึ้น โดยปัจจัยด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นบ้านลาดอีกหลายอย่างซึ่งบางอย่างก็เลิกเล่นจนถูกลบเลือนและหลงลืมไปสมควรอนุรักษ์ไว้ให้เป็นเป็นสมบัติและเอกลักษณ์ของชาวบ้านลาดอย่างยิ่ง

บทที่ 5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา

กล่าวถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอบ้านลาดมีอยู่อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตร ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านเหล่านี้มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและวิวัฒนาการมาก่อนเกิดเป็นอาชีพเสริมและอาชีพหลักหล่อเลี้ยงผู้คนในอำเภอบ้านลาดและอำเภออื่นมาหลายชั่วอายุคน

บทที่ 6 ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่น

กล่าวถึงภาษาบ้านลาดหรือภาษาถิ่นเพชรบุรีหรือภาษาเพชรนี้ เป็นภาษาถิ่นที่มีสำเนียงเพี้ยนออกไปจากภาษาภาคกลางที่กรุงเทพฯ สำเนียงชาวบ้านลาดเพชรบุรีเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นสำเนียงที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ หากจะฟังสำเนียงเพชรบุรีแท้ ๆ จะหาฟังได้ในเขตอำเภอบ้านลาดซึ่งประชาชนชาวบ้านลาดทุกตำบลก็ยังใช้ติดต่อสื่อสารด้วยสำเนียงภาษานี้ ส่วนทางด้าน วรรณกรรม ในอำเภอบ้านลาดนับเป็นศูนย์รวมวรรณกรรมท้องถิ่น เมืองเพชรบุรีโดยแท้ ไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ สำนวน ปริศนาคำทาย เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการเล่น นิทานพื้นบ้าน

1) นำโครงร่างเนื้อหาให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 คน ในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ตรวจสอบความถูกต้องและเหมาะสมโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหา

2) ปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิและนำโครงร่างเนื้อหาที่ผ่านผู้ทรงคุณวุฒิตรวจแก้แล้วไปสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” โดยมีขั้นตอนดังนี้

(1) กำหนดรูปแบบการนำเสนอโดยใช้วิธีบรรยาย

(2) กำหนดเนื้อหาสาระ ให้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนในระดับชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1

(3) กำหนดภาพประกอบเนื้อหาสาระแต่ละบทให้เหมาะสมกับ

เนื้อหา

(4) กำหนดคำศัพท์ ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย ชัดเจน เหมาะกับวัย ความรู้

ความสามารถ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

(5) กำหนดขนาดของรูปเล่มให้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่มีขนาด

เหมาะสมกับการใช้อ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” ที่สร้างเสร็จแล้วไปเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านคุณภาพของหนังสือ จำนวน 3 คน ประเมินคุณภาพของหนังสือ เพื่อปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ แล้วจัดทำเป็นฉบับสมบูรณ์

4) นำหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” ฉบับปรับปรุงแก้ไขแล้ว ไปให้นักเรียนจำนวน 10 คน อ่านเพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือโดยใช้แบบประเมินความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหา

5) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ มีดังนี้

การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยใช้สูตรคำนวณดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	คือ	ดัชนีความสอดคล้อง
	R	แทน	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ และนักเรียน
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญการสร้างแบบประเมิน

คุณภาพของหนังสือ

ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินหนังสือในด้านคุณภาพของหนังสือ

- 1) นำแบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหา
สำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ
- 2) แบบประเมินความคิดเห็นเพื่อประเมินคุณภาพของหนังสือสำหรับ
ผู้เชี่ยวชาญ
- 3) แบบประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม
สำหรับนักเรียน

บทที่ 2

เนื้อหาของการศึกษาค้นคว้า

เป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอำเภอบ้านลาด โดยได้สร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องบ้านลาดบ้านเราสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีเนื้อหาและภาพประกอบ ซึ่งมีการบรรยายหรือคำอธิบายไว้ได้ภาพจำนวน 6 บท ดังนี้

บทที่ 1 บ้านลาดในอดีต

กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของอำเภอบ้านลาดในอดีต ตำแหน่งที่ตั้งเดิมและชื่อเดิม ก่อนที่จะตั้งเป็นอำเภอบ้านลาดที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำในปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสำคัญทางประวัติศาสตร์ในสมัยพระพุทธเจ้าหลวง รัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ซึ่งประชาชนชาวอำเภอบ้านลาดทุกคนนับเป็น เกียรติประวัติและสิริมงคลแก่ท้องถิ่นอย่างยิ่ง

บทที่ 2 บ้านลาดวันนี้

อำเภอบ้านลาดเป็นอำเภอหนึ่งในจำนวน 8 อำเภอของจังหวัดเพชรบุรีและเป็นอำเภอที่อยู่ห่างจากตัวเมืองเพชรบุรีเพียง 6 กิโลเมตรเศษเท่านั้นอำเภอบ้านลาดจึงเปรียบเสมือนขานเมืองของจังหวัดเพชรบุรีความเจริญทางด้านวัตถุเป็นไปอย่างช้าๆประชาชนและความเป็นอยู่ดำเนินไปอย่างเรียบง่ายสงบสุขตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมแต่มีความร่วมสมัย

บทที่ 3 วัฒนธรรมประเพณี

ชาวบ้านลาดส่วนใหญ่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด โดยมีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชนดังนั้นนอกจากจะใช้วัดเป็นที่ประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังใช้เป็นที่รวมจัดกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณี นอกจากนี้ชาวบ้านลาดยังได้ประกอบพิธีกรรมอื่น ๆ ตามความเชื่อที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนาน

บทที่ 4 บ้านลาดมีการละเล่น

นอกจากกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมประเพณีแล้วยังมีกิจกรรมการละเล่นพื้นบ้านงานประจำปีและการละเล่นต่างๆที่เกิดขึ้น โดยปัจจัยด้านวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่นบ้านลาด

อีกหลายอย่างซึ่งบางอย่างก็เลิกเล่นจนถูกลบเลือนและหลงลืมไปสมควรอนุรักษ์ไว้ให้เป็นเป็นสมบัติและเอกลักษณ์ของชาวบ้านลาคอย่างยิ่ง

บทที่ 5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา

ภูมิปัญญาท้องถิ่นของอำเภอบ้านลาดมีอยู่อย่างหลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นภูมิปัญญาด้านการเกษตร ภูมิปัญญาด้านอุตสาหกรรม และหัตถกรรม ภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากร ภูมิปัญญาชาวบ้านเหล่านี้มีการสืบทอดกันมาตั้งแต่บรรพบุรุษและวิวัฒนาการมาก่อให้เกิดเป็นอาชีพเสริมและอาชีพหลักหล่อเลี้ยงผู้คนในอำเภอบ้านลาดและอำเภออื่นมาหลายชั่วอายุคน

บทที่ 6 ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่น

ภาษาบ้านลาดหรือภาษาถิ่นเพชรบุรีหรือภาษาเพชรนี้ เป็นภาษาถิ่นที่มีสำเนียงเพี้ยนออกไปจากภาษาภาคกลางที่กรุงเทพฯ สำเนียงชาวบ้านลาดเพชรบุรีเป็นภาษาที่มีลักษณะเฉพาะตัว เป็นสำเนียงที่ตกทอดมาจากบรรพบุรุษ หากจะฟังสำเนียงเพชรบุรีแท้ ๆ จะหาฟังได้ในเขตอำเภอบ้านลาดซึ่งประชาชนชาวบ้านลาดทุกตำบลก็ยังใช้ติดต่อสื่อสารด้วยสำเนียงภาษานี้ ส่วนทางด้านวรรณกรรม ในอำเภอบ้านลาดนับเป็นศูนย์รวมวรรณกรรมท้องถิ่น เมืองเพชรบุรีโดยแท้ ไม่ว่าจะเป็นคำศัพท์ สำนวน ปริศนาคำทาย เพลงกล่อมเด็ก เพลงประกอบการเล่น นิทานพื้นบ้าน ฯลฯ

นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมทำยอบท ซึ่งเป็นคำถามที่สร้างขึ้นให้สอดคล้องกับมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3 ซึ่งกล่าวว่า ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

คำนำ

หนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง บ้านลาดบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้จัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้เรียนสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองตามความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคล โดยได้นำเอาเรื่องราวต่าง ๆ ในท้องถิ่นมาสอดแทรกเพิ่มเติมให้ผู้เรียน มีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของอำเภอบ้านลาดตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันนี้ ให้ผู้เรียนได้มองเห็นถึงคุณค่าของวัฒนธรรมประเพณีในท้องถิ่น การละเล่น ภูมิปัญญาตลอดจนวรรณกรรมพื้นบ้านซึ่งล้วนทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพกว้างขวางลึกซึ้งยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544 ที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการอ่าน รักและภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตน มีความมุ่งมั่นเป็นอย่างยิ่งว่า ผู้เรียน ครูและผู้สนใจจะได้รับประโยชน์จากหนังสือเล่มนี้

ขอขอบคุณรองศาสตราจารย์ชนรัชฎ์ ศิริสวัสดิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา คณะผู้ทรงคุณวุฒิ คือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์จรรุวรรณ จำเพชร คุณนิภูต ประทีปพิชัย คุณวันอาสาศรี ระหว่างบ้านคุณทวีโรจน์ ก่อกล้าล้อมจิตร ตลอดจนปราชญ์ภูมิปัญญาและผู้เกี่ยวข้องทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ ช่วยเหลือตรวจสอบข้อมูลความถูกต้อง ให้คำแนะนำและแก้ไขในการทำหนังสือเล่มนี้จนสำเร็จ

สุรีย์พร ศรีคำรณ

พฤศจิกายน 2551

สารบัญ

	หน้า
บทที่ 1	
บ้านลาดในอดีต.....	31
ประวัติและความสำคัญของบ้านลาด	31
พราหมณ์พิธีบ้านลาด	39
กิจกรรมประจำบท	46
บทที่ 2	
บ้านลาดวันนี้.....	47
ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ้านลาด	49
สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม	52
สภาพเศรษฐกิจและสังคม	56
การคมนาคม	59
ศาสนา	60
การศึกษา	63
ธุรกิจและการบริการการท่องเที่ยว	65
กิจกรรมประจำบท	69
บทที่ 3	
วัฒนธรรมประเพณี.....	70
ประเพณีกวนข้าวทิพย์	70
ประเพณีเลี้ยงกล่อ	74
ประเพณีทำขวัญข้าว	80
ประเพณีทำบุญตาน	86
ประเพณีโกนจุก	89
ประเพณีถวายฉลากหาบ	96
กิจกรรมประจำบท	105

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ 4	บ้านลาดมีการละเล่น.....	106
	การเล่นเพลงรำโทน	106
	การละเล่นเพลงระบำ	118
	การละเล่นเพลงปรบไต่	122
	การเล่นเพลงเห่เรือบก	129
	การเล่นแข่งขันวัวเทียมเกวียน	133
	การเล่นวัวลาน	137
	กิจกรรมประจำบท	141
บทที่ 5	ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา.....	142
	การทำน้ำตาลโตนด	142
	การปลูกบ้านทรงไทย	151
	กิจกรรมประจำบท	158
บทที่ 6	ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่น.....	159
	ภาษาประจำถิ่นบ้านลาด	159
	ปริศนาคำทาย	174
	เพลงกล่อมเด็ก	180
	คำพูดและเพลงประกอบการเล่น	184
	นิทานพื้นบ้าน	192
	กิจกรรมประจำบท	195
	สัมภาษณ์ปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่น	196
	บรรณานุกรม	197

บทที่ 1

บ้านลาดในอดีต

ประวัติและความสำคัญของบ้านลาด

บ้านลาดเดิมทีนั้น เป็นพื้นที่ซึ่งอยู่ในเขตการปกครองของ อำเภอคลองกระแซง ปัจจุบันเป็นอำเภอเมืองเพชรบุรีและชื่อคลองกระแซงเป็นเพียงชื่อของตำบลหนึ่งในอำเภอเมือง เนื่องจากอำเภอคลองกระแซงในสมัยนั้นมีอาณาเขตและบริเวณพื้นที่กว้างขวางมาก ยากต่อการอำนวยความสะดวกในการให้บริการแก่ประชาชน อีกทั้งการดูแลทุกข์สุขแก่ราษฎรก็ไม่สามารถทำได้อย่างทั่วถึง

ในปี พ.ศ.2459 ทางราชการ ได้ประกาศแยกพื้นที่บางส่วนของอำเภอคลองกระแซง ออกมาตั้งเป็น "อำเภอท่าช้าง" ซึ่งมีที่ว่าการอำเภอชั่วคราวที่วัดโพธิ์กรู ตำบลท่าช้าง จนกระทั่งในปี พ.ศ.2468 ก็ได้ย้ายที่ว่าการอำเภอชั่วคราวนี้ไปตั้งที่บ้านขนอน ตำบลบ้านลาด ครั้นเมื่อ พ.ศ.2473 ก็ได้ย้ายไปตั้งที่ว่าการอำเภอแห่งใหม่ที่บ้านวังขนวน ตำบลบ้านลาด ริมแม่น้ำเพชรบุรี เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกให้แก่ราษฎรให้เดินทางติดต่อกับอำเภอใกล้เคียงอื่นๆ โดยทางน้ำได้สะดวกยิ่งขึ้นซึ่งการสัญจรทางน้ำในสมัยนั้นยังสะดวกในการเดินทางทางน้ำมากกว่า พร้อมทั้งเปลี่ยนชื่อจากท่าช้าง เป็น "อำเภอบ้านลาด" ตามชื่อตำบลที่ตั้ง ในปี พ.ศ.2481 และใช้มาจนถึงปัจจุบัน

ข้าราชการตำรวจอำเภอบ้านลาดถ่ายรูปร่วมกันบริเวณหน้าสถานีตำรวจหลังเก่า

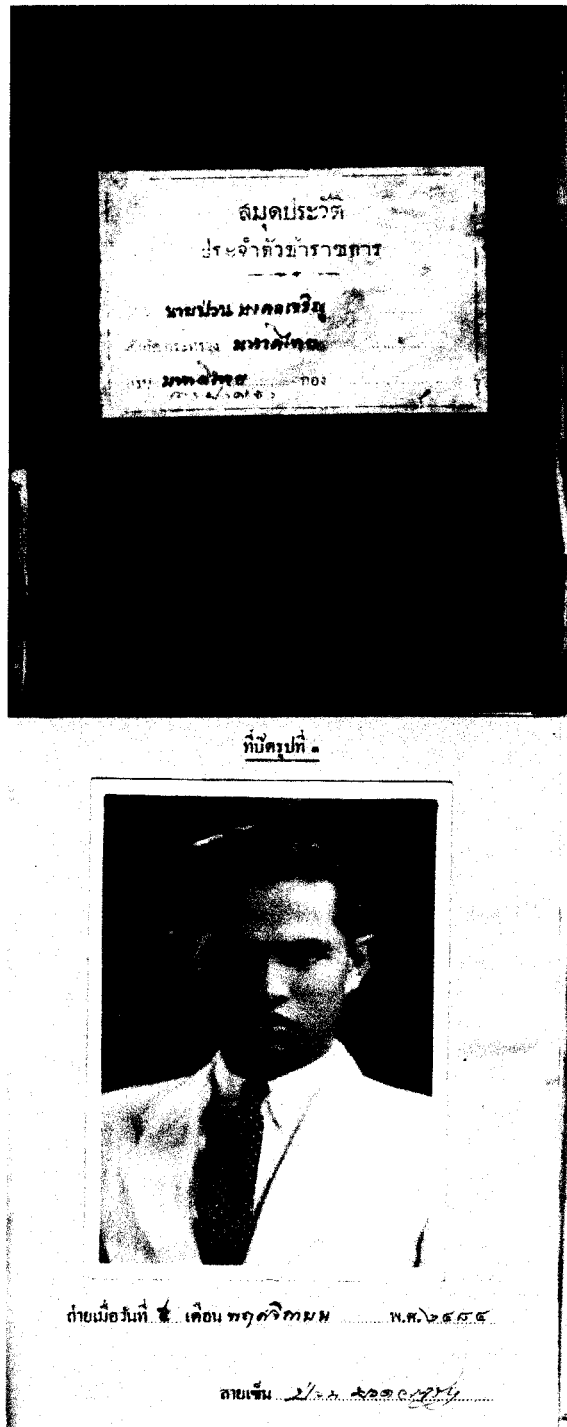
ชาวบ้านลาดในอดีตนั้นมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย ดำรงชีพโดยการทำมาหากิน ทางด้านการเกษตรเป็นส่วนใหญ่เนื่องจากมีปัจจัยต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้ไม่ว่าทางด้านภูมิประเทศหรือภูมิอากาศ แม้ว่าบ้านลาดจะอยู่ภายใต้การเปลี่ยนแปลงทางวัตถุ สัมผัสใกล้ชิดกับความเจริญรุ่งเรืองทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองการปกครองรวดเร็ว เพราะบ้านลาดเป็นถิ่นใหญ่ที่อยู่ใกล้กับตัวเมืองเพียง 6 – 7 กิโลเมตรเท่านั้นก็ตาม แต่ไม่ว่าความเจริญจะเข้ามาอย่างไร สังคมเปลี่ยนแปลงเจริญรุดหน้าไปเพียงใด ชาวบ้านลาดยังคงดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายไม่ไกลจากวิถีชีวิตดั้งเดิมเท่าไรนัก ยังคงรักษาผืนแผ่นดินเรือกสวน ไร่นา ไว้ทำมาหากินตามวิถีชีวิตแบบดั้งเดิมเสียเป็นส่วนใหญ่

แม้ในบางครอบครัวที่ในสมัยก่อนมีความคิดก้าวหน้าแบบสมัยใหม่รู้จักและมีฐานะพอที่จะส่งเสียให้ลูกหลานเรียนต่อจากการศึกษาภาคบังคับก็จะประสบความสำเร็จได้เข้ารับราชการในกระทรวงต่าง ๆ ทั้งสิ้น

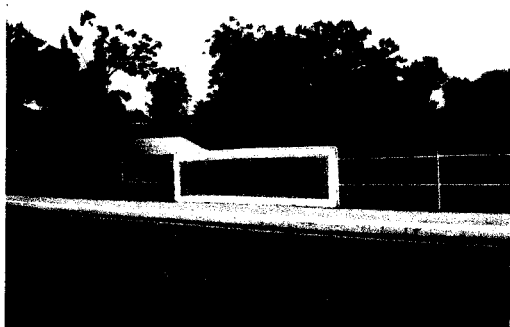
บัตรประจำตัวข้าราชการในอดีต

บัตรประจำตัวข้าราชการกระทรวงมหาดไทยของ นายป่วน มงคลเจริญ
 ถูกเกิด ตำบลคำหาร ต่อมารับราชการเป็น ปลัดอำเภอบ้านลาด

สมุดประวัติข้าราชการกระทรวงมหาดไทยของ นายป่วน มงคลเจริญ ปลัดอำเภอบ้านลาด เมื่อเกือบ 70 ปี

สะพานข้ามแม่น้ำเพชรบุรี ด้านข้างที่ว่าการอำเภอบ้านลาดเมื่อ 49 ปีที่แล้วกับวันนี้ยังเหมือนเดิม

ชาวบ้านลาดจัดว่าเป็นผู้สืบทอดวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีแบบดั้งเดิมไว้ได้มากที่สุดและดูเหมือนว่าจะไม่ค่อยยอมรับความเปลี่ยนแปลงทางด้านสังคมและวัตถุเท่าใดนักจนบางครั้งยังถูกค่อนจากคนเพชรบุรีอำเภออื่น ๆ ว่า พวกบ้านลาดเป็นพวกที่เชย ซื่อ เป็น ล้าสมัย ไม่ว่าจะเป็นการสร้างบ้านเรือน การแต่งตัว การใช้คำพูดและสำเนียงคนบ้านลาดมักถูกเรียกว่า “พวกขาตะวันตก” เนื่องจากบ้านลาดอยู่ทางทิศตะวันตกของเพชรบุรีนั่นเอง

**คนบ้านลาดรักและหวงแหนแผ่นดิน ต่อต้านการรุกราน ยึดมั่นในความยุติธรรม เคย
เดินขบวน ประท้วงรัฐบาลไทย คราวศาลโลกตัดสินให้เขาพระวิหารเป็นของกัมพูชาในปี พ.ศ.2505**

▲ ตรวจเขาแค้น นายสมุพร ลิมไทย ผอ.เพชรบุรี พร้อมด้วย พ.ท.วัฒนพล จิตศรีภักดิ์ นายทหารฝ่ายการช่าง จังหวัดทหารบกเพชรบุรี นำกำลังทหารเกณฑ์ไปตรวจสอบพิกัดแนวเขตพื้นที่เหมืองแร่ถลุงแฟรมของนายโพธิ์ตัน เครือแก้ว ณ ตำบล ในเขตเขาแค้น ป่าสงวนแห่งชาติป่ายางหัก-เขาป้อม หมู่ ๕ ต.ห้วยลึก อ.บ้านลาด

นิสัยรักบ้านเกิดและหวงแหนแผ่นดินยังคงอยู่จึ่งต่อต้านสิ่งที่จะมาทำลายธรรมชาติ

ในอดีตนั้นบ้านลาดมีชื่อเสียงที่ดีในด้านต่าง ๆ มากไม่ว่าจะเป็นผลผลิตทางการเกษตรและศิลปวัฒนธรรมประเพณี แต่พอมาช่วงสมัย 2515 - 2535 กลับมีชื่อเสียงด้านลบเกี่ยวกับรายชื้อมือปืนรับจ้างหรือซุ่มมือปืนต่าง ๆ ยังความเสียหายต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของชาวบ้านลาดอย่างมาก ซึ่งชาวบ้านลาดทุกคนมีความตระหนักนึกเสมอว่าต้องพยายามลบล้างความคิดของคนทั่วไปให้ได้แม้ต้องใช้เวลาานเพียงใดก็ตาม

นอกจากนี้ในอดีตบ้านลาด นับเป็นสถานที่แห่งหนึ่ง ที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องกับทางประวัติศาสตร์อยู่หลายประการ เช่น

วัดท่าไชยศิริ โดยมีพระครูธรรมชริกรภ ปุญญโชโต ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าอาวาส วัดองค์ปัจจุบัน ตั้งอยู่หมู่ที่ 1 (บ้านสิงขรณ์) ต.สมอพลือ อ.บ้านลาด จ.เพชรบุรี มีที่ธรณีสงฆ์ 8 ไร่ 3 งาน 64 ตารางวา อยู่ทางทิศตะวันตกของถนนเพชรเกษม (ทาง หลวงหมายเลข 4 ก.ม. ที่ 171+200 ระยะทางจากกรุงเทพฯ ฯ) ทางด้านทิศเหนือของวัดมีถนนเชื่อมต่อทำนน้ำ ซึ่งอยู่ใน

เขตรณีสงฆ์ของวัดอันมีความสำคัญทางด้านประวัติศาสตร์หลายประการ กล่าวกันว่า เดิมที “วัดท่าไชยศิริ” เรียกว่า “วัดไต้” เพราะอยู่ทางทิศใต้ของแม่น้ำเพชรบุรีเหนือลำน้ำขึ้นไปเป็นที่ตั้งของวัดกลางและวัดเหนือ ซึ่งปัจจุบันกลายเป็นวัดร้างไปแล้ว ส่วนวัดท่าไชยศิรินี้ยังคงมีพระภิกษุจำพรรษาอยู่จนกระทั่งปัจจุบัน วัดท่าไชยศิริ สร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ. 1910 ในสมัยแผ่นดินของสมเด็จพระมหาธรรมราชาที่ 2 แห่งกรุงสุโขทัย และได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แห่งกรุงศรีอยุธยา และต่อมา พ.ศ. 2445 ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว แห่งกรุงรัตน - โกสินทร์ (ครั้งนั้นมีสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระยาวชิรญาณวโรรส เป็นสังฆราชองค์ที่ 10) นับเวลามาจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ. 2551) ตั้งแต่สร้างวัดมารวมอายุของวัดไต้ 641 ปี ส่วนสาเหตุที่ “วัดไต้” ถูกตั้งชื่อใหม่ “วัดท่าไชยศิริ” นั้นเพราะสืบเนื่องมาจาก ครั้งหนึ่งในสมัยกรุงศรีอยุธยา ทหารไทยได้ปะทะกับทหารพม่าทางด้านสิงขรณ์ จังหวัดประจวบฯ และได้แตกทัพถอยร่นลงมาโดยที่ทหารพม่าไล่ตามติด

เมื่อทหารไทยได้ถอยมาถึง “วัดไต้” จึงได้พากันหยุดทัพลง คิมกินและอาบน้ำที่ทำน้ำหน้าวัดจนเกิดพละกำลังขึ้นอย่างน่าประหลาดและเป็นเรื่องน่าอัศจรรย์ยิ่งนัก เมื่อทหารไทยขึ้นจากทำน้ำทหารพม่าก็ตามมาทันพอดีจึงเกิดตะลุมบอนกัน ในวัด ทั้งที่ฝ่ายทหารไทยมีน้อยกว่าก็สามารถต่อสู้กับทหารพม่าได้อย่างไม่พ่ายแพ้ ฝ่ายทหารพม่าแตกพ่ายหนีเข้าไปในโบสถ์ ทหารไทยก็ตามเข้าไปต่อสู้ในโบสถ์จนได้ชัยชนะเด็ดขาด จากผลการต่อสู้ในครั้งนั้นทำให้ผนังของโบสถ์ปรากฏร่องรอยคราบเลือดติดที่ผนัง ซึ่งต่อมาเมื่อมีการปฏิสังขรณ์บูรณะโบสถ์ คราบเลือดเหล่านั้นถูกทาสีกลบทับไป

จากเหตุการณ์ดังกล่าวจึงมีการเปลี่ยนชื่อวัดจากที่เรียกว่า “วัดไต้” เป็นนามใหม่ “วัดท่าไชย” ซึ่งในการต่อมาก็เดิมคำว่า “ศิริ” จนกระทั่งเรียกเป็น “วัดท่าไชยศิริ” ในปัจจุบัน และมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ชัดว่าทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของวัดท่าไชยศิริ มีถนนเลียบบ้านไปถึงหมู่บ้านที่เรียกว่า “หมู่บ้านด่านสิงขรณ์” สันนิษฐานว่าหมู่บ้านถูกสร้างขึ้นโดยคนไทยและทหารไทยที่หนีทัพพม่ามาจากด่านสิงขรณ์ จังหวัดประจวบฯ เมื่อต่อสู้กับพม่าจนได้รับชัยชนะบางส่วนก็ลงหลักปักฐานจนกลายเป็น หมู่บ้านสิงขรณ์ในที่สุด.

ภาพ ศาลาท่าน้ำ วัดท่าไชยศิริ ในปัจจุบัน

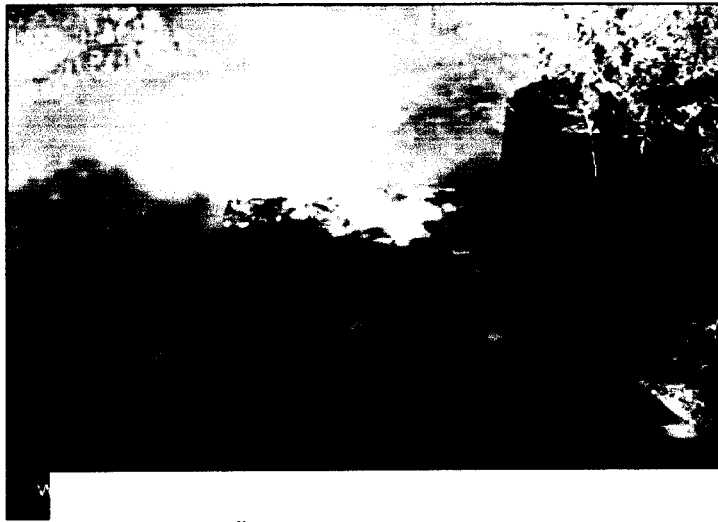
สันนิษฐานว่าจากเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์นี้เองที่ทำให้แม่น้ำเพชรกลายเป็นสายน้ำศักดิ์สิทธิ์ ของชาวเพชรบุรีและแหล่งที่มีตำนานแห่งความศักดิ์สิทธิ์ของแม่น้ำเพชรบุรี อยู่ตรง บริเวณท่าน้ำวัดท่าไชยศิริ ตำบลสมอพลือ อำเภอบ้านลาด

ในอดีตน้ำที่ดักขึ้นจากท่าน้ำ จะใช้ประกอบพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ เช่น พระราชพิธีบรมราชาภิเษก พระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยา ฯลฯ ในวาระที่พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นครองราชย์ ก็ใช้น้ำจากแม่น้ำเพชรบุรีประกอบพระราชพิธีราชาภิเษก และในพระราชพิธีบรมราชาภิเษกเมื่อครั้งรัชกาลพระปรมินทรมหาจุฬาลงกรณ์พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวก็ใช้น้ำจากแม่น้ำเพชรบุรี น้ำที่ดักจากแม่น้ำเพชรบุรีที่วัดท่าไชยศิริ ตำบลสมอพลือ อำเภอบ้านลาด นี้ จะนำไปทำพิธีปลุกเสก ณ พระวิหารหลวง วัดมหาธาตุ ตำบลคลองกระแซง อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี เพื่อใช้ประกอบพิธีต่างๆ ที่ชาวเมืองเพชรเห็นว่ามีค่าสำคัญ

นอกจาก “น้ำเพชร” จะมีความสำคัญ ในฐานะที่เป็นน้ำแห่งความศักดิ์สิทธิ์ที่ใช้ในการพระราชพิธีสำคัญต่าง ๆ แล้ว ยังมีความสำคัญอีกประการหนึ่งคือ เป็นน้ำเสวยในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 สืบมา จนกระทั่งยกเลิกไปใน พ.ศ.

2465 ซึ่งตรงกับรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ในอดีตกล่าวกันว่า น้ำเพชรมีรสอร่อย ไสสะอาด และจืดสนิท จึงถือได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ของเมืองเพชรบุรี อีกประการที่หนึ่งที่ชาวอำเภอบ้านลาด และชาวจังหวัดเพชรบุรีภาคภูมิใจ

แม่น้ำเพชรบุรี หรือที่นิยมเรียกกันทั่วไปว่า "น้ำเพชร" มีต้นน้ำจากทิวเขาตะนาวศรี ซึ่งเป็นทิวเขาที่แบ่งเขตแดนระหว่างประเทศไทยกับประเทศพม่า แม่น้ำเพชรบุรีไหลผ่านพื้นที่ในเขตอำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่ายาง อำเภอบ้านลาด อำเภอเมืองเพชรบุรี และลงสู่ทะเลอ่าวไทยที่อำเภอบ้านแหลม ทางด้านทิศเหนือของจังหวัด

ทำน้ำ วัดท่าไชยศิริ ในปัจจุบัน

อีกสิ่งหนึ่งที่เป็นเครื่องยืนยันถึงความเก่าแก่ และการมีวัฒนธรรมที่สืบทอดกันมาอย่างยาวนานหลายชั่วอายุคนของบ้านลาดคือพราหมณ์ พราหมณ์เป็นกลุ่มคนนี้นับถือศาสนาพุทธควบคู่ไปกับศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยในบ้านลาดแต่นับว่ามีบทบาทพิเศษและบทบาทสำคัญต่อบ้านเมืองที่น่าสนใจยิ่ง

พราหมณ์พิธีบ้านลาด

จากหลักฐานในอดีตแสดงให้เห็นว่าเมืองเพชรเคยมีพราหมณ์เข้ามาอาศัยตั้งหลักแหล่งอยู่ 2 แห่งใหญ่ ๆ คือ บริเวณตัวเมืองและอำเภอบ้านลาด ร่องรอยที่ปรากฏอยู่ในเมือง คือชื่อ บ้านนาเมือง เช่น วัดสนามพราหมณ์ บ้านไสกระดาน(กระดาน ไล่ชิงช้า) บ้านบ่อพราหมณ์ และหลักฐานที่เป็นบ้านโบราณ วัดอุสถานคือ ซากฐานเสาชิงช้าที่พริบพรี ส่วนทางอำเภอบ้านลาดมีชื่อบ้านนาพราหมณ์ และยังมีผู้สืบเชื้อสายจากตระกูล

พราหมณ์ที่ยังบอกเล่าเรื่องราวได้ ตลอดจนบางตระกูลยังสืบทอดทำหน้าที่พราหมณ์ใน
ราชสำนักอยู่ถึงปัจจุบัน

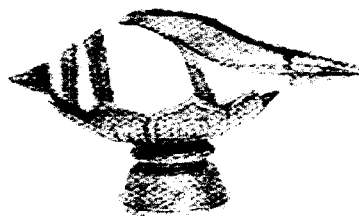
พระครูสิวาจารย์(ถาวร ภูวงค์นันท์)

พระครูสิวาจารย์ (ถาวร ภูวงค์นันท์) พราหมณ์ประจำราชสำนักพระราชวัง ซึ่งเป็นหนึ่งในตระกูลพราหมณ์เมืองเพชร ที่มีบรรพบุรุษตั้งถิ่นฐานอยู่ ณ บ้านสมอพลี้อำเภอบ้านลาด อันถือกันว่าเป็นบ้านผู้ศึพราหมณ์ที่ใหญ่โตมาแต่โบราณ ได้เล่าย้อนถึงต้นสกุลพราหมณ์เมืองเพชรเท่าที่รับรู้ว่ามีอีกหลายตระกูล แต่ไม่ได้รับราชการเท่าที่ท่านจำได้และมีความสัมพันธ์กันก็มีตระกูลของท่านคือภูวงค์นันท์ ตระกูลวงศ์พราหมณ์และตระกูลสตะเวทิน บรรดาศักดิ์ของพราหมณ์สมอพลี้อที่เคยได้ขึ้นมาได้รู้มาก็มีขุนเทพมุณี ขุนศรีอนันต์ ขุนศรีพจน์ ขุนพรหมสิทธิชาติ ฯลฯ อีกทั้งสกุลพราหมณ์เมืองเพชรเป็นพราหมณ์พิธีทั้งสิ้น และน่าจะเป็นกลุ่มพราหมณ์สายเดียวกับพราหมณ์เมืองนครศรีธรรมราช

พราหมณ์เมืองเพชรก็มีโอกาสได้ปฏิบัติและเข้าร่วมพิธีสำคัญ ๆ หลายครั้งในอดีต

พราหมณ์ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีความรู้ในด้านพิธีกรรม ไสยศาสตร์ โหราศาสตร์ และมักต้องทำงานเกี่ยวข้องกับพิธีในราชสำนัก ซึ่งพราหมณ์เมืองเพชรก็มีโอกาสได้ปฏิบัติและเข้าร่วมพิธีสำคัญ ๆ หลายครั้งในอดีต โดยเฉพาะช่วงสมันรัชกาลที่ ๔ - รัชกาลที่ ๖ ซึ่งมักจะแปรพระราชฐานมาประทับที่เพชรบุรีหลายครั้ง เช่นเมื่อรัชกาลที่ ๔ โปรดเกล้าฯ ให้มีพิธีโสกันต์ใหญ่แก่พระเจ้าลูกเธอ พระองค์เจ้าพัศตร์พิมลพรรณกับพระองค์เจ้ามณฑยาภร บณเขาวัง ในรัชกาลที่ ๕ ได้มีบทบาทในพิธีวางศิลาฤกษ์พระตำหนักบ้านปิ่นและทำพระราชพิธีพืชมงคล นอกจากนี้ในพระราชพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาที่เคยจัดขึ้นที่เมืองเพชรบุรีทุกปี (เลิกไปในสมัยรัชกาลที่ ๗) พราหมณ์ต้องเข้าร่วมด้วยทุกราว

หลังจากรัชกาลที่ ๖ เป็นต้นมาพราหมณ์เมืองเพชรก็ค่อย ๆ หด บทบาทในพระราชสำนัก คงเหลือแต่ทำพิธีราษฎร์ อย่างตัดจุกเด็ก ตั้งศาลพระภูมิ ตั้งเสาเอก หรือ

บางคนก็เป็นหมอรักษาวัวบ้านด้วย และในที่สุดกลายเป็นชาวบ้านธรรมดา เมื่อลูกหลานมิได้เข้าบวชเป็นพราหมณ์ต่อ เว้นแต่ตระกูลของท่านที่ยังคงสืบต่อบทบาทพราหมณ์ในราชสำนัก

พราหมณ์เพชรบุรีเป็นกลุ่มคนนี้นับถือศาสนาพุทธควบคู่ไปกับศาสนาพราหมณ์หรือฮินดู ซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยแต่มีบทบาทพิเศษที่น่าสนใจยิ่ง

อาจารย์เจือ สตะเวทิน

อาจารย์เจือ สตะเวทิน ผู้มีเชื้อสายพราหมณ์ตำบลสมอพลือ อำเภอบ้านลาด ได้เสนอประเด็นที่น่าสนใจเกี่ยวกับการค้นพบว่าสุนทรภู่เป็นผู้มีเชื้อสายพราหมณ์เมืองเพชรบุรี โดยตั้งข้อสังเกตว่าในหลายเรื่องที่สุนทรภู่แต่ง สุนทรภู่มักกำหนดให้ตัวละครสำคัญ ๆ หรือพวกที่เป็นอาจารย์ผู้รู้เป็นพราหมณ์ หรือยกย่องพราหมณ์ว่าเป็นครูบาอาจารย์ ดังมีตัวอย่างต่อไปนี้

1. สิงห์ไทรภพ (หรือสิงห์ไกรภพ) มีพราหมณ์สำคัญ 2 คน พ่อลูก พ่อชื่อวิรุณฉาย ลูกชายชื่อเทพจินดา (ภายหลังเรียกย่อ ๆ ว่าพราหมณ์จินดา)พราหมณ์วิรุณฉายได้ให้ตำราคุณลักษณะผู้เรียกแก่เทพจินดา และก่อนตายสั่งให้ไปแสวงหา เทพจินดาเมื่อพ่อตายแล้วจึงออกไปแสวงหาตัวทารกสิงห์ไกรภพอยู่ในเปล เห็นลักษณะเป็นผู้มีบุญ จึงอุ้มพาเอาไปเลี้ยง ภายหลังพราหมณ์ผู้นี้ในฐานะพี่เลี้ยงก็ทำหน้าที่เป็นผู้ช่วยพระเอกมาตลอด

2. **ลักษณะวงศ์** คือนางเกสรซึ่งเป็นพระมเหสีเอกของลักษณะวงศ์ ต้องพลัดพรากจากสวามีเทวดาสงสารให้แหวนวิเศษสวมนิ้วนางจะกลายเป็นชาย ต่อเมื่อถอดมาสวมนิ้วก็อจะกลายเป็นหญิงตามเดิม นางเกสรจึงปลอมตัวเป็นพราหมณ์หนุ่มเข้าไปในเมืองยุบล พบลักษณะวงศ์ซึ่งไปได้นางยี่สุนธริกาเจ้าเมือง (ท้าวกรดสุริย์กานต์) เป็นมเหสีอยู่ที่นั่นจึงสมัครเข้ารับราชการอยู่ด้วย

3. **พระอภัยมณี** เป็นเรื่องเอกของสุนทรภู่ เป็นเรื่องยาว เป็นเรื่องที่มีกล่าวถึงพราหมณ์ไว้มากที่สุด เช่น

3.1 **พราหมณ์อาจารย์ของพระอภัยมณี-ศรีสุวรรณ** เมื่อพระอภัยมณีกับศรีสุวรรณออกไปแสวงหาอาจารย์เพื่อเรียนวิชาเมื่อเขาว่าวัย ก็กล่าวถึงพราหมณ์ผู้ที่เป็นอาจารย์ ณ ตำบลบ้านจันทคาม

3.2 **สามพราหมณ์พี่เลี้ยงของศรีสุวรรณ** เมื่อพระอภัยมณีกับศรีสุวรรณ ถูกขับออกจากเมือง สุนทรภู่ก็กล่าวถึงพราหมณ์หนุ่ม 3 คน พี่บ้านอินทคาม

3.3 **พราหมณ์หมัดไชย** เมื่อพระอภัยมณีโดยสารเรือท้าวสิลราชมา นางผีเสื้อสมุทรอาละวาดเรือแตกพระอภัยมณีกับศิษย์ 100 คน พระอภัยมณีจึงเป่าปี่ผ่านางให้ตายร่างกายของนางกลายเป็นหิน แต่มีศิษย์คนหนึ่งเป็นพราหมณ์ชื่อหมัดไชย ออกความเห็นน่าฟังแสดงว่าพราหมณ์มีความรู้

3.4 **นางพราหมณ์ชื่อวาตี** เป็นพราหมณ์ชาวเมืองผลึกเป็นปราชญ์เจ้าอุบายและมีฝีมือรบด้วย อายุ 34 ปี เป็นสาวใหญ่แล้ว เมื่อพระอภัยมณีประกาศหาคนดีมารับราชการ นางก็มาสมัคร ในที่สุดนางไปสมัครทำราชการเป็นฝ่ายใน ได้เป็นที่พระสนม (ตอนนี้สุนทรภู่ยกย่องสตรี และความรู้ว่าถึงรูปทราบดีแต่ความรู้ดีก็ใช้ได้)

3.5 **ชีเปลือย** เป็นพราหมณ์เฒ่าเจ้าเล่ห์ ในนิยายนุ่งลมห่มผ้า ชีเปลือยอยากได้ม้ามังกร จึงหลอกบอกมนต์สุดสาครบนปากเหว และผลึกสุดสาครตกเหว ได้ไม้เท้าของสุดสาคร บังคับม้าไปหลอกพรมน้ำมนต์ในเมืองการเวก เจ้าเมืองการเวกจะให้ฆ่าชีเปลือย แต่สุดสาครขอไว้ ชีเปลือยเป็นตัวอย่างของพราหมณ์ที่ไม่ดี

3.6 **พราหมณ์ปาโมกษ์โลกเชษฐ์เมืองการเวก** แล้วนางพราหมณ์ เป็นพราหมณ์เฒ่าชั้นครูบาอาจารย์ประจำราชตระกูลเมืองการเวก มีความรู้เวทมนตร์และพิชัยสงคราม

ถึงขนาดติดต่อกับ โยคีที่เกาะแก้วพิศดาร ได้โดยใช้วิธีทางโทรจิต ถือศีลไม่ทำร้ายและฆ่า สัตว์ตัดชีวิต เป็นอาจารย์ ของท้าวสุริโยทัย สุนทรภู่ นางเสาวคนธ์และหัตถ์ไชยสอนให้ ศิษย์เก่งกาจขนาดหลบฝนได้

ข้อสังเกตของอาจารย์เจือ สตะเวทิน เชื่อสายพราหมณ์แห่งบ้าน สมอพลือ อำเภอบ้านลาด เพชรบุรี นับว่าท่านเป็นปราชญ์ผู้ชำนาญเรื่องภาษาไทย และวรรณคดี ได้กล่าวถึงความสำคัญในการยกย่องพราหมณ์ในเรื่องต่าง ๆ ของสุนทรภู่ เป็นเพราะคัน ตระกูลของสุนทรภู่ว่าท่านเป็นพราหมณ์นั่นเอง แต่ท่านก็ให้ความเป็นธรรมโลกวิสัย ว่าทุก หมู่เหล่าต้องมีคนชั่ว-คนดี จึงแต่งเรื่องพราหมณ์ซึ่งเปลี่ยนให้เป็นคนเจ้าเล่ห์แทรกไว้ แต่ ในส่วนของพราหมณ์เก่ง-พราหมณ์ดีหรือพราหมณ์ผู้รู้นั้นมีมากกว่า

นอกจากนี้อำเภอบ้านลาดจะมีความเกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์ของไทยในอดีต ตลอดมาอีกด้วย ดังในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ทรงใช้แม่น้ำเพชรนี้โดยเสด็จประพาสทางชลมารคไปในที่ต่าง ๆ เช่นเสด็จไปพระพุทธร บาทเขาลูกช้างอำเภอท่ายางซึ่งเรือพระที่นั่งต้องเล่นทวนแม่น้ำขึ้นไป ผ่านช่วงบริเวณที่ เป็นอำเภอบ้านลาดที่อยู่ริมแม่น้ำเป็นระยะทางยาว

ในสมัยก่อนนั้นราษฎรทั่วไปจะไม่ค่อยทราบข่าวการเสด็จยังสถานที่ต่าง ๆ ของ พระมหากษัตริย์และเป็นพระประสงค์ของพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 ที่พระองค์โปรดที่ จะประพาสต้นมากกว่าเพราะจะได้ทอดพระเนตรวิถีชีวิตจริงของชาวบ้าน ดังมีเรื่องเล่า จากปู่ ย่า ตา ยายซึ่งเป็นชาวบ้านลาดโดยกำเนิด เล่าว่าพระองค์ยังเคยเสด็จพระราชดำเนิน คูคนบ้านลาดขึ้นตาลโตนด ณ หมู่บ้านหนึ่งและทรงมีพระราชปฏิสันฐานด้วย ได้ถาม ทักทายเรื่องน้ำตาลกับคนขึ้นตาล คนขึ้นตาลก็พูดคุยด้วยตามปกติ โดยที่ไม่รู้ตัวว่ากำลัง พูกอยู่กับพระพุทธเจ้าหลวง ดังข้อความในพระราชหัตถ์เลขาของพระองค์ดังนี้

แต่ของมาถึง ขึ้นไปเที่ยวหมองามจะก็กันจน แล้วขึ้นไปงอกคากับข้าว
กลางวันกินที่วัดศาลาหยุด เมื่อก่อน 5 ปีมาแล้ว ได้เคยขึ้นไปถึงวัดป่า
เป็น ครั้นเมื่อกินข้าวกลางวันแล้ว ได้เล่นต่อไปถึงวัดท่าศาลา ครั้นจะ
ต่อไปอีกเห็นว่าเวลาบ่ายเย็นแล้ว จึงได้ลงมาเล่นเล่นไปหรือกิน ไม่
รู้

14 กันยายน 2452 “สมเด็จพระปิยะมหาราช”เสด็จบ้านลาด นับจนถึงปัจจุบันก็เป็นเวลาเกือบ 100 ปีแล้ว

จากข้อความในพระราชหัตถเลขา ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้คนบ้านลาดได้รู้ว่าพระองค์ได้เสด็จมายังอำเภอบ้านลาด โดยทางเรือถึง 2 ครั้งแล้ว และได้ทราบถึงพระราชอัธยาศัยของพระองค์ที่ทรงแสดงออกต่อพสกนิกร ว่าพระองค์ทรงห่วงใยในทุกข์ – สุข ของราษฎรเพียงใด พระองค์เสด็จประทับเพชรบุรีบ่อย ๆ จึงทำให้พระองค์ได้เสด็จเยี่ยมเยียนราษฎรชาวบ้านลาดซึ่งนับว่าเป็นชนบทที่อยู่ใกล้กับที่ประทับมากที่สุดหากคิดเปรียบเทียบกับอำเภออื่น ๆ ในเพชรบุรี

กิจกรรมประจำบทที่ 1

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เมื่อศึกษาเรื่อง “บ้านลาดในอดีต” เสร็จแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. จงอธิบายถึงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าชาวบ้านยังมีวิถีชีวิตไม่แตกต่างไปจากอดีต

.....

.....

2. ในพระราชหัตถเลขาของพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 คราวเสด็จบ้านลาด สะท้อนให้เห็นสิ่งใดบ้าง

.....

.....

.....

3. จงบอกแนวทางในการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี

.....

.....

.....

4. นักเรียนมีความประทับใจเรื่องใดเกี่ยวกับบ้านลาดในอดีตมากที่สุด จงระบุและแสดงเหตุผล

.....

.....

5. จงแสดงความคิดเห็นที่ว่า “แม่น้ำเพชรบุรีตรงท่าวัดท่าไชยศิริ” เป็นแม่น้ำศักดิ์สิทธิ์

.....

.....

ตอนที่ 2

1. ให้นักเรียนเขียนคำขวัญ หรือทำแผ่นพับการรณรงค์ให้คนบ้านลาดหันมาใส่ใจกับการอนุรักษ์แม่น้ำเพชรบุรี

2. นักเรียนเรียงความหัวข้อ “ ความประทับใจในบ้านลาด ”

บทที่ 2

บ้านลาดวันนี้

คำว่า “บ้านลาด” มีผู้สันนิษฐานว่าน่าจะเรียกชื่อหรือตั้งชื่อถิ่นฐานแห่งนี้ตามลักษณะโดยทั่วไปของภูมิประเทศซึ่งมีพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มอยู่บริเวณสองฝั่งของแม่น้ำเพชรบุรีเมื่อถึงฤดูน้ำหลาก น้ำในแม่น้ำเพชรบุรีจะเอ่อท่วมทุกปีซึ่งแม่น้ำเพชรบุรีนี้มีต้นน้ำอยู่บนเทือกเขาตะนาวศรีและไหลผ่านอำเภอแก่งกระจาน อำเภอท่ายางค่อย ๆ ไหลลาดลงมาเรื่อย ๆ ค่อยในสมัยก่อนมักมีการตั้งชื่อหรือเรียกชื่อกันตามลักษณะ ของที่ตั้ง “บ้านลาด” จึงถูกตั้งตามลักษณะนี้ตั้งแต่นั้นมา ปัจจุบันที่ว่าการอำเภอบ้านลาด ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรี หมู่ที่ 7 ตำบลบ้านลาด ห่างจากตัวจังหวัดเพชรบุรีไปทางทิศตะวันตกเฉียงใต้ประมาณ 6-7 กิโลเมตร

ที่ว่าการอำเภอบ้านลาด

ที่ทำการเทศบาลตำบลบ้านลาด

ปี พ.ศ.2492 ที่ว่าการอำเภอหนองจอกได้ย้ายไปสร้างที่ตำบลชะอำ จึงเปลี่ยนชื่อใหม่ตามตำบลที่ตั้งว่า ที่ว่าการอำเภอชะอำ ทำให้ประชาชนตำบลไร่มะขาม กับตำบลหนองกระเจ็ดได้รับความเดือดร้อนคือความไม่สะดวกในการเดินทาง ลำบากและระยะทางไกลสำหรับการไปติดต่อราชการ ทางราชการจึงได้ทำการย้ายสองตำบลคือทั้งตำบลไร่มะขาม และตำบลหนองกระเจ็ดออกจากอำเภอชะอำมาขึ้นอยู่กับอำเภอบ้านลาด และได้เพิ่มตำบลอีก 2 ตำบล รวมทั้งสิ้นเป็น 18 ตำบล

ตำบลในอำเภอบ้านลาด

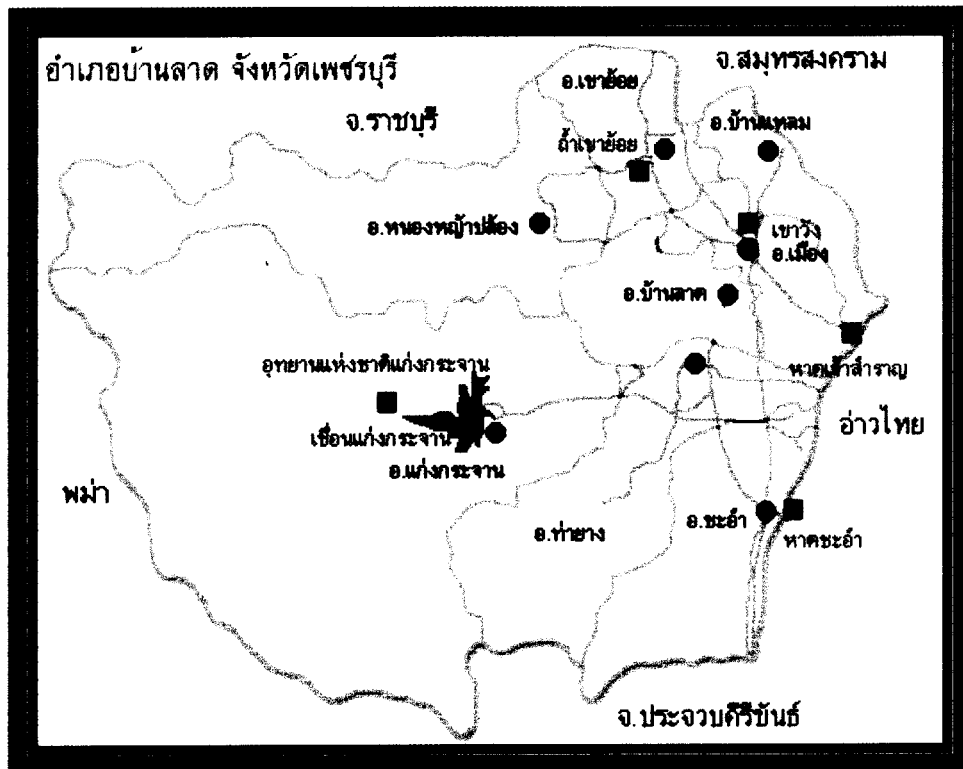
1. ตำบลบ้านลาด	10. ตำบลไร่โคก
2. ตำบลบ้านหาด	11. ตำบลโรงเข้
3. ตำบลบ้านทาน	12. ตำบลไร่สะท้อน
4. ตำบลตำหรุ	13. ตำบลห้วยซ้อง
5. ตำบลสมอพลี	14. ตำบลท่าช้าง
6. ตำบลไร่มะขาม	15. ตำบลถ้ำรงค์
7. ตำบลท่าเสน	16. ตำบลห้วยลึก
8. ตำบลหนองกระเจ็ด	17. ตำบลสะพานไกร
9. ตำบลหนองกะป๋	18. ตำบลลาดโพธิ์

ตำบลหนองกระเจ็ดเดิมขึ้นกับอำเภอหนองจอกต่อมาเปลี่ยนเป็นอำเภอชะอำ

ข้อมูลทั่วไปของอำเภอบ้านลาด

อำเภอบ้านลาด ตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกของจังหวัดเพชรบุรี ระยะห่างจากตัวจังหวัดเพชรบุรี ประมาณ 6 - 7 กิโลเมตร

อาณาเขต

ทิศเหนือ ติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบุรี และอำเภอเขาชัย

ทิศใต้ ติดต่อกับอำเภอท่ายาง

ทิศตะวันออกติดต่อกับอำเภอเมืองเพชรบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับอำเภอหนองหญ้าปล้องและอำเภอแก่งกระจาน

จำนวนพื้นที่ทั้งหมด 298,136 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 186,336.2 ไร่

ตลาดกลางการเกษตรศูนย์รวมพืชผักผลไม้บ้านลาด

น้ำตาลปีก

ผลผลิตทางการเกษตรจากพื้นที่ 186,336.2 ไร่ เป็นภาพรวมของบ้านลาดบ้านเรา

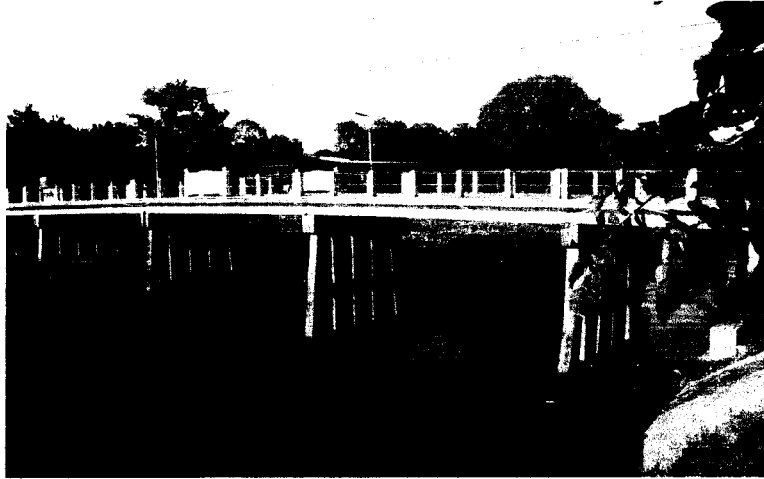

ผลไม้ที่ทำรายได้หลักให้แก่ชาวอำเภอบ้านลาด ชมพู่ ละมุด กัลฉ่าย และส้มโอที่ราบลุ่มสองฝั่งแม่น้ำ

สภาพภูมิศาสตร์สิ่งแวดล้อม

พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่มแม่น้ำ เป็นแหล่งที่อุดมสมบูรณ์ มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น พื้นที่ด้านตะวันตกเป็นที่สูงและแนวยาว ทำให้มีประชากรอาศัยอยู่น้อย

แม่น้ำเพชรบุรี สถานีที่หล่อเลี้ยงชีวิตชาวอำเภอบ้านลาดจากอดีตสู่ปัจจุบัน

ขนุนคอก ผลใหญ่ ยวงหนา กว้างหอมสทกรณบ้านลาดทำส่งญี่ปุ่นโดยตรง

**มะนาวแป้นที่เขตรัฐกิจของชาวบ้านลาด
ชมพู่อีกสัญลักษณ์หนึ่งของบ้านลาด ตาลโค่นดที่ให้ประโยชน์ครบวงจร**

แม่น้ำเพชรบุรี

คลองชลประทาน

แหล่งน้ำธรรมชาติ

กุศดอง

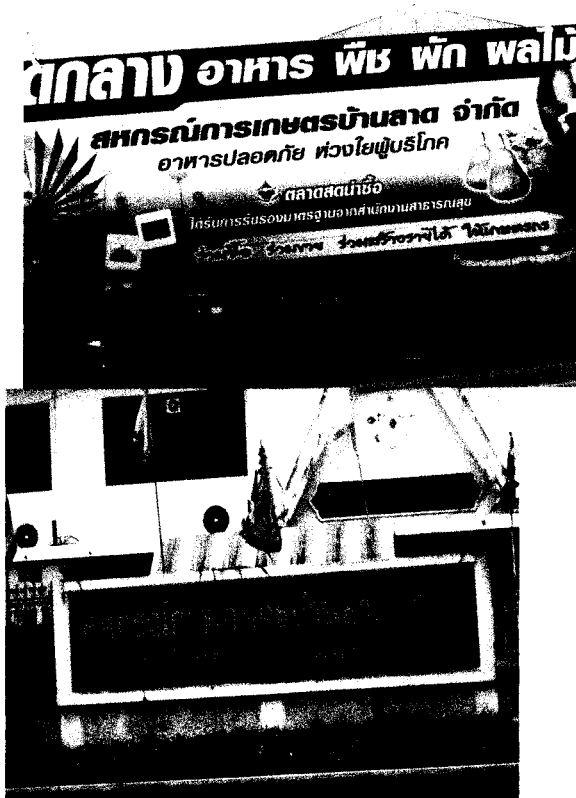

หนองน้ำ

ความอุดมสมบูรณ์พร้อมพรั่งไปด้วยแหล่งน้ำอันเป็นทรัพยากรตามธรรมชาติที่มีค่ายังประโยชน์มหาศาลแก่ชาวอำเภอบ้านลาด นับเป็นปัจจัยสำคัญที่เอื้อให้ชาวบ้านลาดยึดอาชีพทางการเกษตร มีผลผลิตทางการเกษตรออกสู่ตลาดกลางวันละนับร้อยตัน ไม่เพียงแต่มีผลผลิตเลี้ยงคนในจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียงเท่านั้นแต่ยังสามารถส่งออกไปทั่วทุกภาคของประเทศไทยและต่างประเทศด้วย

สภาพเศรษฐกิจและสังคม

ประชากรของอำเภอบ้านลาดประกอบอาชีพเกษตรกรรม ร้อยละ 80 และมีรายได้ที่ได้จากผลผลิตทางการเกษตรโดยเฉลี่ยอยู่ที่ประมาณ 33,630 บาท / ครัวเรือน / ปี แม้บางครั้งเรือน ที่เหลือประกอบอาชีพอื่น เช่น รับราชการ ค้าขาย รับจ้าง แต่ไม่ทิ้งการทำไร่ทำสวน ทำให้มีผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่าย ซึ่งมีตลาดกลางการเกษตรอยู่ในตัวอำเภอ

ผลผลิตทางการเกษตรต่าง ๆ จึงมีจุดศูนย์รวมอยู่ที่ตลาดกลางการเกษตรของสหกรณ์การเกษตรบ้านลาด

ย่านธุรกิจของอำเภอบ้านลาด บริเวณ ต.บ้านลาด

เกษตรกร ตำบลตำรังค์ ที่มีบ้านเรือนอยู่ริมถนนเพชรเกษมนำผลผลิตของตนออกมาวางขาย เป็นการพบกันโดยตรงระหว่างคนเดินทางหรือนักท่องเที่ยวกับผู้ผลิต ต่างฝ่ายต่างได้ประโยชน์

ชาวอำเภอบ้านลาดมักถูกมองจากคนอำเภออื่น ๆ หรือคนในตัวเมืองว่าเป็นคน
ตระหนี่ถี่เหนียวใช้เงินไม่เป็นทำมาหากินได้เท่าไร นำเงินฝากธนาคารหมดไม่ใช้จ่ายใดๆ
ผู้ใหญ่หลายคนเล่าเสมอว่าที่มาของคำพูดเล่าลือกล่าวขานต่าง ๆ มาจากแนวทางการ
ดำเนินชีวิตของชาวบ้านลาดส่วนใหญ่เป็นไปแบบเรียบง่าย บ้านลาดมีความอุดม
สมบูรณ์ข้าวปลาอาหารในน้ำมีปลาในนามีข้าวชาวบ้านลาดจึงแทบไม่ต้องควักเงินเพื่อ
จับจ่ายซื้อหาสิ่งใดเลยในแต่ละวันมีแต่รายรับจากการขายผลไม้พืชผักที่มีอยู่ในเรือกสวน
สมัยก่อนล่องเรือมาขายในเมืองปัจจุบันมีรถไปรับซื้อถึงสวน ถึงบ้านบางรายถูกแม่ค้า
พ่อค้าจูงไว้เป็นเดือนเป็นปีตั้งแต่ผลผลิตยังไม่ออก ดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ชาวบ้านลาด
ส่วนใหญ่มีเงินเหลือเก็บ

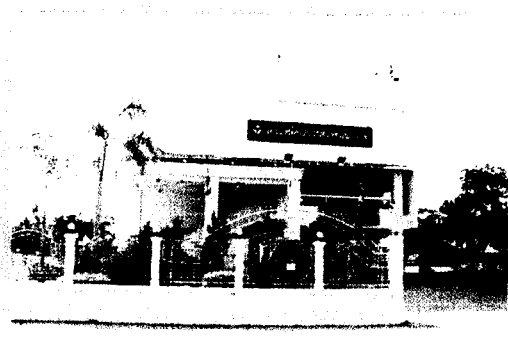

สวนของคนบ้านลาดปลูกผักและผลไม้หลากชนิดจึงมีผลผลิตขายตลอดปี

คุณฉ้อ น โดมงาม ชาวบ้านตำรังค์ ต.ตำรังค์ ที่มีผลไม้มากตลอดปี เช่นขนุน ชมพู่ มะปราง มะยง
ชิด กระท้อน มะม่วง ฯลฯ ที่หมุนเวียน ให้ผลผลิตทุกฤดูกาลไม้ผลบางชนิดต้นเดียวให้ผล 1-2 ตัน

วิธีการเก็บออมเงินโดยส่วนมากเป็นลักษณะของฝากธนาคารหรือการซื้อหุ้นใน สหกรณ์การเกษตรและสหกรณ์เครดิตยูเนียนที่มีกระจายอยู่ทั่วทั้งอำเภอ จากสถิติ ข้อมูล ณ วันที่ 30 มิถุนายน 2550 ตารางการเปรียบเทียบรายงานฐานะการเงินสหกรณ์/กลุ่ม เครดิตยูเนียน 5 ปีย้อนหลังของ ช.ก.ส.สาขาจังหวัดเพชรบุรี เครดิตยูเนียนวัดหนองแก จำกัด ตำบลไร่สะท้อน อันดับสูงสุดของจำนวนสินทรัพย์รวม 284,038,321.36 บาท อันดับสูงสุดของจำนวนเงินรับฝาก 190,279,649.59 บาท

สหกรณ์เครดิตยูเนียนวัดหนองแกจำกัด
อยู่ในตำบลไร่สะท้อน

สหกรณ์เครดิตยูเนียนโพธิ์ลอยพัฒนา
อยู่ในตำบลหนองกะปุ่น

การคมนาคม

การเดินทางสามารถไปมาได้สะดวกทั้งทางบกและทางน้ำ ทางบกนั้นมีทั้งทาง รถยนต์และทางรถไฟแล้วแต่ว่าใครจะสะดวกในการเดินทางแบบใด หากต้องการเดิน ทางเข้าตัวอำเภอบ้านลาด จากตัวเมืองมีท่ารถสองแถวโดยสารอยู่ที่บริเวณหน้าธนาคาร ทหารไทยหรือใกล้กับโรงพยาบาลสหแพทย์ หากมาโดยรถส่วนตัวสะดวกจะเข้าบ้าน ลาดทางเส้นทางใดก็สุดแต่จะจุดหมายอยู่ที่ตำบลใดของอำเภอ เนื่องจากพื้นที่อำเภอบ้าน

ลาดมีบริเวณครอบคลุมอยู่ทั้งสองฟากฝั่งของถนนเพชรเกษม จึงมีเส้นทางสัญจรไป – มา ที่แสนสะดวก หากเดินทางโดยรถไฟมีสถานีรถไฟอยู่ที่สถานีเขาคะ โมน เขตตำบลท่าเสา

เส้นทางจากเมืองเข้าตัวอำเภอบ้านลาด มาจากทางใต้แยกซ้ายอีก 2 ก.ม. ถึงตัวอำเภอ

ศาสนา

ชาวบ้านลาดส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ประชาชนมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด มีวัดเป็นศูนย์รวมจิตใจของชุมชน ซึ่งมีอยู่ทุกตำบล นอกจากจะใช้ประกอบกิจกรรมทางศาสนาแล้วยังใช้เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน ประเพณี งานประจำปีและเป็นที่พักผ่อนหย่อนใจของชุมชน

พระครูญาณเพชรรัตน์ (ปลั่ง มีนุช)

อำเภอบ้านลาดจึงมีวัดวาอารามมาก ถึง 34 วัด ตลอดจนสำนักสงฆ์อีกหลายแห่ง วัดเก่าแก่รุ่นแรก ๆ ของอำเภอบ้านลาดคือวัดศาลาเขื่อน ตามทะเบียนวัดภาค 15 ว่า สร้างเมื่อ พ.ศ. 2350 สมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ในอดีตนั้นมี พระครูญาณเพชรรัตน์(ปลั่ง มีนุช) เจ้าอาวาสวัดศาลาเขื่อน ตำบลคำหรุ เป็นพระธรรม กถิกที่ปราดเปรื่องรูปหนึ่งมีสื่่มเสียงกังวานไพเราะ ลีลาเป็นเลิศ ท่านมีความสามารถ ในการเทศน์มหาชาติทั้ง 13 กัณฑ์ เมื่อครั้ง พ.ศ. 2453 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว เสด็จประทับที่พระตำหนักบ้านปืน โปรดเกล้าฯให้ตั้งพระราชพิธีพิรุณศาสตร์ หรือพิธีขอฝนพระครูญาณเพชรรัตน์พร้อมพระสงฆ์ วัดศาลาเขื่อนอีก 4 รูป รวม 5 รูป ได้รับนิมนต์มาเจริญพระพุทธมนต์ ในวันที่ 28 สิงหาคม 2453 ด้วย วันนั้นฝนตกมาก เป็นพิเศษ ในหนังสือพระพุทธเจ้าหลวงกับเมืองเพชร พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัวทรงเล่าว่า

“... วันนี้ฝนตกที่นี้มาถึงสามทอดใหญ่ จะว่าขลังก็ได้ทุก ๆ วันมาสวดคาถาไม่ได้เต็มเพราะ ฝั่งเล่า เติมน้ำวันละน้อย ๆ วันนี้เป็นวันสวดได้ครบตลอดคาถา เวรพระครูวัดศาลาเขื่อนถึงดัดทะ ลงมาแฉ่ตั้งออกตั้งใจเรียสมาก ขึ้นภควาที่หนึ่ง ยกมือท่วมหัวทุก ๆ จบ พอจุดเทียนแล้วเที่ยวเดินดู งานจนกลับมามีพลับพลา พอขึ้นถึงพลับพลา ฝนตกช้ำ...”

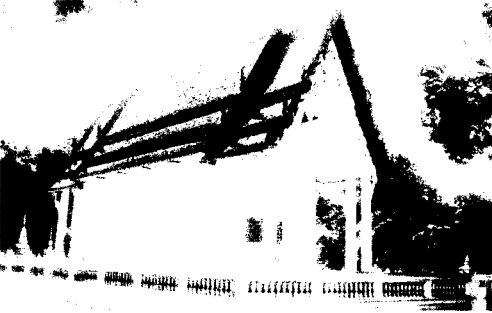
ผู้คนจึงกล่าวขานถึงกันตราบเท่าทุกวันนี้ เพราะความสำเร็จในการสวดครั้งนั้น เป็นเหตุให้สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงเลื่อมใสเจาะจงนิมนต์ไปแสดงธรรมเทศนา ถวายในครั้งที่ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลวันครบรอบ 1 ปีแห่งวันสิ้นพระชนม์ของพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้าอุรุพงษ์รัชสมโภช

ศาลาการเปรียญวัดศาลาเขื่อน ต.ตำหรุ

กุฎิสงฆ์วัดหาดทราย ต. ท่าเสา

อุโบสถวัดหาดทราย ต. ท่าเสา

ชุมประต้วัดลาดศรัทธาราม ต.บ้านลาด

ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในอุโบสถวัดศาลาเขื่อนแสดงให้เห็นถึงความศรัทธาในพุทธศาสนา

การศึกษา

บ้านลาดมีโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 32 แห่ง ขยายโอกาสมีถึงมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 5 แห่งคือ

1. โรงเรียนวัดหนองแก (กลุ่มวิทยาคาร) ตั้งอยู่ในตำบลไร่สะท้อน
2. โรงเรียนบ้านช่อง (ประชากรบำรุง) ตั้งอยู่ในตำบลหนองกระเจ็ด
3. โรงเรียนวัดถ้ำรงค์ (ผ่านผดุง) ตั้งอยู่ในตำบลถ้ำรงค์
4. โรงเรียนบ้านแหลมทอง ตั้งอยู่ใน ตำบลไร่โคก
5. โรงเรียนวัดโพธิ์ลอย (เรือนวงษ์ผดุง) ตั้งอยู่ในตำบลหนองกะปูล

โรงเรียนมัธยมศึกษา 1 แห่ง จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6 คือ

โรงเรียนบ้านลาดวิทยา ตั้งอยู่ในตำบลบ้านลาด

วิทยาลัยการอาชีพ 1 แห่งคือ วิทยาลัยการอาชีพบ้านลาด จัดการศึกษาถึงระดับปวช.

โรงเรียนบ้านลาดวิทยา จัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 – 6

วิทยาลัยการอาชีพบ้านลาด
จัดการศึกษาถึงระดับ ปวช.

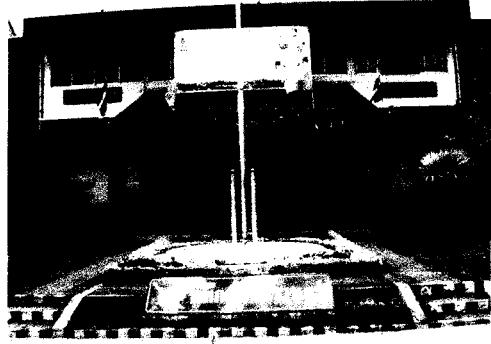
สถานบริการสาธารณสุขของรัฐ

โรงพยาบาลชุมชน 30 เตียง 1 แห่ง
คือโรงพยาบาลบ้านลาด ตั้งอยู่ที่
ตำบลท่าช้าง และมีสถานีนอนมัย
ประจำตำบล อีก 19 แห่ง กับ
สำนักงาน สาธารณสุขอำเภอ 1 แห่ง

โรงพยาบาลบ้านลาดห่างจากตัวอำเภอ 4 กิโลเมตร

สถานีตำรวจภูธรมีไว้ให้บริการ 2 แห่ง แห่งแรกใกล้กับที่ว่าการอำเภอ แห่งที่ 2 ตั้งอยู่ที่ตำบลไร่สะท้อนอีก 1 แห่ง

สถานีตำรวจภูธรบ้านลาดมีเจ้าหน้าที่ตำรวจคอยให้บริการตลอด 24 ชั่วโมง

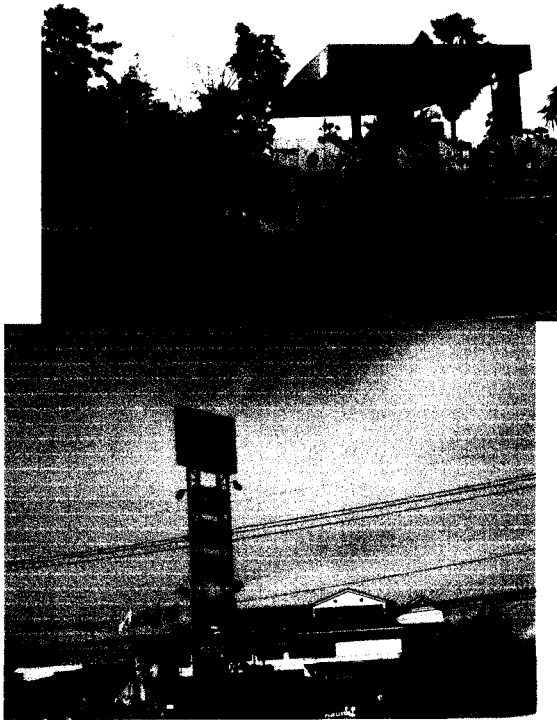
ธุรกิจและการบริการการท่องเที่ยว

อำเภอบ้านลาดมีลักษณะเหมือนเป็นเมืองปิด ย่านชุมชนหรือย่านธุรกิจการค้า มีอยู่เพียงส่วนที่อยู่บริเวณโดยรอบที่ว่าการอำเภอที่เรียกหรือรู้จักกันดีทั่วไปว่าสี่แยกบ้านลาด มีร้านค้าสะดวกซื้อ ร้านขายทอง ห้างขายรถ ร้านขายยา คลินิกรักษาโรคเฉพาะทางและโรคทั่วไป สถานบริการน้ำมัน ฯลฯ อีกแหล่งหนึ่งคือบริเวณสองฝั่งถนนเพชรเกษม ที่มีธุรกิจสถานบริการน้ำมัน ร้านขายวัสดุก่อสร้างแบบครบวงจร ร้านขายของพื้นเมืองของที่ระลึกต่าง ๆ และมีธุรกิจโรงแรมไว้บริการผู้เดินทางหรือนักท่องเที่ยวที่ทันสมัย คือโรงแรมเทอร์ซเซอร์ (คลังเงิน) ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม เขตตำบลถ้ำรงค์ ใกล้กับบริเวณนี้องค์การบริหารส่วนตำบลถ้ำรงค์จัดให้มีจุดพักรถสำหรับคนเดินทาง อยู่ริมทางมีห้องสุขา มีบริการนวดจับเส้นคลายเมื่อย มีจักรยานน้ำบริการ สำหรับพักผ่อนหย่อนใจในเหมืองน้ำที่สะอาด มีจักรยานเสือภูเขาให้เช่าถีบสำหรับคนชอบออกกำลังกาย และมีรถลากบริการ พาไปชมสวนผลไม้ สวนตาลครบวงจรของคุณลุงอุดม ภูเงิน คุณต้นยางนาที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทยชมถ้ำ ไหว้พระ ชมศิลปะพื้นบ้าน ชิมน้ำตาลใส ชิมลูกตาลหรือลอนตาลแจกกันสด ๆ ควบท้ายด้วยการเลือกซื้อ - เลือกชม ของฝากผลิตภัณฑ์ 1 ตำบล 1 ผลิตภัณฑ์

สำหรับร้านอาหารตามสั่งที่เป็นที่รู้จักของคนเพชรบูรณ์นั้นคือ ร้านอาหารเพื่อนเพชร ที่ตำบลตำหรุเป็นร้านอาหารป่าและอาหารพื้นบ้านตั้งอยู่ที่ตำบลตำหรุ ภายใต้บรรยากาศริมแม่น้ำเพชรบุรี ให้การบริการแบบเป็นกันเองทั้งในและนอกสถานที่ ร้านอาหารครัววอก ที่ตั้งอยู่ริมแม่น้ำเพชรบุรีเช่นกัน ร้านนี้อยู่บริเวณตำบลสมอพลือ และร้านอาหารป่ารสชาติดีเป็นที่ถูกใจของชาวเพชรบูรณ์และนักท่องเที่ยว นักชิมต่างจังหวัด ตั้งอยู่ในหมู่บ้านหาดทราย ตำบลท่าเสา คือ ร้านอาหารเปลญวน เจ้าของเป็นผู้ใหญ่บ้านคอยให้การต้อนรับทุกวัน สำหรับถนนเลียบบคลองชลประทานไปแก่งกระจานมีร้านค้าขายของพื้นเมือง ของฝาก และอาหารอร่อยๆ ในท้องถิ่นตามฤดูกาลคือร้านช้อนทองซึ่งตั้งอยู่บริเวณตำบลท่าช้างใกล้กับโรงพยาบาลบ้านลาด เจ้าของคืออดีตสมาชิกสภาจังหวัดเพชรบุรี เขตอำเภอบ้านลาด

โรงแรมทรูเชอร์รี่ (คลังเงิน) ตั้งอยู่ริมถนนเพชรเกษม เขตตำบลลำรางค์

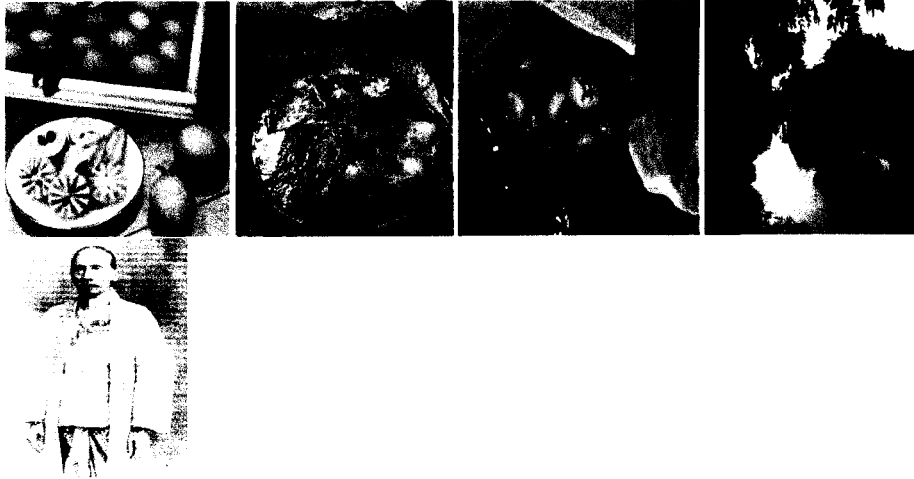
ย่านธุรกิจสี่แยกบ้านลาด

ย่านธุรกิจของบ้านลาดริมถนนเพชรเกษม

วันนี้แม่บ้านลาดเป็นเพียงเมืองเล็ก ๆ หากแต่ผู้คนมีความเป็นอยู่อย่างอุดมสมบูรณ์ ข้าวปลาอาหารหาง่าย ประชากรอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ในรูปแบบที่ผสมผสานเอาความเป็นสมัยเก่าที่เปี่ยมล้นไปด้วย วัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ความสามัคคีปรองดองผูกพันเป็นที่เป็นที่นองเป็นเพื่อนบ้านกัน ผนวกกับความทันสมัยทางความคิดและภูมิปัญญา คนบ้านลาดไม่เคยย่อท้อและเกรงกลัวต่อความยากจนเลย ทุกตารางเมตรในพื้นที่และผืนแผ่นดินที่ครอบครอง สามารถสร้างสรรค์ทำให้เกิดรายได้ให้มีกิน มีใช้กันทั้งครอบครัวถึงจะต้องแลกมาด้วยหยาดเหงื่อและแรงงานและความอดสาหัส เพราะสิ่งที่ได้รับมาคือฐานะที่มั่นคง แม้ไม่ถึงกับมั่งคั่งเพราะนั่นไม่ใช่วิถีชีวิตของคนบ้านลาด

ความพอเพียง พอมีพอกิน ไม่ฟุ้งเฟ้อทะเยอทะยานกลมกลืนอยู่ในสายเลือดของชาวบ้านลาดมาตลอดระยะเวลาที่ยาวนาน รู้จักกิน รู้จักใช้เหมือนได้สร้างภูมิคุ้มกันไว้ให้กับตนและลูกหลาน จนเป็นที่รู้และยอมรับของคนทั่วไปทั้งในเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียง คนบ้านลาดมีความอดทนขยันขันแข็ง มุมานะ พิน

ฝ่าต่ออุปสรรคนานัปการมานักต่อนักในสมัยบรรพบุรุษ จึงไม่ยากเลยที่ลูกหลาน
บ้านลาดจะซึมซับจากการปลูกฝัง สั่งสอนจากรุ่นมาสู่รุ่นให้มีความพากเพียรพยายาม
ในการทำสิ่งที่ปรารถนาให้บรรลุถึงเป้าหมายได้อย่างง่ายดาย

คำขวัญประจำอำเภอที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชาวบ้านลาดจากอดีตสู่ปัจจุบัน

กิจกรรมประจำบทที่ 2

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เมื่อศึกษาเรื่อง “บ้านลาดวันนี้” เสร็จแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. จงระบุปัจจัยที่ทำให้ชาวบ้านลาดมีผลผลิตทางการเกษตรออกจำหน่ายตลอดปี

.....

.....

.....

2. การที่คนบ้านลาดถูกมองจากคนอำเภออื่น ๆ และให้สมญาว่าเป็น “คนขี้เหนียว” นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

.....

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่เพราะเหตุใด กับคำกล่าวที่ว่า “บ้านลาดเป็นเมืองปิด”

.....

.....

.....

4. จงอธิบายถึงความหมายของคำขวัญประจำอำเภอบ้านลาด

.....

.....

5. นักเรียนเห็นว่า “บ้านลาดวันนี้” เป็นอย่างไร นักเรียนชอบหรือไม่ เพราะเหตุใด

.....

.....

ตอนที่ 2

1. จงเขียนคำขวัญประจำตำบลของนักเรียน คนละ 1 ตำบล
2. แบ่งกลุ่มนักเรียนให้สำรวจแหล่งน้ำและผลผลิตทางการเกษตรของแต่ละตำบล นำเสนอหน้าชั้นเรียน

บทที่ 3

วัฒนธรรมประเพณี

ประเพณีกวนข้าวทิพย์(ข้าวยา)

คนไทยในสมัยโบราณนั้น เมื่อจะทำขนมหรืออาหารว่าง มักจะหาวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในท้องถิ่นหรือมีอยู่ในพื้นบ้านและการทำอะไรแต่ละอย่างล้วนมีที่มา สอดคล้องจากปราชญ์ชาวบ้านหลายท่านทำให้ทราบว่า มีประเพณีอย่างหนึ่งของชาวบ้าน ลาดที่ถือปฏิบัติต่อกันมาช้านานมากแล้ว โดยเฉพาะคนโบราณแถบตำบลบ้านลาด ตำบลท่าเสน ตำบลบ้านหาด และตำบลสมอพลือ นั่นคือประเพณีกวนข้าวทิพย์หรือ ชาวบ้านทั่ว ๆ ไปเรียกว่าข้าวยา บางบ้านบางหมู่บ้านเรียก ข้าวกระยาคุกก็มี ประเพณีกวนข้าวทิพย์นี้ในสมัยก่อนนั้นจะทำกันทุกบ้านและทำทุกปีจนยึดเป็นประเพณี เพราะว่าแต่ ละบ้านมีวัสดุอุปกรณ์หรือวัตถุดิบพร้อมลงมือทำ

แม้ไม่มีใครบอกได้ว่าประเพณีนี้เริ่มต้นขึ้นเมื่อยุคใดสมัยใดแต่มีผู้ที่บอกได้ เหมือนนัดแนะกันไว้ว่าเคยเห็น เคยรับประทาน แต่เลิกทำมานานแล้ว หากไม่ได้ อีกแล้วกระมัง นับว่าเป็นเรื่องน่าเสียดาย น่าใจหายเหมือนกัน ที่ลูกหลานยุคหลัง ๆ จากนี้ อาจไม่มีโอกาสได้เห็นหรือลิ้มลองรสชาติของข้าวทิพย์หรือข้าวยา

เป็นที่น่ายินดีที่ยังมีหลายหมู่บ้านในหลายตำบลที่ยังมีความยึดมั่นใน ขนบธรรมเนียมประเพณีนี้อยู่อย่างเคร่งครัดยังคงมีการกวนข้าวทิพย์แบบดั้งเดิมอยู่เพื่อ ใช้ในการทำบุญตลอดช่วงเข้าพรรษา ซึ่งการทำประเพณีนี้เพื่อรำลึกถึง พระนางพิมพาที่ ทำข้าวมธุปายาสถวายแด่พระพุทธเจ้าตอนบำเพ็ญทุกรกิริยานั่นเอง

วัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการกวนข้าวทิพย์(ข้าวยา)

1. รวงข้าวที่เพิ่งออกมีนมข้าวหรือเป็นรวงที่กำลังตั้งท้อง
2. ใบเตย หัวสาธุ ฟ้าขาวบาง
3. น้ำและน้ำตาลทราย
4. กะทิสดจากมะพร้าวที่นึ่งที่ก
5. กระทะทองเหลือง กระทะใบบัว พายเล็ก พายใหญ่

6. ครก สากใหญ่

วัสดุแต่ละอย่างใช้วิธีกะหรือประมาณการตามความเคยชิน ไม่มีการตวงหรือชั่งเลยว่าจะใช้รวงข้าว น้ำตาล ใบเตยจำนวนเท่าไร หัวสาकुก็หัวหรือกี่กรัม แต่เมื่อสำเร็จออกมาก็ยังคงความเป็นข้าวทิพย์หรือข้าวยาकु ที่มีรสชาติหน้าตาแบบดั้งเดิมทุกครั้งไป

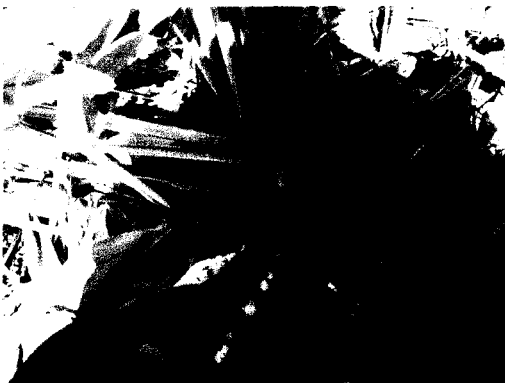
ขั้นตอนการทำ

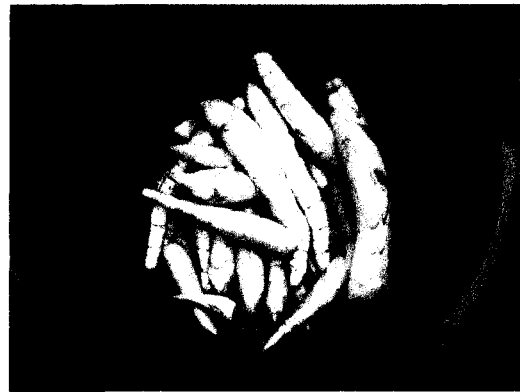
รวงข้าวที่เพิ่งออกมีนมข้าวใส่ครกโฆลละเอียด

ใบเตยหอมหั่นเพื่อให้โฆลละเอียดได้ง่ายขึ้น

ต้นสาकुถอนหรือขุดเอาแต่เหง้าหรือหัว

หัวสาकुเมื่อล้างสะอาดดีแล้ว

ใบเตยหอมกับเหง้าสาकुโฆลรวมกันให้ละเอียด

ต้องช่วยกันหลายผลัดเป็นการผ่อนแรง

ใช้ผ้าขาวบางกรองกากเมล็ด - คั้น ข้าว

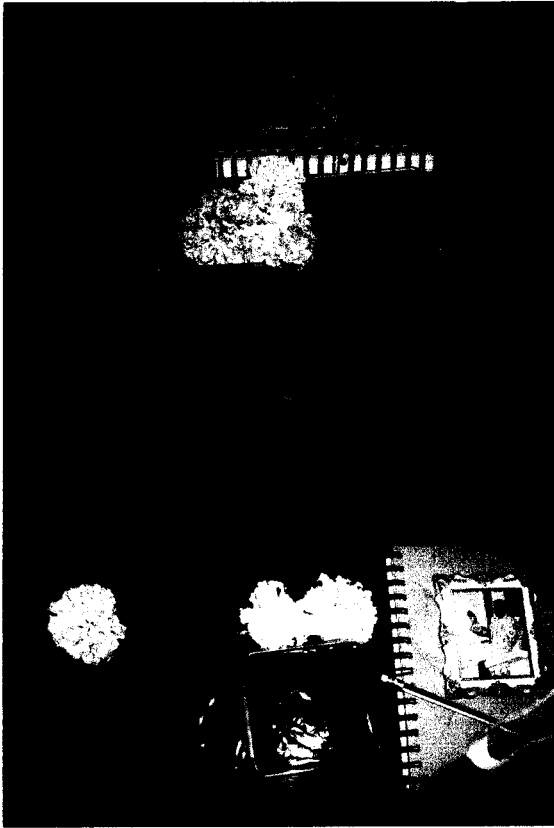

รวมถึงกากใบเตยและเหง้าสาธู

นำจากข้าวกับน้ำตาลทรายกวนด้วยกระทะเหล็ก

เติมน้ำสาธูจะขึ้นหนึ่คต้องใช้กระทะทองเหลือง

เตาใส่ภาชนะที่เตรียมไว้

รับประทานครองรับประทานครองพร้อมกะทิสด

การดำเนินกิจกรรมประเพณีกวนข้าวทิพย์ (ข้าวยาตุ)

การกวนข้าวทิพย์หรือข้าวยาตุของชาวบ้านลาดแม่ปัจจุบันจะไม่ได้ทุกบ้านและไม่ได้ทำตลอดช่วงเข้าพรรษาตามแบบประเพณีโบราณแล้วแต่ยังมีการทำอยู่เพื่อถวายพระสงฆ์ในวันพระหรือวันมีงานบุญต่าง ๆ เช่นงานบวช งานแต่งงาน งานโกนจุกและงานขึ้นบ้านใหม่ เป็นต้น แต่ทั้งนี้งานดังกล่าวต้องอยู่ในช่วงที่มีต้นข้าวกำลังตั้งท้องหรือออกรวงด้วยซึ่งก็นับว่าสอดคล้องเหมาะสมคืออยู่แล้วเพราะงานมงคลต่าง ๆ มักจัดอยู่ในระหว่างเดือนหกเดือนแปดและเดือนเก้าซึ่งเป็นช่วงต้นข้าวกำลังตั้งท้องหรือออกรวงพอดี

ในวันนี้จึงเป็นการชี้ให้เห็นถึงความอุดมสมบูรณ์ในพืชพันธุ์ธัญญาหารของพื้นที่จากอดีตสู่ปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นถึงความยึดมั่นศรัทธาในศาสนาพุทธ แสดงให้เห็นถึงความสามัคคีกลมเกลียวรักใคร่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือร่วม

แรงร่วมใจซึ่งกันและกันของคนในชุมชนเดียวกันซึ่งในสังคมเมืองในปัจจุบันแทบจะไม่มีให้เห็นหรืออาจพอมีหลงเหลืออยู่บ้างคงเป็นจำนวนที่น้อยมาก

ประเพณีเลี้ยงกลอ

ความเป็นมาของประเพณีเลี้ยงกลอ

ประเพณี “เลี้ยงกลอ” ตามคำบอกเล่าของคุณชายทองคำ เขียวอยู่ อายุ 82 ปี ชาวบ้านหมู่ 6 บ้านหาดทราย ตำบลท่าเสา ท่านเล่าว่า “ประเพณีเลี้ยงกลอ” นี้คือการเชื่อเชิญ “กลอ” ซึ่งหมายถึงบรรพบุรุษของทุกคนในหมู่บ้านที่ล่วงลับไปแล้วให้มารับประทานอาหารร่วมกันกับลูกหลานในหมู่บ้าน พิธีนี้ชาวบ้านหาดทรายได้ทำกันมานานมากแล้ว แต่ไม่สามารถกำหนดได้ว่า ทำมาตั้งแต่ครั้งใดหรือสมัยใด ทราบเพียงว่า รุ่นปู่ย่า ตายาย ของท่านก็ทำสืบทอดต่อกันมาและท่านเองก็เห็นมาตั้งแต่ท่านยังเป็นเด็ก ซึ่งในสมัยก่อนนั้นชาวบ้านจะให้ความสำคัญกับกิจกรรมตามประเพณีนี้กันมากทุกคนทุกครอบครัวในหมู่บ้าน ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ หญิงหรือชาย ก็จะพากันมาร่วมทำพิธี “เลี้ยงกลอ” กันอย่างพร้อมหน้า แม้ว่าในปัจจุบันยังมีการทำพิธีนี้อยู่ทุกปี แต่พอจะเป็นที่สังเกตได้ว่าผู้ที่มาร่วมในพิธีมีเพียงผู้ใหญ่ หรือผู้สูงวัยเท่านั้น

การดำเนินกิจกรรมของประเพณีเลี้ยงเกลือ

ชาวบ้านหาดทราย จะทำการนัดหมายและกำหนดวันที่จะทำพิธีนี้กันเองโดยยึดหลักคร่าวๆที่ว่า ให้สมาชิกในหมู่บ้านมีความพร้อม ความสะดวก ว่างเว้นจากกิจกรรมสำคัญอื่น ๆ ฉะนั้นช่วงเวลาที่เหมาะสมและลงตัวที่สุดที่ทำการนัดหมายกันในระยะหลังๆ ต่อมาก็คือช่วงเวลา ในสัปดาห์หลังจากเสร็จสิ้นเทศกาลประเพณีสงกรานต์เรียบร้อยแล้วนั่นเอง เพราะช่วงนี้ส่วนใหญ่ทุกคนในหมู่บ้านจะไม่ได้ออกจากบ้านไปไหน คนที่ไปอาศัยอยู่ที่อื่นห่างไกลก็มักกลับมาเยี่ยมบ้านกัน เมื่อกำหนดวันและสถานที่ได้แล้ว หัวหน้าพิธีก็จะทำการนิมนต์พระสงฆ์ 9 รูป มาฉันภัตตาหารเช้า ในเช้าวันนั้นทุกคนเตรียมอาหารมาร่วมทำบุญตักบาตร เมื่อพระสงฆ์ฉันเรียบร้อยแล้วจึงมีการกรวดน้ำอุทิศแผ่ส่วนกุศล ไปให้ผู้ล่วงลับ และถวายผ้าบังสุกุล หลังจากนั้นทุกคนก็จะเอาอาหารแห้ง เช่น ข้าวสาร พริกแห้ง หอม กระเทียม เกลือ ห่อแล้วเขียนชื่อบรรพบุรุษของตนมัดติดกันไว้ใส่ลงในแพเล็ก ๆ หรือกระทง (ที่สามารถลอยน้ำได้) นำไปลอยแม่น้ำเพชรบุรีที่ไหลผ่านหมู่บ้าน เชื่อกันว่าบรรพบุรุษผู้ล่วงลับของตนจะมีข้าวปลาอาหารกินตลอดปีไม่อดอยาก

ประเพณีเลี้ยงเกลือ ที่ยังคงปฏิบัติกันอยู่ในปัจจุบัน เฉพาะในหมู่ 6 บ้านหาดทราย ตำบลท่าเสา
เท่านั้น

ทุกคนต่างช่วยกันเตรียมข้าวของ สังเกตได้ว่าผู้เข้าร่วมกิจกรรมส่วนใหญ่จะอยู่ในวัยสูงอายุ

กิจกรรมของประเพณีเดือนยี่เป็งนี้มีตั้งแต่เจ้าจรดคำ

กิจกรรมในตอนเย็นมีความแตกต่างกันกับตอนเช้า ไม่มีพิธีทางสงฆ์ แต่มีการนำอาหารคาวหวานชนิดต่าง ๆ ใส่ถาดมาส่วนใหญ่จะเป็นอาหารประเภทงานเลี้ยง

สังสรรค์ พวกเครื่องคัมผสมแอลกอฮอล์อาจเป็นสุรา พื้นบ้าน น้ำอัดลม น้ำหวาน ของกับแก้ม อาหารว่างเช่น ไข่ทอด ปลาทอด ยำต่าง ๆ ขนมขบเคี้ยวกรอบกรอบขนมหวาน และผลไม้หลากหลายทั้งใน และนอกฤดู ทุกคนจะช่วยกันจัดเตรียมสถานที่ ซึ่งจะใช้ใบตองคัดทั้งทางมาปูไว้ตรงทางสามแพร่ง และกะใบตองให้พอกับจำนวนข้าวของที่แต่ละคนจะนำมาไว้ในพิธี ทุกคนนำข้าวปลาอาหารของตนมาวางเรียง เจ้าของอาหารเข้าประจำที่เรียบร้อยแล้วหัวหน้าหมู่บ้าน (หรือปัจจุบันนี้คือผู้ใหญ่บ้าน) ก็จะเชิญผู้ทำพิธีมากล่าวคำ “เชิญเกลอ” โดยผู้ทำพิธีจะจุ่มรูป 1 ดอก เทียน 1 เล่ม แล้วทำการเชิญบรรพบุรุษผู้ล่วงลับทั้งหลายที่อยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้มาร่วมรับประทานอาหารที่ลูกหลานนำมาเลี้ยงกัน ในช่วงที่ผู้ทำพิธีกำลังปฏิบัติพิธีกรรมอยู่นั้นมีข้อห้ามกำหนดไว้ว่า ห้ามผู้ใดลุกขึ้นเดินเพ่นพ่านหรือเดินผ่านไป ผ่านมาตัดหน้าช่องทางเดิน เพราะจะทำให้ “เกลอ” เข้ามาไม่ร่วมวงไม่ได้ ครั้นเมื่อเชื่อว่า “เกลอ” ได้เข้ามาอยู่ในวงแล้วผู้ทำพิธีก็จะนำเครื่องคัมแอลกอฮอล์ เทใส่เหยือกขนาดใหญ่และเริ่มคัมเป็นคนแรก ต่อจากนั้นก็ส่งให้คนที่มาร่วมพิธีคนถัดไปคัมและส่งต่อวนไปรอบๆ จนครบทุกคน

ขณะเดียวกันผู้ทำพิธีก็จะพูดไปด้วยว่า ลูกหลานทุกคนที่อยู่ในหมู่บ้านแห่งนี้จะรักใคร่ปรองดองอย่างดี มีความสามัคคีต่อกันช่วยเหลือเกื้อกูลเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ซึ่งกันและกัน หากมีการผลอผลล ทำอะไรกระทบกระทั่งกันบ้างก็จะให้อภัยซึ่งกันและกันเป็นเกลอที่ดีต่อกัน ไปนานแสนนาน

หลังจากนั้นทุกคนที่ร่วมพิธีจะนำอาหารที่เตรียมมาทราวมกันและกินร่วมกันไปพูดคุยเรื่องราวต่างๆกัน ไปจนมีค้ำหรือข้าวของหมดจึงแยกย้ายกันกลับบ้านเป็นอันเสร็จพิธี

วัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ชาวบ้านสืบทอดกันมาตั้งแต่ครั้งอดีตกาลนั้น ทำให้เห็นได้ชัดเจนว่าคนไทย มีวิธีการที่ดีที่รู้จักใช้กุศลบายในการพยายามไกล่เกลี่ย ประนีประนอม ให้ผู้คนในหมู่บ้านละแวกตำบลเดียวกัน หันหน้าเข้าหากันพูดคุยปรึกษาหารือเรื่องราวต่าง ๆ ด้วยกัน ใครมีปัญหาอะไรหรือมีเรื่องทุกข์ใจคับข้องใจอย่างไร สามารถนำมาถ่ายทอดเล่าสู่กันฟัง และร่วมกันแก้ปัญหาไปเป็นเรื่อง ๆ ดังนั้นพิธี “เลี้ยงกล่อ” ของชาวบ้านหาดทรายจึงเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่สมควรอนุรักษ์สืบไป

ประเพณีทำขวัญข้าว

ความเป็นมาของประเพณีทำขวัญข้าว

ประเพณีทำขวัญข้าวเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่ ชาวบ้านในหมู่บ้านต่าง ๆ ของตำบลไร้สะท้อนที่มีอายุตั้งแต่ 50 ปีขึ้นไป รู้จักและคุ้นเคยเป็นอย่างดี ในปัจจุบันชาวบ้านลาดประกอบอาชีพทำนาลดน้อยลงไปมาก คนรุ่นหลังหันไปประกอบอาชีพอื่น ด้วยปัจจัยสำคัญคือเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าและพัฒนาขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้วิถีชีวิตความเป็นอยู่ด้านการประกอบอาชีพของชาวบ้านลาดพลอยเปลี่ยนแปลงตามไป ดังนั้นประเพณี ทำขวัญข้าวของชาวตำบลไร้สะท้อน และตำบลอื่น ๆ จึงเกือบเลือนหายตามไปด้วย

จากคำบอกเล่าเรื่องประเพณีทำขวัญข้าว ของคุณแม่ผล แยมสรवल อายุ 81 ปี ชาวบ้านหนองแกใต้ หมู่ 5 ตำบลไร้สะท้อน เล่าว่าประเพณีนี้ได้ทำสืบต่อกันมาหลายชั่วอายุคนแล้ว ประชาชนชาวตำบลไร้สะท้อน และตำบลใกล้เคียงในสมัยก่อนนั้นทำอาชีพทำนาเพียงอย่างเดียว แม้จะมีอาชีพการทำน้ำตาลโตนดอยู่บ้างก็เป็นอาชีพที่ทำตอวางเว้นจากการทำนาเท่านั้น โดยเฉพาะในสมัยโบราณยังไม่มีรถชลประทาน การทำนาทำได้ปีละครั้งเฉพาะหน้าฝนเท่านั้น ดังนั้นช่วงฤดูหนาวที่เป็นฤดูเก็บเกี่ยวชาวบ้านจะ

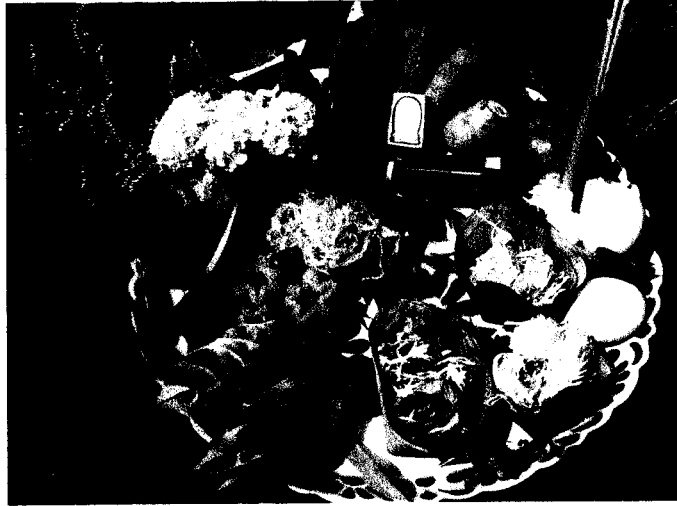
ไปทำขวัญข้าวในนาของตนเอง เมื่อทำการเก็บเกี่ยวข้าวเข้าลานเรียบร้อยก็ทำบุญลานกันอีกครั้ง เป็นการบูชา ขอขมา และขอขอบคุณแม่โพสพ ซึ่งนับถือกันว่าเป็นเทพธิดาประจำต้นข้าว และเป็นเปรียบเสมือนผู้ที่คอยช่วยให้ได้ข้าวอุดมสมบูรณ์ดีหรือผู้ดูแลผลิตนั่นเองเจ้าของนาบางคนในแต่ละปีก็จะทำขวัญข้าวอย่างเดียวหรือทำบุญลานอย่างเดียวเลือกทำอย่างใดอย่างหนึ่ง

เมื่อทุ่งนาเริ่มเปลี่ยนจากสีเขียวจืดเป็นสีเขียวฉฉของเจ้าของนาเตรียมแจ่มหมอขวัญได้

การดำเนินกิจกรรมของประเพณีทำขวัญข้าว

ประเพณี “ทำขวัญข้าว” นั้นในสมัยก่อนผู้เป็นเจ้าของนาทุกคนจะต้องคอยไปดูนาข้าวทุกวันโดยเฉพาะช่วงตอนที่ข้าวตั้งท้อง ออกรวง เริ่มเหลืองจนมองไกลๆเห็นเป็นสีทอง และใกล้จะเก็บเกี่ยวได้ ผู้เป็นเจ้าของนาก็จะนำสำหรับเครื่องเช่น ได้แก่ หัวหมู ข้าวสุก ไข่ต้ม ไก่ต้มและขนมหวานต่างๆ เช่น ขนมต้มแดง ขนมต้มขาว ใบเงิน

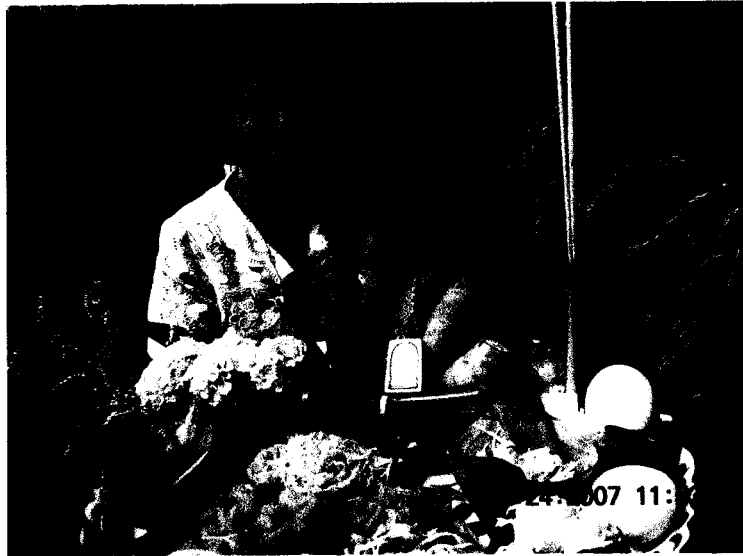
ไบนาค ไบทอง หมากพลูจิบมวน ข้าวดอก ดอกไม้ (เน้นซื้อที่เป็นสิริมงคลเช่น ดาวเรือง สร้อยทอง) ฐูป เทียน เหล้า ยาสูบ มาเช่นไหว้ ทำการ อัญเชิญแม่โพสพมา เสวยภัทธานหาร

ส่วนเครื่องเช่นที่สำคัญที่จะขาดไม่ได้คือ ทอง ต้องนำสายสร้อยทองคำรูปพรรณ หรือทองคำแท่ง มาวางบนสำรับอาหารไว้ด้วยเพราะมีความเชื่อว่าหากแม่โพสพได้เสวยทองคำ ปีต่อไปก็จะได้ผลผลิตมากขึ้น ข้าวจะออกรวงเป็นทองหรืออีกนัยหนึ่งคือได้ข้าว มากจนสามารถนำข้าวไปขายซื้อทองเก็บไว้ได้มากนั่นเอง บางคนทำพิธีการเช่นไหว้เอง ตามฐานะ แต่บางคนมีฐานะดี ก็ว่าจ้างหมอมขวัญ มาทำพิธีเช่นไหว้ให้หมอมขวัญจะ เตรียมเครื่องประกอบพิธีการให้เสร็จนับว่าเป็นความสะดวกอีกประการหนึ่ง การทำ ขวัญข้าวนี้มักมีข้อจำกัดว่าต้องทำในช่วงเวลาก่อนเพล

เครื่องเซ่นซุดเล็กตามฐานะของเจ้าของนา

แม้ไม่ครบถ้วนแต่เห็นทองคำขนมทองหยิบ ทองหยอดและฝอยทอง

**บททำขวัญนั้น มีลักษณะเป็นร่ายยาว หมอทำขวัญบางคน มีความจำยอดเยี่ยม
ชำนาญในการทำขวัญข้าวก็จะร่ายไปเรื่อย ๆ ไม่มีติดขัด**

ตัวอย่างบางส่วนของบทร่ายทำขวัญข้าว

“อัญเชิญท้าวภูศรีแม่โกกวดี วันนี้เชิญมาที่เลี้ยงทั้งสี่เป็นที่เส่นหา นางสุวรรณ
คาราจิตราสององค์ นางสุจิตรานางสุธรรมารักษาบ่าทรง วันนี้เชิญมารักษามั่นคงเชิญ
แม่โถมยง แกล้งส่งขวัญมา นางหอมนางหงส์นางขาวจวงกรม ข้าวโพดลูกปลาช่อต่อช่อ
ไทรทิ้งรากไม้ไผ่ ช่อไหลพานันนาลิกนาตื่นเชิญแม่กุ่มาพลัน พุทธาพาผันอรหันต์ซัก
มาเชิญแม่กุ่มาจบทั้งในไตรภพ จบโลกใต้หล้า ทองไหลรวจริ วันนี้เชิญมาข้าวสีวงศา
มาพร้อมมูลกัน ช่อปริงช่อพร้าวช่อต่อเครือวัลย์ ดอกสร้อยดอกจัน รวงรีสีคอน สำหรับ
สีเมฆดอกอย่างนางเอก ออย่าเหล็กพاجر มาชมคลังเงินมาชมคลังทอง มาชมข้าวของ
แหวนทองโคตรว้าว หัวเพชรหัวนิล งาช้างว้าวคินเพชรนิลแหวนหัว เป็นของมงคล
สำหรับพาดัว กระจุกโคตรว้าวชมหัวสุวรรณ อี อะ ออ แอ ฤ ฤ มาแล้ว ฤ ฤ พาฝัน ออย่า
ไปชมถ้ำลา เหมวาไพรเขียวมาอยู่ในห้องโคตรพาทองเที่ยว ต้องเกาะเก็บเกี่ยวแม่อย่าถือ
ใจ ครกสากที่มด้าแตกผงระยำ ทำมาแต่ไร ตกบ่าตีนครกขวัญแม่อย่าตกใจ บ้างเอาเผา
ไฟใส่เบื่องค์้วตะแวง พุทธศรีไว้ รัมมังเป็นข้าย สั้งขังป้องกัน เจ็ดชั้นกำแพง ผูกมัด
ไว้แข็งในห้องห้องพระคลัง อาคัจฉยยะ อาคัจฉาหิมานิ แม่กุ่มามาฯ”

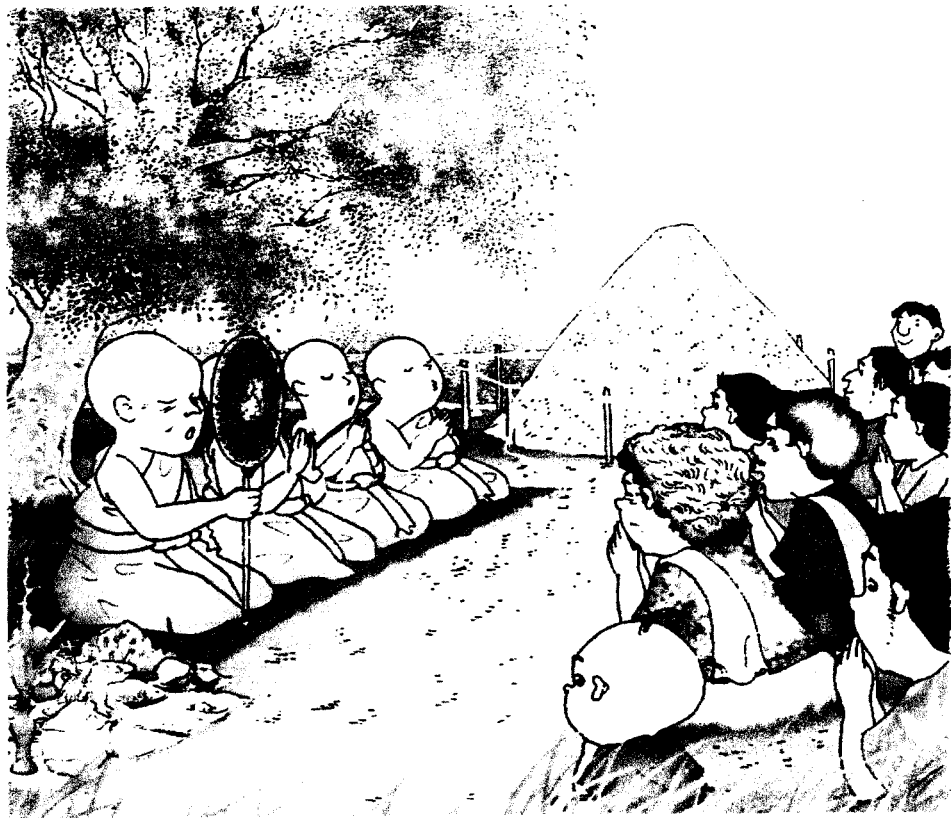
ผู้ประกอบพิธีทำขวัญ (หมอขวัญ) กำลังร่ายคำเชิญขวัญซึ่งมีความยาวมาก

สิบนิ้วลูกร้องเชิญ พี่เลี้ยงทั้งสี่เป็นที่เส่นหา นางสุวรรณคาราจิตราสององค์ นาง
 สุกิตรานางสุพรรณรักษาบ่าทรง วันนี้เชิญมารักษามั่นคงเชิญแม่โถมยง แกล้งส่งขวัญ
 มา นางหอมนางหงส์นางขาวจวงกรม ข้าวโพดลูกปลาช่อปริงช่อพรวัว เชิญมาเถิดเจ้าแม่
 นิลกุศรีหน่วยเขื่อนางปอง นางท้องรวริ จุกเทียมหอมดีข้าวยี่รวงคำ นางหอมประจำ
 ขาวประแจหอข้าช่อไม้ไผ่ไข่มคลิ่นกลาน คาวเรืองเล้าตาล ยังข้าวนั้นเหลย นางหงส์ส่ง
 รส รวงแดงปรากฏหน่วยแตงนำเซย ชมข้าวย่านไทร รวงงามกระไรรวงใหญ่บ่หย่อน
 เข้าปากนก นี้แล้ว เทียงแท้งามงอน รวงทองเป็นก้อนข้าวหอมคลองพูน ข้าวช่อไข่เป็ด
 ข้าวรวงงามเสร็จเก็บไม่รู้เหือง ข้าวกุเขาทองเสด็จมานองเนื่อง.....โอ้แม่
 โปสพ ลูกเรียกมาจบ แต่กูเขาหลวง เชิญมาอยู่เมล็ดเสด็จมาอยู่รวง มารับเอาเครื่อง
 บวงสรวงที่ลูกบูชา ขวัญอยู่ในไร่ ลูกเรียกมาไว้ เร่งมาเถิดหนา เชิญมาแม่มา มารับเอา

ข้าวขวัญ สารพันของข้า ที่ถูกบูชา นานาหลายพรรณ แต่งไว้ครบครันให้แม่ชมเชย
 เชยแล้วอย่าจาก บรรดามาก มารับเอาเครื่องสังเวช.....”

จากบางตัวอย่างของคำกล่าวร้าย ที่หมอขวัญได้กล่าวขณะทำพิธี นั้นย่อมแสดง
 ให้เห็นถึงความเชื่อ ของคนไทยที่มีต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ คือหากปรารถนาสิ่งใดก็ให้อ้อน
 วอนขอจากสิ่งศักดิ์สิทธิ์ และ สิ่งศักดิ์สิทธิ์จะสามารถบันดาลให้พบกับความสมหวัง
 ดังกล่าว ในฐานะชาวนาผู้รอผลผลิตจากการทำนาก็จะทำพิธีนี้ขึ้นเพื่ออ้อนวอนขอต่อ
 เทพธิดาประจำต้นข้าวให้ได้ผลผลิต ซึ่งหมายถึงคือข้าวออกรวงมาให้สมบูรณ์มากที่สุด
 จึงมีประเพณีทำขวัญให้กับต้นข้าวและเลือกเอาเวลาที่ต้นข้าวกำลังตั้งท้องใกล้เวลาจะ
 ออกรวง สืบต่อกันมาจนถึงปัจจุบันนี้

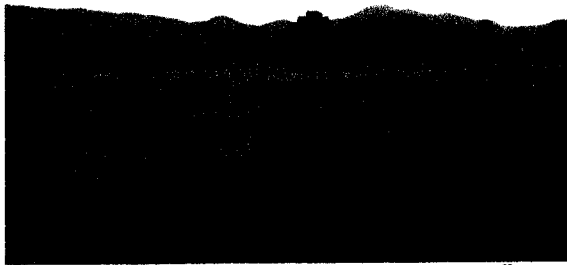
ประเพณีทำบุญลาน

ความเป็นมาของประเพณีทำบุญลาน

ประเพณี “ทำบุญลาน” นั้นสืบเนื่องจากการทำขวัญข้าว คือหลังจากเก็บเกี่ยวข้าวจากในนามาเข้าลานครบหมดแล้ว เจ้าของนาจะทำการกำหนดวันทำบุญลาน นิมนต์พระสงฆ์ 9 รูป มาฉันภัตตาหารและเชิญชวนเพื่อนบ้านมาร่วมทำบุญด้วย เพื่อนบ้านส่วนใหญ่ มักจะหอบหิ้วเอาอาหารมาร่วมทำบุญตักบาตรด้วย ส่วนเวลาฉันเช้าหรือฉันเพลนั้นแล้วแต่ความสะดวกหรือเหมาะสม วัตถุประสงค์ของประเพณี “ทำบุญลาน” นี้ ก็คือเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณโดยการทำบุญอุทิศส่วนบุญส่วนกุศลให้แก่ ปู่ ย่า ตา ยาย บรรพบุรุษและเจ้ากรรมนายเวรผู้ล่วงลับ ที่เคยครอบครองเป็นเจ้าของที่นา และมอบที่นาแต่ละแปลงให้ไว้เป็นมรดกตกทอดมาถึงจนได้เป็นที่ทำมาหากิน จนถึงวันนี้ นอกจากนี้ ยังเป็นการขอบคุณแม่โพสพด้วยอีกประการหนึ่ง การกำหนดวันทำบุญก็ต้องเลือกวันให้ตรงกับ “ข้างขึ้น” ซึ่งชาวบ้านมักมีความเชื่อว่า คำว่า “ขึ้น” เป็นคำมงคลว่าทำสิ่งใดจะทำให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นนั่นเอง

เจ้าของนาบางคนทำการบนบาน ขอต่อมแม่โพสพไว้ว่าหากปีใดได้ผลผลิต ซึ่งหมายถึงข้าวเปลือกจำนวนเท่านี้เท่านี้เกี่ยวหรือได้มากขึ้นกว่าปีที่ผ่านมา หรือหากปีนี้ ฝนไม่แล้ง นาไม่ล่ม น้ำไม่ท่วมให้ข้าวปลาเสียหาย ได้ข้าวเข้าลานดีก็จะทำบุญไปให้

พอรวงข้าวเป็นสีทองเต็มท้องทุ่งแบบนี้ในสมัยก่อนจะเห็นภาพชาวบ้าน กำลังช่วยกัน “ลงแขก” เกี่ยวข้าวกันและใช้วัวเทียมเกวียนบรรทุกไปเข้าลาน จัดพิธีทำบุญลานกันในลานข้าว

ปัจจุบันประเพณี “ทำบุญลาน” นั้นไม่มีปรากฏให้เห็นแล้ว เนื่องจากไม่มีการเก็บเกี่ยวข้าว โดยการใช่วัวเทียมเกวียนขนข้าวเข้าลานอีกต่อไป ตั้งแต่มีรถตัดข้าวซึ่งเป็นเครื่องมือการเก็บเกี่ยวที่ ทันสมัย สะดวก รวดเร็ว ขั้นตอนการทำนาที่เปลี่ยนไปมาก จากที่อาศัยแลกเปลี่ยนแรงงานจากคน “ลงแขก” ช่วยกัน ใช้แรงวัว แรงควาย กลับกลายเป็นการหันมาอาศัยเครื่องจักรกลทั้งสิ้น สำหรับการ “ทำขวัญข้าว” นั้นยังพอหาดูได้บ้าง เนื่องจากการทำขวัญข้าวจะทำขณะที่ข้าวยังชูรวงอยู่ในทุ่งนาไม่ว่าการทำนาจะใช้เทคโนโลยีมาอย่างไรก็ต้องได้เห็นข้าวออกรวงอยู่ในนาเสมอ แต่สาเหตุที่จะมีโอกาสเลือนหายไปก็อาจเป็นเพราะ คนที่จะมาทำพิธีนั้นเหลือน้อยแล้วและมีอายุมาก คนที่เห็นคุณค่า หรือมีความตั้งใจที่จะอนุรักษ์หรือคิดสืบทอดจริง ๆ คงลดน้อยลงด้วยเช่นกัน

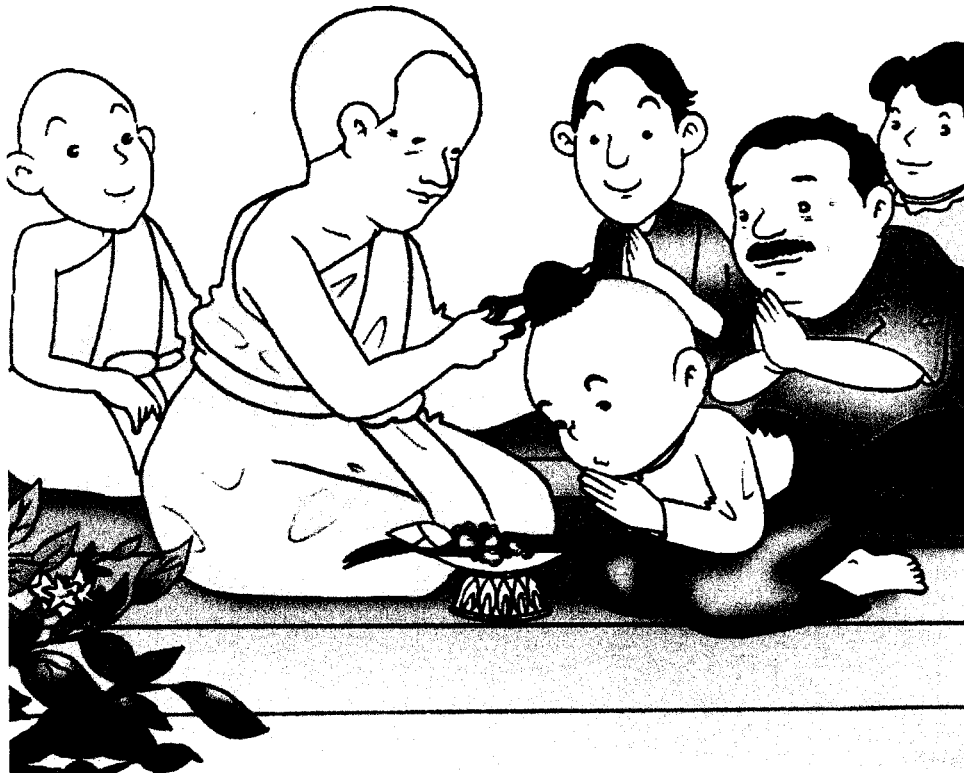

30 -40 ปีที่แล้ว ภาพวัว,ควาย-ไถนา
เป็นภาพที่ชาวบ้านลาดคูนตา

ปัจจุบันเป็นหน้าที่ของรถตัดข้าว รวงข้าวสีทอง
ที่เห็นจะกลายเป็นเมล็ดข้าวที่ถูกบรรจุลงกระสอบ
เสร็จเรียบร้อยในวันเดียว

ประเพณีโกนจุก

ความเป็นมาของประเพณีโกนจุก

ประเพณีโกนจุก ในตำบลต่างๆ ของอำเภอบ้านลาดนี้ มักจะมีที่มา มีรูปแบบ และมีขั้นตอนสำคัญคล้ายคลึงกัน ประเพณี “โกนจุก” นี้ได้รวมไปถึงการโกนผมแกละ โกนผมเปีย และโกนผมโก๊ะ ไปด้วย ปัจจุบันประเพณีโกนจุกมีน้อยลงไปมาก สังคมก็แปรเปลี่ยนแตกต่างไปจากเดิมมาก ความนิยม หรือความจำเป็นที่จะไว้ผมจุกก็แทบไม่มีเดิมทีในสมัยโบราณครั้งแผ่นดินกรุงศรีอยุธยาตอนปลายมาจนถึงช่วงระยะตอนต้นของกรุงรัตนโกสินทร์ที่การติดต่อกับประเทศทางซีกโลกตะวันตกยังไม่มากจึงไม่แพร่หลาย การไว้ผมจุกนั้นถือเป็นทรงผมประจำตัวของเด็กไทย ทั้งเด็กผู้หญิงและเด็กผู้ชาย ไม่ว่าจะอยู่ในฐานะใด เป็นราชินิกุลผู้สูงศักดิ์ (คงจะเห็นได้จากพิธีโสกันต์) หรือลูกชาวบ้านสามัญชนคนธรรมดาก็ตาม ต่อมาภายหลังมีการติดต่อกันกับชาวตะวันตก ทั้งด้านการเผยแพร่ศาสนา ด้านการทูต การค้าขายมากขึ้น

ความสัมพันธ์อันดีที่คนไทยมีต่อมิตรประเทศอื่น ทำให้คนไทยได้เห็น รู้จักและมีแบบอย่างที่จะพัฒนาการแต่งกายตลอดจนทรงผมให้มีความ เท่ทันสมัย ทัดเทียม กับอารยชนและอารยประเทศ การไว้ผมจุก ผมแกละ ผมเปีย และผมโก๊ะ ระยะหลังๆ คือ ช่วงปลายรัชสมัยรัชกาลที่ 5 จึงมีเฉพาะแต่เด็กตามหัวเมืองและในชนบทต่าง ๆ เท่านั้น

การไว้ผมจุก แกละ เปีย หรือ โก๊ะ ของเด็กหญิง - ชายที่ชาวอำเภอบ้านลาด บางส่วนยังมีความเชื่ออยู่ในวรรณคดีเรื่องขุนช้าง - ขุนแผน ก็ได้กล่าวถึงการไว้ผมจุกของพละงามซึ่งเป็นการให้เหตุผลที่สอดคล้องกับความเป็นจริงอย่างยิ่งคือ ผมจุกที่เด็กทุกคนในสมัยนั้นต้องไว้เพราะมีเหตุผลว่า เมื่อเด็กทารกเกิดมา กระหม่อมหรือกะโหลกส่วนบนยังอ่อนบางและไม่เต็มอาจกระทบกระเทือนได้ง่าย แต่หากไว้ผมจุกปิดบังไว้สักระยะหนึ่งก็จะเป็นการปกป้องไม่ให้สมองได้รับอันตรายได้อีกด้วย

สำหรับสาเหตุที่แต่ละคนไว้ผมจุก ผมแกละ ผมเปีย และผมโก๊ะ ต่างกันนั้นมีที่มาและ สาเหตุตามความเชื่อที่สืบทอดกัน มาดังคำบอกเล่าของคุณสุดสาคร น่วมมะโน อายุ 55 ปี ชาวบ้านระหารน้อย ตำบลตำหรุ ซึ่งเล่าว่าในสมัยก่อนนั้นหากเด็กทารกเด็กผู้หญิงหรือเด็กผู้ชายหลังจากเกิดมาแล้ว มีอาการเจ็บป่วยกระเสาะ กระแสะ รักษาด้วยวิธีต่าง ๆ ตามที่สมัยนั้นมี แต่ยังไม่หาย พ่อ แม่ หรือปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งมีความเชื่อว่า

เด็กคนนี้จะถูกใครคนใด คนหนึ่งในบรรดาญาติหรือบรรพบุรุษผู้ล่วงลับไปแล้วจะมา
รับเอาตัวไป

**เด็กที่มีทรงผมแตกต่างจากเพื่อน ๆ ในโรงเรียน
ส่วนมากจะรู้สาเหตุและที่มาของทรงผมตนเองเป็นอย่างดี
จากคำบอกเล่าของพ่อ – แม่ และผู้ปกครอง**

ดังนั้นพ่อ แม่ หรือปู่ ย่า ตา ยาย จึงรีบทำการบอกกล่าวให้สัญญาว่าจะให้เด็ก
คนนี้ไว้ผมจุกตอบแทนให้ หลังจากโกนผมไฟแล้ว ขอเพียงให้เด็กหายจากอาการ
เจ็บป่วยที่เป็นอยู่ และให้มีเด็กมีชีวิตอยู่รอดไปจนอายุครบตามขวบปีที่นิยมพิธีโกนจุก
คือประมาณอายุ 9 – 13 ปี

สำหรับผมแกละ ผมเปีย และผม โก๊ะนั้น มักจะไว้ให้ สำหรับเด็กผู้ชายและส่วน
ใหญ่เป็นลูกชาวบ้านทั้งสิ้น ไม่นิยมไว้ผมแกละ ผมเปีย และผม โก๊ะต่าง ๆ เหล่านี้ให้กับ
ลูกเจ้านายชั้นสูง อาจเป็นเพราะว่ามาจากสาเหตุทางด้านที่เป็นลบ คือเด็กคนไหนที่อายุ
2 – 4 ขวบ แต่มีแว้วว่าจะเป็นเด็กคือร้อน เกรและไม่ค่อยยอมเชื่อฟังพ่อแม่ยามเมื่อให้
การอบรมสั่งสอน พ่อแม่ก็จะจับไว้ผมดังกล่าว ปริมาณของความคือร้อนจะมีความ
สอดคล้องกับชนิดของทรงผมและจำนวนตำแหน่งที่ไว้ผม คือหากคือเล็กน้อย ก็ไว้
“ผมเปีย” คือไว้ผมตรงกลางกระหม่อมตำแหน่งเดียวปล่อยให้ยาวไปด้านหลัง

คือมากขึ้นก็ไว้ “ผมแกละ”คือเอาตำแหน่งผมแกละไว้เหนือขมับทั้งสองข้างปล่อยปอยผมให้ยาวไปด้านหลัง คือที่สุดจะได้ไว้ “ผมโก๊ะ”ตำแหน่งผมของทรงนี้จะมีสามจุดคือตรงตำแหน่งจุดด้านหน้าเหมือน “ผมจุก”ปกติทั่วไป และรวมตำแหน่งของ “ผมแกละ”ที่อยู่เหนือขมับทั้งสองข้างมาด้วย ก็จะได้ทรง “ผมโก๊ะ”ทันที

จากการสอบถามคนสูงอายุหลาย ๆ ท่านที่เคยให้ลูกหลานไว้ผมทรงต่าง ๆ นั้น บ้างก็ให้เหตุผลว่าทำตามๆกันมาแต่เก่าก่อน บ้างก็บอกว่า เพราะได้ลูกชาย - หญิง ออกมาหน้าตาน่ารักน่าเอ็นดูนักก็รีบไว้ผมจุกเสีย “ผิ”จะได้ไม่มาแย่งชิงไปเสียแต่ยังเล็ก ยิ่งน้อย ต่างก็มีเหตุผลไปคนละแบบแล้วแต่ความเชื่อ

เด็ก ๆ เจ็บป่วยบ่อยครับ

เด็ก ๆ ผมขี้ออน - คือ ขน ครับ

เด็ก ๆ ผม หน้าตาน่ารักครับ

การดำเนินกิจกรรมของประเพณีโกนจุก

การเริ่มต้นการดำเนินการกำหนดงาน โกนจุกนั้นทำเช่นเดียวกันกับการทำพิธีมงคลอื่นๆคือเริ่มจากหาวันที่จะทำพิธี ซึ่งส่วนมากผู้ปกครองจะเข้าไปหาเจ้าอาวาสวัดที่นับถือ หรือเข้าไปหาพระที่ได้รับความเชื่อถือในชุมชนว่าเป็นพระสงฆ์ผู้มีความสามารถในการดูฤกษ์ คูยามต่าง ๆ งานโกนจุกนั้นจะกำหนดการทำพิธี ไว้สองวัน วันแรกจะเริ่มในช่วงเย็น โดย การให้เด็กอาบน้ำแต่งตัวโดยเน้นให้มีความสะอาดสวยงามตามแบบประเพณีโบราณ (ในพิธีสมัย ก่อนมีการทาขมิ้นบนหัวแต่ปัจจุบันเปลี่ยนเป็นการทาแป้งแทน) ถ้าเป็น โกนจุกของเด็กผู้ชายมักให้ เด็กนุ่งผ้าม่วงสวมเสื้อราชปะแตนสำหรับ เด็กผู้หญิง มักให้นุ่งผ้าโจงกระเบนสวมเสื้อสีขาว หรือหากหาเสื้อผ้างดงามไม่ได้จริงๆ

อาจให้สวมชุดสวยงามแบบสากลปัจจุบัน บนผมจุกหรือผมอื่นๆก็จะมีการเสียบปิ่นทองประดับไว้ จากนั้นจึงให้ออกมานั่งพนมมือฟัง “หมอขวัญ” มาทำพิธี “ทำขวัญจุก” ซึ่งมีลักษณะคล้ายการทำขวัญาคในพิธีบวชนาคนั่นเอง เมื่อกล่าวคำ“ทำขวัญจุก” เรียบร้อยแล้ว พระสงฆ์ก็สวดมนต์หรือการใช้บทสวดที่เรียกว่าสวด “ชะยันโต” คือการที่พระสงฆ์กล่าวคำให้พรเป็นทำนองโดยใช้ภาษาบาลีนั่นเอง

ขณะพระสวด “ชะยันโต”อยู่นั้น พ่อ แม่ และบรรดาญาติผู้ใหญ่ เช่น ปู่ ย่า ตา ยาย พี่ ป้า น้า อา หรือเพื่อนบ้านใกล้ชิดกับพ่อแม่ของเด็ก ก็จะทยอยกันมาขลิบ คัดผมให้กับเด็กพร้อมมอบเงิน “ทำขวัญจุก” ให้แก่เด็กพร้อมกับคำอวยพร ให้หายเจ็บหายไข้และปลอดภัยจากการเจ็บป่วยต่างๆ เด็กคนที่ถูกโกนจุกประเภทที่เป็น “โก๊ะ”ก็จะได้รับพรในกรณีที่สอคล้องกับตนเองว่าขอให้สุขภาพสบายใจ ไม่คือ ไม่ร้อน ไม่ชุกชุน ว่านอนสอนง่าย ให้เป็นคนดี เพราะหลังจากวันนี้เป็นต้นไปทุกคนก็จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ อีกอย่างที่เป็นความเชื่อของชาวบ้านลาดคือ เด็กคนไหนได้รับการสวด“ชะยันโต” แล้วก็จะเติบโตขึ้นมาอย่างแข็งแรงสมบูรณ์ดีมีสิริมงคลกับชีวิตของเด็กคนนั้นตลอดไป

พ่อ - แม่ และญาติผู้ใหญ่จะทยอยกันมา ขลิบ ตัด จุกให้พร้อมกับมอบเงินทำขวัญจุกอีกด้วย

ผมไว้ผมจุกครับ

ผมไว้ผมเปียครับ

เด็กนักเรียนผมจุกและผมเปียในโรงเรียนบ้านซ่อง (ประชากรบ่ารุง) ตำบลหนองกระเจ็ด

เด็กนักเรียนผมจุกและผมเปียในโรงเรียนบ้านซ่อง (ประชากรบ่ารุง) ตำบลหนองกระเจ็ด

เด็กชายผมจุก ผมโก๊ะ ผมแกละ
โรงเรียนวัดหนองแก (กลุ่มวิทยาคาร) ตำบลไร่สะทอน

ประเพณีถวายฉลากหาบ

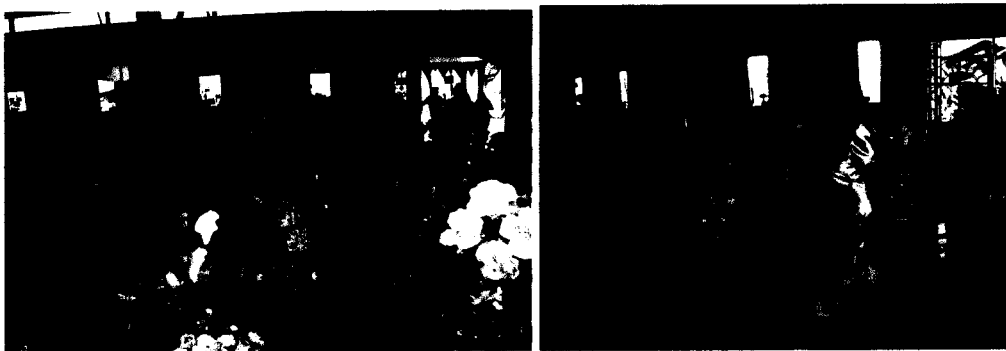
ความเป็นมาของประเพณีถวายฉลากหาบ

“ฉลากหาบ” นับเป็นอีกประเพณีหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับศาสนาพุทธซึ่งชาวอำเภอบ้านลาดตั้งแต่วัยเด็กจนถึงวัยชรารู้จักและคุ้นเคยกับประเพณีนี้เป็นอย่างดีมาแต่ครั้งอดีต จวบจนกระทั่งมาถึงปัจจุบันชาวอำเภอบ้านลาดก็ยังคงให้ความสำคัญกับประเพณีถวาย “ฉลากหาบ” หรือ “สลากกัต” อยู่เสมอ ชาวอำเภอบ้านลาด มีการปฏิบัติสืบทอดกันมาหลายยุคหลายสมัย หลายถิ่นหลายตำบล โดยเฉพาะแถบตำบลห้วยลึก ตำบลหนองกะปูล ตำบลไร่สะท้อน ตำบลตำรุและตำบลบ้านทาน บางวัดอาจเลิกประเพณีนี้ไปเพราะประชาชนส่วนใหญ่มีภาระหน้าที่งานประจำไม่มีชาวบ้านหรือประชาชนนำหาบไปร่วมพิธีให้พระได้จับสลาก อีกประการหนึ่งคือบางวัดมีพระสงฆ์จำนวนลดน้อยลงเจ้าอาวาสวัดก็ไม่ได้กำหนดให้มีการรับ “สลากกัต” เป็นต้น สุดท้ายแล้วแต่ว่า ตำบลไหนจะมีสาเหตุอะไรที่ทำให้ประเพณีนี้เกือบถูกลบเลือนไป

ทุกคนที่จัดเตรียม “หาบ” มาให้พระจับ “ฉลาก” ต่างก็ยิ้มแย้มแจ่มใสตั้งใจทำบุญเต็มที่

ด้วยเนื่องจากเกิดความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วตามกระแสโลกาภิวัตน์ ทั้งทางด้านวัฒนธรรมประเพณี ทางด้านสังคม และทางด้านการเมืองการปกครองหรือหากจะกล่าวอ้างเหตุผลง่าย ๆ ว่าทุกอย่างย่อมมีการเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลาก็ตาม ขณะเดียวกัน ยังมีอีกหลายตำบลในบ้านลาด ที่ยังคงมีการปฏิบัติสืบทอดประเพณีนี้ไม่ว่าจะเป็นลักษณะของพิธีกร ขั้นตอนต่าง ๆ เป็นการเก็บรักษาคุณค่าแห่งเจตนารมณ์ของบรรพบุรุษ ไว้ให้คงอยู่มาจนถึงปัจจุบันและยังมีการจัดถวาย “สลากภัต” โดยจัดทำเป็น “สลากหาบ” ที่เป็นเหตุการณ์และบรรยากาศของพิธีถวาย “สลากหาบ” แบบดั้งเดิมโบราณ ไว้ได้อย่างน่าประทับใจ

การดำเนินกิจกรรมของประเพณีถวายสลากหาบ

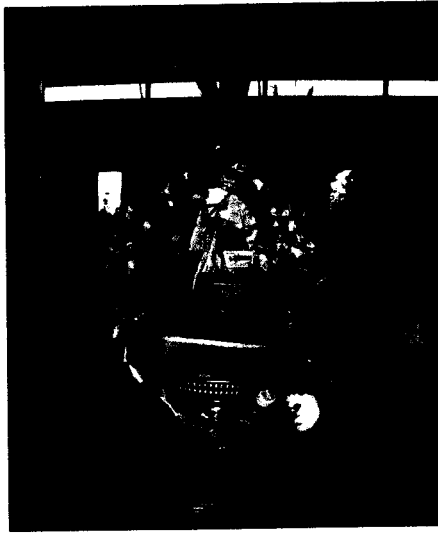
สำหรับเวลาที่จะทำพิธีตามประเพณีนี้ ถูกกำหนดขึ้นระหว่างที่อยู่ในช่วงเวลาสามเดือนของเทศกาลเข้าพรรษา โดยในทางหลักการปฏิบัติของพระสงฆ์ในพุทธศาสนา มีข้อกำหนดว่าพระสงฆ์ต้องละเว้นจากการเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ เพราะอาจเป็นการรบกวนหรือเบียดเบียนชาวบ้านที่กำลังทำงาน หมายถึงทำนาทำไร่ ซึ่งเป็นการดำเนินตามวิถีชีวิตปกติของชาวบ้านลาดอย่างแท้จริง และโดยธรรมชาติบางที่การเดินทางผ่านไปผ่านมาอาจเป็นการเหยียบย่ำทำลายพืชผลต่าง ๆ ในเรือกสวนไร่นาของประชาชนโดยไม่ตั้งใจก็เป็นได้ ด้วยคงเป็นเพราะสาเหตุนี้จึงทำให้กลายเป็นที่มาของการกำหนดวันที่จะทำพิธีถวายสลากหาบ และที่เรียกว่า “สลากหาบ” ก็อาจเป็นเพราะในสมัยก่อนการขนข้าวขนของที่มีจำนวนมากไปยังที่ต่าง ๆ นั้นต้องใช้วิธี “หาบ” โดยการใช้แ่งที่สานด้วยไม้ไผ่หาบของมาถวายพระในวัดซึ่งเรียกตามภาษาในท้องถิ่นว่า “สลากหาบ” หรือ “ฉลากหาบ” การเรียกชื่อทั้งสองชื่อนั้น แล้วแต่ตำบลไหนจะคุ้นเคยหรือออกเสียงอย่างไร ย่อมหมายถึงการที่พระสงฆ์เสี่ยงทายจับหมายเลขที่ม้วนใส่ไว้ในบาตรในพิธีถวาย“สลากภัต” อยู่เช่นเดิม

หาบที่ขึ้นมาตั้งเรียงรายจะได้หมายเลขติดกำกับไว้ด้านบนของหาบ

ผู้ที่นำหาบมาจับสลากก็จะรองนกว่าจะถึงเวลาที่พระสงฆ์จะสลากได้หมายเลขของตน

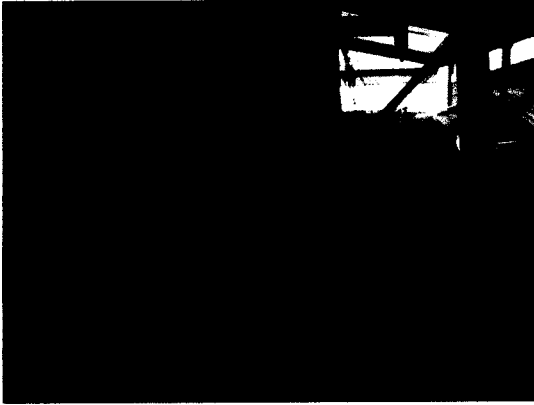
พอเสร็จงาน“สลากภัต”แข่งคู่นี้กับไม้คานจะถูกห่อใส่ด้วยถุงพลาสติกมิดชิดรอไว้ใช้งานปีหน้า

ที่เรียกว่า “สลากหาบ” ก็อาจเป็นเพราะเรียกตามลักษณะวิธีการนำข้าวของไปถวายสลากภัต แต่ในในสมัยก่อนการขนข้าวของที่มีจำนวนมากไปยังที่ต่าง ๆ นั้นต้องใช้วิธีการ “หาบ” ไปถวายนั่นเอง เมื่อทางวัดกำหนดวันถวายสลากภัต ชาวบ้านก็จะทำการจัดเตรียม ข้าวของต่าง ๆ อาทิ ข้าวสาร อาหารแห้ง ผัก ผลไม้ และเครื่องปัจจัยไทยธรรมทุกชนิด บรรจุลงในหาบ เพิ่มความสวยงามโดยตกแต่งหาบด้วยดอกไม้ที่มีสีสัน ทั้งดอกไม้สดและดอกไม้ประดิษฐ์

ผลไม้ที่นำมาจัดในหีบเคิมอาจเป็นผลไม้ในท้องถิ่นปัจจุบันมีทั้งผลไม้ต่างประเทศและผลไม้กระป๋อง

หลังจากนั้นแล้วแต่ละคนจะหอบขึ้นไปบนวัดนำขึ้นไปให้กรรมการวัดคิดหมายเลขกำกับไว้หอบ รอพิธีที่พระสงฆ์จะทำการจับฉลาก เมื่อพระสงฆ์จับได้หมายเลขใดเจ้าของหอบก็ต้องทำการ “หอบ” แข่งตามหมายเลขของตนตามพระรูปนั้นไปถวายถึงห้องที่กุฎิ หากเจ้าอาวาสแต่ละวัดนิมนต์พระสงฆ์วัดอื่น ๆ มาร่วมจับฉลากหอบด้วยเจ้าของหอบก็จะนำหอบมาถวายถึงที่รถของพระสงฆ์รูปนั้น

<< พระสงฆ์กำลังจับสลากที่มีหมายเลข“หาบ”

ได้หมายเลขแล้วนั่งรอเวลาพระจับสลาก >>

<<หาบไปส่งถึงที่ในกรณีพระสงฆ์จากวัดอื่นจับสลากได้

ฉายหาบเรียมร้อยก็ร่วมฉายปัจจัยไทยธรรม>>

<<ผู้ชายจะรับหน้าที่ผู้“หาบ” เป็นส่วนใหญ่
สำหรับฝ่ายหญิงจะคอยดูแลหาบและให้กำลังใจคนหาบ

ปัจจุบันยังมีประชาชนในชุมชนต่างๆ เช่น ชาวตำบลห้วยลึก ชาวตำบลหนองกะป๋อ ชาวตำบลตำหรุ ชาวตำบลบ้านทาน และ ชาวตำบลไร่สะทอน ที่ยังให้ความสำคัญ ร่วมกันสืบทอดประเพณี “สลากหาบ” นี้ได้ อย่างสมบูรณ์ครบถ้วนทุกขั้นตอน โดยเฉพาะ ชุมชนบ้านหนองจอก-วัดคึก ชุมชนย่านบ้านโพธิ์ลอย - โป่งสลอด ชุมชนย่านบ้านลาดโพธิ์ สะพานไกร ชุมชนย่านบ้านทาน - โพธิ์เรียง ชุมชนย่านบ้านหนองแก-ไร่กว้าง และชุมชนย่าน บ้านไร่มะนาว เป็นต้น

คนแก่หรือผู้สูงอายุที่หาบไม้ไผ่แล้ว แต่ยังมีจิตศรัทธาอยู่จึงมักจะอาศัยไหว้วานลูกหลานที่มีความแข็งแรงสามารถหาบแข่งที่มีของบรรจุเต็มจนล้นและดอกไม้ตกแต่งประดับประดาจนเต็ม มาช่วยหาบให้ มีกรณีบางคนบ้านอยู่ห่างไกลจากวัดมาก แต่ความต้องการที่จะร่วมข้อนรำลึกถึงพิธีดั้งเดิมแบบโบราณจริง ๆ พยายามจัดหาครบถ้วนสวยงามนั้นบรรทุกใส่รถกระบะส่วนตัวมาที่วัดแล้วหาบขึ้นวัด ปัจจุบันนี้ส่วนใหญ่มีรถกระบะกันแทบทุกบ้านก็จะพากันใช้วิธีอำนวยความสะดวกดังกล่าวทั้งสิ้น นอกจากคนที่บ้านใกล้วัดจริง ๆ ที่จะหาบมาจากบ้านสังเกตได้ว่าทุกคนจะพร้อมใจกันทำทุกเรื่อง อย่างไม่เคยรู้สึกเบื่อหน่าย ซ้ำยังถือว่าการที่ได้มาร่วมกันทำบุญอีกด้วย

“การทำบุญ”คือศูนย์กลางที่ทำให้คนบ้านตาพร้อมใจยินดีร่วมกันรักษาวัฒนธรรม

ประเพณีการถวาย “จลากหาบ”ในงาน “สลากภัต” นี้เป็นประเพณีหนึ่งที่ยังคงเหลือไว้ให้เด็กและเยาวชนรุ่นหลัง ๆ ได้มีโอกาสเห็น จดจำ และนำไปปฏิบัติ วันข้างหน้าหากเยาวชนเหล่านั้น ได้มีโอกาส ทำหรือเข้าร่วมในประเพณีนี้เมื่อใด เขาเหล่านั้นจะกลายเป็นผู้สืบสานประเพณีเหล่านี้ไว้ได้เป็นอย่างดี เนื่องจากตำบลและหมู่บ้านดังกล่าวไม่เคยหยุดพัก ละเว้นหรือเลิกประเพณีนี้ไปเลยสักปีเดียว

กิจกรรมประจำบทที่ 3

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เมื่อศึกษาเรื่อง“วัฒนธรรมประเพณี”เสร็จแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. นักเรียนคิดว่าประเพณีกวนข้าวทิพย์สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านลาดหรือไม่
อย่างไร

.....

2. จงอธิบายถึงปัจจัยความเปลี่ยนแปลงของ “ประเพณีถวายสลากหาบ” จากอดีตสู่ปัจจุบัน

.....

3. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ ที่ชาวบ้านลาดยังมีความเชื่อเกี่ยวกับการให้เด็กไว้
ผมจุกและการ โคนผมจุก

.....

4. ประเพณีเลี้ยงกลอนนำมาใช้กับสถานการณ์บ้านเมืองในปัจจุบันได้หรือไม่ อย่างไร

.....

5. นักเรียนเห็นด้วยหรือไม่ที่บางประเพณีถูกยกเลิกไป เพราะสาเหตุใด

.....

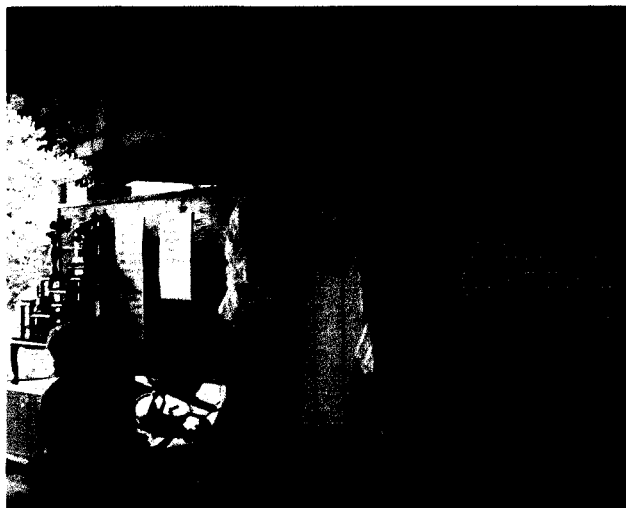
ตอนที่ 2

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่มจัดการแสดงเกี่ยวกับวัฒนธรรมประเพณีที่นักเรียนชอบกลุ่มละ 1 ชุด

บทที่ 4

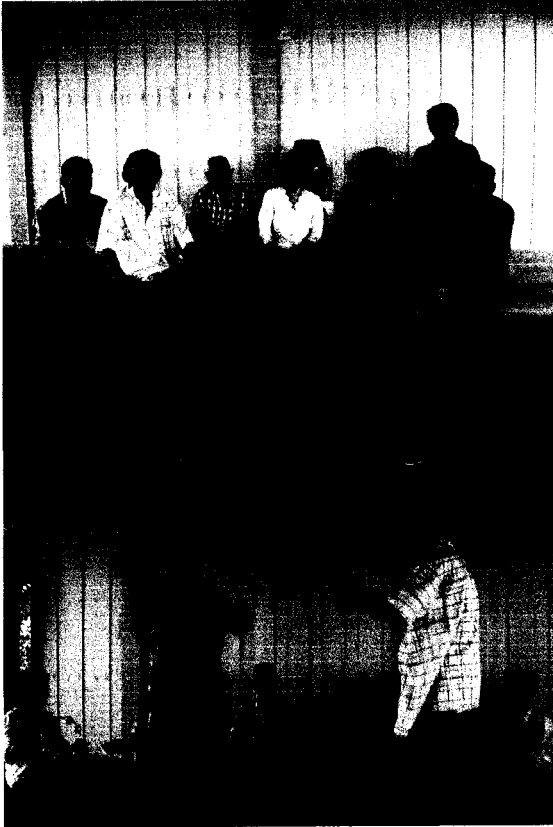
บ้านลาดมีการละเล่น

การเล่นเพลงรำโทน

ประวัติและความเป็นมาของการเล่นรำโทน

“รำโทน” เป็นการละเล่นพื้นบ้านยอดนิยมตามท้องถิ่นต่างๆส่วนมากแถบชนบท ไม่มีผู้ใดระบุแน่ชัดว่า “รำโทน” เกิดขึ้นครั้งแรกตั้งแต่เมื่อยุคสมัยใดและใครเป็นผู้ริเริ่ม กล่าวกันว่าการเล่นรำโทนมีมาตั้งแต่ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่มาแพร่หลายมากในระหว่างช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เพราะในระหว่างสงครามมีการประกาศให้พรางไฟเพื่อป้องกันอันตรายจากการถูกโจมตี ประชาชนก็เกิดความเครียดและเงิบเหงา จึงเกิดความคิดที่จะหาสิ่งบันเทิงใจทำบ้าง ในยามค่ำคืนจึงได้มีการชักชวนกันเล่นเป็นประจำตามตำบลหมู่บ้านทั้งหมู่บ้านตำบลเดียวกันและหมู่บ้านตำบลอื่น ๆ ต่อมาเมื่อมีงานตามเทศกาลต่างๆเช่น สงกรานต์ ลอยกระทง ทอดกฐิน หรืองานบุญอื่นอีกมาก ซึ่งมักมีการนัดแนะเตรียมตัวกันมาก่อน

นักร้อง กองเชียร์และนางรำ ยุคสงครามโลกครั้งที่ 2 บางท่านยังร้อง — รำ ได้อย่างคล่องแคล่ว

แต่ละท่านยังจำบรรยากาศในค่ำคืนที่ได้รำโทนไม่รู้ลืมเดือนทั้งทำรำและบทเพลง

การดำเนินกิจกรรมและวิธีการเล่นรำโทน

ที่เรียกว่าการเล่น “รำโทน” น่าจะสันนิษฐานได้ว่าเนื่องจากการรำโทนมีเครื่องดนตรีชิ้นสำคัญในการประกอบการเล่นนี้คือ “โทน” เป็นเครื่องประกอบหลักนั่นเอง วิธีการเล่นจะเล่นโดยการแบ่งเป็นสองฝ่ายไม่จำกัดจำนวน คือฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย สำหรับฝ่ายชายนั้นจะแบ่งเป็นสองกลุ่ม กลุ่มแรกจะทำหน้าที่เป็นพวก “กองเชียร์” กลุ่มนี้ต้องทำหน้าที่ร้องเพลง ปรบมือ ตีกลอง (หรือที่เรียกว่า โทน) ตีฉิ่ง ตีกรับ หรือเครื่องประกอบจังหวะอื่นๆ กลุ่มที่สองจะเป็นกลุ่มที่จะทำหน้าที่ไปโค้งฝ่ายหญิงออกมา เป็นคู่ๆ ร่ายรำไปตามตามจังหวะเพลงที่พวกกองเชียร์ร้องอยู่ การรำจะรำไปรอบๆ วง ซึ่งมีตะเกียงน้ำมันก๊าดที่เรียกว่าตะเกียงเจ้าพายุตั้งอยู่กลางวงหากเป็นตามชนบทหลายๆหา ตะเกียงเจ้าพายุยกก็จะใช้ “ไต้” ปักไว้กลางวงแทนตะเกียงเจ้าพายุ แต่ละคนจะรำก็รอบ หรือจะโค้งใครมาเป็นคู่รำก็ได้ การกำหนดรอบนั้นฝ่ายกองเชียร์จะเป็นคนให้สัญญาณ และมักจะมีการเรียกแต่ละรอบว่า “กระเบื้อง” เช่น ชายคนหนึ่ง โค้งหญิงสาวไปรำคู่ด้วย

จนจบสามรอบก็เรียกว่าสามกระเบื้องเป็นต้น ที่สำคัญฝ่ายชายกลุ่มที่สองที่ทำหน้าที่รำในตอนแรกนั้น หากรำไปหลายกระเบื้องแล้วต้องรู้จักมีน้ำใจไปทำหน้าที่เป็นกองเชียร์ให้ฝ่ายกองเชียร์มีโอกาสมาโค้งฝ่ายหญิงออกไปรำรำบ้าง ฝ่ายหญิงที่มีอยู่กลุ่มเดียวจะมีโอกาสพักผ่อนจากการเหนื่อยของตัวเองไปในตัวช่วงที่ว่างเว้นจากการถูกโค้งออกไปรำรำ หรือบางคนมีความสามารถด้านปฏิภาณไหวพริบก็ออกไปร้องเพลงโต้ตอบกับฝ่ายชาย ร่วมเป็นกองเชียร์ด้วยก็ได้ไม่มีข้อห้าม โดยบางครั้งจะมีชายหนุ่มต่างถิ่นที่ร้องเพลงเก่งๆมาร่วมเล่นและเป็นกองเชียร์รำโทนด้วย

ฝ่ายหญิงรอฝ่ายชายมาโค้ง

ฝ่ายชาย นักร้องและกองเชียร์

เพลงเชียร์ที่ร้องจึงมักเกิดขึ้นสด ๆ ในวงลักษณะเนื้อหาของเพลงก็มีหลากหลาย ส่วนใหญ่เน้นการเกี่ยวพาราตีกัน โดยมีเนื้อหาของเพลงเชิงเปรียบเทียบ ลักษณะที่เกี่ยวข้อง การดำเนินชีวิตประจำวัน กับเหตุการณ์ปัจจุบันของเวลานั้น ๆ ทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง ฝ่ายหญิงจะรู้สึกเสียหน้าที่ถูกเกี่ยวต่อหน้าผู้คน จึงต้องแสดงความสามารถโต้ตอบบ้าง จึงทำให้วงรำโทนคินนันมีสีสัน มีความสนุกสนาน ครื้นเครงเพิ่มมากขึ้น

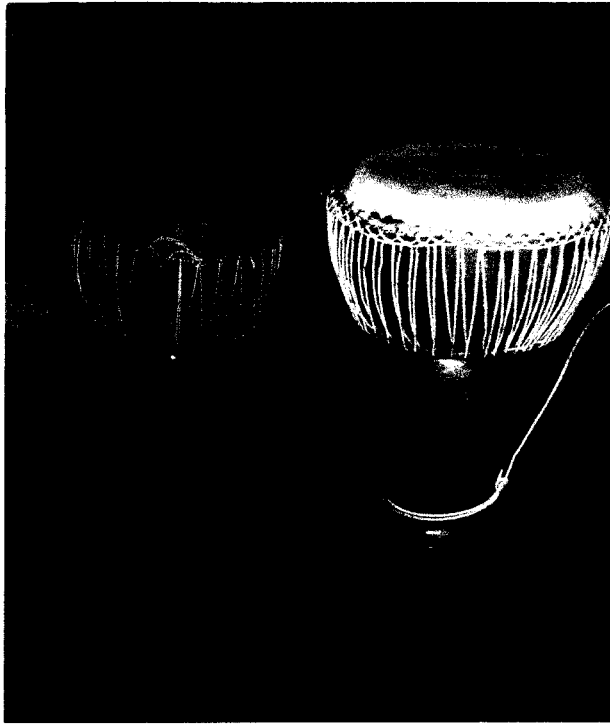
(ชาย) “เธอช่างน่าดู หากแม่รำคู่ก็จะเป็นบุญตา
(หญิง) อย่างมาทำ ๆ พุดจา ประเคี้ยว จะว่าให้ได้อายุ

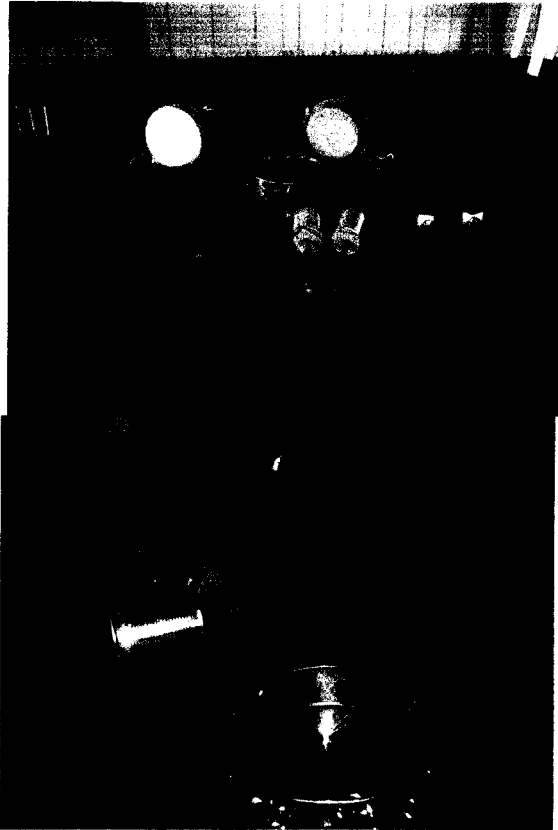
(ชาย) หวานคารม คำคม แง่งอน (หญิง) ู่ว่างอนมาวอนทำไม.....?
เนื้อหาของเพลงส่วนใหญ่ที่มีลักษณะของการโต้ตอบของฝ่ายหญิงเมื่อถูกฝ่ายชายเกี้ยว

เครื่องดนตรีที่ใช้ในการเล่นรำโทนแต่เดิมมีเพียง โทณ ซึ่งทำด้วยดินเหนียวปั้น เป็นรูปโทณเหมือนปั้นหม้อตากแดดให้แห้งแล้วเผา ต่อมาจึงดัดแปลงโดยการใช้ไม้ขนุน ไม้ก้ามปู หรือไม้กะท้อน ซึ่งมีน้ำหนักเบา มาตาก กลึง แล้วใช้ผ้าใบหรือหนังสือตัวจึงหน้า

โทนนอกจากนี้หากไม่มีอะไรเลยก็คัดแปลงเอาจากกระป๋องหรือปีบ เคาะให้เกิดจังหวะ เพราะการตี โทนไม่มีลีลา หรือจังหวะพลิกแพลงมากนัก จะตีแล้วออกเสียงเป็นทำนอง “จับ คึงจับ คึงจับ คึง คึง”

เครื่องดนตรีประกอบจังหวะสำคัญที่ต้องมีคือ กลอง (โทน)
ทำด้วยไม้ขนุนหรือไม้ก้ามปูก็ได้สีฉันของโทนที่ต่างกัน

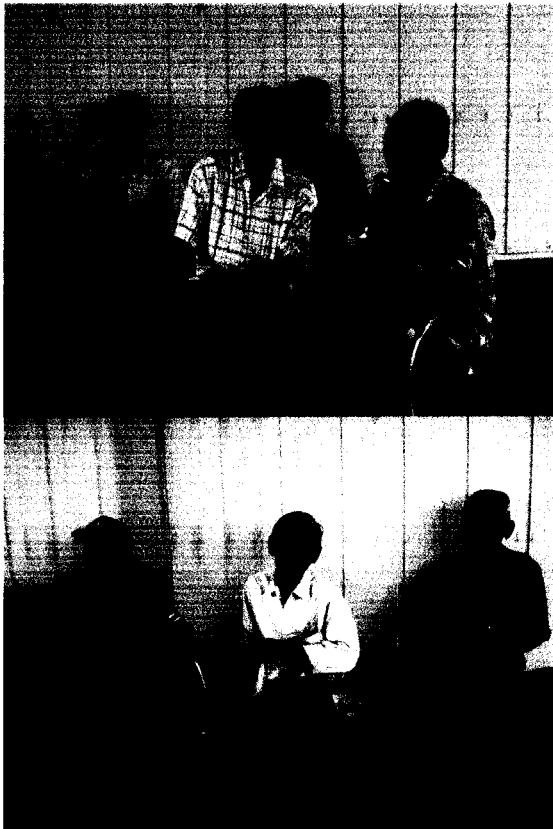
ส่วนเครื่องประกอบจังหวะอย่างอื่นแล้วแต่จะหามาได้และดัดแปลงเอาจากวัสดุในท้องถิ่น

พ่อเพลงแม่เพลงในอดีต อายุ 80 ปี ขึ้นไปปัจจุบันคือปราชญ์ชาวบ้าน
ที่จดจำบรรยากาศคำคืนที่เล่นรำโทนไว้ถ่ายทอด เล่าขาน สู่ลูกหลานอย่างไม่รู้เบื่อหน่าย

ในปัจจุบันการเล่นรำโทนแม้จะไม่เป็นที่รู้จัก ไม่มีใครนิยมเล่นรำโทนกันแล้ว
เนื่องจากวัยรุ่นหรือวัยรุ่นหนุ่มสาวหันไปนิยมงานรื่นเริงในรูปแบบตะวันตกตามกระแส
ความเจริญ

ในแบบสังคมสมัยใหม่ ประกอบกับขาดการส่งเสริมให้เกิดการอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณีอย่างจริงจังและต่อเนื่องจากภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรง แต่โชคดีที่ สถานศึกษาบางแห่ง องค์กรบริหารส่วนตำบลยังได้เห็นความสำคัญพยายามสืบค้น แสวงหาข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อได้ถ่ายทอดให้แก่เยาวชนรุ่นหลังและผู้สนใจทั่วไป ได้ศึกษา เห็นคุณค่าและอนุรักษ์ให้ดำรงไว้ซึ่งวัฒนธรรมในท้องถิ่นต่อไป

ตัวอย่างเพลงรำโทนที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวบ้านลาด

เพลงที่สะท้อนถึงวิถีชีวิตของชาวบ้าน

เพลงขายรัก

(หญิง) ขายรัก ขายรัก แม่เอ๊ย
 (ชาย) อย่ารีบเลยไปก่อน เสียงใครมาร้องขายรัก
 (หญิง) ยกมือ วัค วัค ขวัคมือ ก็ทางนี้
 (ชาย) คนหน้าเท่าไหร่ (หญิง) พันสี่ พันสี่
 (ชาย) คนหลังเท่าไหร่ (หญิง) พันห้า พันห้า
 (ชาย) ลคอีกได้ไหม (หญิง) ไม่ได้ดอกพี่
 (ชาย) ค่ออีกได้ไหม (หญิง) ไม่ได้ดอกพี่
 (ชาย) สองคนพันสี่ก็ยังมีถมไป

เพลงบ้านไกล

บ้านไกลฉันยังอุตสาห์มา	แก้วตาฉันขอรำด้วย
ถึงแม่ ฉันนี้ รูปไม่สวย	จะขอรำด้วย คู่กันกับเธอ
โปรคยืม โปรคยืม ด้วยสักนิด	อย่าได้คิดว่าฉันนี้เลวทราม
ถึงแม่ ฉันนี้ รูปไม่งาม	จะขอรำตาม คู่กันกับเธอ (ซ้ำ)

เพลงขนมหวาน

(หญิง) ขนมเนื้อขนม หวาน หวาน
 (ชาย) แว่วเสียงหวานผ่านไป ขายอะไรเชิญแวะมาดู
 (หญิง) เชิญซื้อยามัวยืนมอง ทองหยิบฝอยทอง ลอดช่องและสากุ
 เชิญชมขนมหม้อแกง ฉันขายไม่แพงขนมขี้หนู
 (ชาย) อู๋ อู๋ ล้วนแล้วแต่ของดีๆอยากกินเต็มทีแต่ไม่มีสตางค์
 (หญิง) อู๊! ตาย ผู้ขายรูปหล่อเรียกเขาให้รอ แล้วมาทำรุ่งรัง
 (ชาย) บอกว่าไม่มีสตางค์ (ซ้ำ) ถ้าเป็นนายห้างฉันจะเหมาหมดเลย (ซ้ำ)

เพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของวรรณคดี

เพลงขุนแผนไปทัพ

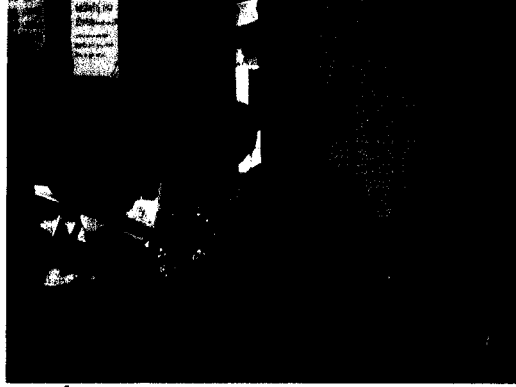
(ชาย) วันทองน้องจงอยู่เถิดหนา	พี่ขอลาไปทัพเมืองไทย
อยู่ข้างหลังน้องจงระวังภัย	อย่าคบชายชู้เอาไว้ดูต่างหน้า
(หญิง) ชายใจสองไม่มองเสียเลย (ซ้ำ)	จะอยู่เฉยๆ รอภักดา

เพลงวันทองสองใจ

(ชาย) วันทองเป็นคนสองใจ ใช้ไม่ได้หัวใจวันทอง	
ตัดใบตองหมายจะรองเลือด (ซ้ำ) พี่จะเชือดให้เลือดไหลนอง	
(หญิง) โธ่ ! พี่แผนอย่าแค้นอย่าแค้นอย่าโกรธ (ซ้ำ) ยกโทษให้กับแม่วันทอง	
ขุนช้างมาบอกว่าพี่ตาย (ซ้ำ) เอากระดูกมาให้เป็นกำยเป็นกอง	
(ชาย) ฮะ ฮะ มันน่าหัวเราะ (ซ้ำ) อย่ามาออเซาะเลยแม่วันทอง	

เพลงสุพรรณเมืองขุนแผน

สุพรรณเป็นเมืองขุนแผน	จะไปแก้แค้นกับลาวเวียงจันทน์
ไปตีเชียงใหม่อยากได้ลาวทอง	นำดาไหลนองไปตั้งสองสามวัน
ครั้งได้แม่ลาวทองมา	ลงนาวาเรือกลับสุพรรณ

เพลงที่สะท้อนให้เห็นถึงอิทธิพลของสงคราม

เพลงเรือบิน

(หญิง) ฮึม ฮึม ฮึม เสียงฮึม นั้นเสียงอะไร

(ชาย) โนนแน่ะ เรือบิน

(หญิง) อยู่ตรงไหน ละที่

(ชาย) อยู่ตรงนี้น้องรัก ปืนกลร้ายนักมันจะกราดให้น้องตาย

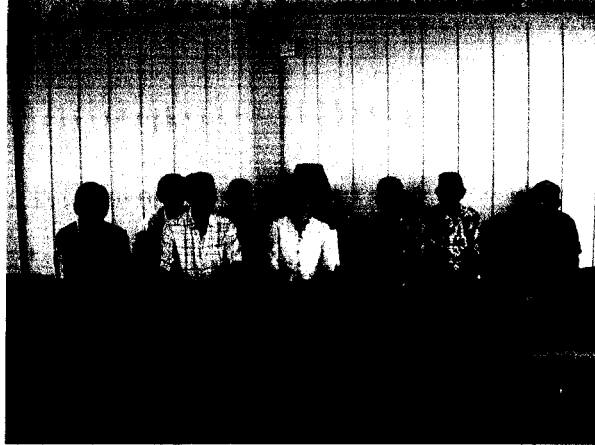
เพลงสงคราม

สงครามเมื่อยามคับขัน ไม้ขีดน้ำมัน น้ำมันก็แพง

ออกบัตรเป็นส่วน มันก็ไม่พอใช้

ต้องตีเหล็กไฟ เหล็กไฟจนหูตาแดง

การเล่นเพลงรำโทนจึงเป็นวิธีทางหนึ่งในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ช่วย
 กล่อมเกลาคิดใจสร้างความรักและความภาคภูมิใจต่อท้องถิ่นของตน นอกจากนี้จะได้รับ
 ความสนุกสนานกับการเล่นรำโทน จากเสียงร้องเพลงรำโทนแล้ว เนื้อหาของเพลงยัง
 ได้สอดแทรกข้อคิด คุณธรรมและค่านิยมต่าง ๆ แห่งยุคสมัยและยังสะท้อนให้เห็นถึง
 ลักษณะการดำรงชีวิต วัฒนธรรมการแต่งกาย และสะท้อนวิถีชีวิตสภาพสังคม
 บ้านเมืองให้คนรุ่นหลังได้ทราบอีกด้วย

เพลงนกน้อย

นกน้อยจับกิ่งส้มมะนาว นื่องเป็นสาวหน้าขาวเป็นไย
 คีนนี้ผัดแป้งบาหยัน คู่รักของฉันทันนี้อยู่ที่ไหน

เพลงไปเพื่อนรำ

ขามฉันทลงเรือขึ้นมา บิดาเขาก็ร้องถาม
 ไปไหนนะพ่อรูปหล่อ ฉันทบอกกับพ่อจะไปเพื่อนรำ
 ไปเถิดลูกจ๋า (ซำ) แล้วก็พาสาวมาบ้าน
 เลี่ยมฟันผมคัคแค่คอ ให้ถูกใจพ่อก็แล้วกัน

เพลงเสียงโทน

เสียงโทน เสียงโทนกระทุ้งใจ อยู่ไม่ได้หนวใจเหลือเกิน
 จัดแจงหีบเครื่องแต่งตัว ผัดหน้าหวีหัวไม่มัวอยู่นั้น
 เสร็จแล้วเร่งรีบออกเดิน (ซำ) หาคความเพลิดเพลิดในวงรำไทย

การละเล่นเพลงระบำ

การละเล่นเพลงระบำ ไม่มีหลักฐานปรากฏว่าเริ่มเล่นมาตั้งแต่ยุคใดสมัยใด แต่อาศัยการสันนิษฐานจากคำบอกเล่าของภูมิปัญญาอำเภอบ้านลาดคือคุณลุงกรี เกิดหนู คุณป้าเชื้อ มีนุช ท่านทั้ง 2 มีอายุ กว่า 80 ปี เป็นชาวบ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะท้อนท่านได้ยินได้ฟังและจดจำเพลงระบำมาจากพ่อแม่ และพวกผู้ใหญ่ที่ร้องเล่นกันจึงทำให้ทราบว่าการเล่นเพลงระบำมีมานานมากและไม่น้อยกว่า 90 ปี ที่ผ่านมา การเล่นเพลงระบำนิยมเล่นกันมากในพื้นที่อำเภอบ้านลาด ตำบลตำรุ ตำบลไร่สะท้อนตำบลหนองกะปูล ตำบลลาดโพธิ์ ตำบลบ้านทานและตำบลสะพานไกร เพลงระบำนี้เล่นเพื่อความสนุกสนานในเทศกาลต่าง ๆ อาทิ ปีใหม่ สงกรานต์ ลอยกระทง ทอดกฐินหรืองานบุญอื่น ๆ ที่จัดขึ้นในหมู่บ้านเป็นต้น

รูปแบบและวิธีการเล่นเพลงระบำ

เมื่อถึงเทศกาลสำคัญ ๆ ที่มีงานรื่นเริง เช่นวันปีใหม่ วันสงกรานต์ วันลอยกระทง คนวัยหนุ่ม – สาว และวัยผู้ใหญ่ที่นิยมเล่นเพลงระบำกัน สถานที่เล่นส่วนมากโดยทั่วไปแล้วไม่ต้องใช้เวทีใช้ลานวัด เนื่องจากเป็นลานกว้าง พื้นเรียบ จุคนได้มากทั้งผู้เล่นและคนดู และงานรื่นเริงต่าง ๆ มักจัดกันในวัดเพราะในสมัยก่อนวัดเป็นศูนย์กลางและศูนย์รวมของคนในแต่ละชุมชน

การละเล่นเพลงระบำ จะต้องแบ่งเป็น 2 ฝ่าย คือฝ่ายหญิงกับฝ่ายชาย ไม่จำกัดจำนวนผู้เล่นไม่ต้องเครื่องดนตรีใด ๆ มาประกอบหรือให้จังหวะใช้แต่เพียงการปรบมือของผู้ร้องหรือพ่อเพลงแม่เพลงกับของลูกคู่ที่คอยร้องรับและปรบมือให้จังหวะอยู่เนื่องจากแต่ละฝ่ายมีลูกคู่ร้องรับอยู่เป็นช่วง ๆ

การแต่งกายในการเล่นเพลงระบำนั้นไม่ต้องมีแบบแผน เพียงแต่แต่งกายตามปกติของคนทั่วไปงานรื่นเริงของคนพื้นบ้านแบบหญิงชายชาวเพชรบุรีทั่วไปในยุคสมัยที่มีการเล่นเพลงระบำ คือผู้หญิงสวมเสื้อสวยงามทั่วไป นุ่งผ้าโจงกระเบนหรือผ้าซิ่นผู้ชายสวมเสื้อเชิ้ตหรือเสื้อคอกลม และนุ่งกางเกงขาสั้น มีผ้าขาวม้าพาดไหล่ทั้งสองข้าง

หลายฝ่ายที่เห็นคุณค่าจัดให้มีการเล่นขึ้นในโอกาสสำคัญ

เนื้อหาของเพลงส่วนมากจะร้องตามเหตุการณ์หรือสถานที่ เช่น หากงานที่ไปอยู่บ้านไหน ตำบลอะไรก็จะร้องหรือคิดเนื้อร้องขึ้นสด ๆ เคี้ยว นั้น ไม่ต้องเตรียมเนื้อร้องหรือเตรียมคำร้องไปล่วงหน้าไปพบเหตุการณ์ใด คนชื่ออะไร ลักษณะของใครในที่นั้น

เป็นอย่างไร มีอะไรเป็นจุดเด่น จุดด้อยอะไร พ่อเพลง หรือแม่เพลงก็จะเป็นคน “ว่า” ให้ลูกคู่ร้องรับ ได้ตอบกันไปมา ระหว่างหญิงกับชายแสดงปฏิภาณชิงไหวชิงพริบกัน จนบางบางครั้งคนดูเกิดนึกสนุกบ้างก็ลุกขึ้นไปร่วมเป็นลูกคู่ร้องตามหรือปรบมือให้จังหวะ ทำให้เกิดความครึกครื้นสนุกสนานยิ่งขึ้น

ตัวอย่างบทร้องเพลงระบำ

เพลงที่ 1 เป็นเพลงร้องเกี่ยวสาวลักษณะว่าจะพาหนี (สมัยก่อนหนุ่มสาว ชาวบ้านมักพาหนีเป็นส่วนใหญ่)

(ชาย) ระบำไหนดอย สาละไล (ลูกคู่รับ) ระบำไหนดอย สาละไล
 ถ้าน้องเชื่อพ่อ หวงไว้ให้แก่
 ถ้าน้องเชื่อแม่ หวงเอาไว้ไว้
 ไปกับพี่น้องแม่ศรีแดงไทย
 ไปหรือไม่ นะน้องเอ

(ลูกคู่ชายรับ) ไปหรือไม่ นะน้องเอ

(พร้อมกัน) ไชโยพะแก้ว ไชยาพะหยวน เพี้ยโย เพี้ยโย ยาเอ

เมื่อได้ยื่นฝ้ายชายชักชวนเช่นนั้นฝ่ายหญิงก็ปฏิเสธไปอย่างนุ่มนวลว่า

(หญิง) ระบำไหนดอย ศาลาเขื่อน (ลูกคู่รับ) ระบำไหนดอย ศาลาเขื่อน
 ให้แม่มาขอ ให้พ่อมาเพื่อน
 ไว้ทำขวัญเรือน สักคนเถิดเอ

(ลูกคู่หญิงรับ) ไว้ทำขวัญเรือน สักคนเถิดเอ

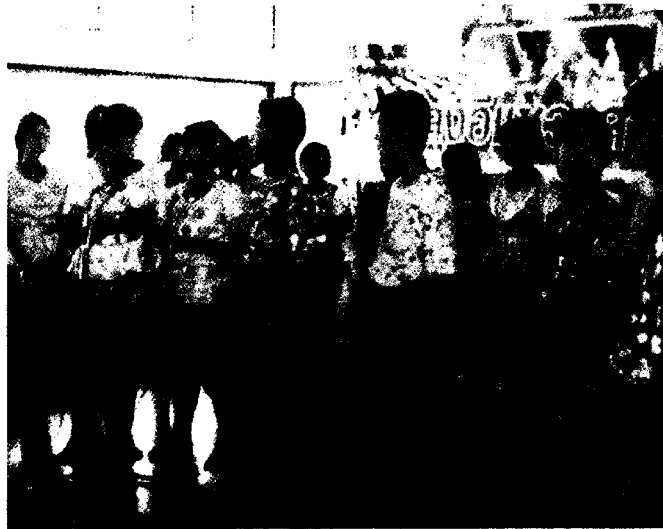
(พร้อมกัน) ไชโยพะแก้ว ไชยาพะหยวน เพี้ยโย เพี้ยโย ยาเอ

เพลงที่ 2 เป็นเพลงที่พ่อเพลงฝ่ายชายอาจเกี่ยวฝ่ายหญิงแต่เอากลับปมคือ ยมาพุดเกี่ยว

(ชาย) ระบำไหนดอย บ้านตาลง (ลูกคู่รับ) ระบำไหนดอย บ้านตาลง
 แม่เที่ยงขาหัก ชักขึ้นชักลง
 เดินให้ตรงตรง ชิน้องน้อยเอ

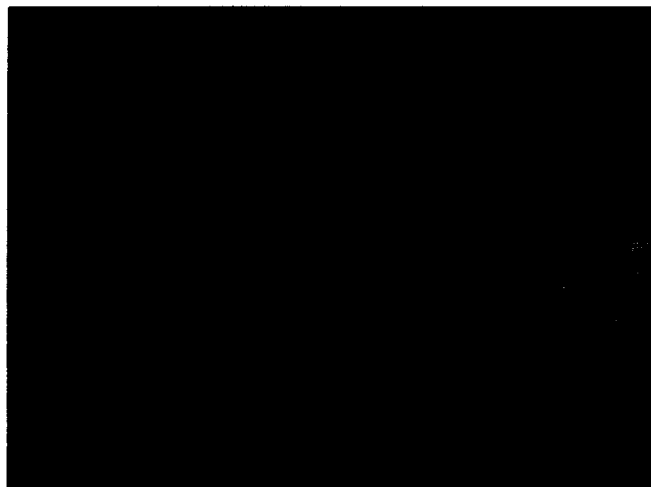
(ลูกคู่ชายรับ) เดินให้ตรงตรง ชิน้องน้อยเอ

(พร้อมกัน) ไชโยพะแก้ว ไชยาพะหยวบ เพี้ยโย เพี้ยโย ยาเอย
 ฝ่ายหญิงจึงได้กลับรุนแรงทันทีด้วยความที่อาจมีอารมณ์โกรธปนอยู่บ้าง
 (หญิง) ระบุว่าไหนเอย สาละไล (ลูกคู่รับ) ระบุว่าไหนเอย สาละไล
 แม่เที่ยงขาหัก มันหนักหัวใคร
 เห็นท่าไม่ไหว แล้วพี่น้องเอย
 (ลูกคู่หญิงรับ) เห็นท่าไม่ไหว แล้วพี่น้องเอย
 (พร้อมกัน) ไชโยพะแก้ว ไชยาพะหยวบ เพี้ยโย เพี้ยโย ยาเอย

เยาวชนที่ได้รับการฝึกปรือก็สามารถร้อง – เล่นเพลงระบำแสดงไหวพริบได้

การละเล่นเพลงปรบไก่

พ่อเพลงแม่เพลงปรบไก่อุ่นเก่าที่ยังจำบทร้องได้คืออยู่

เพลงปรบไ้เป็นการละเล่นพื้นบ้านที่เก่าแก่ประเภทหนึ่งปรากฏในวรรณคดีหลายเรื่องเช่น ขุนช้างขุนแผน ฉบับหอสมุดแห่งชาติเล่ม 2 ตอนเถรกวาดอาละวาด เป็นต้น

คุณลุงลิม หอมหวาน อยู่บ้านเลขที่ 43 หมู่ 2 บ้านคอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์ อำเภอบ้านลาด เล่าว่าได้เรียนรู้การเล่นเพลงปรบไ้มาจากครูปะในหมู่บ้านคอนข่อย นี้เอง หมู่บ้านคอนข่อย มีประชากรอาศัยอยู่จำนวนหลายครัวเรือนด้วยกัน มีเอกลักษณ์พื้นบ้านที่โดดเด่น ทั้งด้าน ศิลปวัฒนธรรมและประเพณี เป็นที่ยึดเหนี่ยวทางด้านจิตใจและความเชื่ออย่างมั่นคง

ปราชญ์ชาวบ้าน บ้านคอนข่อย ร่วมแสดงในงานพระนครคีรี

การละเล่นเพลงปรบไ้เป็นการละเล่นที่สืบทอดกันมาหลายชั่วอายุคน ที่สะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อในเรื่องผีसाงเทวดา สิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลายที่ชาวพื้นบ้าน บ้านลาด แสดงในรูปของการละเล่น และพิธีกรรมต่าง ๆ จึงถือว่าเป็นวิถีชาวบ้านการละเล่นเพลงปรบไ้ บ้านคอนข่อย จะเล่นเป็นประจำทุกปีในวันเพ็ญเดือนหก เพื่อบวงสรวงศาลประจำหมู่บ้าน และทำพิธีขอฝนในงานบวงสรวงศาลเจ้าพ่อปู่กลางหมู่บ้าน พิธีบวงสรวงและขอฝนจะเริ่มตั้งแต่เช้ามีการทำบุญเลี้ยงพระ เมื่อเสร็จพิธีเลี้ยงพระ จึงเริ่มเล่นเพลงปรบไ้ไปจนถึงเย็น คนที่ไปอยู่ถิ่นอื่น จะกลับมาร่วมพิธีบวงสรวงทุกปี เชื่อกันว่าใคร ไม่กลับมาบูชาเจ้าพ่อปู่ ตนและสมาชิกในครอบครัวจะประสบเหตุร้าย หรือเจ็บไข้ได้ป่วย นอกจากนี้ยังมีความเชื่อเกี่ยวกับความทุกข์ร้อนต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับคนในหมู่บ้าน เช่น ความแห้งแล้ง ตลอดจนโรคภัยต่าง ๆ หลวงพ่อปู่จะช่วยจัดปัดเป่าความทุกข์ร้อนให้สิ้นไป ดังนั้นเมื่อผู้ใด

เด็กร่อนชาวบ้านจะมานบนานเจ้าพ่อปู่เสมอ และเมื่อพันทุกข์ต้องแก้บนด้วยการละเล่นเพลงปรบไก่อ

การละเล่นเพลงปรบไก่อในอดีต

รูปแบบและวิธีการเล่นเพลงปรบไก่อ

เดิมแสดงบริเวณหน้าศาลเจ้าพ่อปู่ ซึ่งเป็นศาลประจำหมู่บ้านคอนข่อยโดยมีคนจำนวนมากมาจากทั่วทุกสารทิศ ที่มีความเชื่อเกี่ยวกับเจ้าพ่อหรือพ่อปู่ ปัจจุบันมีผู้ว่าจ้างไปเล่นแก้บน และงานเทศกาลประจำปีในพื้นที่อื่น ส่วนการเล่นที่ศาลเจ้าพ่อปู่บ้านคอนข่อย จัดในวันขึ้น 15 ค่ำ เดือน 6 ของทุกปีซึ่งตรงกับวันวิสาขบูชา

คุณลุงฉิบ ได้สืบทอดการเล่นเพลงปรบไก่อแก่เด็ก ที่มีใจรักจากรุ่นสู่รุ่น

การเล่นที่ไม่จำกัดเวลากลางวันรำได้กลางคืนรำดี

อุปกรณ์ที่ใช้ประกอบการเล่น

การแสดงเพลงปรบไก่อของหมู่บ้านคอนข่อยใช้วงปี่พาทย์เครื่องห้าซึ่งประกอบด้วย ปี่ใน ระนาดเอก ฉิ่งวงใหญ่ ตะโพน กลองทัด และเครื่องประกอบจังหวะ ได้แก่ ฉิ่ง ฉาบเล็ก ฉาบใหญ่ และกรับ

การบรรเลงของวงปี่พาทย์ประกอบการเล่นเพลงปรบไก่อจะบรรเลงใน ขณะที่มีการร้อง และการรำ ในช่วงที่มีการร้อง คนตรีจะบรรเลงเบา ๆ และจะบรรเลงในช่วงที่ผู้เล่นมีการรำรำ

การแต่งกาย

พ่อเพลงแต่งกายด้วยการนุ่งผ้าโจงกระเบน ผ้าพื้นสีสด สวมเสื้อสีหรือ ผ้าขาวม้าคาดที่เอวหรือพาดไหล่ ห้อยปลายทั้งสองข้างไว้ด้านหน้าก็ได้

แม่เพลงแต่งกายด้วยการนุ่งโจงกระเบน (หรือเรียกว่าผ้านุ่งโจงหาง) ลายดอก สวมเสื้อผ้าลูกๆ ไม้คอกลม หรือคอเหลี่ยมแขนสั้นเหนือศอก ห่มสไบทั้งชายหรือผูกชายห้อยข้างเอว

วิธีเล่น

การเล่นเพลงปรบไก่อ จะแบ่งผู้เล่นออกเป็น 2 ฝ่าย คือ ฝ่ายชายและหญิง แต่ละฝ่ายจะมีพ่อเพลง แม่เพลงฝ่ายละ 1 คน มีลูกคู่อีกฝ่ายละประมาณ 4 คน คอยร้องรับว่า“เฮ้ซ้าไอ้” หรือ “ฉ่าซ้าไอ้” พร้อมทั้งปรบมือให้จังหวะ โดยเริ่มจากหัวหน้าคณะจูงรูปเทียนบอก

ศาลหลวงพ่อบุเพื่อทำการสักการบูชาทำพิธีไหว้ครูด้วยเครื่องกำนัล ได้แก่ดอกไม้ ธูป เทียน สุรา 1 ขวด บุหรี่ 1 ซอง เงินค่าบูชาครู 12 บาท แล้วเริ่มการละเล่นตามขั้นตอนดังนี้

1. บทเบิกค่าน หรือ บทสัศเค เป็นการเชิญเทวดาเชิญเจ้าต่าง ๆ รวมทั้งหลวงพ่อบุให้มาสถิตย์ในสถานที่นั้นเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้เล่น ซึ่งบทเบิกค่านนี้จะเล่นเฉพาะที่ศาลหลวงพ่อบุประจำหมู่บ้าน เพื่อบวงสรวงหรือพิธีแก้บนเท่านั้น

การว่าบทเบิกค่าน พ่อเพลง แม่เพลงจะนั่งรวมกันพนมมือ แม่เพลงนั่งพับเพียบ พ่อเพลงจะนั่งยอง ๆ พ่อเพลงอาวโสภา นะโม 3 จบ แล้วสวดชุมนุมเทวดา

2. บทไหว้ครู ของการละเล่นเพลงปรบไ้ เป็นการบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์ พ่อแม่ ครู อาจารย์ และผู้มีพระคุณ เพื่อความเป็นสิริมงคลแก่ผู้เล่น เป็นการสั่งสอนให้เป็นผู้มีคุณธรรมประจำใจ และเชื่อว่าถ้าไม่ได้ไหว้ครูก่อนการละเล่นเพลงปรบไ้ จะทำให้ร้องรำไม่ได้ อาจเกิดเหตุร้ายกับตนเองและครอบครัว

3. บทสาธุการ การว่าบทสาธุการ จะมีเนื้อร้องคล้ายกับบทไหว้ครู คือเป็นการระลึกถึงผู้มีพระคุณ ต่างกันที่วิธีการแสดงซึ่งบทสาธุการ ผู้เล่นเปลี่ยนการนั่งพับเพียบเป็นการนั่งคุกเข่า มือจะทำท่าทางประกอบบทร้อง

4. รำส่งหรือติดดวง เมื่อว่าบทสาธุการจบแล้ว ผู้เล่นเพลงปรบไ้ทุกคนจะลุกขึ้นเดินรำเป็นวงกลม พร้อมทั้งร้องเพลงปรบไ้ไปด้วย การรำส่งนี้เป็นการรำคั้นระหว่างบททุกครั้ง เช่น เมื่อร้องบทเกริ่นจบ ก็จะมีการรำส่งแล้วถึงจะว่าบทต่อไป สลับกันจนครบขั้นตอนการเล่นเพลงปรบไ้

5. บทเกริ่น พ่อเพลงจะเดินออกจากวงไปหาแม่เพลงร้องเชิญฝ่ายหญิงให้ออกมาว่าเพลงปรบไ้กัน ซึ่งแม่เพลงก็จะร้อนตอดึกเพื่อเป็นการรับเชิญ เมื่อว่าบทเกริ่นจบแล้ว ผู้เล่นก็จะรำส่ง

6. บทประหรือดับ บทประหรือดับเป็นการร้องโต้ตอบเชิงเกี้ยวพาราสีของฝ่ายชายและฝ่ายหญิง

7. บทดับเกร็ด เป็นบทที่ใช้ฝึกปากโต้ตอบหรือประการมกันได้อย่างเต็มที่ มักจะโต้ตอบกันอย่างเผ็ดร้อน

8. บทจับเรื่องหรือขึ้นดับ เป็นบทที่เล่นเป็นเรื่องราวให้ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงเป็นตัวละครตามเนื้อเรื่อง เรื่องที่นิยมเล่นกัน คือ เรื่องไกรทอง

9. บทบาทเป็นบทสุดท้ายของการแสดงผู้แสดงทั้งหมดจะนั่งพับเพียบประนมมือ แล้วร้องเพลงปรบไ้ก่ เนื้อร้องจะเป็นการอวยพรให้ผู้ชมและลาผู้ชมกลับบ้าน ถ้าเป็นการแสดงบวงสรวงที่ศาลหลวงพ่อบุ๊ประจำปี ก็จะเชิญพ่อบุ๊กลับศาล อัญเชิญเจ้าต่าง ๆ กลับถิ่นฐานแล้วผู้แสดงจะลากลับบ้าน

เด็กและผู้ใหญ่ร่วมวงกันได้ไม่มีช่องว่าง

ตัวอย่างบทร้องต่าง ๆ ของเพลงปรบไ้ก่

บทเชิญเจ้า

บทร้องที่กล่าวถึงสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงส่งที่เรียกว่า “เจ้า” เพื่อ
อัญเชิญมาประทับในงานเพื่อชมการแสดงเพลงปรบไ้ก่ เนื้อร้องมีดังนี้

เชิญพ่อเจ้าบ้าน เชิญเชิญพ่อมานั่งบนศาลศาลาก่อน

ที่พ่อมิฤทธิ์เชี่ยวชาญเพื่อบูชาอาจารย์

เชิญพ่อเสื่อเมือง ทรงเมือง หลักเมืองอันมิฤทธิ์

เชิญปู่เจ้าเขาใหญ่ในป่าไม้ยูงยาง

เนินลำนางูเขาขวาง

เชิญพ่อเขาเขียว เขากระทิง

พ่อน้ำวังสามก้อน

เชิญมาดูเพลง ลูกจะบรรเลงถวาย (ลูกคู่รับร้อง)

บทเกริ่น

เอ ฉ่า ซา ซา ซา ฉ่า เอ้ ซ้ำ ไซ้

ไหว้ครูสำเร็จเสร็จประสงค์ พี่ก็ตั้งวงไว้ท่า เอ้ ซ้ำ ไซ้

พี่ขอเชิญองงค์ ของเชิญแม่หงส์เหมมรา เอ้ ซ้ำ ไซ้
 น้องอย่าพูดแซะเขื่อนไปเลยแม่เพื่อนไก่ป่า เอ้ ซ้ำ ไซ้
 จงเผยวชิให้พี่ฟังวาจาหน้อยเถิดจะเป็นไร

(ลูกคู่ร้องรับ - ร้องส่ง)

ท่านผู้ฟังก็นั่งดูทั้งคุณพ่อปู่ท่านก็มา เอ้ ซ้ำ ไซ้
 เร็วระอย่าซักช้าไปเลยแม่ยิ้มใหญ่

(ลูกคู่รับ) เอ ฉ่า ซา ซา ซา ฉ่า เอ้ ซ้ำ ไซ้

ชาย

พี่มาประสบพบประสงค์ มาเจอองงค์ เอ้ ซ้ำ ไซ้
 ให้นึกอนาถในใจพี่คิดหวาดหวั่น เอ้ ซ้ำ ไซ้
 มาสบสาวน้อยอย่าร้อยกระบวน เอ้ ซ้ำ ไซ้
 ตัวพี่มาชวนน้องอย่าได้ทำเชิง เอ้ ซ้ำ ไซ้

มาพบที่พระมาปะที่เพ็งพัน

ตัวพี่รักน้องไม่วายสิ้น เลยนะแม่กลืนจันทร์กลั่น

ต่างคนต่างทุกข์มาสนุกด้วยกัน

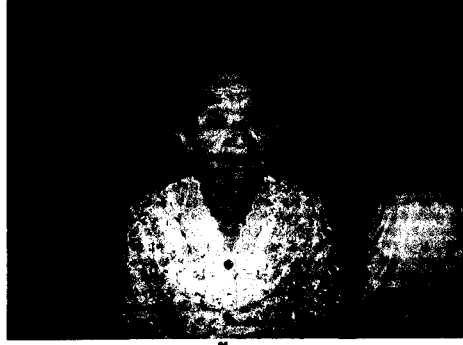
(ลูกคู่รับ) โอ ฉ่า ฉะ ฉ่า ฉ่า ฉ่า ฉ่า เอ้ ซ้ำ

๗๑๗

ปัจจุบันคุณลุงลิป หอมหวลได้สืบทอดการเล่นเพลงปรบไก่แก่เด็ก ที่มีใจรักทางด้าน
 ศิลปะการแสดงสอนร้อง สอนรำ จำบทเก่า ๆ แต่งบทเพิ่มเติมใหม่ ๆ ให้สอดคล้องกับ
 ปัจจุบันบ้าง จนบางสามารถรับไปงานแก่นกับคุณลุงลิปมีรายได้เป็นของตัวเอง เป็นการ
 อนุรักษ์ศิลปะการแสดงพื้นบ้าน ปลูกฝังจิตสำนึกให้รู้จักรักและเห็นคุณค่าจากรุ่นสู่รุ่นอีกด้วย

คุณลุงดิบ หอมหวาน อายุ 67 ปี

คุณยายเอื้อง ชุศรี อายุ 80 ปี

รายนามปราชญ์ชาวบ้านและผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้สัมภาษณ์

คุณแม่ประนอมอินทร์เนตร อายุ 70 ปี บ้านเลขที่ 9 หมู่ 6 ต.บ้านลาด

การเล่นห่เรือบก

เห่เรือบกเริ่มมีมาประมาณ 40 ปี สันนิษฐานว่าเดิมคงมีการเล่นเห่เพลงกันในเรือที่กำลังพายอยู่ในแม่น้ำตามปกติ พอสร้างเขื่อนกั้นน้ำทางการก็จะไม่ปล่อยน้ำมาตามแม่น้ำโดยไม่จำเป็น ชาวบ้านลาด 2 ฟังแม่น้ำที่เคยสัญจรเดินทางค้าขายขึ้นล่องไปวัดทำบุญทำธุระใด ๆ โดยทางเรือทั้งสิ้นมาถึงหน้าแล้งฝนไม่ตกน้ำในแม่น้ำแห้งขอดซึ่งในสมัยก่อนที่ยังไม่ได้สร้างเขื่อน ยังพอน้ำในแม่น้ำสามารถพายเรือได้ ประกอบกับถนนหนทางมีเพิ่มมากขึ้นก็ต้องเลิกใช้เรือไปโดยปริยาย ความรักสนุกสนานตามนิสัยคนไทยจึงมีผู้คิดเล่นเรือบกซึ่งไม่ต้องใช้น้ำ ใช้เพลงที่ร้องเล่นกันเวลาเดินทางโดยเรือ ที่ยังนำมาร้องเล่นกันอยู่มาร้องประกอบ และเล่นกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบันนี้โดยใช้เนื้อร้องและทำนองมาประยุกต์ให้เหมาะสมกับท่าทางของฝีพายขณะเห่เรือ

รูปแบบและวิธีการเล่นเห่เรือบก

การเล่นเห่เรือบกส่วนใหญ่จะจัดตามงานวัด ในงานต่าง ๆ เช่น งานทอดกฐิน วันสงกรานต์ วันขึ้นปีใหม่ หรือการประกวดเห่เรือบกที่มีผู้จัดขึ้นมาเอง และมีรางวัลให้กับผู้ชนะในการประกวด ซึ่งในสมัยนี้ก็ยังมีให้เห็นอยู่ทั่วไป ส่วนเวลาในการแสดงนั้นส่วนใหญ่จะแสดงในตอนกลางวัน

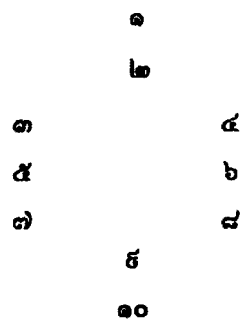

ผู้ทำหน้าที่หัวเรือต้องร้องเพลงเรื่อนำถูกเรือด้วย

อุปกรณ์ที่ใช้ในการเล่นเห่เรือบก ประกอบด้วยเรือ ไม้พาย ทำจากไม้ไผ่ ผ้าสำหรับ หุ้มโครงไม้ไผ่ให้เป็นรูปเรือ เชือก สำหรับสะพายบ่าของผู้ถือพายในเรือการแต่งกายของผู้เห่เรือบกไม่ได้กำหนดตายตัวว่าจะต้องแต่ชุดใด สีอะไร แต่งตามความต้องการของผู้เล่นที่จะ

นัดแนะกำหนดให้เป็นสี่เดียวในเรือลำเดียวกัน เช่นผู้ชายสวมเสื้อแขนยาว กางเกงขายาว หรือสวมเสื้อลายดอกที่มีสีสันสดใส ผู้หญิง สวมเสื้อแขนยาว นุ่งผ้าซิ่น หรือผ้าโจงกระเบน ผู้เล่นเห่เรือบงกั้น ผู้พายเรือ ไม่จำเป็นต้องพายเรือเป็น แต่ต้องมีความสามารถในการร้องเพลงและทำท่าประกอบให้เข้ากับจังหวะเหมือนพายเรืออยู่ในน้ำก็ทำให้เกิดความสนุกสนาน ครึกครื้นได้

การจัดคนเล่นขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่ใช้ในการพายเรือ ไม่มีการจำกัด ขึ้นอยู่กับขนาดของเรือที่สร้างขึ้น เช่น ๑๐ คน จะมีการแบ่งตามฝั่ง ดังนี้

คนที่ ๑ เป็นคนหัวเรือ คนที่ ๒ เป็นคนป้องกันเรือ คนที่ ๓ ถึงคนที่ ๘ เป็นลูกเรือ ส่วนคนที่ ๙ เป็นคนป้องกันท้ายเรือและคนที่ ๑๐ คนสุดท้ายเป็นคนอยู่ท้ายเรือ

ตัวอย่างบทเพลงเห่เรือบงก

โห่ ๓ 3 ลา (3 ครั้ง)

(หัวเรือ) เฮ้า เฮราโล (ลูกเรือ) เฮ้า สาระพา

(หัวเรือ) เฮโลสาระพา (ลูกเรือ) สาระพาเฮโล

ต่างคนต่างร้องไชโย	แล้วก็โห่สามลา
บ้านลาดล่องมา	บ่ายหน้าวังจิว
แม่ก็ลอยละลิว	ปลิวไปตามกรอกกระแเส
มาขุนระหว่างนายระหว่าง	แม่ย่านางข้างหัว
เชิญมาเสียให้ทั่ว	ลูกจะเข้าแข่งขัน
ลูกจะแข่งที่ใด	ให้มีชัยก็ชนะ
อย่าให้ลูกตกอับ	ขอให้รับรางวัล

ขอให้ลูกมีชื่อ

เลื่องลือไปนาน

(หัวเรือ) เอ้า เฮราโล (ลูกเรือ) เอ้า สารระพา

(หัวเรือ) เฮโลสารระพา (ลูกเรือ) สารระพาเฮโล

แม่เรือใครไปข้างหน้า

มารอทำฉันท่อน

ว่าผีพายฉันท่อน

ก็ฟังจะสอนหัดใหม่

ร้องรำก็ยังไม่ซัด

ยังไม่ถนัดเพราะหู

พ่อแม่ที่ท่านมาดู

หนูขออภัยอย่าโทษ

พ่อแม่ที่นั่นจงโปรด

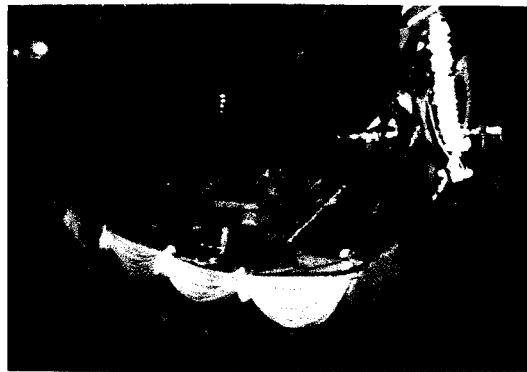
อย่าลงโทษโกรธฉัน

แม่เรือฉันท่อนอาจ

อยู่บ้านลาดเมืองฟ้า

(หัวเรือ) เอ้า เฮราโล (ลูกเรือ) เอ้า สารระพา

(หัวเรือ) เฮโลสารระพา (ลูกเรือ) สารระพาเฮโล

ประดับตกแต่งให้สวยงามทั้งคนทั้งเรือ

(หัวเรือ) เอ้า เฮราโล (ลูกเรือ) เอ้า สารระพา

(หัวเรือ) เฮโลสารระพา (ลูกเรือ) สารระพาเฮโล

แม่ปลาก็ตะเพียน

แม่ช่างเวียนช่างแฉะ

เข้าไปก็ในมุ้ง

ตบยุงเพาะแฉะ

พอได้สองสามวัน

ลูกหลานเตาะเตะ

มีลูกก็ผู้ชาย

กะเอาไว้หางแกละ

มีลูกก็ผู้หญิง

ซื้อตะปิ้งปิดอึแปะ

(หัวเรือ) เอ้า เฮราโล (ลูกเรือ) เอ้า สารระพา

(หัวเรือ) เฮโลสารระพา (ลูกเรือ) สารระพาเฮโล

เล่นได้ทั้งกลางวันและกลางคืน

ผู้เห็นคุณค่าความสำคัญพยายามปลูกฝังให้เยาวชนได้ ู้ รัก ตระหนัก และรักษา

การละเล่นพื้นบ้านทุกชนิดเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สำคัญมากอย่างหนึ่งที่หากไม่เห็นคุณค่าอาจจะถูกหลงลืมและเลือนหายไปได้ในวันหนึ่ง การเก็บรักษาไม่ว่าเป็นวิธีใดยากหรือง่ายก็ควรอย่างยิ่งที่จะทำ โดยการปลูกฝังจิตสำนึกก่อนคือให้ ู้ รักและตระหนักก่อนแล้วความคิดที่จะอนุรักษ์ก็จะตามมา อย่างน้อยก็เป็นการเก็บบันทึกไว้อีกรูปแบบหนึ่งที่พร้อมจะถ่ายทอดต่อ ๆ ไปมิให้เสื่อมสูญ

การเล่นแข่งขันวัวเทียมเกวียน

วัวและเกวียนเป็นทั้งเครื่องมือทำมาหากินและให้ความสนุกสนาน

ประวัติความเป็นมาของการเล่นแข่งขันวัวเทียมเกวียน

“เกวียน” คือพาหนะที่ทำด้วยไม้ มีล้อใหญ่ เคลื่อนที่ไปได้โดยใช้ วัว หรือควาย ลากงูเมื่อทำการบรรทุกสิ่งของทีละมากๆ ลักษณะของเกวียนที่ใช้สำหรับวัว กับเกวียนที่ใช้สำหรับควายนั้น มีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน โดยเฉพาะความแตกต่างที่ขนาดของเล่มเกวียนหรือล้อเกวียน เป็นต้น เกวียนแต่ละท้องถิ่นในประเทศไทยจะมีลักษณะส่วนประกอบ หรือรายละเอียดแตกต่างกันออกไป แล้วแต่พื้นที่หรือวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา สำหรับเกวียนที่ชาวอำเภอบ้านลาดในอดีตนำมาใช้ในการแข่งขัน“วัวเทียมเกวียน” นั้นเป็นเกวียนเก่าที่ “ปลดระวาง” คือไม่ใช้งานในการทำนาอีกต่อไปแล้ว นำมาปรุรงคแต่งใหม่ นำสิ่งที่ไม่มีความจำเป็นออกเพื่อให้มีน้ำหนักเบา ลงวัวที่วิ่งแข่งจะได้ไม่ต้องแบกน้ำหนักมาก เป็นการแต่งเกวียนให้เหมาะสมกับการใช้ในการแข่งขัน โดยเฉพาะ

ในอำเภอบ้านลาดมีการแข่งขัน “วัวเทียมเกวียน” ที่ประวัติความเป็นมาคล้ายกันกับการแข่งขันวัวลาน ด้วยพื้นที่การทำนาในอำเภอบ้านลาดนั้นมีมากกว่าบริเวณอื่น ดังนั้น วัว ควายที่เลี้ยงไว้สำหรับใช้งานต่างๆจึงมีจำนวนมากตามไปด้วย เลยเป็นเหตุให้เชื่อกันว่าการแข่งขันวัวเทียมเกวียน น่าจะมีต้นกำเนิดที่ อำเภอบ้านลาด ด้วยเหตุผล

อีกประการหนึ่งคือ ลักษณะของภูมิประเทศส่วนใหญ่เป็นที่ราบเรียบหรือที่ “ลาด” ตามภาษาเรียกในท้องถิ่น

แข่งขันกันสู้รถคดทั้งคนเกวียนและวัว

บ้านลาด จึงมีปัจจัยเอื้ออำนวยให้เป็นที่ที่เกิดการแข่งขันวัวเทียมเกวียนมากที่สุดกว่าอำเภออื่นๆ แม้ว่าการประกอบอาชีพทำนานั้นมีกระจายอยู่ทั่วไปทุกอำเภอในจังหวัดเพชรบุรีก็ตาม การแข่งขัน “วัวเทียมเกวียน” เป็นสิ่งที่นิยมอย่างยิ่งของชาวบ้านลาดและจัดว่าเป็นอีกหนึ่งของประเพณีการเล่นที่มีมายาวนานทำให้ชาวบ้านลาดและชาวจังหวัดเพชรบุรีต่างภาคภูมิใจในถิ่นของตน

พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เคยพระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ซื้อที่ดินของราษฎร ประมาณ 700 ไร่ บริเวณด้านหน้าพระนครคีรี ซึ่งภายหลังเรียกว่า “นาหลวง” โดยมีพระราชประสงค์มอบให้เป็นสถานที่ให้ราษฎรได้มาดูการเล่นหรือมาประชุมความรื่นเริงในงานเทศกาลต่างๆ เช่น งานตรุษสงกรานต์ เป็นต้น ต่อมาพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประพาสจังหวัดเพชรบุรี เมื่อ ร.ศ. 109 โปรดให้จัดการแข่งขัน “วัวเทียมเกวียน” ขึ้นในบริเวณสนามหน้าเขาวังและเสด็จทอดพระเนตรการแข่งขัน ณ ที่ประทับ ซึ่งตั้งอยู่ริมเขามไหศวรรย์ด้านทิศตะวันออกด้วย

ดังข้อความอันมีอยู่ในพระราชหัตถเลขาตอนหนึ่ง ความว่า

“เวลาบ่าย 5 โมง เสด็จพระราชดำเนินลงเชิงเขาทรงม้าพระที่นั่ง เสด็จพระราชดำเนินประพาสตลาด มีขบวนรถเหมือนวันก่อน ครั้นเวลาย่ำค่ำเสด็จพระราชดำเนิน

กลับ ประทับล้นพลาไหลเข้าชั้นล่างด้านตะวันออก พระยาพิชัยบุรี กรรมการจัด
 รันแทะโคของราษฎร ซึ่งจะขับแข่งขันกันถวายทอดพระเนตร รันแทะนั้นเตรียมไว้
 มาก แล้วปล่อยให้แข่งขันกันเป็นคู่ ๆ พระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรอยู่นาน รันแทะหนึ่ง
 ล้มทับคนจนป่วยมาก พระราชทานเงิน 5 บาท รางวัลคนเป็นเจ้าของที่ชนะ คนละ 3
 ตำลึง แพ้คนละ 6 บาท เวลาย่ำค่ำครึ่ง เสด็จขึ้น”

การดำเนินกิจกรรมการเล่นแข่งขันวัวเทียมเกวียน

การเล่นวัวเทียมเกวียนนั้นมักจะเล่นกันตอนบ่าย คือช่วงที่แดดเริ่มลมตกไปแล้ว
 สถานที่ที่ใช้เป็นสนามในการแข่งขันวัวเทียมเกวียนจะเลือกใช้บริเวณชายทุ่ง ฆาณาที่
 วางเว้นจากการทำนาทำการปรับพื้นดินให้เรียบไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ หมู่บ้านหรือ
 ตำบลใด ต่างมากำหนดไว้ว่าจะเลือกใช้ตรงไหนสำหรับทำการการแข่งขัน และเรียก
 บริเวณนั้นว่า “หัวสนาม” หรือบางแห่งอาจเรียก “ท้ายสนาม” ซึ่งมักใช้เพียงชั่วคราว
 เท่านั้น การเทียมเกวียนแต่ละเล่มกำหนดให้ใช้วัวเทียมได้เล่มละ 2 ตัว กำหนดช่องทาง
 หรือลู่อูสำหรับวิ่งแข่งในทางตรงไว้ประมาณ 100 เมตร ครึ่งหนึ่งของช่องวิ่งต้องมีรั้วเดี่ยว
 ๆ ทำด้วยกระบอกไม้ไผ่ผ่าซีก ผูกไว้ 3 ชั้น หรือใช้ทางตาลทั้งทางปีกห่างๆ เป็นแนว
 กันไว้ 2 ข้างเพื่อบังคับป้องกันไม่ให้วัววิ่งออกไป นอกถนนอกทางนั่นเอง

การปล่อยวัวมีเส้นเริ่มต้นที่เรียกว่า “ผัง” นายสนามจะเป็นผู้คอยดูแลการแข่งขัน
 ในการตั้งผัง ถ้าให้สัญญาณเริ่มการแข่งขันแล้ว ปรากฏว่าเกวียนแต่ละเล่ม ออกไม่พร้อม
 กันต้องนำมาตั้งที่ผังใหม่ เช่นเดียวกับเกวียนที่วัวพากันออกนอกลู่อูที่เรียกว่า “เสียสนาม”
 ก็ต้องนำมาตั้งใหม่ที่จุดเริ่มต้น “ผัง” หรือจะปรับแพ้ก็แล้วแต่จะตกลงกันไว้ก่อนแข่งขัน
 การแข่งขันวัวเทียมเกวียนเป็นช่วงที่สำคัญตอนหนึ่งที่ต้องใช้ไหวพริบเพื่อเป็นการ
 เอาชนะคู่แข่ง

ในการเลือกวัวเข้าแข่งขัน จะเลือกที่บ่าวัว (วัวบางตัวถนัดบ่าซ้ายหรือบ่าขวาที่ไม่
 เหมือนกัน) และต้องเลือกคนแทงวัวอีกด้วย เพราะคนแทงวัวก็เหมือนกับจ็อกกี้ที่ลง
 เส้มาแข่ง การแพ้ชนะถือตามกติกาแล้วแต่จะตกลงกันเช่น ต้องชนะกันขาดลำ คู่ตี หรือ
 เกวียน “สะกัน” (คือเกี่ยวลากไป) โดยลากอีกฝ่ายหนึ่งไปถึงหลักชัย เรียกว่า “เฉียบ” ไม่
 ถือว่าเป็นการชนะ เป็นต้น

การแพ้ชนะนอกจากฝีมือเท้าวัวและความเฉลียวฉลาดของวัวแล้ว คนบังคับวัววิ่งหรือ แหวงวัวที่ประจำเกวียนอยู่นั้นก็มีส่วนสำคัญ เพราะเป็นบุคคลที่จะลงปฏิกรณ์ไปตลอดการแข่งขันเพื่อกระตุ้นให้วัววิ่งสุดกำลัง ตรงไปยังเส้นชัย เจ้าของวัวจึงมักจะต้องหาคนแหวงวัวที่มีฝีมือเข้าทำการแข่งขันวัวเทียมเกวียนเป็นกีฬาที่ค่อนข้างจะวิบาก มีการพนันขันต่อโดยตั้งเป็นเดิมพัน หรือเสมอนอกใน ระหว่างเจ้าของวัวและผู้ชม มีการพนันได้เสียแต่ไม่มากนัก เช่น เพียงแค่พนันสุราขวดสองขวด ความสนุกของชาวบ้านจึงอยู่กับวิถีชีวิตที่เป็นลักษณะการใช้ชีวิตในแบบลูกทุ่งใกล้ชิดกับวัว ซึ่งเป็นสัตว์เลี้ยงที่ได้อาศัยแรงงานช่วงว่างนาก็นำวัวมาเล่นเป็นกีฬา ชาวบ้านจึงรู้และเข้าใจในธรรมชาติของวัวเป็นอย่างดี ไม่กลัวถูกย่ำ ถูกเตะ หรือถูกขวิด สามารถยึดจับเขาหน้า เขาหลัง และทับหนอกได้ ความสามารถของวัวดังกล่าว จึงมีประโยชน์ไม่เฉพาะใช้งานเท่านั้น ยังนำมาเล่นเป็นกีฬาการเล่นวัวเทียมเกวียนและกีฬาวัวลานได้อีก

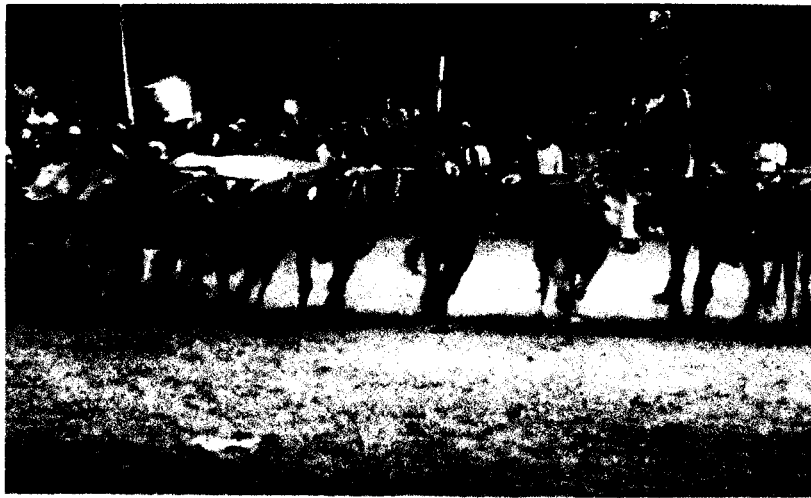

เกวียนต้องแข็งแรง วัว กับ คนยังต้องแข็งแรงและต้องอดทนอีกด้วย

ปัจจุบันประเพณีนี้จึงได้รับการอนุรักษ์ไว้เพื่อให้เป็นประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์จังหวัดเพชรบุรีให้เป็นที่รู้จักแพร่หลาย อำเภอบ้านลาดร่วมกับชมรมกำนันผู้ใหญ่บ้าน ชมรมองค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาลตำบลบ้านลาด และพ่อค้าประชาชน จัดงานวัวเทียมเกวียนขึ้นทุกปี โดยจัดครั้งแรกเมื่อวันที่ 14 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2541 ซึ่งในการจัดงานดังกล่าว มีกิจกรรม

ประเภทต่างๆ หลากหลายเช่นการแข่งขันวัวเทียมเกวียนประเภทแข่งขันความเร็ว การแข่งขันวัวเทียมเกวียนประเภทความสวยงาม การแข่งขันคนเทียมเกวียน การล้มนิ้วด้วยมือเปล่า การประกวดวัวรุ่นกลาง การแข่งขันวัวลานและการประกวดธิดาวัวเทียมเกวียน เป็นต้น

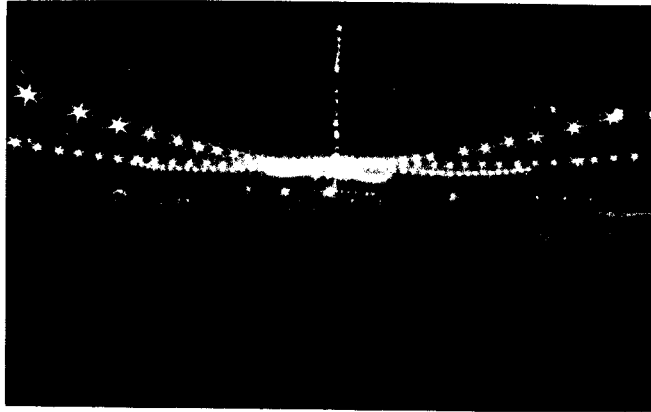
การเล่นวัวลาน

ประวัติความเป็นมาของการเล่นวัวลาน

“การเล่นวัวลาน” คนเก่าแก่ในบ้านลาดได้เล่าสืบต่อกันมาว่าการเล่นวัวลานนี้มีที่มาจากความบังเอิญที่ชาวนานำวัวผูกติดไว้กับเสา เพื่อให้วัวได้พักผ่อนหลังจากเสร็จจากการนวดข้าว ในช่วงนั่นเอง เด็กๆ ลูกหลานของชาวนาที่วิ่งเล่นซุกซนไล่จับกันอยู่บริเวณนั้นตามประสาเด็ก ก็เกิดนึกสนุกพากันใช้ไม้ไล่ให้วัววิ่ง วัว ซึ่งถูกล่ามไว้กับต้นเสากลางลานไม่สามารถวิ่งหนีไปไหน จึงได้แต่วิ่งวนไปรอบๆ เสา ยิ่งทำให้เด็กทั้งหลายเกิดความรู้สึกสนุกสนานยิ่งขึ้น ชาวนาก็ได้สังเกตเห็นว่าน่าจะนำมาดัดแปลงเป็นการเล่นในช่วงที่ว่างเว้นจากการใช้งานวัวในการทำนา และจะได้ประโยชน์อีกอย่างหนึ่งคือให้วัวออกกำลังกาย กำลังขาไปในตัวด้วย เพราะสมัยก่อนชาวนาทำนาเพียงปีละครั้ง วัวควาย ที่เลี้ยงไว้ใช้ในการทำนา จะพักการทำงานระยะยาว จึงเอาวัวมาเล่นวัวลาน สำหรับควายก็เอาไปชัก ลากไม้ ลากซุงมาปลุกเรื้อนหรือที่อยู่อาศัย เพราะสมัยโบราณ

ยังไม่มีมีการปิดป่าหรือกฎหมายคุ้มครองป่า หลังจากนั้นจึงมีการเล่นวัวลานสืบต่อเรื่อยมา กลายเป็นกีฬาชนิดหนึ่งที่สำคัญของชาว บ้านลาด เป็นกีฬาขอดีนิยมที่เป็นสัญลักษณ์ของชาวจังหวัดเพชรบุรีและจังหวัดใกล้เคียงมาจนถึงปัจจุบันอีกประเพณีหนึ่ง

วัวที่เข้าแข่งจะถูกผูกไว้กับ “เสาเกียก” ซึ่งปักอยู่กลางลาน

การดำเนินกิจกรรมของการเล่นวัวลาน

ชาวบ้านในตำบลหรือหมู่บ้านต่างๆจะทำการนัดแนะหรือกำหนดวันที่จะทำการแข่งขันกันสำหรับการประชาสัมพันธ์ให้ทราบคือการบอกต่อกันไปปากต่อปาก จากหมู่บ้านตำบลนี้ไปจนถึงหมู่บ้านย่านตำบลอื่นๆ บางคนมาไกลบางคนมาจากต่างถิ่นต่างอำเภอ

ในวันแข่งขันใครที่รู้ว่าวัวของตนมีความแข็งแรงพอที่จะเข้าแข่งขันประชันความอดทนกับวัวของคนอื่นเขาได้ก็จะนำวัวของตนไปร่วมแข่งขันด้วย บางคนที่รักชอบการแข่งขันวัวลานเป็นชีวิตจิตใจแม้มีการฝึกวัวเตรียมวัวของตนไว้ก่อนถึงเทศกาลแข่งขัน

แข่งขันเวลากลางคืนเพราะว่ากลางวันอากาศร้อน

วัวบางตัวถูกแต่งตัวสวยงาม

การแข่งขันวัวลานนั้นมักจะทำการแข่งขันกันในเวลาหัวค่ำ สันนิษฐานว่าที่ต้องแข่งขันตอนกลางคืนเพราะว่ากลางวันอากาศร้อนมากเนื่องจากฤดูกาลของการแข่งขันวัวลานเป็นช่วงที่ว่างเว้นจากการทำนาซึ่งนั่นหมายถึงช่วงเดือนมีนาคมถึงเดือนพฤษภาคม การแข่งขันวัวลานนั้นต้องแข่งขันกันในที่ที่มีบริเวณกว้างกลางแจ้ง คังนั้นเพื่อไม่ให้ทั้งวัว คนดู คนบังคับวัว หรือทุกคนที่มาอยู่ร่วมกันในลานพบกับความร้อนของอากาศ จึงต้องทำการแข่งขันกันในเวลากลางคืนจะได้ไม่ร้อนมากนักเอง

หากมีผู้นำวัวมาแข่งขันจำนวนมาก“เปรียบ”วัวแล้วเริ่มแข่งได้ตั้งแต่ตอนเย็น

การละเล่นต่างๆ ของชาวบ้านลาด ยังได้สะท้อนให้เห็นสภาพสังคมเกษตรกรรม ซึ่งต้องเลี้ยงวัวไว้ใช้งานก็คือ วัวลาน วัวเทียมเกวียน บางตำบลเช่น ตำบลบ้านทาน ตำบลไร่โคก ตำบลหนองกะป๋วยมีการแข่งขันวัวเทียมไถนาในช่วงเดือนหก ของทุกปีซึ่งเป็นช่วงคันฤดูของการทำนาอีกด้วย นอกจากจะเป็นการพักผ่อนหย่อนใจและเกมสนุกสนานตื่นเต้นแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมอาชีพทางอ้อมคือ กระตุ้นให้ผู้เลี้ยงวัวไว้ใช้งาน เลี้ยงดูวัวของตนให้มีความสมบูรณ์แข็งแรงตลอดระยะเวลาที่ว่างจากการทำงาน ด้วยมุ่งหวังที่จะให้วัวลงแข่งวัวลานหรือวัวเทียมเกวียน เพื่อรับเงินรางวัล ของขวัญ และความมีชื่อเสียง เมื่อถึงฤดูทำนาอีกครั้งวัวเหล่านั้นมีความแข็งแรงพร้อมทำงานหนักได้ตามต้องการ เจ้าของเองวัวก็ถือโอกาสอดความแข็งแรงและฝึไม้ลายมือในการบังคับวัวอีกด้วย

กิจกรรมประจำบทที่ 4

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เมื่อศึกษาเรื่อง “บ้านลาดมีการละเล่น ” เสร็จแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. เพลงรำโทนเพลงใดที่สะท้อนความเป็นอยู่ของคนบ้านลาด และสะท้อนอย่างไร

.....

2. การละเล่นเห่เรือบกมีความสอดคล้องกับท้องถิ่นอำเภอบ้านลาดหรือไม่อย่างไร

.....

3. การละเล่นแข่งขันวัวลาน - วัวเทียมเกวียนมีข้อดีหรือข้อเสียอย่างไร

.....

4. จงบอกแนวทางในการอนุรักษ์วัฒนธรรมการละเล่นของบ้านลาดให้อยู่สืบไป

.....

5. การละเล่น แบบใดที่มีอยู่ในอำเภอบ้านลาดที่นักเรียนชอบมากที่สุด จงแสดงเหตุผล

.....

ตอนที่ 2

1. นักเรียนสัมภาษณ์ พ่อเพลง แม่เพลง หรือภูมิปัญญาชาวบ้านที่นักเรียนชอบขอมาทำรายงานหรือจัดนิทรรศการ

บทที่ 5

ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา

การทำน้ำตาลโตนด

“พ่อแควร์มลมชายสบายจิต เทียวชมทิศทุ่งกว้างทางวิถี
ทั่วประเทศเขตแดนไพร จะรีไปไหนไม่พ้นแต่ต้นตาล”

จากบทกวีในนิราศเมืองเพชรที่สุนทรภู่เขียนไว้ เป็นสิ่งที่ยืนยันได้ดีถึงการเป็นดินแดนต้นตาลของเมืองเพชร ที่มองจุดไหนก็หนีไม่พ้นทิวตาลจึงไม่แปลกที่ขนมหวานเมืองเพชรบุรีนี้จะเป็นที่เลื่องลือถึงความอร่อยอันเป็นผลจากส่วนผสมสำคัญ คือ น้ำตาลโตนดนั่นเอง

จากโครงการสำรวจตาลล้านต้นที่นายสุขุมพร ลิมไทย ผู้ว่าราชการจังหวัดเพชรบุรีได้จัดทำขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายน พ.ศ. 2550 นั้นก็ปรากฏชัดเจนและเป็นเครื่องยืนยันแล้วว่าอำเภอบ้านลาดมีต้นตาลมากที่สุดในจังหวัดและเมื่อทำการสำรวจความสูงก็พบว่าต้นที่สูงที่สุดในประเทศไทยที่มีความสูงถึง 37.22 เมตร อยู่ในหมู่บ้านคอนแวง หมู่ที่ 3 ตำบลโรงเข้ด้วยเช่นกัน

ทุ่งนาและป่าตาลพบเห็นทุกย่านในอำเภอบ้านลาด

การทำน้ำตาลโตนดนับเป็นภูมิปัญญาด้านการจัดการทรัพยากรที่บรรพบุรุษได้ สืบทอดไว้ให้แก่ลูกหลานชาวบ้านลาดได้ยึดเป็นอาชีพจนทำให้ “น้ำตาลโตนด” กลายเป็นสัญลักษณ์ของจังหวัดเพชรบุรีมีชื่อเสียงขจรจายและกลายเป็นที่รู้จัก และเป็น ที่มาของสำนวนเปรียบเทียบของความหวานที่ว่า “หวานราวกับน้ำตาลเมืองเพชร”

“เจ้าของตาลรักหวานขึ้นปีนต้น
ระวังตนตีนมือระมัดมัน”

การดำเนินกิจกรรมการทำน้ำตาลโตนด

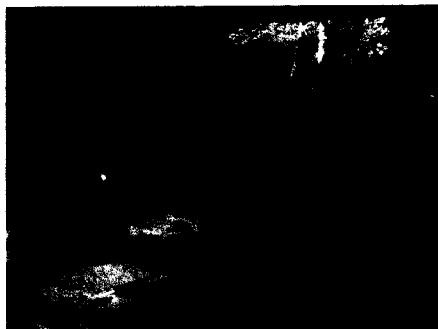
ฤดูกาลทำน้ำตาลโตนดในแต่ละปีจะเริ่มในเดือนกุมภาพันธ์ไปจนถึงราว กลางเดือน กรกฎาคมเพราะเป็นช่วงที่ดวงตาลีให้น้ำตาลมากจากการนวด ปาดและแช่ ดวงตาลีในกระบอกไม้ไผ่ที่ใส่น้ำเต็มราว 2-3 วัน จนเมื่อเห็นน้ำตาลสดหยดออกจากวง จึงเอาระบอกที่รมควันและใส่ไม้พะยอมหรือไม้เคี่ยมเพื่อกันไม่ให้น้ำตาลบูดไว้ที่กัน กระบอก มาสวมรองน้ำตาลทุกเช้าคนที่ทำตาลจะขึ้นไปเก็บกระบอกที่มีน้ำตาลออก แล้วปาดวงตาลี เอาระบอกใหม่มาสวมแทน ทำเช่นนี้เรื่อยไปทุกคืน พอตกเย็นก็ขึ้น ตาลแบบเดียวกันอีกหน

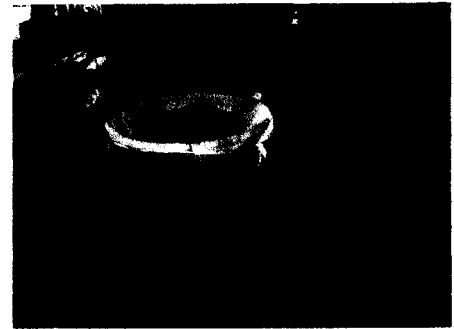
]

หลังเสร็จการทำงานก็หันกลับมาทำน้ำตาลวิธีชีวิตชาวบ้านภาค

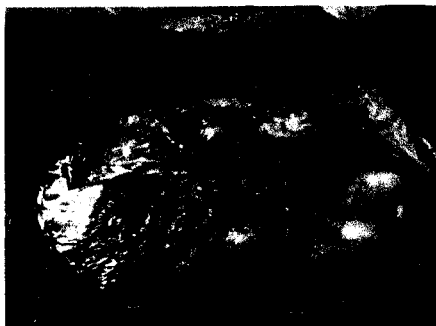
น้ำตาลที่เก็บมาจากต้นตาล (ท้องถิ่นเรียกน้ำตาลใส่ถ้าเรียกน้ำตาลสดจะหมายถึงน้ำตาลใส่ที่เอามาต้มจนเคี้ยวแล้วบรรจุใส่ขวดขายคนต่างจังหวัดมักเข้าใจว่าน้ำตาลสดที่ใส่ขวดวางขายคือน้ำตาลที่ได้มาจากต้นตาลเลยซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด) จะถูกนำไปเคี้ยวทำน้ำตาลปึก น้ำตาลปีบ น้ำตาลที่ได้มีคุณภาพดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับวิธีการเคี้ยวและลักษณะเตา หากใช้ไฟแรงพอคือน้ำตาลที่ได้จะหอม ถ้าไฟอ่อนไป น้ำตาลจะแดงและมีกลิ่นของควันไฟ ถ้าอยากให้ได้น้ำตาลสีขาวขั้นต้องกวนให้นานจนเหนียวหนืดน้ำตาลจะเนื้อแข็งแน่นสีขาวสวย

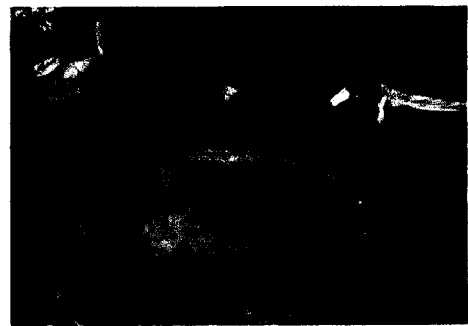
คอยตักฟองออกเมื่อเริ่มเคี้ยว

ผ้าขาวบางรองบนตะแกรงกรองพะยอม

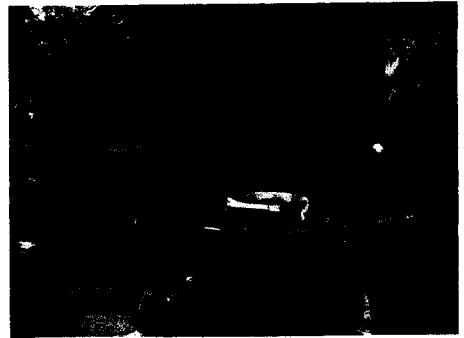
กำลังเคี้ยวพ่น

กวาดเหลือน้อยลง

พื้นที่ใช้คือทางศาลแห่ง(ขาคาล)

เร่งผลิตต้องทำหลายเคา

คนที่มีอาชีพทำน้ำคาลในสมัยก่อนมีรายได้จากการทำนา ทำน้ำคาลส่งเสียให้ลูกเรียนหนังสือและมักจะพำนักบรมส่งสอนลูกหลานเสมอว่าให้ตั้งใจเรียนจะได้ไม่ต้องมาขึ้นคาลที่เหนื่อยแสนสาหัส

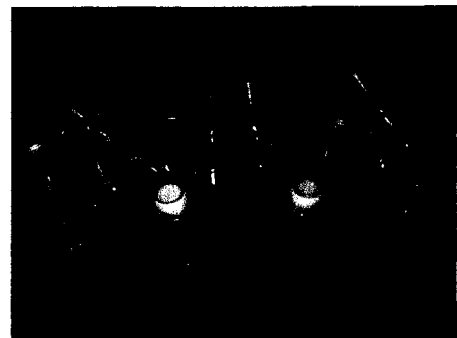
ทำเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน

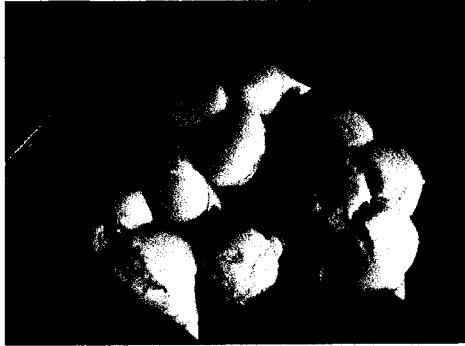
คุณพงษ์ศรี มีดี เจ้าของวังศาลโตงตง

ขนมวุ้นน้ำคาลสดมีเนื้อลูกคาลโรย

น้ำคาลสดบรรจุขวด

ขนมตาลจากลูกตาลสุก

ห่อด้วยยอดใบตาลอ่อน

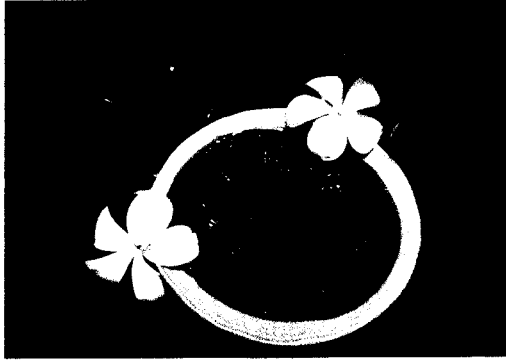

ทั้งขึ้นตาลทั้งเกี่ยวตาล

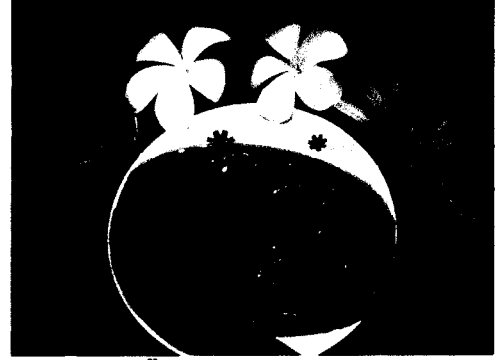

ช่วยกันในครอบครัว

มีคุณพงษ์พร มีลิ วัย 35 ปี ชาวตำบลบ้านหาด ผู้รับช่วงสืบทอดการทำน้ำตาลโตนดมาจากบิดา มารดา เมื่อจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีแล้วสนใจนำวิชาความรู้ที่เล่าเรียนมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตนจากเดิมที่ทำน้ำตาลโตนดเพียงอย่างเดียว มีเตาน้ำตาลเตาเดียวทำการขยายการผลิตเพิ่มเป็น 6 เตา โดยได้ทำผลิตภัณฑ์จากน้ำตาลให้มีหลากหลายขึ้นเช่น วุ้นน้ำตาลสดซึ่งเดิมทำวุ้นน้ำตาลสดธรรมดา ๆ ก็ใช้ลูกตาลสดปอกเปลือกให้สะอาด หั่นเป็นสี่เหลี่ยมลูกเต๋า โรยใส่ลงไปแบบถั่วหรือในถาดด้วย ทำให้ดูแปลกใหม่ชวนรับประทานยิ่งขึ้น ขนมตาลซึ่งทำจากลูกตาลสุกงอมหอมกรุ่นยิ่งเมื่อห่อด้วยยอดใบตาลอ่อนทำให้เกิดสีสันสวยงามกลมกลืนกันกับสีของขนมตาลเป็นการเพิ่มมูลค่าของต้นตาล และน้ำตาลโตนดให้มากขึ้นอีก

วุ้นน้ำตาลสดรูปช่อดอกไม้

วุ้นน้ำตาลสดรูปปลา

พัฒนาไปข้างหน้าเพิ่มมูลค่าให้น้ำตาล

ผลิตภัณฑ์ล่าสุดที่ญาติพี่น้องของคุณพงศธร มีลิ ได้ทำการพัฒนาวุ้นน้ำตาลสดขึ้นเป็นรูปต่าง ๆ โดยเพิ่มสีผสมอาหารลงไปแบบพิมพ์ให้เหมือนจริง และเหมาะที่จะนำไปเป็นของฝากเช่น วุ้นรูปช่อดอกไม้ วุ้นรูปปลาสวยงาม วุ้นรูปหัวใจ เป็นต้น จนได้เป็นสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นับว่าเป็นผู้หนึ่งที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกลไม่ย่ออยู่กับที่ คิดปรุงพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้มีความทันสมัยเอาใจนักท่องเที่ยวและประชาสัมพันธ์ท้องถิ่นให้เป็นที่รู้จักยิ่งขึ้นอีกด้วย

การอนุรักษ์การทำตาลโตนด

ปัจจุบันแหล่งผลิตน้ำตาลโตนดในอำเภอบ้านลาดเหลืออยู่เพียงเขต ตำบลบ้านหาด ตำบลไร่โคก ตำบลหนองกะปูล ตำบลบ้านทาน ตำบลไร่สะท้อนและตำบลโรงเข้ โดยเฉพาะน้ำตาลตำบลโรงเข้ มีชื่อเสียงติดกลุ่มในตำนานคำกล่าวขานของคนเพชรที่พูดถึงของดีของอร่อยย่านต่าง ๆ ว่า “ข้าวเม่าคอนคาน น้ำตาลโรงเข้ ขนมน้ำพริก บ้านนา ขนมน้ำยาปากทะเล” ตำบลและอำเภออื่นที่ยังมีต้นตาลหลงเหลืออยู่บ้างไม่

มากนัก ไม่นิยมทำน้ำตาลนอกจาก เก็บผลตาลอ่อน ผลตาลสุก หรือเมล็ดไว้เพาะเป็น จาวตาลเชื่อม หรือจาวตาลต้มน้ำตาลแล้วหุบแป้งทอดขาย เป็นต้น

ในอดีตต้นตาลได้ทำคุณประโยชน์ให้กับชาวบ้านลาดและชาวเพชรบุรีเหลือคณานับ แม้กระทั่งพระนครศรี (เขาวัง) ยังนำเงินภาษีน้ำตาลมาใช้ในการก่อสร้างโดยรัฐบาลในสมัยนั้น (สมัยก่อนคนขึ้นตาลทำน้ำตาลต้องเสียภาษี) แต่ปัจจุบันกลับมีคนทำน้ำตาลน้อยลงมาก ทั้งที่ยังมีการใช้น้ำตาลทำขนมหวานต่าง ๆ จำหน่ายกันอย่างแพร่หลาย สาเหตุสำคัญต่าง ๆ ที่ทำให้ชาวบ้านเพชรบุรีทำน้ำตาลกันน้อยลงก็คือ เกษตรกรไม่ต้องการที่จะขึ้นต้นตาลต่อไปแล้ว เนื่องจากเป็นอาชีพที่เสี่ยงอันตราย

เด็กชายณรงค์ฤทธิ์ นิลสุข

ผู้สืบทอดและสานต่ออาชีพของบรรพบุรุษ

นอกจากนี้เด็กเพชรบุรีรุ่นใหม่ๆ ต่างก็ได้เรียนหนังสือ ไม่ได้ฝึกให้ขึ้นตาลมาตั้งแต่เด็ก อีกทั้งไม่รู้เทคนิค ในการควงตาลเพื่อปาดร่อนน้ำตาล เคี้ยวน้ำตาลจึงผละไปหาอาชีพอื่นที่คุ้นเคยกว่า ซึ่งไม่ต้องอาศัยการรู้จักธรรมชาติอย่างละเอียดอ่อนดังเช่นการทำน้ำตาล ดังนั้นคุณสมชาย มีนุช รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไร่สะทอน จึงมีความคิดที่จะฝึกให้เด็กที่มีความสนใจและมีใจรักที่จะเรียนรู้ในด้านการทำน้ำตาล โตนด ได้ทำน้ำตาลโตนดเป็นจึงได้จัดทำแหล่งเรียนรู้ “ทุ่งนาป่าตาล” ขึ้นที่ในหมู่บ้านไร่กว้าง หมู่ที่ 5 ตำบลไร่สะทอน และเริ่มฝึกฝนให้เด็กชายณรงค์ฤทธิ์ นิลสุขขึ้นตาล นวดตาล ปาดตาล ร่อนตาล ฯลฯ จนสามารถทำได้อย่างคล่องแคล่วและช่วยผู้ปกครองทำน้ำตาลโตนดได้ในช่วงวันหยุด

**เริ่มฝึกจากต้นตาลหนุ่ม สาว ต้นเดี่ยว ๆ ก่อน
ตาลตัวผู้หรือตาลตัวเมียก็สามารถร่อนน้ำตาลได้**

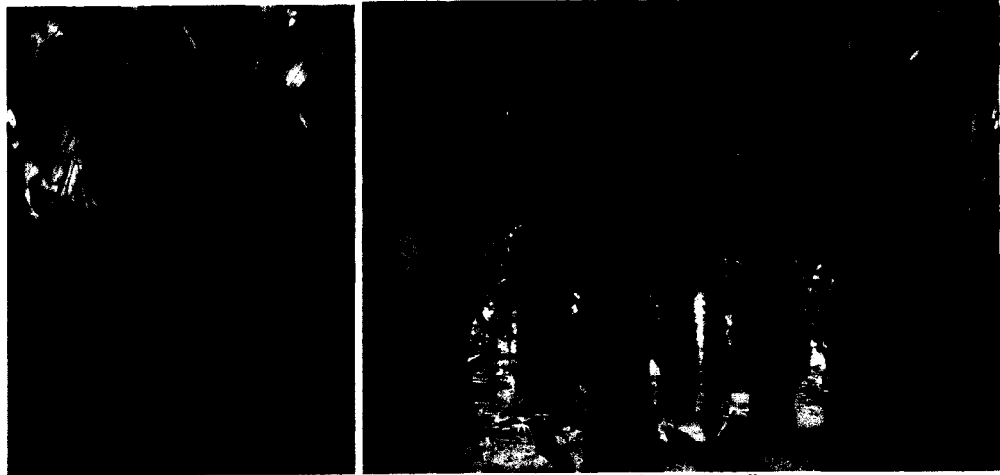
นอกจากนี้นายถนอม พูเงิน กำนันตำบลถ้ำรงค์ได้ทำการอนุรักษ์ต้นตาลไว้เพื่อเป็นการสืบทอดการขึ้นตาล การผลิตน้ำตาลโตนด ด้วยเกรงว่าคนรุ่นใหม่นอกจากไม่สนใจในการที่จะประกอบอาชีพทำน้ำตาลแล้วยังไม่คิดอยากเก็บรักษาต้นตาลมีแต่โค่นทำลายหรือผลิตขายเป็นไม้แปรรูป บ้างก็ขายต้นตาลยกต้นที่อยู่ที่ดินของตนไปให้แก่พวกจัดสวนของสนามกอล์ฟหรือโรงแรมต่าง ๆ

**คุณสมชาย มีนุช รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบลไร่สะทอน
ปลุกตาลไว้ให้เด็ก ๆ ที่สนใจ ได้ศึกษาเรียนรู้**

กำนันถนอม พูเงิน เห็นดังนั้นแล้วจึงคิดว่าสักวันต้นตาลก็คงหมดไป เป็นแน่จึงทำสวนปลุกต้นตาลไว้มากถึง 450 ต้น ไว้ในเนื้อที่ กว่า 10 ไร่ซึ่งท่านได้ทยอยปลุก

เพิ่มเติมไปเรื่อย ๆ พร้อมทั้งบริหารจัดการให้มีการทำน้ำตาลโตนดและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ จากต้นตาลแบบครบวงจรเลยทีเดียว

สวนตาลของกำนันฉนวน พูเงิน หมู่ที่ 4 ตำบลอรัญรังค์

ตาลที่สวนตาลปลูกจะเป็นแถวขนาดต้นเท่ากัน ตาลขึ้นเอง ขนาด เล็ก-ใหญ่ สูง-ต่ำ

ต่างกัน

จากต้นไม้ใหญ่นับล้านที่เติบโตขึ้นต้นอวดความแข็งแกร่งเปลือกลำต้นสีดำเนื้อหยาบ กระด้างใบใหญ่กว้างขอบทางแหลมคมความสูงตระหง่านอย่างทำทาบ กลีบกลายเป็นความหวานของน้ำตาลโตนดที่ต้องแลกกับหยาดเหงื่อแรงพลั้งตั้งใจทุ่มเทของชาวบ้าน เป็นไม้ที่ให้คุณค่ามหาศาลตั้งแต่รากไปสู่ยอด เป็นอมตแห่งพืชที่ต้องรักษาไว้ชั่ววันรันคร์เป็นทรัพยากรที่ธรรมชาติตั้งใจมอบให้กับชาวเพชรบุรีของเรา

การปลูกสร้างบ้านทรงไทย

ความเป็นมาของการปลูกบ้านทรงไทย

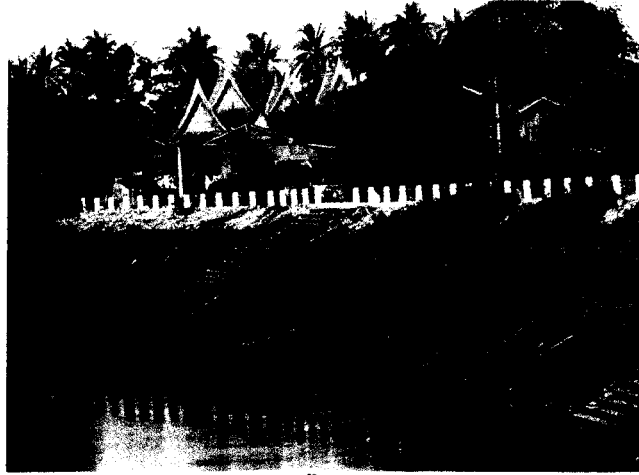
นอกจากน้ำตาลและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ที่ได้จากต้นตาลโตจนแก่แล้วชาวบ้านลาดยังมีความโดดเด่นด้านงานช่างอีกด้วยทั้งช่างปูนปั้น ช่างไม้ที่ทำบ้านทรงไทยแบบลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของชาวเพชรบุรีโดยแท้สืบทอดการทำบ้านมาจากรรพบุรุษทั้งสิ้น ช่างสร้างบ้านทรงไทยในอำเภอบ้านลาดส่วนใหญ่ที่ยังเหลืออยู่ในท้องถิ่นนั้น ไม่มีใครเคยร่ำเรียนวิชาก่อสร้างมาจากที่ไหนนอกจากการที่ได้มองดูเรียนรู้ไปเรื่อย ๆ แบบครูพักลักจำ สักเกตเอาจากการสมัคร ไปเป็น ลูกมือคอยหยิบโน่นถือนี้ให้ “นายช่าง” อยู่หลาย ๆ ปี นายช่างเห็นแววดีมีใจรัก สนใจในงานช่างก็บอกให้สอนให้ เพิ่มค่าแรงให้ตามความยากง่ายของงาน จนยึดเป็นอาชีพได้ คนบ้านลาดโดยทั่วไปยังมีใจนิยม และรักที่จะเก็บรักษาบ้านทรงไทยที่บางคนได้รับเป็นทรัพย์สินมรดกที่ตกทอดกันมาตั้งแต่รุ่น ปู่ ย่า ตา ยาย พอบ้านเก่าทรุดโทรมมากก็ซ่อมแซม ปรับปรุงให้ดีขึ้น บ้างก็ประยุกต์ดัดแปลงไป บ้างแต่ยังคงรักษาความเป็นทรงไทยแบบไทยโบราณไว้อย่างเหนียวแน่น

บ้านทรงไทยริมถนนในตำบลท่าเสาหลังนี้มีอายุกว่า 60 ปี

ช่างสร้างบ้านทรงไทยในบ้านลาดปัจจุบันนี้มีฝีมือดี และพัฒนาฝีมือขึ้นจนเป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับไปทั่วประเทศ บางท่านถูกว่าจ้างถูกจูงมือสร้างบ้านไว้ล่วงหน้า

เป็น ปี ๆ ทั้งในจังหวัดเพชรบุรี จังหวัดใกล้เคียง ในกรุงเทพและแม่กระทั้งภาคอื่น ๆ ก็มี
มาก

หมู่บ้านทรงไทยริมแม่น้ำเพชรบุรี ตำบลท่าเสา

บ้านทรงไทยริมคลองชลประทานตำบลไร่สะท้อน

บ้านทรงไทยรั้วใบชา ตำบลตำรังค์

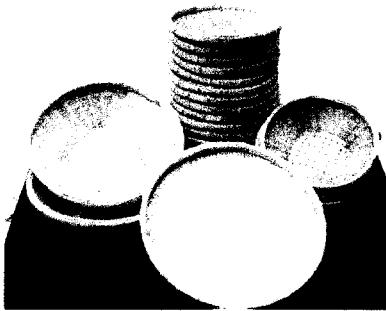
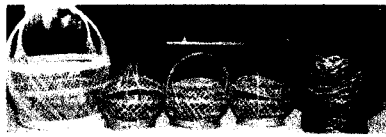
ช่างที่มีฝีมือเมื่อหลายสิบปีก่อนนั้นบางท่านได้เสียชีวิตไปแล้วแต่ยังฝาก
 ฝีมือลายมือไว้ตามวัดวาอารามต่าง ๆ มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งวัดในอำเภอบ้านลาด
 คุณประสิทธิ์ บุตรพุ่ม ช่างสร้างบ้านทรงไทยที่มีฝีมือ วัย 53 ปี ชาวตำบลไร่สะท้อน เล่า
 ว่าตนเองได้เรียนรู้การปลูกสร้างบ้านทรงไทยนี้ตอนที่บวชเป็นพระภิกษุอยู่ในวัดบ่อ
 บุญ ตำบลไร่สะท้อน ท่านเจ้าอาวาสในสมัยนั้นว่าจ้างช่างทรงไทยมาสร้างกุฏิ และหอ
 สวดมนต์ ในฐานะพระลูกวัด จึงต้องเข้าไปช่วยเป็นลูกมือช่าง การสร้างวัดใช้เวลานาน
 เป็นปีๆ คุณประสิทธิ์ จึงได้วิชาช่างบ้านทรงไทยมาจวบจนทุกวันนี้

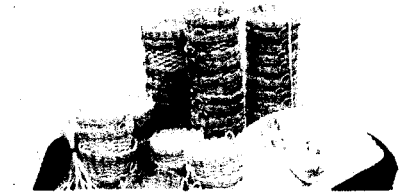
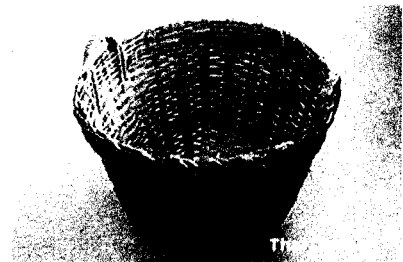
บ้านทรงไทยอายุกว่า 60 ปีหลังนี้ พื้นเรือนเรียบไม้มะค่าทั้งหลัง

ในทุกตำบลหรือหมู่บ้านต่าง ๆ ย่านบ้านลาดนี้มีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นมองเห็นได้
 ง่ายคือหลังคาบ้านที่เป็นทรงไทยจะหลังเล็กหลังใหญ่ เหลียวซ้ายแลขวาหันหน้าหัน
 หลัง เป็นต้องได้พบบ้านทรงไทยไม่ว่ายืนอยู่จุดใดในบ้านลาด หรือหากขับรถเล่นกิน
 ลม ชมวิวทิวทัศน์ 2 ข้างทาง อยู่บนถนนสายใดสายหนึ่งในบ้านลาดก็จะมองเห็นบ้าน
 ทรงไทยทั้งแบบเก่าโบราณ และแบบปลูกใหม่แต่ตั้งใจให้เหมือนบ้านเก่าก็มาก คนแก่
 ๆ ที่อายุ เกิน 80 ปีแล้วว่า ในสมัยก่อนที่ยังไม่มีพระราชบัญญัติคุ้มครองพื้นที่ป่านั้น ใคร
 คิดจะปลูกบ้านก็ออกจากบ้านเข้าป่าไปสัก 1 - 2 เดือน เลือกตัดไม้โดยนำขวหรือควาย
 เทียมเกี่ยวขึงไปลากมาจากป่าแต่ต้องไปในป่าลึก ๆ ถึงจะได้ไม้ดี ๆ ตามที่ต้องการ บาง
 คนเดินทางไปป่าได้ไม้กลับมาแล้วเป็นไข้ป่า (มาลาเรีย) เสียชีวิตก่อนได้ปลูกบ้านก็มี
 อย่งไรก็ตามคนบ้านลาดก็ถูกยอมรับจากคนทั่วไปที่ได้ชื่อว่าเป็นผู้ที่รักษาวัฒนธรรม
 ประเพณี วิถีชีวิตและความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมไว้ได้มากที่สุด

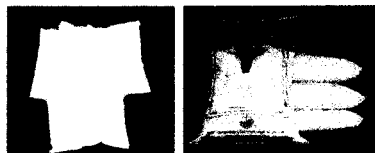
จากที่บ้านลาคมีแต่ทรัพยากรทางการเกษตรที่เอื้อให้ประชาชนได้เกิดและใช้
ภูมิปัญญาจัดการกับทรัพยากรให้มีคุณค่ายิ่งขึ้นกว่าที่เป็นอยู่เดิม จากโครงการของ
รัฐบาลที่ให้แต่ละตำบลพัฒนาสิ่งที่ตำบลมีอยู่แล้วนั้น นับว่าเป็นการเปิดโอกาสที่ดี
ให้แก่ชาวบ้านและชุมชนทุกชุมชนได้แสดงศักยภาพทางภูมิปัญญาภายในที่มีอยู่ซึ่งที่
บ้านลาคก็มีออกมาอวดสายตาคนทั่วไปให้ได้ชื่นชม ได้ชิมได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์
การผลิตสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ ดังตัวอย่างของบางตำบลในอำเภอบ้านลาค
ต่อไปนี้

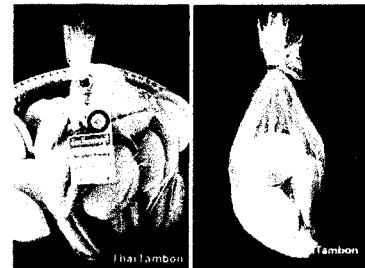
ตะกร้า กระบุง กระจาด งานจักสานไม้ไผ่
ตำบลอรัญต์

แข่งใส่พืชผลทางการเกษตรทำด้วยผิวไม้ไผ่
ตำบลห้วยลึก

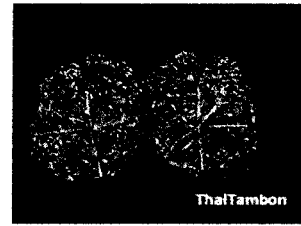
ข้าวซ้อมมือ
ตำบลไร่สะท้อน

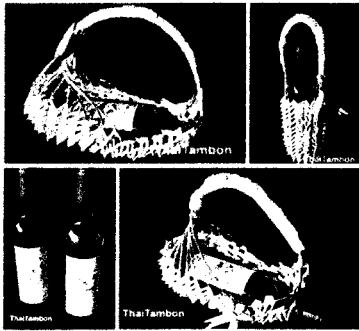
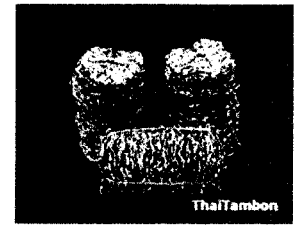
น้ำตาลปีกลและน้ำตาลสดปลดถึงเจือปน
ตำบลไรโคก

น้ำตาลโตนด
สดตำบลสะพานไกร

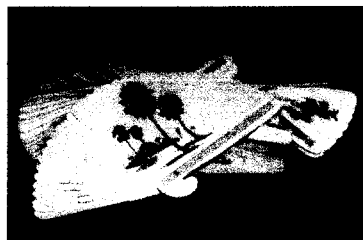
ข้าวเกรียบงา
ตำบลหนองกะปูล

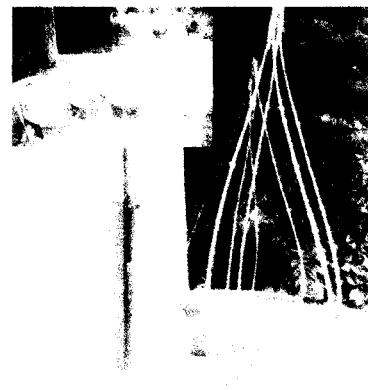
ไวน์ผลตาลโตนด
ตำบลลาดโพธิ์

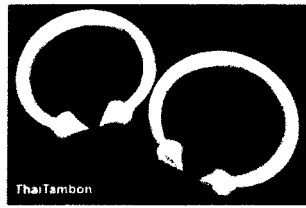
ไวน์ผลไม้พื้นบ้านต่าง ๆ
ตำบลท่าเสา

พุดประดิษฐ์จากใบตาล
ตำบลตำหรุ

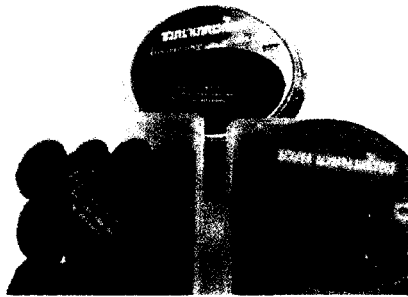
แข่งประเพณีสลากหาบ
ตำบลบ้านทาน

กำไลกันบัวทองเหลือง
ตำบลบ้านลาด

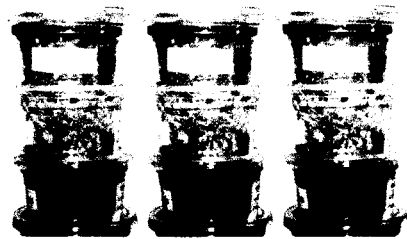
ขนมหวานเมืองเพชร
ตำบลไทรโงษ

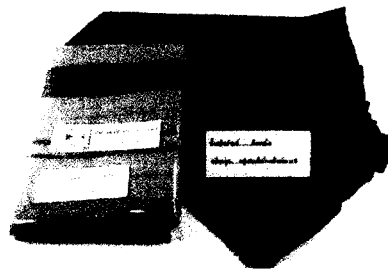
ขนมข้าวตอก
ตำบลตำหรุ

น้ำพริกแกงปลอดสารพิษ
ตำบลบ้านหาด

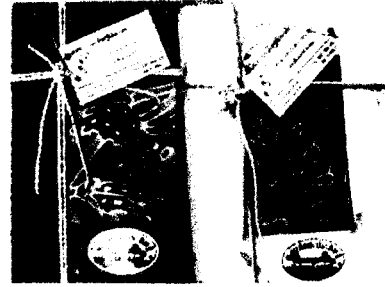
น้ำพริกเผาทรงเครื่องหลากชนิด
ตำบลหนองกระเจ็ด

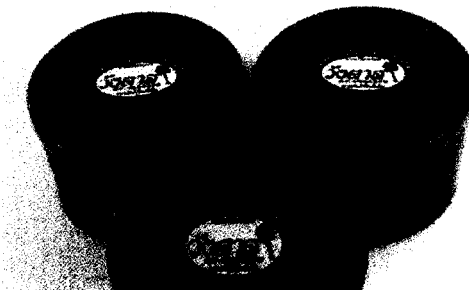
ผ้าทอมือ
ตำบลห้วยลึก

น้ำว่านหางจรเข้
ตำบลสมอพลือ

ผ้าบาติก
ตำบลหนองกระเจ็ด

น้ำตาลโตนดแท้
ตำบลบ้านหาด

โคมไฟทำจากไม้ตาล
ตำบลบ้านหาด

หากจะมองย้อนอดีตกลับไปแล้วเชื่อมโยงมาสู่ความเป็นบ้านลาดในปัจจุบันย่อมสะท้อนให้เห็นว่าคนบ้านลาดนั้นมีโชคดีหนักหนาที่มีทรัพยากรทางธรรมชาติที่มากด้วยคุณค่าแล้ว อีกทั้งยังมีทรัพยากรบุคคลที่มากล้นไปด้วยภูมิปัญญา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านงานศิลปวัฒนธรรมชาวบ้านลาดรู้จักที่จะ พัฒนา สืบสาน สืบทอด เผยแพร่ จนเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่องให้โดดเด่นเป็นที่ประจักษ์ ให้กลายเป็นส่วนหนึ่งที่เป็นสัญลักษณ์ของความเป็นเพชรบุรี ทำให้เห็นชัดเจนยิ่งว่าชาวบ้านลาดมีการพัฒนามรดกที่ได้รับมาอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบ สำคัญที่สุดที่ก่อเกิดความภาคภูมิใจมากคือ มรดกทางด้านการเกษตรที่ได้สนองพระราชดำริส ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในการใช้องค์ความรู้ผสมผสานกับภูมิปัญญาในการสร้างสังคมแห่งความสงบสุขอย่างยั่งยืน สร้างจิตสำนึกร่วมกันอนุรักษ์สืบสานให้เป็นสมบัติสืบทอดไว้ให้นุชนรุ่นหลังต่อไป

กิจกรรมประจำบทที่ 5

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เมื่อศึกษาเรื่อง “ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา” เสร็จแล้วให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมต่อไปนี้

1. ในขั้นตอนการทำน้ำตาลโตนดตั้งแต่เริ่มต้นจนได้น้ำตาลได้สอดคล้องแทรกภูมิปัญญาเรื่องใดไว้บ้าง จงอธิบายให้ชัดเจน
.....
.....
2. นักเรียนคิดว่า คำบาลที่น่าจะเป็นตัวแทนของอำเภอบ้านลาดในการทำน้ำตาลโตนดคือคำบาลใด จงระบุเหตุผล
.....
.....
3. นักเรียนจะมีส่วนร่วมในการแสดงออกถึงการอนุรักษ์ตาลโตนดได้อย่างไร
.....
.....
4. นักเรียนคิดว่ายังมีภูมิปัญญาใดในหมู่บ้านหรือตำบลของนักเรียนที่ควรได้รับการอนุรักษ์และสืบทอดไว้ต่อไป พร้อมระบุเหตุผล
.....
.....
5. อธิบายความแตกต่าง ข้อดีและข้อเสียของการปลูกบ้านเรือนทรงไทยกับบ้านสมัยใหม่
.....
.....

ตอนที่ 2

1. จงรวบรวมชื่อและรายละเอียดผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อในตำบลของนักเรียน พร้อมบอกชื่อที่อยู่ของผู้ผลิต สัมภาษณ์ขั้นตอนการผลิตหรือบันทึกการสังเกตการผลิตโดยละเอียด
2. จงจัดทำหนังสือเล่มเล็ก “ภูมิปัญญาไทยในบ้านลาด” หรือ “ 1 เล่ม 1 ภูมิปัญญา”

บทที่ 6

ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่น

ภาษาประจำถิ่นบ้านลาด

ภาษาประจำถิ่นบ้านลาดจัดเป็นภาษาพื้นบ้านของเพชรบุรีที่มีทั้งคำศัพท์สำนวนและสำเนียงที่แสดงและบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ที่เด่นชัดภาษาบ้านลาดจัดเป็นภาษาที่ “เหน่อ” ที่สุดของจังหวัดเพชรบุรี บ่งบอกถึงความเป็นคนจังหวัดเพชรบุรีได้มากกว่าภาษาของอำเภออื่น ๆ ภาษาบ้านลาด เป็นภาษาถิ่นย่อยภาษาหนึ่งของภาคกลางซีกตะวันตก คือเพชรบุรี ราชบุรี นครปฐม สุพรรณบุรี กาญจนบุรี ซึ่งแตกต่างไปจากภาษาถิ่นมาตรฐาน (ภาษาถิ่นกรุงเทพฯ) หลายด้าน เช่น

1.1 ด้านเสียงวรรณยุกต์

เสียงวรรณยุกต์ของภาษาเพชรบุรีจะมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ที่แตกต่างไปจากมาตรฐานอย่างชัดเจน นอกจากสำเนียงการพูดในแต่ละหมู่บ้านแต่ละอำเภอ ยังแตกต่างกันออกไปอีกเล็กน้อย แต่จากการเปรียบเทียบเสียงด้วยการฟัง พอสรุปได้ว่ามี 7 เสียง คือเสียง สามัญ เอก โท ตรี ตรีเพี้ยน จัตวา จัตวาเพี้ยน มีการกลายเสียงไปจากภาษากลาง ดังนี้

1.1.1 วรรณยุกต์เสียงสามัญ กลายเป็น เสียงตรีเพี้ยน เช่น

พูดไทย	ออกเสียงเป็น	พูดให้
(เมื่อ)วาน	ออกเสียงเป็น	ว๊าน
รวย	ออกเสียงเป็น	ร๊วย

1.1.2 วรรณยุกต์เสียงสามัญ กลายเป็น เสียงจัตวา เช่น

ควาย	ออกเสียงเป็น	ขวาย
มอง	ออกเสียงเป็น	หมอง

1.1.3 วรรณยุกต์เสียงเอก กลายเป็น เสียงตรี เช่น

เข้า	ออกเสียงเป็น	เค้า
หนุ่ม	ออกเสียงเป็น	นุ้ม

1.1.4 วรรณยุกต์เสียงโท กลายเป็น เสียงเอก เช่น

อ้อย	ออกเสียงเป็น	อ้อย
ส้ม	ออกเสียงเป็น	ส้ม

1.1.5 วรรณยุกต์เสียงตรี กลายเป็น เสียงโท เช่น

น้ำ	ออกเสียงเป็น	น้ำ
คุ่ม	ออกเสียงเป็น	คุ่ม

1.1.6 วรรณยุกต์เสียงตรี กลายเป็น เสียงเอก เช่น

ซัก	ออกเสียงเป็น	ซัก
ไฉ่	ออกเสียงเป็น	ไฉ่

1.1.7 วรรณยุกต์เสียงจัตวา กลายเป็น เสียงตรี เช่น

ขาว	ออกเสียงเป็น	ค้ำว
กระแป๋ง	ออกเสียงเป็น	กระแป๋ง

1.2 ด้านคำศัพท์

คำศัพท์ที่ใช้กันทั่วไปในท้องถิ่นบ้านลาดคือ คำที่ใช้เรียกชื่อ คน สัตว์ สิ่งของ รวมไปถึง ชนิดของคำ ทั้งคำนาม คำสรรพนาม คำกริยา จำนวน สุภาวิตและคำพังเพย โดยทั่วไปชาวบ้านลาดจะใช้เช่นเดียวกับชาวไทยภาคกลางทั่วไป อย่างไรก็ตามมีชื่อเรียกใช้ที่บ้านลาดเฉพาะถิ่นเพชรบุรี อยู่ไม่น้อย ที่คนจังหวัดอื่น ๆ ไม่เข้าใจ หลายคำเป็นภาษาพูดหลายคำก็เป็นภาษาเก่า ๆ ที่อาจมีใช้ในวรรณคดี ใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและวัฒนธรรมประเพณี ซึ่งพออาชีพนั้น ๆ เลิกไปวิถีชีวิตเปลี่ยนไปคำศัพท์ที่ใช้เรียกต่าง ๆ จึงเลิกไปโดยปริยายชื่อเรียกหรือคำบางจึงยังอยู่บ้างก็ยังมีให้เห็นให้ได้ยินกัน อีกดังจะยกตัวอย่างบางคำ ดังนี้

กะหลีน เป็นชื่อสัตว์คล้ายกระรอก ขนสีน้ำตาล มีลายเส้นขาวดำพาดตั้งแต่ปลายจมูกถึงหาง ท้องถิ่นอื่น ๆ อาจเรียก กระเล็น, กระถิก หรือ กระถิก บางคนหมายถึงกระแต ก็มี

อนึ่ง คำว่า กะหลิน หมายถึง ลิ่น หรือชิ้นส่วน,กลไกของเครื่องมือตัดสัตว์ประเภท ค้างหรือ แร้วก็ได้

กะล่อม ที่ใส่ข้าวเปลือก (แทนขี้ฉาง) ทำด้วยไม้ไผ่สานเป็นรูปทรงกระบอก เส้นผ่านศูนย์กลางประมาณ 1 - 1½ วา ยาค้วยมูล วัว – ควาย คำนี้ แต่โบราณอาจใช้ทั่วไปในภาคกลางปรากฏในวรรณคดี เรื่อง ลักษณะวงศ์ ของ สุนทรภู่ ก็ใช้คำนี้ว่า “เข้ากองเกลบแอบกะล่อมเข้าพ้อมเกลือ ความกลัวเหลือชุกชนทุกคนไป”

กะหลุก, ตะหลุกหลุม เช่น เดินไปตกกะหลุก หมายความว่าเดินไปตกหลุม บางแห่งใช้บอม หรือ บ้อม ก็มี เช่น ขับรถไปตกบอม

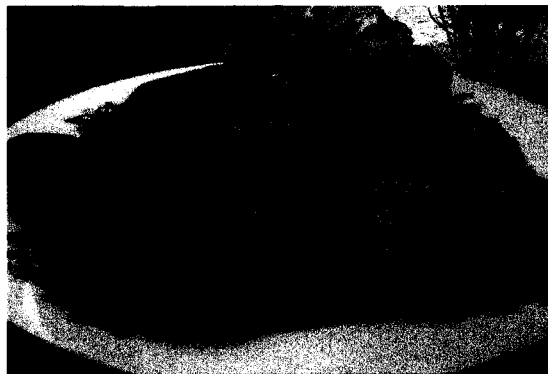
กะแซ่ น้ำตาลเมา น้ำตาลโตนดที่นำมาหมักและบ่มโดยใส่ไหปิดฝาให้แน่นจนได้ที่ตามเวลากำหนด มักทำไว้ดื่มในงานเทศกาลรื่นเริงต่าง ๆ ในหมู่บ้าน

กะซ่าน ชุ่น,มีตะกอน

กะโหนดงอก เมล็ดตาลแก่ที่มีรากอ่อนงอกออกมา หากรากยาวเต็มที่แล้วแสดงว่าข้างในมีจาวตาลเต็มเมล็ดแล้ว

กะโหนดขนแดง ลูกตาลที่แก่เกินไปแต่ยังไม่สุกงอม

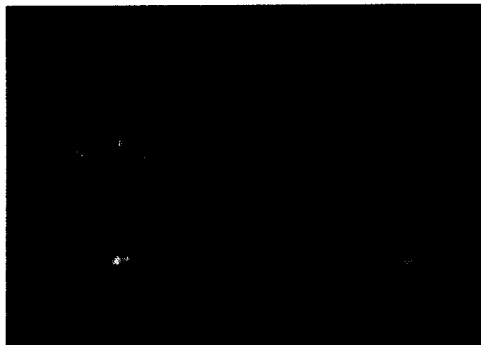

กะโหนดเชื่อม จาวตาลเชื่อม

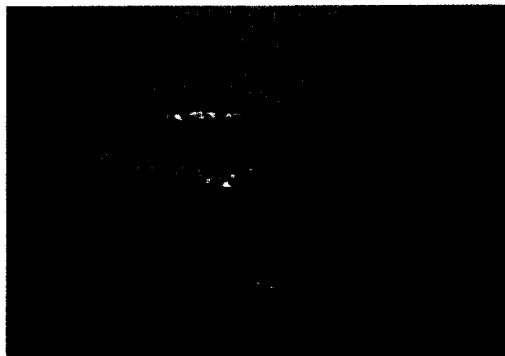
กะโหนดทอด ขนมชนิดหนึ่งใช้จาวตาลคั้นน้ำตาลชุบแป้งข้าวเหนียวทอดน้ำมันร้อน ๆ มีเฉพาะบ้านลาดและบางอำเภอในเพชรบุรีเท่านั้น

แกงหัวกะโหนด อาหารพื้นบ้านของบ้านลาด ใช้ส่วนหัวของผลตาลอ่อนฝานบาง ๆ แฉ่น้ำเกลือให้นุ่มคลายรสฝาดแกงกับกะทิใส่เนื้อวัวหรือเนื้อหมูย่าง

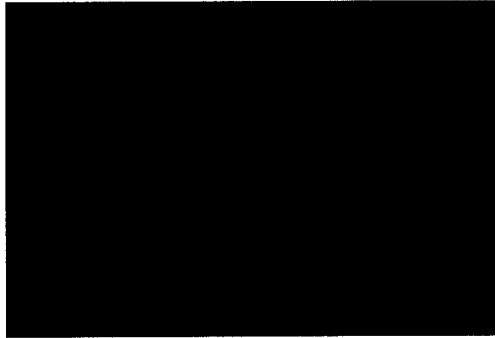

กะโหนดเต้า(2)ลอนตาล

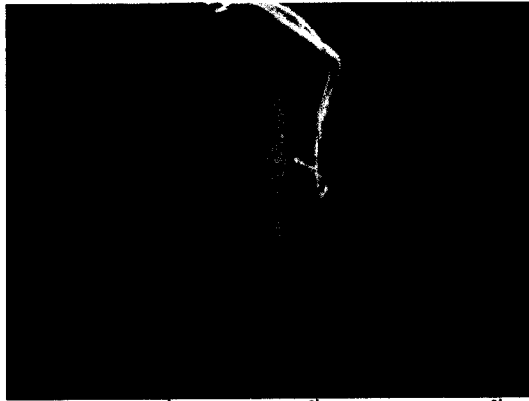
กะโหนดสุก(3) ผลตาลสุก

กอบตาล ส่วนล่างของก้านใบตาลมีลักษณะแบน คนบ้านลาดมักตัดเอามาไว้สำหรับกอบหรือโกยสิ่งต่าง ๆ เช่นข้าวเปลือกในลาน จี้เต้าในเตาดาล โขยมูลวัว ควายในคอก หรือโกยข้าวเปลือกในลาน

กาบปะรำย ส่วนหนึ่งของเปลือกใบตาลที่มีลักษณะถักสานกันเป็นแผ่นตาข่ายเมื่อใบตาลแห้งหล่นลงมา มันก็จะหล่นลงมาด้วยคนในเขตตำบลต่าง ๆ ของบ้านลาดจะเก็บจากโคนต้นตาลมาร้อยรวมกันไว้ เรียกว่า กาบ - ปะ - ร้าย ใช้กาบปะรำยเป็นเชื้อไฟจะทำให้ก่อไฟติดง่าย

กระบอก ภาชนะสำหรับใส่น้ำตาลที่คนขึ้นตาลต้องนำขึ้นไปรองน้ำตาลจากบนต้นตาล

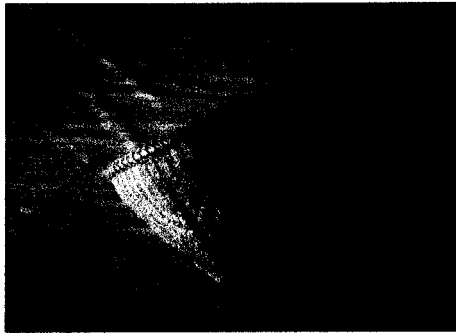

กระนาน บางหมู่บ้านเรียก “ทะนาน” ภาชนะทำด้วยกะลามะพร้าวใช้ตักหรือตวงข้าวสารในสมัยก่อนมีกันทุกครัวเรือน ปัจจุบันบางบ้านที่มีก็จะเป็นของเก่าทั้งหมดเพราะไม่มีใครทำขึ้นมาใหม่แล้ว

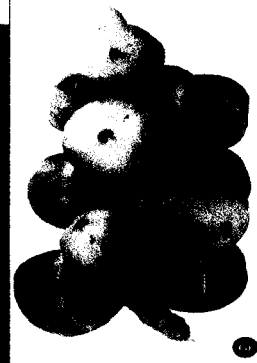
กระบวย ภาชนะสำหรับตักน้ำทำด้วยกะลามะพร้าวทำตามจับหากกระบวยตักดื่ม มีขนาดเล็ก ตักน้ำใช้ก็มีขนาดใหญ่ขึ้น

กระบะ ภาชนะไม้ทรงสี่เหลี่ยมมีฝาปิดเรียบร้อยสำหรับวางกับข้าว มีหลายขนาดแล้วแต่สมาชิกในครอบครัว

กระบุง ภาชนะสานด้วยไม้ไผ่ ใช้สำหรับใส่ข้าวสารและข้าวเปลือก

กระดุมพุก ไม้ดำข้าว ชนิดหนึ่งมีด้ามจับ บางหมู่บ้านก็เรียก “ตะดุมพุก”

กระหมุกกะโหนด ใบเลี้ยงที่ยึดติดอยู่ระหว่างผลตาลกับทลายตาล

กระโปรงตาล ส่วนยอดของตาลที่เริ่มออกลักษณะเป็นป्लीแหลม

กระแหล่ง คำใช้เรียกหรือต่อว่าหญิงที่มีท่าทาง ดัดจริต กรี๊ด วิด ้วย

กระแอบ ภาวะที่सानด้วยใบตาลหรือใบมะพร้าวมักเก็บไว้ใช้ในครัวสำหรับใส่
พริกแห้ง หอม กระเทียม เป็นต้น

ขนมกะโหนดสุก ขนมตาล (ที่ใช้ผลตาลสุกยีเอาเนื้อตาลหมักก่อนมาเป็น
ส่วนผสมกับแป้งและน้ำตาล) บางหมู่บ้านเรียกขนมปุยสมัยก่อนใช้ยอดตาลสานเป็น
กระทงสำหรับนั่ง ปัจจุบันนิยมใช้ใบตองเนื่องจากหาได้ง่ายกว่า

ขาดาล ส่วนของก้านใบตาลที่หล่นจากต้นตาลมักนำมาทำรั้ว ทำคอกวัว
หรือทำฟืนเคี้ยวน้ำตาลได้

ซึกา น้ำคร่ำ

ซึคลัก ใช้เรียกคนที่ดูสกปรกไม่ว่าจะเป็นร่างกาย การแต่งตัว
หรือหากใช้คำพูดต่าง ๆ ที่ไม่สุภาพ ก็สามารถเรียก “ซึคลัก” ได้เช่นกัน

ไข่หัวลม ไข่หวัดที่มักเป็นกันช่วงต้นฤดูหนาว

คัดหัวกระเด็น เลือกเอาแต่ที่ดี ๆ

คันฉาย ไม้ขอลาย ไม้ไผ่ยาวประมาณวาเศษตรงปลายเป็นขอสำหรับจิกสงข้าว
หรือฟาง

คอข้าว ข้าวเปลือกเมล็ดที่ลึบที่ปนอยู่ในรวงข้าว

คอถ่อ อาการชะเง้อ โดยยืคอขึ้น

คองม้า ไบตาสคที่นำมาพับครึ่งไว้สำหรับมุงหลังคา

คนบอก ใช้เรียกพ่อเพลงหรือผู้นำในการเล่นเพลงเรือ ทั้งแบบในน้ำและบนบก ของเพชรบุรี ที่จะเป็นคนคิดบทกลอนบอกให้ฝีพายร้องรับหรือร้องตาม (ในภาพ "คนบอก" คอยเดินบอกอยู่นอกเรือ)

คุณ ใช้นำหน้าชื่อพระภิกษุ เช่น **คุณพ่อ, คุณพี่** (ในขณะที่จังหวัดอื่นๆ ใช้ หลวงพ่อ, หลวงพี่ ฯลฯ หรือภาคใต้ใช้พ่อหลวง, พี่หลวง ฯลฯ)

คุณ เป็นสรรพนามใช้เรียกผู้เป็นชายสำหรับคนบ้านลาดบางตำบลบางแห่งที่สำเนียงเหน่อมาก จะออกเสียง ว่า **คูน**

กูด, กุด ค้วน บางส่วนที่ขาดหรือหายไปจากุด แขนกูด นิ้วกูดบางหมู่บ้าน ขาคูด แขนกูด นิ้วกูดหรือหากเป็นแมวหางค้วนก็เรียกแมวหางกูด หางกูด และใช้เรียกถั่วลิสง ซึ่งมีลักษณะหงิก ๆ งอ ๆ ว่า **ถั่วกูด**

จับทหาร การไปเข้ารับการเกณฑ์ทหาร โดยการจับใบคำใบแดงคนบ้านลาดเรียกว่าไป "จับทหาร"

จิงทุย แมลงปอ บางถิ่นเรียกว่า **แมงอ็ทุย**

จิงแหวบ, จิงแว็บ หิ่งห้อย

จิงหุน, จิงหัน, ปลวก บางที่อาจใช้เรียกมดตะหุน หรือ **จิงกะหุน ดินละหุน**

ถอง คีม ใช้กับน้ำเมา เช่นกะแซ่ หรือเครื่องคีมผสมแอลกอฮอล์อื่น ๆ

แตก พุดเถียงข้าง ๆ กู ๆ

แตกกระดี่ ทำลอยตัวในน้ำลักษณะหงายหน้าใช้เท้า 2 ข้างถีบพุงตัว

โลกแตก การเล่นเดินบนไม้ไผ่สองอัน

ทางตาล ไบตาลแห้งที่หล่นลงมาจากต้น ทำประโยชน์ได้หลายอย่าง ไบทำเป็น
เชื้อไฟ ก้านไบนำไปทำรั้วได้

เถาตุคหมูตุคหมา พืชไม้เลื้อยชนิดหนึ่งไบบีขนมีคุณสมบัติเป็นยาประเภทสมุนไพร

น้ำเคย น้ำปลา

น้ำตก ประตูกั้นสำหรับเปิด – น้ำ ตามจุดต่าง ๆ ในคลองชลประทาน

น้ำเต้า พักทอง (น้ำเต้าของคนทั่วไปเรียกน้ำเต้ากระตึก)

น้ำตาลงุ่น น้ำตาลโตนดซึ่งเคี้ยวยังไม่ได้ที่แล้วนำมาใส่กระบอกไว้

1 เดือนรอให้น้ำตาลจับตัวกันเป็นก้อนผลึก จึงนำออกมา
รับประทานเล่นเป็นมื่อว่าง

น้ำตาลเที่ยง น้ำตาลที่รอไว้ตอนเช้าแล้วป็นเก็บมาเคี้ยวตอนเที่ยง ซึ่งจะกลิ่น
ที่หอมพิเศษกว่าน้ำตาลที่เก็บมาเคี้ยวตอนเช้า

น้ำตาลอุ่น น้ำตาลใสที่ต้มจนเดือดแล้วแต่ยังไม่เคี้ยวให้เป็นน้ำตาล

น้ำตาลสด น้ำตาลใสที่ผ่านการต้มจนเดือดและกรองพะยอมออกแล้วเก็บรักษาไว้ได้
นาน รับประทานกับน้ำแข็งมีรสชาติ หวาน และหอมเย็นชื่นใจ

น้ำตาลปึก การทำน้ำตาลโตนดซึ่งพอกวนน้ำตาลได้ที่แล้วรีบหยอดลงเข้าขณะที่น้ำตาลยังร้อนและเหลว ในสมัยก่อนคนทำน้ำตาลจะขุดดินเป็นหลุมเรียงไว้บริเวณใกล้ ๆ เตาตาล (ปัจจุบันมีเบ้าหรือแบบพิมพ์เป็นเหล็ก) ใช้ผ้าบาง ๆ จึงวางไว้บนหลุมรองน้ำตาลแห้งจับตัวกันเป็นถ้วยนำมาคว่ำประกบกันเป็นคู่เรียกว่า “น้ำตาลปึก”

น้ำตาลใส น้ำตาลที่เพิ่งรองมาจากต้นตาล โตนดแม่สุนทรภู่ก็เรียกน้ำตาลชนิดนี้เหมือนชาวบ้านลาคว่าน้ำตาลใส ดังกล่าวไว้ในนิราศวัดเจ้าฟ้า ว่า

“เสี้ยแรงมีป่าหม่อมน้ำสาว

ล้วนขาวขาวคำหวานน้ำตาลใส

มายามยี่ดจืดเปรี้ยวไปเจียวใจ

เหลืออาลัยลมปากจะจากจร”

ผีหมาย รอยหรือคำหนิบนร่างกายที่มีมาตั้งแต่เกิด

ฝ่นสะ ฝ่นหยุดตก

ฝนมิม	ฝนมคเล็กน้อย
ฝั	ชอกเล็ก ๆ ตามที่ต่าง ๆ
พ้อมมรก	คำที่ใช้พูดถึงคนหัวล้านแบบไม่เสียมารยาท
พาดตาล	เตรียมพะองพาดและผูกติดต้นตาลไว้สำหรับปีน
พุงเนื้อ	เครื่องในวัว ต้มสุกแล้ว มีน้ำจิ้มสามรส เปรี้ยว หวาน เผ็ด
พุดกระควน	พุดหัวน ๆ กระแตกกระถัน ไม่มีหางเสียง
พุดแตก	พุดกระทาบให้อีกฝ่ายรู้สึก
พินเหย่	พินบนหน้ายื่นออกมา
รถรุน	รถเข็น
รถเครื่อง	รถจักรยานยนต์
เรือเชื่อม	สะพานเรือ

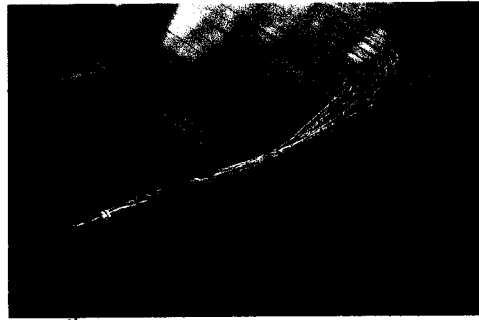

ลอม	กองหรือวางสิ่งของที่ทำอย่างเป็นระเบียบ เช่น ลอมข้าว ลอมฟาง เช่น ในนิราศเมืองเพชร สุนทรภู่ก็กล่าวว่า “ถึงบ้านขอม <u>ลอมพิน</u> ดูคืนคาน มีอวาสวักวาที่อาศัย” (ลอมฟางในภาพอยู่ส่วนบนซ้าย)
ขลุ้กคะดิง	เรียกลูกหมาว่า ลูกคะดิง จนในที่สุดเสียงร้องเรียกลูกหมาให้มาหาก็ใช้ว่า ดิง ๆ ด้วย
ลูกคะเจียบ	ลูกไก่ บางที่เรียกลูกเจียบ หรือ ลูกคะเจียบ
ลูกคะแหมะ	ลูกวัวในระยะกินนมแม่
ลูกคะแอ	ลูกควายในระยะกินนมแม่
ลูกชีโป้ง	เมล็ดตาลแก่ที่แห้งไม่มีเนื้อในแล้ว เต็ก ๆ มักเอามาเล่น “อีคาบไซ้”

ผู้ใหญ่เก็บมาไว้เผาถ่าน

เล่นปิดแอบ เล่นซ่อนหา

เลือดตกหมก รอยฟกซ้ำบนผิวเนื้อ, มีลักษณะห่อเลือด

ไม้กำบัด ทำจากพืชขนาดเล็กเนื้อไม้เหนียวทนกิ่งก้านระเกะระกะ สูงราว 1.5 เมตร ตัดมัดรวมกันเป็น ไม้กวาดพื้นหรือกวาดลานข้าวได้ดี เรียกว่าขัดมอน หรือบางหมู่บ้านเรียก “ขัดม่อน”

ไม้ขัดหม้อ ไม้จริงหรือไม้ไผ่ที่เหลาไว้ให้พอดีกับความกว้างของหม้อ นิยมสำหรับหุงข้าวไม้ขัดหม้อจะถูกนำมาใช้ในขั้นตอนของการคอง ที่ต้องปิดฝาหม้อให้แน่นเพื่อรินเอาน้ำข้าวออก

ยาบีบตุค เรียกยาชนิดที่เป็นหลอดทั้งหมด เช่นยาใส่แผล ยาทาภายนอกอื่น ๆ

หญ้าสังตะไครย หญ้าชนิดหนึ่งที่มีผลแก่ มักจะติดตามเสื้อผ้าของผู้ไปสัมผัส คนทั่วไปเรียก “หญ้าเจ้าชู้”

หนังกระแทกหยวก หนังตะลุง

หม้ออ่วย คือ อ่วย ภาชนะทรงกลม คนเพชรบุรีบางท้องถิ่นเรียก หม้ออ่วย, หม้ออ่วย ก็มี

หน้าแม่ หน้าผาก, หน้าแกงก็เรียก

หมา ทา หรือ พอก

หัวกะได ส่วนบนของบันได

หัวเด็ก หัวเด็ก

เหี่ยวแดด ผลไม้ที่มีสีส้มเหมือนสุกแล้วแต่กลับมีรสเปรี้ยว

- จีไม่เผื่อหมา ” ทำอะไรไม่ให้ตกหล่นเสียหายแม้เพียงเล็กน้อยเป็นคำที่
มักใช้ต่อว่าคนที่ตระหนี่ ถึเหนียว นั่นเอง
- จีหมากองเดียว ” คำพูดต่อรองของคนที่กำลัง ได้เปรียบลักษณะถูกคน
ฝ่ายตรงข้าม
- ขึ้นสวรรค์แล้วยังห่วงเปิด ” มีโอกาสดีแล้วไม่รีบฉกฉวยเอาไว้เสียก่อน
เข้าเดือนอย่าลืมพรา ” คำเตือนให้มีสติเสมอก่อนที่จะทำการสิ่งใด
ไปนาอย่าลืมเดียว ” คำเตือนให้มีสติเสมอก่อนที่จะทำการสิ่งใด
ลาวจีได้ ไทยจีได้ ” เปรียบเทียบว่าไม่มีใครดีกว่าใคร ลาวว่าคนไทย
จีเหนียว คนไทยก็ว่าคนลาวจีขอ
- คอสอง ” คำใช้เรียกคนที่คอยพูดสนับสนุนคนที่พูดจบ
ไปแล้วในลักษณะประจบประแจง
- ขอบใครขอบมัน ” คนเรามากขอบอะไรไม่เหมือนกัน
เขื่อน้ำมนต์ ” หลงไว้วางใจโดยไม่คิดเฉลียวใจ
- เชือกหนังหัวเกียน (เกวียน) ” เกียจคร้านกินแรงคนอื่น
นั่งเหมือนพระเห็นอัฐ ” นั่งเฉยนิ่งอย่างเฉยตัว ที่ได้รู้ว่าไม่มีสิทธิ์
ค่า ๆ แ่ง ๆ ” ไม่ได้อบรมเลี้ยงดูอย่างดีแต่กลับได้ดีด้วยตนเอง
ค่าเหมือนฟันไร่ ” ค่าลุยไปอย่างเต็มที่ไม่รู้จักหยุด
- ตกดังข้าวสาร ” ได้แต่งงานกับคนมีฐานะจนอยู่สุขสบายบ้างก็ว่า
“หนูตกดังข้าวสาร”
- ต่อยามทามใด ” ต่อล้อต่อเถียงกันอย่างไม่รู้จักหาที่จบตรงไหน
ตักบาตรถามเถร ” จะให้อะไรแก่ใครก็ตัดสินใจให้ไปเลย
โดยไม่ต้องถามว่าเอาหรือไม่
- ตื่นตายควายบ้า ” เหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดว่าจะเกิดขึ้นเมื่อใด
ผูกวัวพันหลัก ” พุดจาอ้อมค้อมย้อนไปย้อนมาไม่เข้าเรื่องสักที
- ไผ่ตายขุย ” ชายแก่หัวล้าน
- พอดิดชายพก ” พอมิเงินติดตัวอยู่บ้าง

ถอดเขี้ยวถอดงา	”	เลิกแสดงความมีอำนาจ
ถ่อแล่น	”	แส่ หรือ สอครู้สอคเห็นเรื่องของคนอื่น
ถึเป็นตะแกรง	”	เรียกคนที่มีลักษณะละเอียดถี่ถ้วน
ถือตะเกียงไว้มีหนึ่ง	”	คำว่าเปรียบเปรยคนที่กินมูมมามจนคนอื่น กินไม่ทัน จนควรให้คน ๆ นี้ต้องคอย “ถือ ตะเกียงไว้มีหนึ่ง”
ท่าเหมือนลิงดักได้	”	ท่าลักษณะท่าทางทะเล้น ล่อแก่
แทรกใส่ขนมต้ม	”	พาดัวเข้ามาอยู่ตรงกลางโดยคิดว่าข้าง ๆ พอใจ
น้ำฝนปนน้ำคลอง	”	ไม่รู้ว่าลูกของใครในกรณีที่หญิงมีลูกในระหว่าง ที่อยู่กับสามีใหม่โดยที่เลิกกับสามีคนเก่าไม่นาน
ปลาสำลักน้ำ	”	ผิดพลาดในสิ่งที่ตนคุ้นเคย
มีปู่ย่าสอน	”	มีผู้ใหญ่คอยอบรม สั่งสอน
เป็นมัดเป็นพ่อน	”	มีมากพอที่จะทำประโยชน์ ได้มาก
เปิดช่องไหลตุ้ม	”	พูดประจบทันทีหากเมื่อมีผู้เกริ่นไว้ก่อน
ยอกกระเพาะ	”	การพูดจาหรือแสดงกริยาเสียดสีให้รู้สึกเจ็บและอาย
ยังไม่หลุดดอก	”	อ่อนวัยมาก มักพูดถึงหญิง ชายที่ทำลักษณะแก่แดด
รำสามท่า	”	ดีใจจนเก็บความรู้สึกไม่อยู่
ลากหนามอุคช่อง	”	การนำเรื่องอื่นมาปกปิดเรื่องไม่ดีของตน
สลึงอย่าบังบาท	”	เป็นเด็กต้องรู้จักให้เกียรติผู้ใหญ่
สันหลังยาว	”	จี้เกียด เกียดกร้านเอาแต่นอน
อีได้กันหัก	”	มีความสามารถแต่จี้เกียด
อีได้ข้างเหี้ย	”	การลงทุนที่ไม่ได้อะไรตอบแทนกลับคืน
อีเร่ออีติก	”	ทำรุ่มร่าม วุ่นวายเกินเหตุ
เอานิยมสมนิยาย	”	เอาเรื่องเอาราวอะไรไม่ได้
เอาลิงไปอุคจัน	”	ให้คนไม่รู้เรื่องไปทำงานใหญ่

เสียงวรรณยุกต์ คำศัพท์ และสำนวนภาษาพูดของบ้านลาดหลายคำเป็นภาษา และคำเก่า ๆ ที่อาจมีใช้ในวรรณคดีหรือใช้ในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับอาชีพและ วัฒนธรรม ประเพณีและวิถีชีวิต ซึ่งพออาชีพนั้น ๆ เลิกไปวิถีชีวิตเปลี่ยนไปคำศัพท์ที่ใช้ เรียกสิ่งต่าง ๆ จึงเลิกไปโดยปริยาย ชื่อเรียกหรือสำนวนคำพูดเหล่านั้นบ้างจึงยังอยู่ พอมีให้เห็นหรือใช้พูดให้ได้ยินกันทั่วไป แต่มีไม่น้อยที่ไม่มีใครนำมาพูด หรือนำมาใช้อีก สูญหายไปพร้อมกับวิถีชีวิตเปลี่ยนแปลงนั่นเอง

2. ปริศนาคำทาย

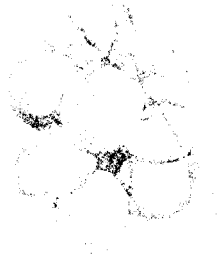
การทายปริศนาคำทายของคนบ้านลาดไม่ได้ขึ้นต้นประโยคว่าอะไรเอ่ยคนบ้าน ลาด จะทายกันด้วยคำขึ้นต้นคำทายเป็นสำเนียงพื้นบ้านว่า “อา—ไหร—โห่วย”

ปริศนาคำทายต่าง ๆ บางปริศนา จะเป็นเครื่องบอกเล่าเรื่องราวและวิถีชีวิตใน สมัยก่อน ของชาวบ้านลาดได้เป็นอย่างดี บางครั้งเมื่อเอามาทายกันในปัจจุบันก็ไม่มี ใครทายถูก จนกระทั่งเฉลยปริศนาแล้วก็ยังไม่เข้าใจ ไม่เคยเห็นบ้าง นึกไม่ออกบ้าง ต้องอธิบายกันอยู่นานทีเดียว ดังได้นำมายกตัวอย่างพอ ต่อไปนี้

อะไรเอ่ย	กคหัว ท้องป่อง
เฉลย	เสาแทรกที่ใช้ใส่ภาชนะต่าง ๆ แล้วหาบหรือคอน
อะไรเอ่ย	มีหัวสองหัวลำตัวอยู่ตรงกลาง
เฉลย	ไม้คานสำหรับใช้หาบหรือคอน
อะไรเอ่ย	ปิ่นให้แข็ง แยกเข้าในหว่างขา
เฉลย	การนุ่งผ้าโจงกระเบน (คนบ้านลาดเรียกผ้าจูงหาง)
อะไรเอ่ย	เข้า ๆ เข้าถ้ำ คำ ๆ ออกเที่ยว
เฉลย	พระจันทร์ ดาว

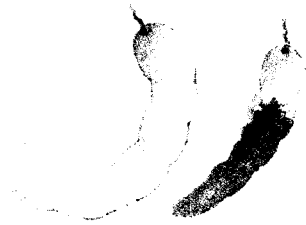
อะไรเอ๋ย เข้า ๆ ข้างโป่ง พอดะวันโค้งหายเงียบ
เฉลย พระที่ออกบิณฑบาต
อะไรเอ๋ย เมื่อเด็กนุ่งผ้า พอใหญ่แก้ผ้า
เฉลย หน่อไม้
อะไรเอ๋ย หัวดำหัวแดง วิ่งชนกำแพงไฟแลบออกมา
เฉลย ไม้ขีดไฟ
อะไรเอ๋ย มาจากเมืองเจ๊ก ตัวเล็กแต่เสียงดัง
เฉลย ประทัด
อะไรเอ๋ย ลูกไปแม่ร้อง
เฉลย คนยิงปืน

อะไรเอ๋ย ทูบนี้ ทะลุถึงแก่น ถึงแท่นดินสอ ถึงบ่อน้ำใส
เฉลย ทูบมะพร้าว
อะไรเอ๋ย ตาแป๊ะหลัง โกงค่าน้ำไม่ชุน
เฉลย คนตกปลา

อะไรเอ่ย ต้นเท่าลำเรือใบห่อเกลือไม่มีค

เฉลย ต้นมะขาม

อะไรเอ่ย เมื่อสาว ๆ คับแค้น พอแก่ ๆ หลวมโพลก

เฉลย มะขามดิบ มะขามสุก

อะไรเอ่ย ต้นเท่าแขน ใบแผ่นเสี้ยว ต้นเท่าขา ใบวาเดียว

เฉลย ต้นอ้อย กับ ต้นกล้วย

อะไรเอ่ย เด็ก ๆ นุ่งผ้าขาว สาว ๆ นุ่งผ้าเขียว แก่ ๆ นุ่งผ้าแดง

เฉลย พริก (ออกดอกสีขาว ต่อมาออกผลหรือเม็ดเป็นสีเขียว และผลแก่ เป็นสีแดง)

อะไรเอ่ย รี ๆ เหมือนใบพลู ตรงกลางมีรู ช้าง ๆ มีขน

เฉลย หูวัว

อะไรเอ่ย สีสันซีฟ้า อ้าปากกินคน

เฉลย เป็ด

อะไรเอ่ย สุกก็ไม่หอม หอมก็ไม่หล่น แดงคาต้น คนกินไม่ได้

เฉลย ควงจันทร์

อะไรเอ่ย สองตีนเดินมาหลังคามุงจาก

เฉลย ไก่ (หากทายว่าสองตีนบินมา หลังคามุงจากต้องเฉลยว่า นก)

อะไรเอ่ย เขียวเหมือนพระอินทร์ บินเหมือนนกก มีศรปักอก นกก็ไม่ไซ้

เฉลย แมลงทับ

อะไรเอ่ย มาจากเมืองเจ๊ก ตัวก็เล็ก เสียงก็ดัง

เฉลย ปะทัด

อะไรเอ่ย ลูกสับปะคน แยกกันแม่

เฉลย ลูกกัญแจ

อะไรเอ๋ย ตุงคิงจับ อู๋ย !
 เฉลย มะเจือจิ้น เพราะว่าที่ผลของมันมีหนามมันห้อยตุงคิงอยู่ใครไปจับเข้า
 ก็โค่นหนามมะเจือตำร้องอู๋ย ! ทุกคน
 อะไรเอ๋ย พอเราอนมันก็ตั้ง พอเรานั่งมันก็นอน
 เฉลย หัวแม่เท้า

อะไรเอ๋ย กอเท่าครก ใบปรกดิน
 เฉลย ตะไคร้
 อะไรเอ๋ย นอนคว่ำเห็นลายนอนหงายเห็นตับ
 เฉลย นอนคว่ำบนเสื่อก็จะเห็นลายของเสื่อที่สานเป็นลวดลายต่าง ๆ พอนอน
 หงายก็จะเห็นหลังคาบ้านที่มุงด้วยจากซึ่งมีลักษณะนามว่า “ตับ”
 อะไรเอ๋ย แหวกผ้าเจอะขน แหวกขนเจอะเม็ด แหวกเม็ดเจอะรู ใครรู้ต้องเคยกิน
 เฉลย ข้าวโพด
 อะไรเอ๋ย ยิ่งตัดยิ่งยาว ยิ่งต่อยิ่งสั้น
 เฉลย ยิ่งตัดยิ่งยาวคือถนน ยิ่งต่อยิ่งสั้นคือบุหรี
 อะไรเอ๋ย ลีคนหาม สามคนแห่ แตรนำหน้า
 เฉลย แห่ศพ
 อะไรเอ๋ย ใ้ไบ้อยู่หน้า ใ้บ้ำอยู่หลัง
 เฉลย คนไถนา
 อะไรเอ๋ย เด็กน้อยห่มผ้าเหลือง คนทั้งเมืองเขาชอบกิน
 เฉลย ขนุน
 อะไรเอ๋ย ข้างนอกขรุขระ ข้างในปีะติงโหน่ง

เฉลย น้อยหน้า
 อะไรเอ่ย ข้างนอกสุดกโต ข้างในเป็นโพรง
 เฉลย มะเคื่อ
 อะไรเอ่ย มาจากเมืองอังกฤษ ไม่มีฤทธิ์มีแต่เสียง
 เฉลย วิทยุ
 อะไรเอ่ย มาจากเมืองอังกฤษ มีฤทธิ์ไม่มีเสียง
 เฉลย ไฟแชค
 อะไรเอ่ย ชื่ออยู่ในครัว ตัวอยู่ในป่า
 เฉลย กระต่ายขูดมะพร้าว กระต่ายป่า
 อะไรเอ่ย นกแต่ว่ามีหู หนูแต่ว่ามีปีก
 เฉลย ค้างคาว
 อะไรเอ่ย กค กะหยุก ๆ ข้างล่างเป็นทูกซ์ ข้างบนคิใจ
 เฉลย คนสู่มปลา

อะไรเอ่ย อ้วนกระปุกลูก มีกระดุกซี่เดียว
 เฉลย ลอมฟางหรือกะโลงฟาง
 อะไรเอ่ย ไม่มีเนื้อ ไม่มีหนัง ไม่มีกระดุก แต่ลูกได้
 เฉลย ขน
 อะไรเอ่ย ไบหยัก ๆ ลูกรักเต็มคอ มะละกอกี่ไม่ใช่
 เฉลย ตาลโตนด
 อะไรเอ่ย ใครอยู่บนเป็นลิงเป็นค่าง คนอยู่ล่างทอยได้ทอยเอา
 เฉลย หมาก มะพร้าว

อะไรเอ่ย สูงเทียมฟ้า ต่ำกว่าหญ้านิคเดียว
 เผลย ภูเขา
 อะไรเอ่ย สูงกว่าน้ำ แต่ต่ำต่ำกว่าเรือ
 เผลย ฟองน้ำ

ปริศนาคำทายประจำถิ่นบ้านลาดคังที่ได้นำมานี้ ส่วนใหญ่ล้วนมาจาก
 สิ่งที่ดำเนินอยู่ในชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่นไม่ว่าด้าน สังคม ความเป็นอยู่และ
 การดำรงชีวิต ตามรูปแบบของยุคสมัย เช่น สิ่งแวดล้อมตามธรรมชาติ ต้นไม้ใบหญ้า
 พืชผักผลไม้ อาหารการกิน ข้าวของเครื่องใช้ เครื่องอุปโภคบริโภคที่ใช้เป็นประจำ
 มาตั้งเป็นคำถามเล่นกันเพื่อความสนุกสนานครั้นตรงในครอบครัวบ้าง ระหว่างเพื่อน
 ฝูงบ้าง แล้วจดจำมาทายต่อ ๆ กันเรื่อยมา ปริศนาคำทายจัดเป็นวรรณกรรมพื้นบ้านที่
 สามารถบอกถึงความเป็นอยู่และวิถีชีวิตของคนพื้นบ้าน นั้น ๆ ได้เป็นอย่างดี

3. เพลงกล่อมเด็ก

เพลงกล่อมเด็ก เป็นเพลงที่ใช้ร้องกันตอนที่ต้องการกล่อมให้เด็ก ๆ นอน ส่วนใหญ่เด็กในสมัยก่อนจะนอนเปลและผู้เป็นแม่ก็จะทำการไกวเปลให้กล่อม ด้วยการส่งเสียง เป็นการปลอบใจให้หายร้องบ้าง เป็นการหลอกล่อให้เกิดความกลัวเพื่อจะได้หลับตาลงทำให้เด็กหลับง่าย ๆ บ้าง เพลงแต่ละเพลงที่ร้องออกมาจะถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกของคนร้องกล่อมในขณะนั้นได้ด้วย เนื้อหาของเพลงที่สื่อออกมาก็มักแสดงให้เห็นและชี้ถึงความเป็นไปในครอบครัว และสังคมในยุคหนึ่งสมัยหนึ่งได้เป็นอย่างดี ดังต่อไปนี้

เพลง วัดสิงห์

วัดเอ๋ยวัดสิงห์	มีดินกระทิงลาย
ทางโคนเอาไว้ทำพาย	ทางปลายเอาไว้ทำพัด
กึ่งเล็กกึ่งน้อย ค่อยเอาไว้ทำไม้กลัดเสียบผมให้ แม่....นา.....	
โห้ว โห้ว โห้ว	

เพลง เจ้าขุนทอง

เจ้านกขุนทอง....เอ๋ย....	เจ้าจะร้องไปทำไม
นอนเถิดเอ๋ย.... นอนไว ไว	แม่จะได้ไปทำการ

เพลง โห้ละเห่

โห้....ละเห่....เอ๋ย	โห้.... โอละหีก ลูกขึ้นแต่ดึก
ทำขนมหม้อแกง	ฝัวก็ตี เมียก็ดำ
ขนมก็ค้ำหม้อแกง	เอ๋ย โห้ว โห้ว โห้ว

เพลง วัดนอก

วัดเอ๋ย....วัดนอก มีเจ้าดอกแคะแดง งามเจ้าเอ๋ย...ยามค่ำ
เจ้าก็ขายแพง สาวน้อยแค้นแดง เจ้าก็ห้ามสี่กะลมพู่(สี่ชมพู)

เพลง วัดโบสถ์

วัดเอ๋ย วัดโบสถ์	มีต้นโตนคอยู่เจ็ดคัน
ขุนทองเจ้าไปปล้น	บ้านฉะนี้ไม่เห็นมา
คดข้าวใส่ห่อ	ต่อเรือไปตามหา
คนเขาเล่าลือว่า	เจ้าขุนทองตายแล้ว
เหลือแต่กระดูกแก้ว	วางเอาไว้ที่ปลายคาง
จมีนศรีท่านถือฉัตร	ยกกระบัตร์เขาถือธง
ไปปลงศพเจ้าขุนทอง.....เอ๋ย.....เอ๋ย โอ้ว โอ้ว โอ้ว	

เพลง ตึกแก

ตึกแก เอ๋ย น้องเจ้าจะนอนหลับ แถวบ้านนี้ ไม่มีดับ
ตึกแกกลับ ไปเสียเถิดคนา โอ้ว โอ้ว โอ้ว

เพลง แมงมุม

แมงมุม.....เอ๋ย ขยุ้มหลังคา แมวมาขโมยกินปลา
หมากี่จะมากัด ตุคหนูน้อย.....เอ๋ย...เอ้...เอ้..

เพลง นกขมิ้น

นกขมิ้น เหลืองอ่อน.....เอ๋ย คำแล้วเจ้าจะนอนแห่งไหน
นอนไหนก็นอนได้ สุมทุมพุ่มไม้ก็เคยนอน...เอ๋ย

เพลง แต่งตัว

เจ้าเอ๋ย.....เอ๊ย....เจ้ามีผ้าแล้ว น้องแก้วจะแต่งไปให้ใครดู
มีผ้าแล้วนะเจ้า หรือแต่งเอาไปล่อชู้ เขาก็รู้กันเต็มใจ
เจ้าสาวน้อยบ้านไกล เจ้ามีผ้าแล้ว....เออ

เพลง แมวทะเลโมน

แมวทะเลโมน เออ....กระโจน จะมากินไก่ หมาเลยมาช่วยไว้ ไล่เจ้าแมวทะเลโมน...เออ

เพลง จันทรเจ้า...เออ

จันทรเจ้า...เอ๊ย.....ขอข้าว.....ขอแกง
ขอแหวนพลอยแดงสวมนิ้วน้องข้า
ขอข้าวขอปลาให้น้องข้ากิน
ขอเรือบินให้น้องข้าขี่
ขอเก้าอี้ให้น้องข้านั่ง
ขอระฆัง ให้น้องข้ารำ
ขอให้ข้ามีผ้าไม่ต้องมากล่อม....น้อง.....เออ

เพลง เจ้าวันดี

เจ้าวันดีเอ๋ย แม่จะกล่าว	ถึงเรื่องราว นางประทุม
ลูกเจ้าสวยรวยรุ่ม	เจ้าเกิดในพุ่มนุชบา
แม่เลี้ยงเจ้าไว้	จนเติบโตใหญ่ขึ้นมา
ตา ฤๅมิ แก่ไปป่า	แม่ก็ร้อยพวงมาลัย
เจ้าเอ๋ย....ร้อยได้แล้ว	น้องแก้วพิชฐานไป
เนื้อคู่มันอยู่ไหน	พวงมาลัยไปสวม.....คอเอ๋ย....

เพลง หมาน้อย

หมาน้อย.....เอ๋ย.....จี้้อน.....วอนแม่จะกินนม
 หมาน้อย กะตากลม...เฮ้อ.....กินนมเสียแล้ว ก็นอนหลับ
 ได้แล้ว.....เถิดเอ๋ย.....ฮืม...ฮืม....

เพลง นกเอี้ยง

นก เอี้ยง.....เอ๋ย.....มาเลี้ยงควายเฒ่า ควาย ขโมยกินข้าว
 กินข้าว นกเอี้ยงหัวโต จับต้นโพธิ์ ก็ร้อง หิง หิง
 จับต้นจิง เขาก็ยิงลงมา จับต้นข่า เขาก็ดำแม่ให้
 พอมา จับที่ต้นตะไคร้ เขาก็พาลใส่หม้อแกง.....เอ๋ย...

เพลง ไก่

ไก่... เอ๊ย... ไก่...เอ๊ย.....เสียงลูกมาจนใหญ่ไม่มีนมให้ลูกกิน
 ลูก..เอ๊ย...ร้อง เจี๊ยะบ เจี๊ยะบ แม่..เอ๊ย...ก็เรียกมาคู้ยดิน
 ทำมา....หากิน.....ฮือ...ตามประสาไก่....เอ๊ย....

เพลง นกกาเหว่า

เจ้านกกาเหว่า....เอ๊ย...เจ้าไข่วัวให้แม่กา เอ๊ย..พิก
 อีแม่กา..ก็หลงรักคิดว่าลูกในอุ...ทร...จึงคาบข้าวเอามาเพื่อ
 จึงคาบเหยื่อ เอามาป้อน ถนอมไว้ในรังนอน...ซ่อนเหยื่อไว้ให้
 กิน แม้ปีกเจ้ายังอ่อน อีแม่กา....ก็สอนบิน อีแม่กา พาไปกิน
 ปากน้ำคางคา เอ๊ย.....

เพลงกล่อมเด็กในท้องถิ่นบ้านลาดนี้บางเพลงเป็นเพลงที่ยังร้องกันอยู่ทั่วไปในท้องถิ่น
 แต่บางเพลงไม่มีคนรู้จักหรือเคยได้ยินแล้วนอกจากคนแก่ที่อายุมากกว่า 80 ปีที่ยังพอ
 จดจำและนึกเนื้อเพลงได้บ้างซึ่งบางช่วงหรือบางท่อนอาจขาดหายไป

4. คำพูดและเพลงประกอบการเล่น

เด็กไทยสมัยก่อนไม่มีของเล่น เครื่องเล่น หรือกิจกรรมการเล่นอื่น ๆ ที่มีมากและ
 หลากหลาย หรือกระทั่งสวนสนุกเหมือนดังในปัจจุบัน ดังนั้นกิจกรรมการเล่นที่จะ
 เล่นอะไรก็แล้วแต่มักจะเกิดขึ้นในครอบครัว พ่อ แม่ พี่ น้อง ลูกหลาน ปู่ ย่า ตา
 ยาย คิดการเล่นขึ้นมา มีคำพูด หรือคำร้องประกอบ บางครั้งก็มีสัมผัสคล้องจองง่าย
 ด้วยอาจตั้งใจให้เป็นเพลงแต่บางกิจกรรมก็ไม่มีคำคล้องจองคงเล่นแล้วพูดไปตาม
 สถานการณ์หรือเหตุการณ์ของกิจกรรมที่เกิดตอนขณะกำลังเล่น คนที่จำได้อาจนำมา
 เล่นต่อแต่จำได้ไม่หมด บางคำหรือบางตอนและบางเพลงหรือบางกิจกรรมการเล่นจึง
 อาจขาดช่วงและขาดหายไปบ้าง

การเล่น มดตะนอย

มดตะนอยต่อยต้นพริก คนไหนหยุดหยิก คนนั้นต้องตด
 มดตะนอยต่อยต้นมะเขือ คนไหนไม่เชื่อ คนนั้นต้องตด
 มดตะนอยต่อยต้นโพธิ์คนไหนนมโต คนนั้นต้องตด
 มดตะนอยต่อยต้นไผ่ คนไหนตูดใหญ่ คนนั้นต้องตด
 มดตะนอยต่อยต้น..... .. คนนั้นต้องตด

เปลี่ยนแปลงคำพูดไปตามเหตุการณ์ที่กำลังเกิดขึ้นหรือสิ่งที่ บริบทแวดล้อม เช่น หากมีคนผิวขาว หรือคนผมขาว ก็พูดว่า มดตะนอยต่อยต้นมะพร้าว คนไหนผิวขาว, หรือคนไหนผมขาว คนนั้นต้องตด เป็นต้น

การเล่น ตดฉีดตดฉาด

ตดฉีดตดฉาด ตดรดผ้าขาด เหม็นเนาเหม็นนอน
 พระอินทร์ถือศร จี๋ม่าไล่ฟัน ดวงจันทร์ลั่นป้อ ยอเปี้ยวเลียขี้ปิ้ง
 ดังปู้ด ตูดแดง ! จี๋แห้ง เหม็นฉุ้ง !

การเล่น “มดตะนอยและตดฉีดตดฉาด” มักนำมาเล่นกันตอนที่รวมกลุ่มกันอยู่หลายคนแล้วเกิดก่อกวนขึ้น โดยไม่มีเสียงว่ามาจากใครจึงมีการไล่เรียงหาผู้รับผิดชอบ คือคำสุดท้ายตดที่ใครคนนั้นก็จะเป็นคนรับผิดชอบ อย่างไรก็ตามก็เป็นเพียงการร้องเล่นสนุก ๆ เท่านั้น มักไม่มีผู้ยอมรับจริง ๆ นอกจากยอมให้มีการหยอกล้อกันเพื่อเกิดความครื้นเครงและไม่เป็นการกกดั้นเจ้าของก่อกวนจริงเท่านั้นเอง

การเล่นต่อคำ กอ เอ้ย กอ ไก่

ก เอ้ย ก ไก่ ไก่อะไร ไก่แจ้ แจ้อะไร แจ้ฟ้า ฟ้าอะไร ฟ้าแลบ แลบอะไร
 แลบลิ้น ลิ้นอะไร ลิ้นชก ชกอะไร ชกมิด มิดอะไร มิดโกน โกนอะไร โกน
 หนด นวดอะไร นวดคำ คำอะไร คำน้ำ น้ำอะไร น้ำพริก พริกอะไร
 พริกไทย ไทยอะไร ไทยกอ กออะไร ก ไก่ (ใครสามารถกลับมาที่เดิมได้เป็นผู้ชนะ)

การเล่น แม่งอเอ๋ย

แม่งอเอ๋ย กินน้ำบ่อไหน กินน้ำบ่อทราย ย้ายไป ก็ ย้ายมา
 กินน้ำบ่อหิน บินไป ก็ บินมา กินน้ำบ่อโสภ
 โยกไป ก็ โยกมากินหัว กินหาง กินกลางตลอดตัว

เพลง ยายฉิม

ฝน สิม สิม ยายฉิม เก็บเห็ด ได้เห็ด สอง หัว ได้ฝัว สองคนได้กะนน สองลูก

เพลง ฝนตกแดดออก

ฝนตกแดดออกนก กระจอกเข้ารัง แม่ม่ายใส่เสื้อ สาก กะเบือ เหน็บข้างหลัง

เพลง กู้กู่

กู้กู่ กะยู นกเขา ขัน เชา เชา อีเม้า ตู้กแก

เพลง อีแดง

อีแดงแกงไก่	ใส่พริกไทยร้อยเม็ด
อีแดงบอกว่าเผ็ด	ใส่พริกไทยเม็ดเดียว

เพลง ไอ้เข้ ไอ้โงง

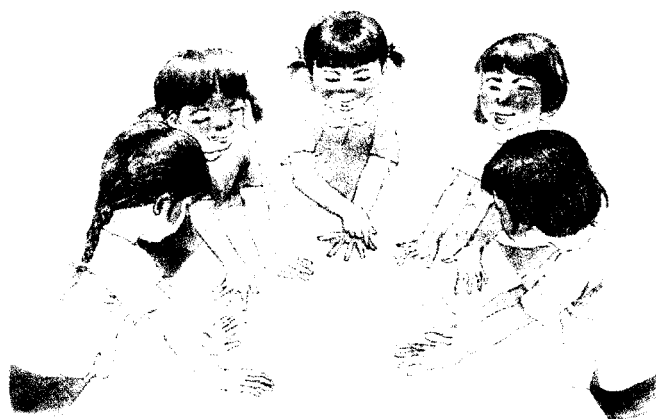
ไอ้เข้ ไอ้โงง กัดโลงไม้สัก ไอ้พินหักกัคนไม่เข้า

ไอ้เข้ ไอ้โงง อยู่โพรงไม้สัก ไอ้พินหักกัคนไม่เข้า

เพลง ส้มมะหลดง ส้มมะหลดิง

ส้มมะหลดง ส้มมะหลดิง มะเจี้อออกดอก มะกอกออกฝัก

ฝัวไม่รัก ไปโทษใครโหว้ย

เพลง จำใจ มะเขือเปราะ

จำใจมะเขือเปราะ กะเทาะหน้าแว่น พายเรือออกแอ่น
 กระแทนตันกุ่ม สาว ๆ หนุ่ม ๆ อาน้ำทำไหนด
 อาน้ำทำวัด เอาแป้งที่ไหนด ผัด เอากระจกที่ไหนดส่อง
 เยี่ยม ๆ มอง ๆ นกขุนทองร้อง วู้ว!

เพลง จำใจเม็ดขนุน

จำใจเม็ดขนุน ใครมีบุญได้กินต่อพระ ใครตะกละได้กินเหลือเณร

เพลง จำใจ จำเคี้ยว

จำใจ จำเคี้ยว มะเขือเตาะเตะ น้ำเต้าเตาะเตะอยู่โคนขอไฟ ชักกะเล็ก ชัก
 กะไล้ ไช...คอช้าง....

เพลง โยกเยก

โยกเยกเอย น้ำท่วมเมฆกระต่ายลอยคอ งูเขียวหางงอ
 ลอยคอโยกเยก

เพลง แมงมุม

แมงมุมเอย ขยุ้มหลังคา แมวกินปลา หมากินก้าง แมงวันตบแป๊ะ

เพลง หนังสือจ๋า

หนังสือ.....เอ๋ย.....หนังสือจ๋า ไปไหนกันมาเป็นแถว ๆ
กินข้าวแล้วหรือยัง มานั่งเฉย กินหมากปากแดง

เพลง ตั้งไข่

ไข่ ไข่ ไข่ ไข่ล้มมาตัมไข่กิน
ไข่ตกดิน อย่ากินของกูเนื้อ

เพลง จีเจี้ยวเอ๋ย

จีเจี้ยวเอ๋ย หมองลายเจี้ยว เจี้ยวลูกนก
จับใส่ปาก ร้องจีจีบ

เพลง อิมอญซ่อนผ้า

อิมอญ ซ่อนผ้า ตักตา อยู่ข้างหลัง ไว้โน่นไว้นี้ มันจะตีตุคเออ

เพลง ล้อเลียน ล้อเล่น

ผมเปียมาเลียใบตอง พระตีกลอง ตะลุ่ม ตุ่ม โหม่ง
ผมจุกคลุกซี่ไก่ หัวละไฟ หัวละเฟื่อง
หัวล้านหัวเหลือง หัวละเฟื่อง หัวละไฟ
หัวโล้นโกนใหม่ ๆ ควกซี่ไก่ มาใส่หัวโล้น
หัวโล้นโกนเก่า ๆ ควกซี่เถ้า มาใส่หัวโล้น

เพลง รี้ รี้ ข้าวสาร

รี้ รี้ ข้าวสาร สองทะนานข้าวเปลือก เด็กน้อยกะตาเหลือก
 เลือกท้องโบลาน เก็บเบี้ยได้ถูกร้าน คคข้าวใส่จาน
 พาลเอาคนข้างหลังไว้

เพลง อี้ออก ก้อก แก้ก

อี้ออก ก้อก แก้ก มาทำไม
 มาซื้อดอกไม้ ดอกอะไร
 ดอก..(อะไรก็ได้)... อ่าให้ใคร
 เอาให้คุณยาย ยายอะไร
 คุณยายทั้งหมด จะพาไปไหน
 จะพาไปคูหนัง หนังสือไหน
 หนังสือทำยาง ฉันไม่มีสตางค์
 ฉันจะออกให้ ทำไมหน้าขาว
 ฉันประแป้ง ทำไมผมยาว
 ฉันเป็นแม่เงือก ทำไม...ตา...โบ้
 ฉัน...เป็น.... ผี....

นอกจากนี้ในบ้านลาดบ้านเรายังมีคำพูดและเพลงประกอบกิจกรรมการเล่นต่างๆ ที่มีคนเฒ่าคนแก่บางท่านพอจดจำได้ เช่น คำพูดประกอบการเคาะหรือตีสิ่งของต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเสียง ในวันที่เกิดปรากฏการณ์ ราหุอมจันทร์ (จันทร์คราส) ทุกคน ทุกบ้าน จะช่วยกันร้องตะโกน ดัง ๆ ว่า “ช่วย โห่วย ช่วย โห่วย ตีจอก ตีจัน ช่วยพระจันทร์กัน ค้วย ช่วย โห่วย ช่วย โห่วย” แล้วตีเกราะเคาะไม้ไปเรื่อย ๆ สลับกับการวิ่งไปเคาะต้นไม้ ผลต่าง ๆ ที่ปลุกไว้ แล้วร้องว่า “คก ๆ ๆ ๆ” ซึ่งในสมัยก่อนมีความเชื่อว่าหากช่วยกันส่งเสียงให้คังราหูจะตกใจกลัว เป็นการช่วยไล่ราหูให้คายดวงจันทร์ พอช่วยพระจันทร์ เสร็จแล้วพระจันทร์ก็จะตอบแทนเราโดยการให้ไม้ผลของเราติดคกเต็มที่ ต่อมาระยะ หลัง ๆ บ้านลาดบ้านเรา พอมีปรากฏการณ์ ราหุอมจันทร์หรือ จันทร์คราส ครั้งใดกลับมี แต่เสียงยิงปืนหลากชนิดดังขึ้นช่วยพระจันทร์แทนเสียงตีโกลก โขกกะลาอย่างสมัยก่อน เลยทำให้ไม่มีใครกล้าวิ่งไปเคาะผลหมาก-รากไม้ของตนคงเพราะกลัวลูกหลง แต่ทั้งนี้ก็มี หลายกิจกรรมที่ยังคงมีการเล่น การร้อง อยู่เรื่อย ๆ อย่างแพร่หลายเด็ก ๆ คำพูดหรือคำ ร้องบางคำไม่สามารถนำมาเผยแพร่ได้เนื่องจากใช้คำที่ไม่สุภาพซึ่งในสมัยก่อนอาจยัง ไม่มีการบัญญัติคำสุภาพใช้แทนหรืออาจเป็นเพราะชาวบ้านชนบทไม่ได้ร่ำเรียนหนังสือ ไม่รู้ภาษาที่สุภาพ หรือชาวชนบทใช้คำไทยแท้ ๆ คำใดคจนเป็นปกติ ไม่ถือเป็นคำหยาบ คายอะไร ในปัจจุบันยังมีการนำมาเล่นพูดหรือร้องประกอบการเล่นบ้างแต่ก็เสียงหรือ แปลงเป็นคำอื่นให้ฟังดูสุภาพและยังไม่สูญเสียความหมายไป

บ้านลับแลที่เขาน้อย

เขาน้อยตั้งอยู่บริเวณตำบลถ้ำรงค์ อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี เขาน้อยมีขนาดเล็กกว่าเขาน้อย ไคอิฐและเขาวัง มีวัดตั้งอยู่บริเวณเชิงเขาเรียกว่าวัดเขาน้อย มีการสร้างพระอุโบสถข้างบนทางด้านทิศเหนือ มองเห็นได้สง่างาม มีตำนานเล่ากันว่าหนุมานหอบก้อนหินเพื่อจองถนนไปลงกา เมื่อกองทัพพระรามไปสู่รบกับทศกัณฐ์ ส่วนก้อนหินที่ติดหน้าเข็งตกลงมาก่อนหนึ่งกลายเป็นเขาน้อยเดี๋ยวนี้ อีกก้อนหนึ่งตกห่างออกไปเป็นเขาพนมขวิด มีเรื่องแปลกเกี่ยวกับเขาน้อยนี้ มีครั้งบริเวณนี้ยังเป็นป่าดงดิบ มีบ้านคนไม่มากจะอยู่ห่างจากเขาน้อย เขาว่าที่นี่เป็นเมืองลับแล มีชายหนุ่มคนหนึ่งไปเกี่ยวหญ้าเดินหลงทางไปหมู่บ้านลับแลหาทางออกไม่ได้ก็ไปมีเมียและลูกที่นั่น บ้านลับแลนี้จะไม่มีผู้ชายเลย และเขาจะไม่มีใครพูดโกหก คนที่พูดโกหกจะอยู่ในสังคมเมืองลับแลไม่ได้

วันหนึ่งแม่ของเด็กมีธุระออกไปข้างนอก ลูกเกิดร้องไห้ พ่อปลอบลูกก็ไม่ยอมหยุดร้องจึงพูดว่า “อย่าร้องเลย ลูก แม่มาแล้ว แม่มาแล้ว” แม่ยายได้ยินเข้าก็ว่า ลูกเขยพูดโกหก เมื่อลูกสาวกลับมาจึงเล่าให้ฟัง เมียจึงบอกชายคนนั้นว่าเขาได้ทำผิดกฎของที่นี่ จะต้องออกไป โดยที่เมียมาส่งที่ประตูทางออก พร้อมด้วยผ้าห่อหนึ่งแล้วสั่งกำชับว่าอย่าแกะห่อผ้านี้ก่อนที่จะกลับถึงบ้าน

เมื่อชายคนนั้นเดินมาครึ่งทางรู้สึกว่ามันหนักมาก จึงแกะออกมาดูเห็นเป็นเพียงขมึ้นทั้งนั้นจึงเททิ้งไป บังเอิญติดชายผ้าไปแฉ่งเดียว เมื่อกลับมาถึงบ้านก็แกะออกมาดูเห็นขมึ้นก้อนนั้นเป็นทอง เลยจะเดินกลับไปหาดูแต่ไปไม่ถูก พยายามเดินวนหาแต่กลับหาไม่พบ จึงต้องกลับมาบ้านด้วยความเศร้าเสียใจ

ยังมีเรื่องเล่าอีกว่า ในสมัยก่อนถ้าใครไปอาบน้ำใกล้ภูเขาลูกนี้ จะได้ยินเสียงคนตรีโบราณบรรเลงมาจากเขาน้อยอยู่บ่อย ๆ และยังเล่ากันต่อมาอีกว่า ในถ้าเขาน้อยนี้ยังคงมีคนพบเห็นด้วยขามข้าของเครื่องใช้ที่เป็นกระเบื้องเผาสมัยโบราณอยู่ในถ้ำเขาน้อยด้วย

ตายายกับหลานชายชื่อโจด

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้วมีตายาย หลานชายคนหนึ่งชื่อนายโจดตากับยายทำ อาชีพปลูกถั่ว ปลูกงา ปลูก พริก แพง แดง น้ำเต้า เมื่อแก่จะออกไปไหนกันแก่ก็จะบอกให้นายโจดคอยเฝ้าถั่วงาไม่ให้หนักกา มารบกวนจิกกินได้ อยู่มาวันหนึ่งตายายบอกกับนายโจดว่าถ้าหากว่า มีนกมากมากรวน ให้เอาตาข่ายจับนกมาลวกน้ำร้อนถอนขนได้เป็นอาหารมือเย็นเสียเลย นายโจดก็ทำตามที่ตากับยายบอก ครั้นเมื่อนกบินมานายโจดก็พยายามดักจับนก มาลวกน้ำร้อนถอนขนแล้วก็ปล่อยนกไปวิ่งไปทั่วบ้าน ตกเย็นตายายกลับมาถึงบ้าน นายโจดไล่ต้อนนกให้วิ่งตามยายเข้าไปในครัวยายก็พูดคุ่ว่าเข้ามาทำไม ยังไม่มีกับข้าวอะไรกินเลยโจดบอกว่ามีแล้วนี่ไงคือนกยายก็บอกกับโจดว่านกที่โจด ลวกน้ำร้อนถอนขนนี้มันยังไม่ตายอย่างนี้กินไม่ได้ต้องตัดหัวออกstonอะไรจำไว้บ้าง

หลายวันต่อมาพอฤดูหน้าเห็ดโคน นายโจดก็ไปหาเห็ดโคนในป่านายโจดจำ คำสั่งสอนของยายได้ว่าถ้าจะทำอาหารกิน ต้องตัดหัวออกเสียก่อนจึงจะกินได้นายโจด ก็ตัดหัวเห็ดโคนเสียหมดเอาแต่ส่วนที่เป็นต้นเห็ดมา โจดเข้าไปหายายในครัวเอาเห็ด ไปให้ยายดูยายเห็นดังนั้นก็เอ็ดตะโรลั่นบ้านบอกว่าเห็ดมันอร่อยอยู่ที่หัวจำไว้ถ้าเก็บเห็ด ต้องขูดรากถอน โคนมาให้หมดโจดได้ฟังดังนั้นก็พยักหน้ารับเหมือนเข้าใจที่ยายพูดทุก ครั้ง

อยู่มาวันหนึ่งนายโจดก็เข้าไปในป่าอีกเห็นรังผึ้งรังใหญ่โจดก็รีบเอาผ้าห่อแล้วก็ สับกิ่งไม้ที่มีผึ้งติดอยู่มาด้วยแล้วก็กลับมาหาตากับยายบอกว่าไปตัดผึ้งมาแล้ว รีบเปิดผ้า ที่ห่อผึ้งไว้ให้ยายดูปรากฏว่าพอคลี่ผ้าออกผึ้งก็บินออกมาตอมตายาย รวมไปถึงตัวเองก็ โคนผึ้งตอมจนตัวปูดบวมไปหมด คราวนี้ยายทนไม่ไหวเอาไม้ไล่ต้อนนายโจดแล้วก็สั่ง สอนว่าเวลาจะตัดผึ้งให้เอาคว้นไฟลนให้ตัวผึ้งมันอ่อนเพลียก่อนแล้วค่อยตัดรังผึ้ง ว่าแล้วก็ไล่ตะเพิดนายโจดออกไปด้วยความโมโหตั้งแต่วันนั้นเป็นต้นมาโจด ก่อไฟให้มี คว้นฟุ้งทั้งวัน เข้ายันค่ำ

วันหนึ่งมีเสือโคร่งตัวใหญ่ตัวหนึ่งเดินเข้ามาหมายจะตะครุบและขย้ำนายโจด นายโจดก็โคดชูกบไฟเดินจ้องข่อง ๆ ข่อไฟไปที่ตัวเสือโคร่ง เสือโคร่งถอยโจด เดินตาม ควงบไฟเข้าไปใกล้ตัวเสือโคร่ง เสือโคร่งตกใจวิ่งหนีตาเล็ดตาลานเข้าป่าหายไปในไม่ช้าอีก

นิทานเรื่องนี้เป็นนิทานที่เล่าต่อสืบกันมาช้านานแล้วว่ากันว่าพระในวัดแห่งหนึ่ง เป็นคนเล่าให้เด็ก ๆ ในวัดฟังเนื่องจากต้องการสั่งสอนเด็กวัดที่ตัวโตแต่ว่าโง่งงลักษณะ คล้ายกับนายโจดพระท่านจึงต้องการเตือนสติให้เด็กในวัดรู้จักมีไหวพริบและยังสอน คนฟังนิทานว่าไม่ให้ถือสาหาความ เมื่อคราเด็กวัดทำผิด คิดทำใจปลงเสียว่าคนเราแม้ จะโง่งงอย่างไรวันหนึ่ง อาจมีประโยชน์อยู่บ้างไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง

เศรษฐีม่าย

มีเศรษฐีม่ายคนหนึ่งมีลูกชายสองคน ลูกชายแต่งงานออกเรือนไปทำให้แกมี ลูกสะใภ้สองคน แต่เศรษฐีมีสมบัติมากไม่รู้จะให้ใครดี แกก็มาตริตรองว่าจะให้ ลูก คนไหน สมบัติมันเยอะ ถ้าไม่มีมันจะล้างผลาญสมบัติหมด แกก็ซื้อหมากดิบมาร้อยหนึ่ง แบ่งให้คนละห้าสิบ ให้ลูกสะใภ้ ทั้ง 2 ไปเจียน ว่าใครจะเจียนได้มากน้อย เพียงใด สะใภ้คนเล็กเจียน ก็เจียน ข้าง ๆ มันขอปูนเขามากิน แต่สะใภ้ใหญ่มันก็เจียนส่ง เจียน ชูย ทำชูยอย่างนั้นแหละ สะใภ้เล็กมันก็หันชอยให้แม่ฟัวหมด แม่ฟัวก็เอาหมากที่ ลูกสะใภ้เจียน ไปนับดูไปสำรวจว่าใครได้มากน้อย สะใภ้ใหญ่ได้น้อย สะใภ้เล็กได้มาก สะใภ้ใหญ่มันกินหมากดี มันล้างปากล้างคอกหมดไม่ให้แม่ฟัวจับได้ว่ามันกิน สะใภ้เล็กก็ กินแต่ให้แม่ฟัวเห็นว่าหล่อนกินหมาก ทีนี้แม่ฟัวก็ลองว่าสะใภ้เล็กนั้นมีนิสัย ใจคอดี จึง ลองดูอีก มาค้ำบ้านลูกสะใภ้ใหญ่ก่อน สะใภ้บ้านใหญ่พอแม่ฟัวมาค้ำดีใจ จะได้ทำ คะแนนเอาสมบัติ รีบซื้อเปิดซื้อไก่ ขนมห้อยทอง ขนมหม้อแกง และอาหาร ดี ๆ ให้แม่กิน แม่ฟัวก็ไม่ได้ว่าอะไร พอรุ่งขึ้นมาแกไปบ้านแก และลองมาค้ำบ้าน สะใภ้เล็ก สะใภ้เล็กก็ไม่มีอะไรต้อนรับขับสู้ที่หรรษา ไปเก็บผักกระถินข้างรั้วข้าง คำลึงบ้าง มะละกอ มีปลาสดอยู่ตัวหนึ่ง แต่ตัวมันใหญ่ ก็แกงส้ม เอาหัวกะหางแกง แล้วก็เอาท่อนล่างปิ้งให้แม่ฟัว แม่ฟัวก็กิน ต้มผักค่าน้ำพริกกินไม่ไปซื้อของหรรษา ฟุ่ม เพื่อยเลย แล้วในสวนข้างบ้านก็มีกล้วยกับมะละกอสุก ชมพู่ที่ปลูกไว้ให้แม่ฟัวกิน แม่ ฟัว กินไม่ได้พูดอะไร แกมานึกไตร่ตรองทบทวนว่า เออ สะใภ้เล็กนี่คงเก็บสมบัติอยู่ที่ยก สมบัติให้สะใภ้เล็กทั้งนั้น สะใภ้ใหญ่ก็ไม่ให้อะไรมา สะใภ้ใหญ่ก็เคืองว่าอุตสาห้าหา ของดีให้กิน ให้ใช้ไม่เหมือนสะใภ้เล็กให้กินมะละกอ กล้วยน้ำว้า ชมพู่ กลับยกสมบัติ ให้สะใภ้หมด

กิจกรรมประจำบทที่ 6

ตอนที่ 1

คำชี้แจง เมื่อศึกษาเรื่อง “ ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่น ” เสร็จแล้วให้นักเรียน
ปฏิบัติ กิจกรรมต่อไปนี้

1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรกับการมีภาษาถิ่นที่ใช้กันในเฉพาะในท้องถิ่น
ของนักเรียนเอง
.....
.....
2. นักเรียนคิดว่าการที่ใช้ภาษาที่ใช้ ในท้องถิ่นสื่อสารกับคนต่างถิ่นที่ไม่รู้ภาษา
ของเรานั้นเหมาะสมหรือไม่ เพราะเหตุใด
.....
.....
3. จงบอก ข้อดี - ข้อเสีย ของการใช้ภาษาถิ่น
.....
.....
4. นิทานพื้นบ้านแต่ละเรื่องมีจุดเด่นอย่างไร และน่าสนใจอย่างไร
.....
.....
5. จงแสดงความคิดเห็นว่าวรรณกรรมในท้องถิ่นประเภทใดที่นักเรียนชอบ เพราะเหตุใด
.....
.....

ตอนที่ 2

นักเรียนสืบค้นวรรณกรรมมุขปาฐะอื่น ๆ เช่น เพลงพื้นบ้าน เพลงกล่อมเด็ก นิทาน
ปริศนาคำทาย สำนวน สุภาษิต ฯลฯ โดยการสัมภาษณ์ ปราชญ์ชาวบ้านหรือภูมิปัญญา
ในท้องถิ่นแล้วรวมเล่มจัดทำเป็น “คลังวรรณกรรมประจำถิ่น”

สัมภาษณ์

ปราชญ์ชาวบ้าน

นานบุญช่วย – นางผล แยมสรวล บ้านหนองแกใต้ ตำบลไร่สะท้อน
 นางทองคำ เขียวอยู่ บ้านหาดทราย ตำบลท่านเสน
 นางประนอม อินทร์เนตร บ้านศาลาหมูสี ตำบลบ้านลาด
 นางวิเชียร สุวรรณราช บ้านศาลาหมูสี ตำบลบ้านลาด
 นางเอื้อง ชูศรี บ้านคอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์
 นายลبيب หอมหวาน บ้านคอนข่อย ตำบลลาดโพธิ์
 นายกรี เกิดหนู บ้านหนองคาง ตำบลไร่สะท้อน
 นางเชื้อ มีนุช บ้านไร่กว้าง ตำบลไร่สะท้อน

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

นายสุตสาคร น่วมมะโน บ้านระหารน้อย ตำบลตำหรุ
 นางอรวรรณ ดวงเดือน บ้านลาด ตำบลบ้านลาด
 นายฉล้อน โฉมงาม บ้านถ้ำรงค์ ตำบลถ้ำรงค์
 นายพงศธร มีลิ บ้านหาด ตำบลบ้านลาด
 นายสมชาย มีนุช บ้านหนองคาง ตำบลไร่สะท้อน
 นายสุกิจ น้อยสำราญ บ้านหนองกระเจ็ด ตำบลหนองกระเจ็ด

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ (2549) *ภูมิปัญญาไทยมรดกไทย* สำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- ทองใบ แท่นมณี (2551) *พุดจาภาษาเพชร* สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
กระทรวงวัฒนธรรม : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
- วันอาสาศรี ระหว่างบ้าน (2545) “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น รายวิชา ท 035
วรรณกรรมท้องถิ่นสำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย จังหวัดเพชรบุรี”
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนภาษาไทย
มหาวิทยาลัยศิลปากร
- สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี (2551) *เอกสารประกอบการสัมมนา “ภาษาถิ่นก็
ภาษาไทย” ภาคกลาง จังหวัดเพชรบุรี (อัดสำเนา)*
- สุริย์พร ศรีคำรณ. (2544) *พจนานุกรมคำสำนวน ภาษิตที่ใช้ในท้องถิ่นอำเภอบ้านลาด
จังหวัดเพชรบุรี เพชรบุรี* : โรงเรียนวัดหนองแก องค์การบริหารส่วนจังหวัด
เพชรบุรี ร่วมกับ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดเพชรบุรี
- _____. (2550) *เพชรบุรีเมืองงาม : งามวัฒนธรรมประเพณี เพชรบุรี* ธรรมสาร
องค์การบริหารส่วนจังหวัดเพชรบุรี ร่วมกับ สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด
เพชรบุรี
- _____. (2551) *เพชรบุรีเมืองงาม : งามวัฒนธรรมประเพณี เพชรบุรี* ธรรมสาร
อนุสรณ์งามพระราชทานเพลิงศพพระครูประดิษฐ์วัชรการ (บุญมา
ฐานิสฺสโร) (2550) เพชรบุรี เพชรภูมิการพิมพ์

บทที่ 3

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

1. สรุปผล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่องบ้านลาดบ้านเราและเพื่อตรวจสอบคุณภาพของหนังสือดังกล่าว พร้อมทั้งประเมินความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณภาพของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง บ้านลาดบ้านเรา ผู้ศึกษาได้ค้นคว้าจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ การสร้างและพัฒนาหนังสือ มีสามขั้นตอน คือ ขั้นตอนการสร้างหนังสือ การปรับปรุงคุณภาพจากข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ โดยการประเมิน นำหนังสือที่ปรับปรุงแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียนประเมิน ดังรายละเอียดแต่ละขั้นตอนต่อไปนี้

1.1 การสร้างหนังสือ ผู้ศึกษาได้ศึกษาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ช่วงชั้นที่ 3 แล้ววิเคราะห์ความสอดคล้องของมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น ศึกษาเอกสาร ตำรา แนวทางในการสร้างหนังสือเพิ่มเติม ประมวลข้อมูลเกี่ยวกับบ้านลาด กำหนดโครงการสร้างของหนังสือประกอบด้วยเนื้อหาจำนวน 6 บท กำหนดให้มีภาพประกอบ และมีกิจกรรมท้ายบท

1.2 ขั้นตอนการปรับปรุงคุณภาพของผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้ศึกษาได้รวบรวมและวิเคราะห์ข้อเสนอแนะต่าง ๆ ของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งด้านเนื้อหา และภาพประกอบแล้วจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์

สรุปผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

1.2.1 การตรวจสอบคุณภาพของหนังสือโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลปรากฏดังนี้

1) ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดและจำนวนหน้าของหนังสือเหมาะสม จับถือได้สะดวก ตัวอักษรสวยงาม อ่านง่าย และชัดเจน ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.33 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าลักษณะการเข้าเล่มระดับมากสรุปว่าลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์มีคุณภาพและเหมาะสม ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ได้

ค่าเฉลี่ยในภาพรวม ($\bar{X} = 4.33$) โดยมีรายละเอียดดังนี้ การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดและจำนวนหน้าของหนังสือ จับถือได้สะดวก ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัย และตัวอักษรสวยงาม อ่านง่ายและชัดเจนเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.33$) การเข้าเล่มเหมาะสม เปิดอ่านง่าย เหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.00$)

2) ภาพประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ภาพประกอบตรงกับเรื่อง การแบ่งบทเนื้อหา มีความเหมาะสม ภาพประกอบสวยงามชัดเจน ภาพประกอบส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษ และจำนวนของภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมาก สรุปว่าภาพประกอบมีคุณภาพเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นในด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ทุกรายการมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

3) เนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ชื่อหนังสือ “บ้านลาดบ้านเรา” น่าสนใจ การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม การจัดลำดับบทสัมพันธ์กับเนื้อหาน่าสนใจ การตั้งหัวข้อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อหาในบท ความยาวของเนื้อหาในแต่ละบทเหมาะสมกับวัยและความสนใจ เนื้อหาแต่ละบท แต่ละหัวข้อมีความน่าสนใจ และการอธิบายความเข้าใจง่าย ชวนให้ติดตาม ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมาก สรุปว่าเนื้อหามีคุณภาพเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นด้านเนื้อหา ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ทุกรายการมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

4) การใช้ภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การใช้ภาษาที่เขียนเรียบเรียงเนื้อหาเหมาะสม ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา เข้าใจง่าย เหมาะกับวัย การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.33 อยู่ในระดับมาก สรุปว่าการใช้ภาษามีความเหมาะสม ผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นด้านการใช้ภาษา ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

5) คุณค่าและประโยชน์ของหนังสือ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า เนื้อหาส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น ซึ่งควรค่าแก่การรักษา ปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน และส่งเสริมการเรียนการสอน

ด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ค่าเฉลี่ยมีค่า 4.67 อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) สรุปว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าและประโยชน์เหมาะสมที่จะใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.2.2 การประเมินความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพของหนังสือโดยนักเรียน ผลปรากฏดังนี้

1) ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

นักเรียนมีความเห็นว่า การเข้าเล่มแน่นหนาและประณีต และการออกแบบหนังสือจัดได้เหมาะสม ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.37 ($\bar{X} = 4.37$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก สรุปว่าลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์มีคุณภาพและเหมาะสมในระดับมาก

2) ภาพประกอบ

นักเรียนมีความเห็นว่า สอดคล้องกับเนื้อหา น่าสนใจชวนอ่าน และคำอธิบายภาพ ทำให้เข้าใจภาพและเนื้อหามากขึ้นค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.60 ($\bar{X} = 4.60$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปว่าภาพประกอบมีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

3) เนื้อหา

นักเรียนมีความเห็นว่า เนื้อหาน่าสนใจชวนติดตาม และเนื้อหาไม่สับสน อ่านเข้าใจง่าย ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.50 ($\bar{X} = 4.50$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปว่าเนื้อหามีคุณภาพเหมาะสมในระดับมากที่สุด

4) การใช้ภาษา

นักเรียนมีความเห็นว่า ง่ายต่อการอ่านและทำความเข้าใจ อธิบายได้ชัดเจนเห็นภาพพจน์ และทำความเข้าใจได้ทันทีค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.30 ($\bar{X} = 4.30$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก สรุปว่าการใช้ภาษามีความเหมาะสมในระดับมาก

5) คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

นักเรียนมีความเห็นว่า รักและภูมิใจในท้องถิ่น ได้แนวทางปฏิบัติเพื่อสืบสานประเพณีสำคัญในท้องถิ่น ตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น และได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์สามารถเอาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ค่าเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 4.76 ($\bar{X} = 4.76$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปว่าหนังสือเล่มนี้มีคุณค่าและประโยชน์เหมาะสมกับนักเรียน

2. อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง บ้านลาดบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จังหวัดเพชรบุรี มีผลการศึกษาน่าสนใจดังนี้

2.1 ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียนมีความเห็นในภาพรวมว่ามีความเหมาะสม การออกแบบปกหนังสือที่น่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดและจำนวนหน้าของหนังสือ จับถือได้สะดวก ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัย และตัวอักษรสวยงาม อ่านง่ายและชัดเจน โดยเฉพาะมีการพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทยนั้น ทั้งผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียนมีความเห็นตรงกันว่า เหมาะสมมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ จินตนา ไบกาซูยี (2542 : 143) ที่กล่าวว่า การใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสมกับความรู้และประสบการณ์ทางด้านการใช้ภาษาของผู้อ่านสามารถเสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนของความรู้และตามการพัฒนาการสติปัญญาของผู้อ่าน

2.2 ภาพประกอบ

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียนมีความเห็นในภาพรวมว่าภาพประกอบ มีความเหมาะสม ภาพประกอบตรงกับเรื่อง การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม ภาพประกอบสวยงามชัดเจน ภาพประกอบส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษ และจำนวนของภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา สรุปว่าภาพประกอบมีคุณภาพเหมาะสมมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมพร จารุณี (2540 : 13) ที่กล่าวว่าภาพช่วยเสริมสาระและเรื่องราวทำให้ผู้อ่านเข้าใจเนื้อหาสาระได้รวดเร็ว และไม่ผิดพลาด ภาพช่วยดึงดูดความสนใจ ภาพประกอบจะต้องมีสีสันหลากหลาย สวยงามและชัดเจน มีความถูกต้องและสอดคล้องกับเนื้อหาสาระ ช่วยส่งเสริมความเข้าใจ และช่วยเสริมสร้างจินตนาการอีกด้วย

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่าภาพประกอบสอดคล้องกับเนื้อหา น่าสนใจชวนอ่าน คำอธิบายภาพ ทำให้เข้าใจภาพและเนื้อหามากขึ้น

2.3 เนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า ชื่อหนังสือที่น่าสนใจ การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม การจัดลำดับบทสัมพันธ์กับเนื้อหาน่าสนใจ การตั้งหัวข้อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อหาในบทความของเนื้อหาในแต่ละบทเหมาะสมกับวัยและความสนใจอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ เทียมจันทร์ ศรีสังข์ (2542:12-13) ที่กล่าวอธิบายคุณลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่ดีไว้ว่า เนื้อหาของหนังสืออ่านเพิ่มเติมต้องสอดคล้องกับหลักสูตรซึ่ง นอกจากนี้แล้วเนื้อหาต้องมีความทันสมัยและถูกต้อง ผู้อ่านได้รับความรู้ ได้ความเพลิดเพลินจากการอ่านและสามารถสรุปเรื่องราว

หรือใจความสำคัญได้เนื้อหาแต่ละบท แต่ละหัวข้อมีความน่าสนใจ และการอธิบายความเข้าใจง่าย ชวนให้ติดตาม ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า เนื้อหาน่าสนใจชวนติดตาม และเนื้อหาไม่สับสน อ่านเข้าใจง่าย

2.4 การใช้ภาษา

ผู้ทรงคุณวุฒิและนักเรียนมีความเห็นว่า การใช้ภาษาในภาพรวมเหมาะสมระดับมากถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม เข้าใจง่าย เหมาะกับวัย และการใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน สอดคล้องกับคำกล่าวของ จินตนา ไบกาชุยี (2542 : 215 – 218) กำหนดแนวทางในการเขียนหนังสืออ่านเพิ่มเติมให้มีลักษณะน่าอ่านและใช้สอยให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านสำนวนภาษา ต้องเป็นภาษาไทยที่ติดถนัดคือ ใช้คำที่ถูกต้องตามหลักภาษาตรงความหมาย สะกดถูกต้องตามหลักพจนานุกรม เลือกใช้คำเด่น ๆ หลีกเลี่ยงคำศัพท์วิชาการใช้คำศัพท์ที่บัญญัติแล้ว และใช้สำนวนภาษาที่เพิ่มสีสัน เป็นต้น

สรุปว่าการใช้ภาษามีความเหมาะสม ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก

2.5 คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่าคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น ซึ่งควรค่าแก่การรักษา เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตน และส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยรักการอ่าน ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ ลักขณา รอดสน (2540 : 28) กล่าวถึงความสำคัญของหนังสืออ่านเพิ่มเติมว่า เป็นสื่อ การสอนที่มีประโยชน์ทั้งต่อผู้สอนและผู้เรียน เป็นหนังสือที่ช่วยส่งเสริมให้ผู้อ่านมีความรู้กว้างขวางยิ่งขึ้น ช่วยส่งเสริมทักษะการอ่านและเป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้าความรู้เพิ่มเติม รวมทั้งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน

ส่วนนักเรียนมีความเห็นว่า อ่านแล้วมีความรักและภูมิใจในท้องถิ่น ได้แนวทางปฏิบัติเพื่อสืบสานประเพณีสำคัญในท้องถิ่น ตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น และได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ สามารถเอาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

2.6 ภาพรวมของหนังสืออ่านเพิ่มเติม

ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นเกี่ยวกับภาพรวมของหนังสือมีความเหมาะสมระดับมาก จึงสรุปได้ว่าหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง บ้านลาดบ้านเรา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรีที่สร้างขึ้นมีความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ สามารถนำไปพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามมาตรฐานการเรียนรู้ ช่วงชั้นที่ 3 สารการอ่าน มาตรฐานที่ ท 1.1 ที่ได้กำหนดไว้ว่า “ผู้เรียนสามารถใช้กระบวนการอ่านเพื่อสร้างความรู้และ

ความคิด ไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหาและสร้างวิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิตอีกทั้งเป็นการสร้างนิสัยรักการอ่าน”

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 ครูควรทำความเข้าใจเนื้อหาของหนังสือให้ชัดเจนเพื่อจะได้เสนอแนะผู้เรียนในการใช้หนังสือได้อย่างถูกต้อง

3.1.2 ครูควรใช้หนังสือนอกจากใช้เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมนอกเวลาเรียนแล้วครูผู้สอนยังสามารถนำหนังสือไปใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยบูรณาการทักษะการอ่าน การฟัง การพูด การเขียน และการคิด เพื่อให้การจัดการเรียนการสอนมีความสมบูรณ์เป็นไปตามธรรมชาติวิชาภาษาไทย

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาคั้งต่อไป

3.2.1 ควรมีการสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมที่เกี่ยวกับ ภูมิปัญญาท้องถิ่นของเพชรบุรี ทั้งในระดับอำเภอและระดับจังหวัด

3.2.1 ควรมีการนำเสนอข้อมูลที่เป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมในรูปแบบของหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ แบบมัลติมีเดีย

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ เข้มเกษร (2540) *การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น* กรุงเทพมหานคร โอเคียนสโตร์
- กัญชลิภา กล้วยกลาง (2542) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง สิ่งแวดล้อมของจังหวัดสุโขทัย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ภาควิชา
ประถมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กัลปพฤกษ์ มุงเมือง (2546) “การพัฒนาหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองเทิงบ้านฉันสำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครินทร์
- กาญจนา คุณารักษ์ (2537) *หลักสูตรและการพัฒนา นครปฐม คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร*
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน (2545) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ
พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545* กรุงเทพมหานคร พรึกหวาน
กราฟฟิค
- คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน (2544) *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 พ.ศ. 2545 – 2549* กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหนังสือ
- จันทร์ ทงสมัคร (2541) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ประเพณีท้องถิ่นนครศรีธรรมราช
สำหรับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดนครศรีธรรมราช” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยศรีนครินทร์
- จินตนา ไบกาซูยี (2542) “หลักเกณฑ์ในการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม” ใน *เอกสารประกอบการ
ประชุมการจัดทำหนังสืออ่านเพิ่มเติม* กรุงเทพมหานคร ศูนย์พัฒนาหนังสือ
กรมวิชาการ
- ชุติมา สัจจานนท์ และคนอื่น ๆ (2543) *การพัฒนาเกณฑ์การประเมินค่าวรรณกรรมไทย
สถาบันการศึกษาไทย* กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ
- ชูศรี วงศ์รัตนะ (2541) *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 8 กรุงเทพมหานคร
เทพเนรมิตการพิมพ์

- เทียมจันทร์ ศรีสังข์ (2542) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง ชีวิตมีสีสันที่รัฐประเทศ สำหรับวิชาท้องถิ่นของเรา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสระแก้ว” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- นภลัย สุวรรณธาดา (2524) “การสร้างหนังสืออ่านประกอบวิชาภาษาไทยเรื่อง หิโตปเทศคำกลอน สำหรับระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชามัธยมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- บันลือ พฤกษ์วัน (2542) *วรรณกรรมสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช
- ราชกิจจานุเบกษา (2542) *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542*. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- ลักขณา รอดสน (2540) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเกี่ยวกับภูมิปัญญาชาวบ้าน เรื่อง “เรือ... สายน้ำ... และชีวิตชาวปทุมธานี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดปทุมธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วงเดือน ทาจันทร์ (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง เมืองสามโคก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเขียนเขต จังหวัดปทุมธานี.” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วรรณธนา คำสุภา (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง ตำนานพื้นบ้านหริภุญชัย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน” การศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- วิชาการ,กรม (2539) *สรุปผลการประชุมสัมมนาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นกับหลักสูตรที่พึงประสงค์* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภา
- _____ (2545) *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์
- วิชาการ, กรม (2545) *กิจกรรมส่งเสริมการอ่าน* พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว

- ศึกษาธิการ, กระทรวง (2542) หัวใจของการปฏิรูปการศึกษาตามแนว พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ
กรุงเทพมหานคร กุรุสภาลาดพร้าว
- สนั่น มีชันหมาก (2537) *วิจารณ์วรรณกรรมสำหรับเด็ก* กรุงเทพมหานคร เท็ดโปรโมชันแอ็ด
เวอร์ไทซิ่ง
- สมคิด พรหมจ้อย (2547) *การพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาในทศวรรษหน้า* กรุงเทพมหานคร
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- สมถวิล ศรีอ่อน (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง สืบสานงานอาชีพท้องถิ่น สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดสมุทรสาคร” ปรินญา ศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- สมทรง พิทักษ์พิเศษ (2541) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่นไทยรามัญ
จังหวัดราชบุรี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดราชบุรี” วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- สมพร จารุณี (2540) *คู่มือการเขียนบันทึกคดีและสารคดีสำหรับเด็กหนังสือชุดความรู้ภาษาไทย
อันดับที่ 4 กรมวิชาการ* กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- สร้อยญา ทับเคลียว (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติมเรื่อง เมืองหลังสวน สำหรับนักเรียนชั้น
มัธยมศึกษาปีที่ 1 อำเภอหลังสวน จังหวัดชุมพร” ปรินญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
(หลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช
- เสาวนีย์ ฝักทอง (2546) “การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง วรรณกรรมท้องถิ่นเมืองอุบล
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จังหวัดอุบลราชธานี” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษา
ศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน) บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมิกราช

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1) นายทวีโรจน์ กล้ากล่อมจิตต์

คอลัมนิสต์ นิตยสารเพชรนิวิสต์ ในเครือหนังสือพิมพ์เพชรภูมิ
จังหวัดเพชรบุรี

วุฒิการศึกษา ประกาศนียบัตรวิชาชีพหนังสือพิมพ์ จากสมาคมหนังสือพิมพ์
แห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์ และคณะกรรมการ

ศาสตร์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สถานที่ทำงาน เพชรภูมิการพิมพ์ 80 หมู่ 4 ตำบลบ้านหม้อ

อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี 76000

ผลงาน ศิลปินดีเด่นจังหวัดเพชรบุรี สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ. 2549

โจรกระจอกปิดเมืองเพชรปล้น , คนเพชร คน ขบถสีขาว

ขุนนางโง่ง , เจ้าจอมโง่ง

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จ้าวรรณ ขำเพชร

อาจารย์ประจำภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

วุฒิการศึกษา มานุษยวิทยา มหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เขตวัฒนา

กรุงเทพมหานคร 10110

3) นางวันอาสาศรี ระหว่างบ้าน

ครูชำนาญการพิเศษ

วุฒิการศึกษา ศีษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาหลักสูตรและการสอนภาษาไทย

มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

สถานที่ทำงาน โรงเรียนบ้านบางแก้ว (สลากกินแบ่งสงเคราะห์)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 1

มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม

ภาคผนวก ข

1. แบบประเมินคุณภาพของหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ
2. ผลการประเมินคุณภาพของหนังสือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ

แบบประเมินหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิ
เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

ข้อ	หัวข้อ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ระดับค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
1	บ้านลาดในอดีต				
1.1	ประวัติอำเภอบ้านลาด	+1	+1	+1	1
1.2	ความสำคัญของทำน้ำวัดท่าไชย	+1	+1	+1	1
1.3	พระราชพิธีกับแม่น้ำเพชรบุรี	+1	+1	+1	1
1.4	ความสำคัญของพราหมณ์ในบ้านลาด	+1	+1	+1	1
2	บ้านลาดวันนี้				
2.1	ความเป็นมาและที่ตั้ง	+1	0	+1	0.66
2.2	สภาพเศรษฐกิจและสังคม	+1	+1	+1	1
2.3	การคมนาคม	+1	+1	+1	1
2.4	ศาสนา	+1	+1	+1	1
2.5	การศึกษา	+1	+1	+1	1
2.6	ธุรกิจและการบริการการท่องเที่ยว	+1	+1	+1	1
3	วัฒนธรรมประเพณี	+1	+1	+1	1
3.1	ประเพณีกวนข้าวทิพย์	+1	+1	+1	1
3.2	ประเพณีถวายฉลากหาบ	+1	+1	+1	1
3.3	ประเพณีโกนจุก	+1	0	+1	0.66
3.4	ประเพณีเลี้ยงกล่อ	+1	+1	+1	1
3.5	ประเพณีทำขวัญข้าว	+1	+1	+1	1
3.6	ประเพณีทำบุญลาน	+1	+1	+1	1
4	บ้านลาดมีการละเล่น	+1	+1	+1	1
4.1	การละเล่นเพลงรำไท่น	+1	+1	+1	1
4.2	การละเล่นเพลงระบำ	+1	0	+1	0.66

ข้อ	หัวข้อ	ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ			ระดับค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	
4.3	การละเล่นเพลงปรบไก่	+1	+1	+1	1
4.4	การละเล่นเห่เรือบก	+1	+1	+1	1
4.5	การเล่นวู้ทียมเกวียน	+1	+1	+1	1
4.6	การเล่นวูลาน	+1	+1	+1	1
5	ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา				
5.2	การทำน้ำตาลโตนด	+1	+1	+1	1
5.3	คุณค่าของน้ำตาลโตนด	+1	0	+1	0.66
5.4	พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากตาล	+1	+1	+1	1
5.5	การอนุรักษ์ภูมิปัญญา	+1	+1	+1	1
5.6	บ้านทรงไทยในบ้านลาด	+1	+1	+1	1
5.7	ภูมิปัญญาในท้องถิ่นบ้านลาด	+1	+1	+1	1
6	ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่นบ้านลาด				
6.1	คำศัพท์ที่ใช้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	1
6.2	สำนวนที่ใช้ในท้องถิ่น	+1	+1	+1	1
6.3	ปริศนาคำทาย	+1	+1	+1	1
6.4	เพลงกล่อมเด็ก	+1	0	+1	0.66
6.5	เพลงประกอบการเล่น	+1	+1	+1	1
6.6	นิทานพื้นบ้าน	+1	+1	+1	1

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือจากแบบสอบถามความคิดเห็นผู้ทรงคุณวุฒิ

ตารางที่ 1 ระดับความคิดเห็นด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน	4.33	0.64	มาก
2. ขนาดและจำนวนหน้าของหนังสือ จับถือได้สะดวก	4.33	0.72	มาก
3. การเข้าเล่มเหมาะสม เปิดอ่านง่าย	4.00	0.79	มาก
4. ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัย	4.33	0.79	มาก
5. ตัวอักษรสวยงาม อ่านง่ายและชัดเจน	4.33	0.62	มาก
6. การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย	4.67	0.77	มากที่สุด
รวม	4.33	0.72	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ได้ค่าเฉลี่ยในภาพรวม ($\bar{X} = 4.33$) โดยมีรายละเอียดดังนี้ การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย เหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาได้แก่ การออกแบบปกหนังสือ น่าสนใจ ชวนให้เปิดอ่าน ขนาดและจำนวนหน้าของหนังสือ จับถือได้สะดวก ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัย และตัวอักษรสวยงาม อ่านง่ายและชัดเจนเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.33$) การเข้าเล่มเหมาะสม เปิดอ่านง่าย เหมาะสมมาก ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 2 ระดับความคิดเห็นด้านภาพประกอบ

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ภาพประกอบตรงกับเรื่อง	4.33	0.65	มาก
2. การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม	4.33	0.75	มาก
3. ภาพประกอบสวยงามชัดเจน	4.33	0.60	มาก
4. ภาพประกอบส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา	4.33	0.66	มาก
5. ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษ	4.33	0.77	มาก
6. จำนวนของภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	4.33	0.60	มาก
รวม	4.33	0.67	มาก

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นในด้านภาพประกอบในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ทุกรายการมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

ตารางที่ 3 ระดับความคิดเห็นด้านเนื้อหา

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชื่อหนังสือน่าสนใจ	4.33	0.70	มาก
2. การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม	4.33	0.70	มาก
3. การจัดลำดับบทสัมพันธ์กับเนื้อหาน่าสนใจ	4.33	0.88	มาก
4. การตั้งหัวข้อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อหาในบท	4.33	0.90	มาก
5. ความยาวของเนื้อหาในแต่ละบทเหมาะสมกับวัยและความสนใจ	4.33	0.59	มาก
6. เนื้อหาแต่ละบท แต่ละหัวข้อมีความน่าสนใจ	4.33	0.70	มาก
7. การอธิบายความเข้าใจง่าย ชวนให้ติดตาม	4.33	0.80	มาก
รวม	4.33	0.75	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นด้านเนื้อหา ในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) ทุกรายการมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$)

ตารางที่ 4 ระดับความคิดเห็นด้านการใช้ภาษา

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา	4.33	0.80	มาก
2. ใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม เข้าใจง่าย เหมาะกับวัย	4.33	0.74	มาก
3. การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน	4.33	0.82	มาก
รวม	4.33	0.78	มาก

จากตารางที่ 4 ผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา ใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม เข้าใจง่าย เหมาะกับวัย และการใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) สรุปว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความเห็นว่า การใช้ภาษามีความเหมาะสมมาก

ตารางที่ 5 ระดับความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด	4.67	0.75	มากที่สุด
2. ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น ซึ่งควรค่าแก่การรักษา	4.67	0.78	มากที่สุด
3. เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่น ของตน	4.67	0.76	มากที่สุด
4. สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน	4.00	0.72	มาก
5. ส่งเสริมการเรียนการสอนด้วยกระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.67	0.75	มากที่สุด
6. ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการหาข้อมูลด้วยตนเอง	4.33	0.88	มาก
7. ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน	4.33	0.82	มาก
รวม	4.47	0.78	มาก

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับในภาพรวมมีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.47$) โดยมีรายละเอียดดังนี้ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น ซึ่งควรค่าแก่การรักษา เนื้อหาส่งเสริมให้นักเรียนได้มีความรู้ประสบการณ์เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่นของตนเองมีความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$) รองลงมาได้แก่ ส่งเสริมให้นักเรียนได้ใช้ทักษะการหาข้อมูลด้วยตนเอง และส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่นักเรียน มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.33$) และ รายการที่ 4 สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน มีความเหมาะสมระดับมาก ($\bar{X} = 4.00$)

ตารางที่ 6 ผลจากการตรวจสอบระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	4.33	0.72	มาก
2. ด้านภาพประกอบ	4.33	0.67	มาก
3. ด้านเนื้อหา	4.33	0.75	มาก
4. ด้านการใช้ภาษา	4.33	0.78	มาก
5. ด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ	4.47	0.78	มาก
รวม	4.35	0.78	มาก

จากตารางที่ 6 การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือตามระดับความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในภาพรวมพบว่าผู้ทรงคุณวุฒิมีความคิดเห็นด้านลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ ด้านภาพประกอบ ด้านเนื้อหา ด้านการใช้ภาษา และด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$)

ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือจากแบบสอบถามนักเรียน

ตารางที่ 1 ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชื่อเรื่องกระตุ้นความสนใจให้อ่าน	4.30	0.67	มาก
2. การเข้าเล่มแน่นหนาและประณีต	4.60	0.77	มากที่สุด
3. การจัดข้อความ รูปภาพ อ่านง่าย สบายตา	4.00	0.87	มาก
4. การออกแบบหนังสือจัดได้เหมาะสม	4.60	0.73	มากที่สุด
รวม	4.37	0.76	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ของหนังสือเล่มนี้มีการเข้าเล่มแน่นหนาและประณีต การออกแบบหนังสือจัดได้เหมาะสม มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาคือมีชื่อเรื่องกระตุ้นความสนใจให้อ่านอยู่ในระดับมาก โดยค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) รองลงมาคือการจัดข้อความ รูปภาพ อ่านง่าย สบายตา อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.00$) ดังนั้นความเหมาะสมในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.37$)

ตารางที่ 2 ภาพประกอบ

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ชัดเจน สื่อได้เข้าใจ	4.30	0.68	มาก
2. สอดคล้องกับเนื้อหา	4.70	0.74	มากที่สุด
3. น่าสนใจชวนอ่าน	4.70	0.80	มากที่สุด
4. คำอธิบายภาพ ทำให้เข้าใจภาพและเนื้อหามากขึ้น	4.70	0.77	มากที่สุด
รวม	4.60	0.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นว่าภาพประกอบของหนังสือเล่มนี้ มีความสอดคล้องกับเนื้อหา น่าสนใจชวนอ่าน คำอธิบายภาพ ทำให้เข้าใจภาพและเนื้อหามากขึ้น เหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือชัดเจน สื่อได้เข้าใจ เหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) ดังนั้นความเหมาะสมของภาพประกอบในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.60$)

ตารางที่ 3 เนื้อหา

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. เนื้อหาน่าสนใจชวนติดตาม	4.40	0.68	มาก
2. เนื้อหาไม่สับสน อ่านเข้าใจง่าย	4.40	0.55	มาก
3. มีสาระและมีประโยชน์ต่อผู้อ่าน	4.70	0.63	มากที่สุด
รวม	4.50	0.62	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับเนื้อหาว่า ลักษณะเนื้อหาของหนังสือเล่มนี้มีความเหมาะสม ในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.50$) สาระและมีประโยชน์ต่อผู้อ่านมีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.70$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือมีเนื้อหาที่น่าสนใจชวนติดตาม และเนื้อหาไม่สับสน อ่านเข้าใจง่ายมีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40$)

ตารางที่ 4 ลักษณะการใช้ภาษา

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ง่ายต่อการอ่านและทำความเข้าใจ	4.30	0.61	มาก
2. อธิบายได้ชัดเจนเห็นภาพพจน์	4.30	0.63	มาก
3. ทำความเข้าใจได้ทันที	4.30	0.73	มาก
รวม	4.30	0.65	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับลักษณะการใช้ภาษาของหนังสือเล่มนี้มีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก โดยทุกรายการ คือ ง่ายต่อการอ่านและทำความเข้าใจ อธิบายได้ชัดเจนเห็นภาพพจน์ ทำความเข้าใจได้ทันที มีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$) ซึ่งอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5 หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว นักเรียน

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง อำเภอบ้านลาด ในปัจจุบัน	4.30	0.69	มาก
2. ได้รับความเพลิดเพลินในการอ่าน	4.30	0.68	มาก
3. รักและภูมิใจในท้องถิ่น	5.00	1.00	มากที่สุด
4. ได้แนวทางปฏิบัติเพื่อสืบสานประเพณีสำคัญในท้องถิ่น	5.00	1.00	มากที่สุด
5. ตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น	5.00	1.00	มากที่สุด
6. ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ สามารถเอาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน	5.00	1.00	มากที่สุด
รวม	4.76	0.89	มากที่สุด

จากตารางที่ 5 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมเกี่ยวกับความรู้สึกลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว พบว่ามีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.76$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด โดยความรู้สึกลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้แล้ว มีความรักและภูมิใจในท้องถิ่น ได้แนวทางปฏิบัติเพื่อสืบสานประเพณีสำคัญในท้องถิ่น ตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ สามารถเอาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันพบว่ามีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 5.00$) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือมีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง อำเภอบ้านลาด ในปัจจุบันกับได้รับความเพลิดเพลินในการอ่าน พบว่ามีความเหมาะสมในค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$)

ตารางที่ 6 การวิเคราะห์ผลการตรวจสอบคุณภาพหนังสือในภาพรวมตามระดับความคิดเห็นของนักเรียน

หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	แปลผล
1. ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์	4.37	0.76	มาก
2. ภาพประกอบ	4.60	0.74	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.50	0.62	มากที่สุด
4. ลักษณะการใช้ภาษา	4.30	0.65	มาก
5. หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว นักเรียน	4.76	0.89	มากที่สุด
รวม	4.50	0.73	มากที่สุด

จากตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์การตรวจสอบคุณภาพหนังสือในภาพรวมตามระดับความคิดเห็นของนักเรียนพบว่า มีค่าโดยเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) โดยมีรายละเอียดดังนี้
 ความคิดเห็นหลังจากอ่านจบ มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$) รองลงมาได้แก่ด้านภาพประกอบมีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.60$) รองลงมาได้แก่ด้านเนื้อหา มีความเหมาะสมมากที่สุด ($\bar{X} = 4.50$) รองลงมาอีกได้แก่ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ซึ่งอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) และลักษณะการใช้ภาษา อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$)

ภาคผนวก ค
แบบประเมินความคิดเห็น

**แบบสอบถามความเหมาะสมของข้อบ่งชี้เนื้อหาหนังสืออ่านเพิ่มเติม
เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”**

เรื่อง การสร้างหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
อำเภอบ้านลาด สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของข้อบ่งชี้เนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด ที่นำเสนอในหนังสืออ่านเพิ่มเติม สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด

2. วัตถุประสงค์ในการสร้างหนังสือเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” มีวัตถุประสงค์ดังนี้
 1. เสนอเนื้อหาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด
 2. จัดทำเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. แบบสอบถามมี 1 ตอน สอบถามความเหมาะสมของข้อบ่งชี้เนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอบ้านลาดตามเกณฑ์การเลือกเนื้อหา ดังนี้
 1. เป็นเรื่องสะท้อนให้เห็นภาพสังคมในท้องถิ่น อำเภอบ้านลาด
 2. เป็นเรื่องที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของอำเภอบ้านลาดและภูมิปัญญาท้องถิ่น
 3. เป็นเรื่องที่ถูกฝังใจให้เกิดความรักและภูมิใจตลอดจนเห็นคุณค่าและร่วมกันอนุรักษ์สิ่งที่ดีในอำเภอบ้านลาด
 4. เป็นเรื่องที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของวัยผู้เรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
4. การตอบแบบสอบถาม หลังจากที่ท่านได้อ่านเกณฑ์การเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด และอ่านหัวข้อเรื่องที่ได้นำเสนอในหนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้ว โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของขอบข่ายเนื้อหาที่นำเสนอในหนังสืออ่าน
เพิ่มเติมเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

คำชี้แจง เมื่ออ่านเกณฑ์การเลือกเนื้อหาเกี่ยวกับบ้านลาดและหัวข้อเรื่องที่น่าสนใจใน
หนังสืออ่านเพิ่มเติมแล้ว โปรดเขียน ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	หัวข้อ	ความคิดเห็น		
		ตรง ประเด็น	ไม่ตรง ประเด็น	ไม่ แน่ใจ
1	บ้านลาดในอดีต			
1.1	ประวัติอำเภอบ้านลาด			
1.2	ความสำคัญของท่าน้ำวัดท่าไชย			
1.3	พระราชพิธีกับแม่น้ำเพชรบุรี			
1.4	ความสำคัญของพราหมณ์ในบ้านลาด			
2	บ้านลาดวันนี้			
2.1	ความเป็นมาและที่ตั้ง			
2.2	สภาพเศรษฐกิจและสังคม			
2.3	การคมนาคม			
2.4	ศาสนา			
2.5	การศึกษา			
2.6	ธุรกิจและการบริการการท่องเที่ยว			
3	วัฒนธรรมประเพณี			
3.1	ประเพณีกวนข้าวทิพย์			
3.2	ประเพณีถวายฉลากหาบ			
3.3	ประเพณีโกนจุก			
3.4	ประเพณีเลี้ยงกล่อ			
3.5	ประเพณีทำขวัญข้าว			
3.6	ประเพณีทำบุญลาน			

ข้อ	หัวข้อ	ความคิดเห็น		
		ตรง ประเด็น	ไม่ตรง ประเด็น	ไม่ แน่ใจ
4	บ้านอามีการละเล่น			
4.1	การละเล่นเพลงรำโทน			
4.2	การละเล่นเพลงระบำ			
4.3	การละเล่นเพลงปรบไถ่			
4.4	การละเล่นเห่เรือบก			
4.5	การเล่นวู้ทึมเขมร			
4.6	การเล่นวู้ลาน			
5	ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา			
5.2	การทำน้ำตาลโตนด			
5.3	คุณค่าของน้ำตาลโตนด			
5.4	พัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ได้จากตาล			
5.5	การอนุรักษ์ภูมิปัญญา			
5.6	บ้านทรงไทยในบ้านลาด			
5.7	ภูมิปัญญาในท้องถิ่นบ้านลาด			
6	ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่นบ้านลาด			
6.1	คำศัพท์ที่ใช้ในท้องถิ่น			
6.2	สำนวนที่ใช้ในท้องถิ่น			
6.3	ปริศนาคำทาย			
6.4	เพลงกล่อมเด็ก			
6.5	เพลงประกอบการเล่น			
6.6	นิทานพื้นบ้าน			

ตอนที่ 3 **ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม**
คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยเสรี หลังจากนักเรียนได้ตรวจสอบ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับนี้แล้ว นักเรียนมีความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไร

1 บ้านลาดในอดีต

.....
.....
.....

2 บ้านลาดวันนี้

.....
.....
.....

3 วัฒนธรรมประเพณี

.....
.....
.....

4 บ้านลาดมีการละเล่น

.....
.....
.....

5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา

.....
.....
.....

6 ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่นบ้านลาด

.....
.....
.....

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคน
นางสุรีย์พร ศรีคำรณ

**แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณภาพหนังสือ
หนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”
สำหรับผู้เชี่ยวชาญ**

ตอนที่ 1 คำชี้แจงเกี่ยวกับข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

จุดประสงค์ของการทำหนังสือ

หนังสือเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” มีวัตถุประสงค์ คือ

1. เสนอเนื้อหาของบ้านลาด โดยมีขอบข่ายเนื้อหา ดังนี้
 - บทที่ 1 บ้านลาดในอดีต
 - บทที่ 2 บ้านลาดวันนี้
 - บทที่ 3 วัฒนธรรมประเพณี
 - บทที่ 4 บ้านลาดมีการละเล่น
 - บทที่ 5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา
 - บทที่ 6 ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่นบ้านลาด
2. จัดทำเป็นหนังสืออ่านเพิ่มเติมสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

คำชี้แจง ผู้วิจัยได้สร้างตารางความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสือเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” โดยกำหนดให้มีคะแนน ดังนี้

มากที่สุด	มีค่าเท่ากับ	5
มาก	มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลาง	มีค่าเท่ากับ	3
น้อย	มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด	มีค่าเท่ากับ	1

หลังจากที่ท่านอ่านหนังสือเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” แล้ว โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ท่านเห็นด้วยมากที่สุด

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1	ลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์					
1.1	การออกแบบปกหนังสือน่าสนใจชวนให้เปิดอ่าน					
1.2	ขนาดและจำนวนน้ำของหนังสือ จับถือได้สะดวก					
1.3	การเข้าเล่มเหมาะสม เปิดอ่านง่าย					
1.4	ขนาดของตัวอักษรเหมาะสมกับระดับชั้นและวัย					
1.5	ตัวอักษรสวยงาม อ่านง่ายและชัดเจน					
1.6	การพิมพ์ตัวสะกด การันต์ ถูกต้องตามหลักภาษาไทย					
2	ภาพประกอบ					
2.1	ภาพประกอบตรงกับเรื่อง					
2.2	การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม					
ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
2.3	ภาพประกอบสวยงามชัดเจน					
2.4	ภาพประกอบส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหา					
2.5	ขนาดของภาพประกอบเหมาะสมกับหน้ากระดาษ					
2.6	จำนวนของภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา					

3	เนื้อหา					
3.1	ชื่อหนังสือน่าสนใจ					
3.2	การแบ่งบท เนื้อหา มีความเหมาะสม					
3.3	การจัดลำดับบทสัมพันธ์กับเนื้อหา น่าสนใจ					
3.4	การตั้งหัวข้อเรื่องสัมพันธ์กับเนื้อหา ในบท					
3.5	ความยาวของเนื้อหาในแต่ละบท เหมาะสมกับวัยและความสนใจ					
3.6	เนื้อหาแต่ละบท แต่ละหัวข้อมีความ น่าสนใจ					
3.7	การอธิบายความเข้าใจง่าย ชวนให้ ติดตาม					
4	การใช้ภาษา					
4.1	การใช้ภาษาถูกต้องตามหลักการใช้ ภาษา					
4.2	ใช้ภาษาได้ถูกต้อง เหมาะสม เข้าใจ ง่าย เหมาะกับวัย					
4.3	การใช้ภาษาสื่อความหมายได้ชัดเจน					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
5	คุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับ					
5.1	เนื้อหาส่งเสริมให้นักเรียน ได้มีความรู้ ประสบการณ์เกี่ยวกับอำเภอบ้านลาด					
5.2	ส่งเสริมให้เห็นคุณค่าของมรดกท้องถิ่น ซึ่งควรค่าแก่การรักษา					
5.3	เนื้อหาช่วยปลูกฝังให้ผู้เรียนเกิดความรักและภูมิใจในท้องถิ่น ของตน					
5.4	สามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน					
5.5	ส่งเสริมการเรียนการสอนด้วย กระบวนการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง					
5.6	ส่งเสริมให้นักเรียน ได้ใช้ทักษะการหา ข้อมูลด้วยตนเอง					
5.7	ส่งเสริมนิสัยรักการอ่านให้แก่ นักเรียน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของท่านโดยเสรี หลังจากท่านได้ตรวจสอบ
หนังสือเรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” ฉบับนี้แล้ว ท่านมีความคิดเห็นและ
ข้อเสนอแนะดังนี้

1 บ้านลาดในอดีต

.....
.....
.....

2 บ้านลาดวันนี้

.....
.....
.....

3 วัฒนธรรมประเพณี

.....
.....
.....

4 บ้านลาดมีการละเล่น

.....
.....
.....

5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา

.....
.....
.....

6 ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่นบ้านลาด

.....
.....
.....

ขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง
นางสุรีย์พร ศรีคำรณ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อรูปลักษณะของหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”

คำชี้แจง เมื่ออ่านหนังสือ เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา” จบแล้ว นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ให้แสดงความคิดเห็น โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตารางและระดับคะแนนความคิดเห็นในแต่ละข้อ

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
1	นักเรียนคิดว่าหนังสือเล่มนี้มีลักษณะรูปเล่มและการพิมพ์ที่ดี					
1.1	ชื่อเรื่องกระตุ้นความสนใจให้อ่าน					
1.2	การเข้าเล่มแน่นหนาและประณีต					
1.3	การจัดข้อความ รูปภาพ อ่านง่าย สบายตา					
1.4	การออกแบบหนังสือจัดได้เหมาะสม					
2	นักเรียนคิดว่าหนังสือเล่มนี้มีภาพประกอบที่					
2.1	ชัดเจน สื่อได้เข้าใจ					
2.2	สอดคล้องกับเนื้อหา					
2.3	น่าสนใจชวนอ่าน					
2.4	คำอธิบายภาพ ทำให้เข้าใจภาพและเนื้อหามากขึ้น					
3	นักเรียนคิดว่าหนังสือเล่มนี้มีลักษณะเนื้อหาที่					
3.1	เนื้อหาสนใจชวนติดตาม					
3.2	เนื้อหาไม่สับสน อ่านเข้าใจง่าย					
3.3	มีสาระ ประโยชน์ต่อผู้อ่าน					

ข้อ	ความคิดเห็นเกี่ยวกับหนังสืออ่านเพิ่มเติม เรื่อง “บ้านลาดบ้านเรา”	ระดับคะแนนความคิดเห็น				
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยปานกลาง	เห็นด้วยน้อย	เห็นด้วยน้อยที่สุด
4	นักเรียนคิดว่าหนังสือเล่มนี้มีลักษณะการใช้ภาษาที่					
4.1	ง่ายต่อการอ่านและทำความเข้าใจ					
4.2	อธิบายได้ชัดเจนเห็นภาพพจน์					
4.3	ทำความเข้าใจได้ทันที					
5	หลังจากอ่านหนังสือเล่มนี้จบแล้ว นักเรียน					
5.1	มีความรู้ความเข้าใจ เรื่อง อำเภอบ้านลาด ในปัจจุบัน					
5.2	ได้รับความเพลิดเพลินในการอ่าน					
5.3	รักและภูมิใจในท้องถิ่น					
5.4	ได้แนวทางปฏิบัติเพื่อสืบสายประเพณีสำคัญในท้องถิ่น					
5.5	ตระหนักในคุณค่าของท้องถิ่น					
5.6	ได้รับความรู้ที่เป็นประโยชน์ สามารถเอาไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน					

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นอื่น ๆ และข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม
คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยเสรี หลังจากนักเรียนได้ตรวจสอบ
หนังสืออ่านเพิ่มเติมฉบับนี้แล้ว นักเรียนมีความเห็นและข้อเสนอแนะอย่างไร

1 บ้านลาดในอดีต

.....
.....
.....

2 บ้านลาดวันนี้

.....
.....
.....

3 วัฒนธรรมประเพณี

.....
.....
.....

4 บ้านลาดมีการละเล่น

.....
.....
.....

5 ความโดดเด่นทางภูมิปัญญา

.....
.....
.....

6 ภาษาและวรรณกรรมประจำถิ่นบ้านลาด

.....
.....
.....

ขอขอบคุณนักเรียนทุกคน
นางสุรีย์พร ศรีคำรณ

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสุรีย์พร ศรีคำรณ
วัน เดือน ปีเกิด	24 ตุลาคม พ.ศ. 2506
สถานที่เกิด	66 หมู่ 5 ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี
ประวัติการศึกษา	การศึกษาระดับมัธยมศึกษา (กศ.บ.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาเอก ภาษาไทย
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวัดหนองแก (กลุ่มวิद्याคาร) ตำบลไร่สะท้อน อำเภอบ้านลาด จังหวัดเพชรบุรี รหัสไปรษณีย์ 76150
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการพิเศษ
เกียรติประวัติ	<ul style="list-style-type: none"> - ครูต้นแบบ / ครูแกนนำการปฏิรูปการเรียนรู้ (วิชาภาษาไทย) สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาจังหวัดเพชรบุรี ประจำปีการศึกษา 2545 - ครูเกียรติยศ (Teacher Award) สาขาทักษะชีวิต สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีการศึกษา 2546 - รางวัล “ครูดีศรีเมืองเพชร” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2547 - รางวัลที่ 2 การประกวดนิทานพื้นบ้านไทย สำนักงานวัฒนธรรม แห่งชาติร่วมกับสำนักพิมพ์วัฒนาพานิช ปี 2548 - รางวัลเหรียญทองแดง โครงการประกวดสื่อการเรียนการสอน ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ปี 2549 - รางวัล “ครูดีในดวงใจ” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบุรี เขต 2 ประจำปีการศึกษา 2550